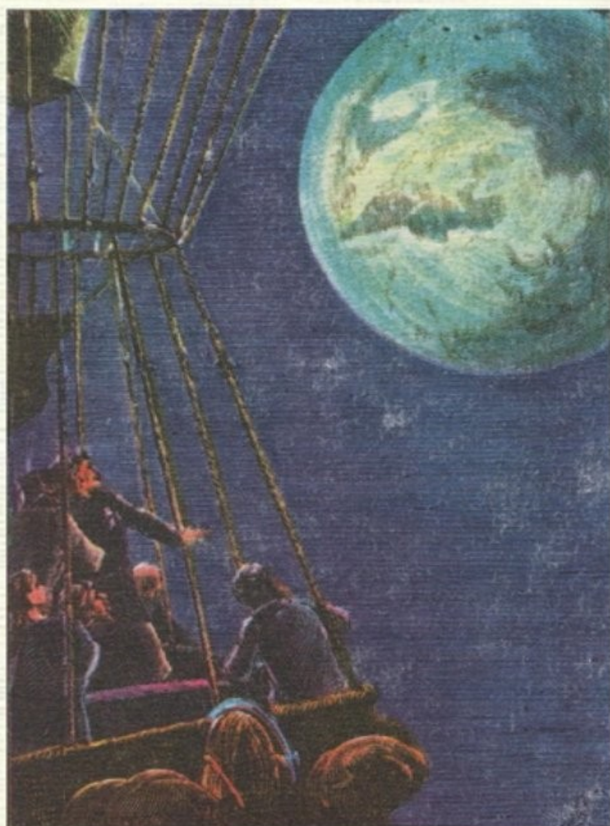
Jules Verne

Hector Servadac

EDITURA ION CREANGĂ

Proiectul RI - Jules Verne 2010

Jules Verne

34

Jules Verne

Hector Servadac
Călătorii şi aventuri în lumea solară

TRADUCERE TEODORA CRISTEA

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I.

CONTELE: „POFTIM CARTEA MEA DE VIZITĂ!”
CĂPITANUL: „IAT-O PE-A MEA!”

— Nu, domnule căpitan, nu-mi convine să vă cedez locul.
— Regret, domnule conte, dar pretenţiile dumneavoastră nu le vor schimba pe ale mele.
— Sigur?
— Cât se poate de sigur.
— Vă atrag totuşi atenţia că trebuie să aveţi în vedere că am fost înaintea dumneavoastră, deci primul.
— Iar eu, vă răspund că, în privinţa asta, vechimea nu poate crea nici un drept.
— Voi şti să vă silesc să-mi cedaţi locul, domnule căpitan.
— Nu cred, domnule conte.
— Îmi închipui că o lovitură de sabie...
— Nu mai mult decât un foc de pistol.
— Poftim cartea mea de vizită!
— Iat-o pe a mea!

După aceste cuvinte, care răsunară ca nişte încrucişări de sabie, adversarii îşi schimbară cărţile de vizită între ei. Pe una scria:

HECTOR SERVADAC

Căpitan la statul major Mostaganem

Pe cealaltă:

CONTELE VASILI TIMAŞEV

La bordul goeletei Dobrâna

Când să se despartă, contele Timaşev întrebă:
— Unde-i vor întâlni martorii mei pe ai dumneavoastră?
— La statul major, azi, la două, dacă vă convine, răspunse Hector Servadac.
— La Mostaganem?
— La Mostaganem.

Acestea fiind zise, căpitanul Servadac şi contele Timaşev se salutară plini de curtoazie.

Dar, în clipa când erau gata să se despartă, contele Timaşev făcu o ultimă remarcă:
— Socot, domnule căpitan, că-i mai bine să păstrăm secretul asupra adevăratei cauze a întâlnirii noastre.
— Aşa socot şi eu, spuse Servadac.
— Nu va fi rostit nici un nume!
— Nici unul.
— Şi pretextul?
— Pretextul? O discuţie muzicală, domnule conte, dacă sunteţi de acord.
— Perfect, răspunse contele Timaşev. Eu am fost de partea lui Wagner — ceea ce corespunde cu ideile mele.
— Şi eu pentru Rossini — ceea ce corespunde cu ale mele, ripostă zâmbind căpitanul Servadac.

Apoi, contele Timaşev şi ofiţerul de stat major, după ce se salutară pentru ultima oară, se despărţiră definitiv.

Această scenă de provocare la duel se petrecuse către prânz, la capătul unui mic promontoriu al coastei algeriene aflată între Tenez şi Mostaganem, la aproximativ 3 km de gurile Şelifului. Promontoriul domina marea la vreo 20 de metri înălţime şi apele albastre ale Mediteranei veneau să i se aştearnă la poale, înspumând stâncile ţărmului înroşite de oxid de fier. Era 31 decembrie. Soarele, ale cărui raze oblice împrăştiau de obicei luminiţe sclipitoare pe toate ridicăturile de teren ale litoralului, era învăluit de o perdea deasă de nori. Pe deasupra, neguri groase acopereau marea şi uscatul. Ceţurile acestea, care, datorită unei împrejurări inexplicabile, cuprinseseră globul terestru de mai bine de două luni, nu conteneau să stânjenească comunicaţiile între diferitele continente. Dar în această privinţă nu era nimic de făcut.

Contele Vasili Timaşev, părăsindu-l pe ofiţerul de stat major, se îndreptă către o barcă cu patru vâsle, care îl aştepta într-unul din micile golfuri ale coastei. De cum luă loc în ea, uşoara ambarcaţiune porni spre o goeletă pentru călătorii de plăcere care, cu brigantina strânsă şi trincheta pusă vertical pe direcţia vântului, aştepta la câteva sute de metri.

Între timp, căpitanul Servadac făcu semn unui soldat care rămăsese la 20 de paşi de el să se apropie. Acesta, ţinând de frâu un minunat cal arab, veni lângă ofiţer fără să scoată un cuvânt. După ce sări cu uşurinţă în şa, căpitanul Servadac se îndreptă spre Mostaganem, urmat de ordonanţa sa care călărea un cal nu mai puţin iute decât al său.

Era douăsprezece şi jumătate când cei doi călăreţi trecură Şeliful pe podul pe care geniştii îl construiseră de curând. Suna ora două fără un sfert în clipa când caii lor, albi de spumă, se avântau pe poarta din Mascara, una dintre cele cinci intrări care duceau în incinta crenelată a oraşului.

În acel an Mostaganem număra circa 15.000 de locuitori, dintre care 3.000 de francezi. Era de multă vreme una dintre capitalele districtuale ale provinciei Oran şi totodată capitala unei subdiviziuni militare. Acolo se fabricau paste alimentare, ţesături preţioase, împletituri din rogoz cu modele, obiecte de marochinărie. De aci se exportau în Franţa grâne, pânzeturi de bumbac, lână, vite, smochine, struguri. Dar, la acea dată, ai fi căutat în zadar urma vechilor locuri de ancorare unde, odinioară, vapoarele abia se ţineau, scuturate de vânturile rele de vest şi nord-vest.

Mostaganem poseda acum un port bine adăpostit, care îi îngăduia să se folosească de toate produsele bogate din Mina şi din partea inferioară a Şelifului.

Şi tot graţie refugiului asigurat, goeleta Dobrâna se încumetase să-şi petreacă iarna pe această coastă ale cărei faleze nu oferă nici un adăpost. Într-adevăr, de două luni încoace, aici se vedea fluturând, la capătul vasului, pavilionul rusesc şi în faţa catargului cel mare înălţându-se pavilionul „Iaht clubului Franţei", cu semnul distinctiv M.C.W.T.

Căpitanul Servadac, după ce trecu de intrarea oraşului, se duse în cartierul militar Matmore. Acolo nu întârzie să întâlnească un maior din regimentul 2 de puşcaşi şi un căpitan

din regimentul 8 de artilerie, doi camarazi pe care putea să se bizuie.

Ofiţerii ascultară cu seriozitate cererea lui Hector Servadac de a-i sluji drept martori, în afacerea cu pricina, dar lăsară să le scape un zâmbet uşor când prietenul lor dădu drept adevăratul motiv al acestei întâlniri o simplă discuţie muzicală avută cu contele Timaşev.

— Poate că totul s-ar putea aranja? spuse maiorul din regimentul de puşcaşi.

— Nici să nu încercaţi măcar, răspunse Servadac.

— Câteva mici concesii! reluă atunci şi căpitanul din regimentul 8 de artilerie.

— Nici o concesie nu este posibilă când e vorba de Wagner şi Rossini, rosti cu seriozitate ofiţerul de stat major. Ori unul, ori altul. De altfel Rossini este cel ofensat în povestea asta. Nebunul ăsta de Wagner a scris despre el nişte lucruri absurde şi eu vreau să-l răzbun pe Rossini.

— Şi pe urmă, zise maiorul, o lovitură de sabie nu este întotdeauna mortală.

— Mai ales când eşti hotărât, cum sunt eu, să n-o primeşti, afirmă Servadac.

După acest răspuns, celor doi ofiţeri nu le rămase altceva de făcut decât să se ducă la statul major, unde trebuiau să întâlnească la două fix pe martorii contelui Timaşev.

Să-mi fie îngăduit să adaug că, nici pe maiorul de la 2 puşcaşi şi nici pe căpitanul de la 8 artilerie, Servadac nu reuşise să-i înşele. Ce motiv adevărat avea, de fapt, căpitanul să ia arma în mână? Îl bănuiau poate, dar nu aveau altceva mai bun de făcut decât să accepte pretextul invocat de prietenul lor.

Două ore mai târziu, se înapoiară, după ce îi văzuseră pe martorii contelui şi stabiliseră condiţiile duelului. Contele Timaşev, aghiotant al ţarului Rusiei, cum sunt mulţi nobili ruşi în străinătate, acceptase arma soldatului, sabia.

Cei doi adversari trebuiau să se întâlnească a doua zi, 1 ianuarie, la nouă dimineaţa, pe o porţiune a falezei situată la trei kilometri de gurile Şelifului.

— Pe mâine, aşadar, cu precizie militară, zise maiorul.

— Cu cea mai militară, răspunse Servadac.

După aceste cuvinte, cei doi ofiţeri strânseră cu putere mâna prietenului lor şi se întoarseră la cafeneaua Zulma ca să facă o partidă de pichet până la o sută cincizeci de puncte.

În ce-l priveşte pe căpitanul Servadac, el făcu drumul întors şi părăsi oraşul neîntârziat.

De vreo cincisprezece zile Hector Servadac nu mai stătea în locuinţa sa din Piaţa Armelor. Însărcinat cu efectuarea unor măsurători topografice, locuia într-un gurbi pe coasta de la Mostaganem, la opt km de Şelif, şi nu avea alt tovarăş decât pe ordonanţa sa. Asta nu era prea vesel şi oricare altul, în afară de căpitanul de stat major, putea să considere drept o pedeapsă exilul într-un asemenea post neplăcut.

Hector Servadac o luă deci din nou spre gurbi, urmărind să prindă câteva rime pe care încerca să le închege sub forma puţin învechită a ceea ce numea el un rondel. Acest pretins rondel — este inutil s-o ascundem — era adresat unei tinere văduve pe care spera s-o ia de soţie, şi, în versurile sale, tindea să-i arate că, atunci când ai norocul să îndrăgeşti o persoană atât de demnă de toată stima, trebuie să iubeşti „la modul cel mai simplu". Dacă un asemenea aforism era sau nu adevărat prea puţin îi păsa căpitanului Servadac, care scria poezii într-o oarecare măsură de dragul de-a scrie.

„Da, da! murmură el, în timp ce ordonanţa călărea tăcută, la trap, alături de dânsul. Un rondel plin de simţire face totdeauna impresie! Sunt rare rondelurile pe coasta algeriană, şi al meu va fi, să nădăjduim, cu atât mai bine primit". Şi căpitanul poet începu astfel:

Dacă iubeşti cu adevărat
E simplu, fără de cuvinte...

„Da! Simplu, adică cinstit în vederea căsătoriei, şi eu care vorbesc... Drace! Nu mai merge! Incomode rimele astea în «at». Ce idee am avut să-mi croiesc rondelul după ele".

— Hei, Ben-Zuf!

Ben-Zuf era ordonanţa căpitanului Servadac.

— Da, domnule căpitan! răspunse Ben-Zuf.

— Ai scris vreodată versuri?

— Nu, domnule căpitan, dar am văzut pe cineva cum le face.

— Pe cine?

— Pe un clovn într-o baracă de somnambul, într-o seară la o serbare în Montmartre.
— Şi ţii minte versurile clovnului?
— Iată-le, domnule căpitan:

Intraţi! E fericirea cea mai mare
Şi veţi ieşi cu toţi vrăjiţi!
Aici vedeţi pe cea care-o iubiţi
Şi iubiţi sunteţi de care!

— Drace! Sunt groaznice versurile tale.
— Pentru că nu sunt un cânticel cu floricele al unui filfizon, domnule căpitan. Dacă ar fi, ar valora cât multe altele.
— Taci, Ben-Zuf! strigă Hector Servadac. Taci! Mi-a venit, în sfârşit, în minte a treia şi a patra rimă:

Dacă iubeşti cu adevărat
E simplu fără de cuvinte...
De dragoste să fii încredinţat
Mai mult decât de jurăminte!

Dar cu toate strădaniile sale poetice, căpitanul Servadac nu putu să mai înainteze cu rondelul şi, la ora şase, când se înapoie la gurbi, rămăsese tot la primul său catren.

Capitolul II.

ÎN CARE SUNT PREZENTAŢI, DIN PUNCT DE VEDERE FIZIC ŞI MORAL, CĂPITANUL SERVADAC ŞI ORDONANŢA SA, BEN-ZUF

În acel an şi la acea dată se putea citi în statele de serviciu ale Ministerului de război:

„Servadac (Hector), născut la 19 iulie 18... la Saint-Trelody, cantonul şi districtul Lespare, departamentul Gironde.

Avere: o mie două sute de franci rentă.

Durata serviciului: 14 ani 3 luni şi 5 zile.

Detalii din serviciu şi campanii: Şcoala militară Saint-Cyr: 2 ani. Şcoala de aplicaţie: 2 ani. La regimentul 87 de front: 2 ani. La 3 vânători: 2 ani. Algeria: 7 ani. Campania din Sudan, Campania din Japonia.

Poziţia: Căpitan de stat major la Mostaganem.

Decoraţii: Cavaler al legiunii de onoare din 13 martie 18..."

Hector Servadac avea 30 de ani. Orfan, fără familie, aproape fără avere, dornic de glorie dacă nu de bani, cam înflăcărat, înzestrat cu acel spirit înnăscut de a fi totdeauna gata de atac ca şi de ripostă, suflet generos, curajos în orice încercare, vădit ocrotit de Dumnezeul bătăliilor pe care nu-l scutea de emoţii puternice, deloc palavragiu pentru un copil dintre cele două mări, alăptat timp de 20 de luni de o voinică podgoreancă din Medoc, adevărat urmaş al eroilor care au înflorit în epocile de vitejie războinică, iată ce era, din punct de vedere moral, căpitanul Servadac. Se număra printre băieţii drăguţi, pe care natura pare să-i sortească unor întâmplări extraordinare şi care au ca naşă lângă leagănul lor pe zâna aventurilor şi pe zâna norocului.

Ca înfăţişare, Hector Servadac era un ofiţer fermecător, înalt de peste cinci picioare şi şase degete, zvelt, graţios, cu părul negru ondulat natural, mâini şi picioare frumoase, mustaţa galant răsucită, ochi albaştri cu privirea sinceră, într-un cuvânt, făcut să placă şi, putem spune, plăcând fără să arate prea mult că-şi dă seama de asta.

E cazul să recunoaştem că Servadac — o mărturisea chiar el de bună voie — nu era mai savant decât trebuia. „Noi nu sabotăm", spun ofiţerii de artilerie, înţelegând prin asta că nu se dau niciodată înapoi de la treabă. Hector Servadac, în schimb, „sabota" cu plăcere, fiind la fel de hoinar pe cât era de detestabil poet. Dar cu uşurinţa lui de a învăţa totul, de a asimila totul, putuse termina şcoala în condiţii bune şi să intre la statul major. Altminteri, desena bine, călărea admirabil şi neîmblânzitul cal de manej de la Saint-Cyr, urmaşul faimosului „Moş Toma", îşi găsise în el stăpânul.

Se povesteau despre el următoarele:

Într-o zi conducea în tranşee o companie de vânători. Într-un loc anume, creasta întăriturii, ciuruită de obuze, se prăbuşise şi, lipsindu-i înălţimea suficientă, nu-i mai apăra pe soldaţi împotriva tirului de artilerie care şuiera fără întrerupere. Aceştia

şovăiră. Căpitanul Servadac se urcă atunci pe întărituri şi se culcă de-a lungul breşei, astupând-o în întregime cu trupul său.

— Treceţi acum, spuse el.

Şi compania trecu sub o grindină de gloanţe dintre care nici unul nu-l atinse pe ofiţerul de stat major.

De când terminase Şcoala de aplicaţii, cu excepţia a două campanii (Sudan şi Japonia), Hector Servadac fusese detaşat tot timpul în Algeria. La acea dată îndeplinea funcţia de ofiţer de stat major în subdivizia de la Mostaganem. Însărcinat, în special, cu lucrări topografice, pe porţiunea de litoral cuprinsă între Tenez şi gurile Şelifului, el locuia într-un gurbi care, de bine, de rău, îi slujea de adăpost. Dar nu se sinchisea el pentru atâta lucru. Îi plăcea să trăiască la aer curat, profitând de toată cantitatea de libertate pe care o poate avea un ofiţer. Mergând când pe jos, prin nisipuri de-a lungul ţărmului, când călare pe crestele falezei, nu se grăbea din cale-afară cu munca pe care trebuia s-o facă. Această viaţă semi-independentă îi convenea. De altfel, ocupaţiile nu-l absorbeau într-atât, încât să nu poată lua trenul de vreo două-trei ori pe săptămână şi să se ducă fie la recepţiile generalului din Oran, fie la serbările guvernatorului, la Alger, în una din aceste ocazii o văzuse pe d-na de L..., destinatara faimosului rondel din care îmbobocise numai primul catren. Era văduva unui colonel, tânără, foarte frumoasă, foarte rezervată, puţin distantă, se poate spune, şi nu remarca, sau nu voia să remarce, omagiile a căror ţintă era. De aceea nici căpitanul Servadac nu îndrăznise încă să-i mărturisească dragostea sa. Ştia că are rivali, şi printre alţii, după cum s-a văzut, pe contele Timaşev. Tocmai această rivalitate îi făcea pe cei doi adversari să ia arma în mână, şi asta fără ca tânăra văduvă să bănuiască ceva. De altfel, aşa cum s-a arătat, numele ei, respectat de toată lumea, nu fusese pronunţat.

Împreună cu Servadac locuia în gurbi şi ordonanţa sa, Ben-Zuf.

Ben-Zuf era devotat cu trup şi suflet ofiţerului pe care avea cinstea să-l „perie". Dacă ar fi fost să aleagă între funcţia de aghiotant al guvernatorului general din Algeria şi cea de ordonanţă a căpitanului Servadac, Ben-Zuf n-ar fi şovăit nici o clipă măcar. Dar dacă, în ce-l privea, nu era călăuzit de nici o ambiţie personală, altfel se punea problema când era vorba de ofiţerul lui, şi în fiecare dimineaţă se uita dacă nu cumva

înfloriseră câteva trese noi pe umărul stâng al uniformei căpitanului de stat major.

Numele ordonanţei putea să te facă să crezi că bravul soldat era un localnic algerian. De loc. Ben-Zuf nu era decât o poreclă. Să vedem acum de ce i se dăduse această poreclă, când pe el îl chema Laurent? De ce Ben, de vreme ce era din Paris, chiar din Montmartre? Ei bine, asta era una din anomaliile pe care până şi cei mai savanţi etimologi n-ar fi reuşit s-o explice. Or, nu numai că Ben-Zuf era din Montmartre, dar era originar chiar de pe vestita înălţime cu acest nume, văzând lumina zilei între turnul Solferino şi moara Galette. Ei, când ai avut fericirea să te naşti în aceste condiţii excepţionale, este foarte firesc să simţi pentru dealul natal o admiraţie fără margini şi să nu vezi nimic mai desăvârşit pe lume! În consecinţă, în ochii ordonanţei, Montmartre era singurul munte serios din Univers, şi cartierul cu acelaşi nume un compus al tuturor minunilor globului. Ben-Zuf călătorise destul de mult. Dar, dacă-l ascultai, parcă nu văzuse, în oricare ţară ai fi dorit, decât nişte Montmartre, mai mari poate, dar fără îndoială mai puţin pitoreşti. Oare în Montmartre nu găseşti o biserică preţuind cât catedrala din Burgos, cariere care nu sunt mai prejos de cele din Pantelique, un bazin care ar putea stârni gelozia Mediteranei, o moară care nu se mulţumeşte să producă o făină oarecare, ci una pentru nişte renumite foi de plăcintă, apoi mai are turnul Solferino care se ţine mai drept decât turnul din Pisa, un colţ de pădure, urmaş al pădurilor cu totul virgine, dinaintea invaziei celţilor şi, în sfârşit, un munte, un adevărat munte pe care numai invidioşii îndrăzneau să-l numească „deal". Îl puteai mai curând tăia în bucăţi pe Ben-Zuf decât să-l faci să recunoască că acest munte nu avea 5.000 de metri înălţime. Unde întâlneşti, în întreaga lume, atâtea minunăţii strânse la un loc?

„Nicăieri!" răspundea Ben-Zuf oricui începea să găsească părerea lui puţin exagerată.

Nevinovată manie, la urma urmei! De fapt, Ben-Zuf n-avea decât o singură dorinţă: să se reîntoarcă în Montmartre, pe deal, şi împreună cu căpitanul său, nu mai încape vorba, să-şi sfârşească zilele acolo unde le începuse. Aşa se face că Hector Servadac era pisat fără încetare cu frumuseţile neasemuite, strânse în al XVIII-lea arondisment al Parisului, încât începea să

nu-l mai poată suferi. Cu toate astea Ben-Zuf nu se lăsa cu una cu două, hotărât să-l convertească pe căpitan, fiindcă nu voia să-l părăsească niciodată. Stagiul lui militar se terminase. Avusese chiar două concedii şi tocmai venise vremea să părăsească serviciul, la vârsta de 28 de ani, ca simplu vânător călare, clasa I, la regimentul 8, când fu ridicat la rangul de ordonanţă a lui Hector Servadac. Făcu campaniile cu ofiţerul său. Se bătu alături de el în mai multe împrejurări, şi încă cu atâta vitejie, încât fu propus pentru a fi decorat, dar el refuză, ca să poată rămâne mai departe ordonanţa căpitanului. Dacă Hector Servadac îi salvă viaţa lui Ben-Zuf în Japonia, Ben-Zuf îl scăpă de la moarte în timpul campaniei din Sudan. Acestea sunt lucruri de neuitat.

Pe scurt, iată de ce Ben-Zuf punea în slujba căpitanului de stat major două braţe de oţel, cum se spune în limbaj metalurgic, o sănătate de fier, care rezista la orice climă, o vigoare fizică care i-ar fi dat dreptul să se numească „meterezul din Montmartre" şi, în sfârşit, o inimă atotcutezătoare şi un devotament gata să treacă prin foc.

Trebuie să adăugăm că, dacă Ben-Zuf nu se arăta „poet", cum era căpitanul său, putea trece, în schimb, cel puţin drept o enciclopedie vie, o culegere nesecată de vorbe de duh, de glume şi palavre cazone. În această privinţă nu-l întrecea nimeni şi memoria lui fără greş furniza istorii cu zecile.

Căpitanul Servadac ştia cât valorează. Îl preţuia, îi trecea cu vederea destule toane, pe care buna dispoziţie de nezdruncinat a ordonanţei le făcea de altfel suportabile şi, în anumite împrejurări, ştia să rostească acele cuvinte care îl leagă pe-un slujitor de stăpânul său.

Odată, între altele, când Ben-Zuf umbla iar cu gândul prin al XVIII-lea arondisment, îi spuse:

— Ben-Zuf, ştii că, la urma urmei, dacă dealul Montmartre ar avea cu numai 4705 metri mai mult, ar fi fost tot atât de înalt ca Mont Blanc?

Auzind această cugetare, ochii lui Ben-Zuf scăpărară şi din ziua aceea dealul şi căpitanul se contopiră în inima lui.

Capitolul III.

ÎN CARE SE VA VEDEA CĂ INSPIRAŢIA POETICĂ A CĂPITANULUI SERVADAC ESTE ÎNTRERUPTĂ DE UN ŞOC NEPLĂCUT

Un gurbi nu-i altceva decât un soi de colibă, construită din bucăţi de lemn, care are un acoperiş de paie, numit de localnici „driss". Este ceva mai mult decât un cort arab, dar mult mai puţin decât o locuinţă de piatră sau de cărămidă.

Gurbiul unde stătea căpitanul Servadac nu era, deci, la drept vorbind, decât o cocioabă, şi nu ar fi ajuns pentru nevoile locuitorilor săi dacă nu i-ar fi uşurat sarcina un vechi post militar, o clădire de piatră care slujea drept adăpost lui Ben-Zuf şi celor doi cai. Postul fusese ocupat înainte de un detaşament de geniu şi se mai găseau în el o anumită cantitate de unelte, ca: târnăcoape, sape, lopeţi etc.

Fireşte, confortul lăsa de dorit în acest gurbi. Dar el nu era decât un sălaş provizoriu. De altfel, nici căpitanul, nici ordonanţa sa nu erau pretenţioşi în ce priveşte hrana şi locuinţa.

„Cu puţină filozofie şi un stomac bun, repeta mereu Hector Servadac, te simţi bine pretutindeni".

Or filozofia sa semăna cu banii de buzunar ai unui gascon, care are totdeauna câţiva în pungă, iar în privinţa stomacului, toate apele Garonei ar fi putut trece prin cel al căpitanului, fără să-l tulbure câtuşi de puţin.

Cât despre Ben-Zuf, în caz că admitem existenţa metempsihozei, el trebuie să fi fost struţ într-o viaţă anterioară; păstrase unul din acele viscere fenomenale, cu sucuri gastrice tari, care digeră la fel de bine pietre ca şi piept de pui.

Se cuvine să arătăm că cei doi locuitori ai gurbiului îşi luaseră provizii pentru o lună, că o cisternă le dădea din abundenţă apă potabilă, că furajele umpleau podul şi grajdul, şi că, pe deasupra, porţiunea de câmpie cuprinsă între Tenez şi Mostaganem, unde se aflau, era tare rodnică, putând rivaliza cu cele mai bogate şesuri ale Mitigei. Vânatul nu se arăta a fi prea

sărac; şi unui ofiţer de stat major i-e îngăduit să ia cu el, în timpul deplasărilor pe care le face, o puşcă de vânătoare, din moment ce nu-şi uită instrumentele topometrice sau planşeta.

Căpitanul Servadac, după întoarcerea la gurbi, cină cu o poftă pe care plimbarea i-o aţâţase grozav de tare. Ben-Zuf ştia să gătească nemaipomenit de bine. Cu el nu trebuia să te temi de mâncăruri fade. Săra, punea oţet şi piper cu vitejie militară. Dar, după cum s-a spus, se adresa unor stomacuri care sfidau condimentele cele mai tari şi pentru care gastralgia nu avea cuvânt.

După cină, în timp ce ordonanţa strângea cu grijă ce rămăsese de la masă în ceea ce el numea „dulapul său abdominal", căpitanul Servadac părăsi gurbiul şi se duse să ia aer, fumând pe creasta falezei.

Se lăsa noaptea. Soarele dispăruse de mai mult de o oră în spatele norilor, sub orizontul pe care şesul îl mărginea clar dincolo de cursul Şelifului. Cerul avea o înfăţişare ciudată pe care orice observator al fenomenelor cosmice ar fi remarcat-o nu fără surprindere. Către nord, cu toate că întunericul se făcuse destul de adânc pentru a împiedica privirea să vadă în depărtare, pe o rază mai mare de o jumătate de kilometru, straturile superioare, înnegurate, ale atmosferei erau îmbibate de un fel de lumină roşiatică. Nu se zăreau nici margini crestate cu regularitate, nici strălucirea razelor luminoase proiectate de un centru arzător. În consecinţă, nimic nu indica apariţia vreunei aurore boreale a cărei scânteiere minunată nu poate înflori, dealtfel, decât în înălţimile văzduhului, în regiuni mai înalte ca latitudine. Un meteorolog ar fi fost deci foarte încurcat, dacă i s-ar fi cerut să spună cărui fenomen i se datorează superba iluminaţie din această ultimă noapte a anului.

Dar căpitanul Servadac nu prea era meteorolog. De când terminase şcoala se poate presupune că nu-şi mai vârâse niciodată nasul în „cursul de cosmografie". Şi-apoi, în seara aceea, nu-i ardea să observe sfera cerească. Hoinărea, fuma. Îl frământa oare întâlnirea care trebuia să-l pună, mâine, faţă în faţă cu contele Timaşev? În orice caz, dacă acest gând îi venea uneori în minte nu era de natură să-l pornească mai mult decât se cuvine împotriva contelui. Putem recunoaşte că adversarii nu simţeau nici un fel de ură unul faţă de celălalt, cu toate că erau rivali. Era vorba doar de rezolvat o situaţie în care, dintre doi

oameni, unul era de prisos. Încolo, Hector Servadac îl considera pe contele Timaşev un om foarte manierat, şi contele nu putea să aibă decât o deosebită stimă pentru ofiţer.

La ora 8 seara, căpitanul Servadac se întoarse în unica încăpere a gurbiului în care se găseau patul lui, o măsuţă de lucru aşezată pe un suport şi câteva cufere slujindu-i de dulap. Ordonanţa gătea în clădirea de piatră a postului vecin, nu înăuntrul gurbiului, şi tot acolo se şi culca „pe o somieră din lemn bun de stejar", cum spunea Ben-Zuf. Asta nu-l împiedica să doarmă neîntors câte douăsprezece ore în şir, întrecând şi pietrele în această privinţă.

Căpitanul Servadac, neavând prea mult chef de somn, se aşeză la masa pe care se aflau risipite instrumentele sale de lucru. Luă mecanic într-o mână creionul roşu şi albastru şi, în cealaltă, compasul reductor. Apoi, cu hârtia de calc în faţă, începu să tragă linii felurit colorate şi inegale, care nu semănau întru nimic cu desenul sever al unei schiţe topografice.

În acest timp, Ben-Zuf, neprimind încă ordinul să se ducă la culcare, încerca să doarmă, întins într-un colţ, dar cu neastâmpărul căpitanului acest lucru era greu de realizat. Şi totul se datora faptului că cel ce se aşezase la masa de scris nu era ofiţerul de stat major, ci poetul gascon. Da! Hector Servadac se lupta din ce în ce mai tare! El se-nverşuna asupra acelui rondel, chemând o inspiraţie care se lăsa grozav de mult rugată. Mânuia oare reductorul pentru a da versurilor sale o măsură riguros matematică? Folosea creionul color pentru a alterna mai bine rimele lui rebele? Aşa s-ar fi zis. În orice caz, munca era grea.

— Ei drace! strigă deodată. De ce-oi fi ales forma catrenului, care mă obligă să aduc aceleaşi rime îndărăt ca pe nişte fugari în timp de bătălie? Fir-ar să fie! Dar voi lupta! N-o să se spună că un ofiţer francez a dat înapoi în faţa unor rime. Un mănunchi de versuri este ca un batalion. Prima companie s-a şi achitat cum trebuie. Se referea la primul catren. Înainte! Următoarele!

Rimele urmărite peste măsură de crâncen reveniră, în sfârşit, la apel, căci un rând roşu şi un rând albastru se aşternură în curând pe hârtie:

„Discursuri pline de emfază
De ele ce-i nevoie?”

„Ce naiba tot mormăie domnul căpitan! se întreba Ben-Zuf, întorcându-se când pe o coastă, când pe alta. De mai bine de-un ceas se fâţâie ca un răcan care vine din permisie."

Hector Servadac măsura cu paşi mari coliba, pradă furiei inspiraţiei poetice:

„Departe de o lungă frază
Inima zburdă-n voie!”

„Face versuri, bineînţeles, îşi spuse Ben-Zuf, aşezându-se în colţul lui în capul oaselor. Ce meserie zgomotoasă! Nu-i chip să dormi aici!" şi scoase un mormăit.

— Ei! Ben-Zuf, ce ai? îl întrebă Servadac.

— Nimic, domnule căpitan. Coşmarul obişnuit.

— Du-te la dracu!

— Ce n-aş da să plec la el imediat, murmură Ben- Zuf, mai ales dacă nu face versuri!

— Animalul ăsta mi-a tăiat verva, rosti căpitanul. Ben-Zuf!

— Prezent, domnule căpitan! răspunse ordonanţa care se ridică în picioare, cu o mână la beretă şi cu alta lipită de cusătura pantalonului.

— Nu mişca, Ben-Zuf! Nu mişca! Cel puţin acum când am prins din zbor deznodământul rondelului. Şi, cu o voce inspirată, Hector Servadac adăugă cu gesturi mari, de poet:

„Credeţi, amorul meu întreg
Şi sigur. Vă promit
Că vă iubesc... mă leg
Şi pentru...”

Servadac nu apucă să sfârşească ultimul cuvânt că împreună cu Ben-Zuf fu aruncat la pământ cu o putere îngrozitoare.

Capitolul IV.

CARE PERMITE CITITORULUI SĂ ÎNMULŢEASCĂ LA INFINIT SEMNELE DE MIRARE ŞI DE ÎNTREBARE

De ce, chiar în acea clipă, zarea se schimbă atât de neaşteptat şi de ciudat, încât ochiul priceput al unui marinar n-ar fi putut recunoaşte linia circulară unde trebuia să se contopească cerul cu apa?

De ce marea îşi ridica valurile la o înălţime pe care savanţii refuzau să o admită până atunci?

De ce, în mijlocul vuietelor pământului care crăpa, se auzea un bubuit îngrozitor, însoţit de felurite zgomote ca scrâşnetul datorat unei ruperi violente a schelăriei globului, mugetul valurilor ciocnindu-se la o adâncime neobişnuită, şuierul aerului absorbit ca în timpul unui ciclon?

De ce, în spaţiu, această strălucire extraordinară, mai puternică decât ploaia de scântei a unei aurore boreale, strălucire care cuprindea cerul şi făcea să pălească stelele de orice mărime?

De ce bazinul mediteranean, care o clipă parcă se golise, îşi umfla din nou apele cu neasemuită furie?

De ce discul Lunii părea să se mărească nemăsurat, ca şi cum, în câteva secunde, astrul nopţilor s-ar fi apropiat de la 96 de mii la 10 mii leghe de Pământ?

De ce, în sfârşit, o nouă planetă sferică uriaşă, strălucitoare, necunoscută de cosmografi, se ivi pe cer ca să se piardă în curând pe după straturi groase de nori?

În fine, ce fenomen straniu dezlănţuise acest cataclism care a tulburat atât de adânc pământul, marea, cerul, întreg spaţiul?

Cine ar fi putut spune? Şi oare rămăsese vreun locuitor, unul singur pe tot globul pământesc care să răspundă la aceste întrebări?

Capitolul V.

ÎN CARE SE VORBEŞTE DESPRE CÂTEVA MODIFICĂRI SURVENITE ÎN ORDINEA FIZICĂ A LUCRURILOR, FĂRĂ A LI SE PUTEA ARĂTA CAUZA

Totuşi, nici o schimbare nu părea să se fi produs pe porţiunea litoralului algerian, mărginită la vest de malul drept al

Şelifului şi la nord de Mediterana. Cu toate că zguduitura fusese foarte puternică, nici pe acest rodnic şes, puţin vălurit ici şi colo, nici pe linia în zigzag a falezei, nici pe marea peste măsură de zbuciumată, nimic nu indica vreo modificare care să fi schimbat aspectul geografic al locului. Postul de piatră, în afara unor părţi de zid serios dislocate, rezistase destul de bine. Cât despre gurbi, se prăbuşise ca un castel de cărţi de joc peste care un copil suflă ca să-l strice. Cei doi locuitori ai săi zăceau nemişcaţi la pământ, sub acoperişul de paie căzut. Căpitanul Servadac nu-şi veni în fire decât la două ore după catastrofă. La început îşi adună gândurile cu oarecare greutate, dar primele cuvinte pe care le pronunţă — şi asta nu va surprinde pe nimeni — fură ultimele versuri ale faimosului rondel, retezate în împrejurări atât de ciudate de pe buzele sale:

„... mă leg
Şi pentru...”

Apoi rosti numaidecât:

— Ei, ce s-a întâmplat?

La întrebarea pe care şi-o puse era greu de dat un răspuns. Ridicând braţul, reuşi să străpungă acoperişul de paie şi scoase capul prin spărtură.

Căpitanul Servadac privi în primul rând în jurul său. „Gurbiul la pământ!" strigă. „O fi trecut vreo trombă pe litoral!" Se pipăi. Nimic scrântit, nici măcar o zgârietură.

— Drace! Şi ordonanţa mea?

Se ridică. Apoi strigă: „Ben-Zuf!"

La vocea căpitanul Servadac, un al doilea cap trecu prin acoperiş.

— Prezent! răspunse Ben-Zuf

S-ar fi spus că ordonanţa nu aşteptase decât acest apel pentru a se prezenta la ordin.

— Ai vreo idee ce s-a întâmplat, Ben-Zuf? întrebă Hector Servadac.

— Ideea mea, domnule căpitan, este că ne trăim, pare-mi-se, ultimele clipe.

— Nici gând! O trombă, Ben-Zuf, o simplă trombă.

— Trombă să fie! răspunse filozofic ordonanţa. N-aveţi vreo fractură, domnule căpitan?

— Nu, Ben-Zuf.

O clipă mai târziu, erau amândoi în picioare. Curăţară locul unde fusese gurbiul şi îşi regăsiră instrumentele, efectele, uneltele, armele aproape neatinse. Apoi ofiţerul de stat major grăi:
— Cât e ceasul?
— Cel puţin opt, răspunse Ben-Zuf, privind spre Soarele care se ridicase binişor deasupra orizontului.
— Opt!
— Cel puţin, domnule căpitan!
— Să fie oare cu putinţă?
— Da, şi trebuie să plecăm!
— Să plecăm?
— Fireşte, să mergem la întâlnirea noastră.
— Ce întâlnire?
— Întâlnirea cu contele...
— Ah, la naiba, exclamă ofiţerul, eram gata să uit! Şi scoţându-şi ceasul din buzunar se îndreptă spre Ben-Zuf. Ce-ai spus adineauri, Ben-Zuf? Eşti nebun! Nu-i nici două.
— Două dimineaţa sau două după-amiază? i-o întoarse Ben-Zuf uitându-se la Soare.

Hector Servadac duse ceasul la ureche.
— Merge, constată el.
— Şi Soarele merge, răspunse ordonanţa. Într-adevăr, nu sta pe loc, având în vedere cât se
înălţase deasupra zării...
— Ei, fir-ar să fie! exclamă Servadac.
— Ce-aveţi, domnule căpitan?
— O fi ora opt seara?
— Seara?
— Da, Soarele e la vest, şi e limpede că apune.
— Să apună? În ruptul capului, domnule căpitan. Răsare, aşa cum vă văd şi mă vedeţi, ca un recrut când sună trâmbiţa. Asta-i! De când stăm de vorbă s-a ridicat şi mai sus.
— Soarele să se înalţe acum la vest!? Murmură căpitanul Servadac. Haida-de! Nu-i cu putinţă.

Totuşi, faptul era indiscutabil. Astrul strălucitor apărea acum deasupra apelor Şelifului şi parcurgea acel orizont occidental peste care până atunci trecuse a doua jumătate a arcului său diurn,

Hector Servadac înţelese fără greutate că un fenomen cu totul neobişnuit, în orice caz inexplicabil, schimbase nu poziţia Soarelui în universul sideral, ci sensul însuşi' al mişcării de rotaţie a Pământului în jurul axei sale. Era uluitor. Imposibilul putea deci să devină realitate? Dacă ar fi avut lângă el pe unul din membrii Biroului de măsurare a longitudinii ar fi încercat să capete de la dânsul unele informaţii. Dar neputându-se bizui decât pe sine, hotărî:

— Pe legea mea, asta-i priveşte pe astronomi. Am să văd peste opt zile ce spun ziarele.

Apoi, fără să mai stea mult timp să cerceteze cauzele acestui ciudat fenomen, îi porunci ordonanţei sale:

— La drum! Oricare ar fi evenimentul care a avut loc şi chiar dacă toată mecanica terestră şi cerească ar fi întoarsă pe dos, trebuie să ajung primul pe teren ca să-i fac contelui Timaşev cinstea...

— De a înfige sabia în el, completă Ben-Zuf.

Dacă, după ce constataseră aparenta modificare în mişcarea Soarelui, Hector Servadac şi ordonanţa sa ar fi avut dispoziţia să observe transformările geografice, care se petrecuseră brusc în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie, ar fi fost izbiţi, desigur, de schimbările de necrezut care se produseseră în condiţiile atmosferice, într-adevăr, ca să vorbim mai întâi despre ei doi, gâfâiau, simţeau nevoia să respire mai repede, cum se întâmplă în timpul urcuşului pe munte, de parcă aerul din jur ar fi fost mai puţin dens şi, în consecinţă, mai puţin încărcat de oxigen. Afară de asta, vocea lor era mai slabă.

Aşadar, din două una, ori asurziseră pe jumătate, ori trebuiau să admită că aerul devenise deodată mai puţin propriu transmiterii sunetelor.

Dar transformările fizice pe care le-am pomenit nu-i impresionară în acel moment nici pe căpitanul Servadac, nici pe Ben-Zuf şi amândoi se îndreptară spre Şelif, luând-o pe cărarea prăpăstioasă a falezei.

Timpul, deosebit de ceţos în ajun, se schimbase. Cerul de-o culoare foarte ciudată se acoperi în curând de nori foarte joşi, ceea ce nu-ţi mai îngăduia să desluşeşti arcul luminos pe care Soarele îl trasează din zare în zare. Se simţea în aer ameninţarea unui potop, dacă nu a unei furtuni puternice.

Totuşi, aceşti vapori, din pricină că nu se condensaseră până la capăt, nu ajungeau să se prefacă în picături de ploaie.

Marea care scălda acest ţărm era pentru prima oară cu desăvârşire pustie. Nici o pânză, nici o trâmbă de fum nu se desluşea pe fundalul cenuşiu al cerului şi apei. Cât despre zări — era oare o iluzie optică? — păreau foarte apropiate, atât cea care mărginea câmpia, cât şi cea de dincolo de litoral. Nemărginitele depărtări dispăruseră, ca să spunem aşa, ca şi cum convexitatea globului ar fi fost mai accentuată.

Căpitanul Servadac şi Ben-Zuf, mergând cu pasul iute, fără să schimbe nici un cuvânt, ar fi trebuit să străbată în scurt timp cei cinci kilometri care se întindeau între gurbi şi locul întâlnirii. Şi unul şi celălalt simţeau în dimineaţa aceea că aveau cu totul altă constituţie fizică. Fără să-şi dea seama, erau deosebit de uşori la trup, ca şi cum ar fi avut aripi la picioare. Dacă ordonanţa ar fi vrut să-şi rostească cu glas tare gândul, ar fi zis că se simte „nu ştiu cum".

„Fără să mai punem la socoteală că am uitat să mâncăm zdravăn", şopti el.

Trebuie să recunoaştem că o astfel de scăpare nu intra în obiceiurile bunului soldat.

Deodată un fel de lătrat neplăcut se auzi în stânga drumului. Şi, în aceeaşi clipă, un şacal sări dintr-un tufiş. Animalul aparţinea unei specii caracteristice faunei africane, cu o blană stropită cu pete regulate, negre, şi cu o dungă neagră pe partea din faţă a labelor.

Şacalul poate fi primejdios în timpul nopţii, când vânează în haite mari. Singur e mai puţin periculos decât un câine. Ben-Zuf nu era omul să se sperie, dar nu-i plăceau şacalii, poate pentru că nu există nici o specie de a lor în fauna cartierului Montmartre.

Animalul, după ce ieşi din tufiş, se lipi de o stâncă ce măsura peste 10 metri înălţime. De acolo privea cu vădită îngrijorare spre cei doi călători. Ben-Zuf se prefăcu că-l ocheşte şi animalul, la această mişcare ameninţătoare, ajunse dintr-un salt drept în vârful stâncii, spre uimirea căpitanului şi a ordonanţei.

— Ce săritor, exclamă Ben-Zuf. A făcut un salt de cel puţin treizeci de picioare până sus!

— Aşa-i, pe legea mea! întări căpitanul Servadac, căzând pe gânduri. N-am văzut niciodată o asemenea săritură.

Şacalul se aşeză pe picioarele de dinapoi în vârful stâncii şi se uita batjocoritor la amândoi. Ben-Zuf se aplecă după o piatră vrând să-l gonească de acolo. Piatra era foarte mare şi, cu toate acestea, nu cântărea în mâna ordonanţei mai mult decât un burete uscat.

— Şacalul dracului! zise el. Piatra asta nu face nici cât o ceapă degerată! Dar de ce o fi atât de mare şi atât de uşoară totodată?

Totuşi, neavând nimic altceva la îndemână, azvârli cu putere aşa-zisa ceapă degerată.

Nu-l nimeri pe şacal. Dar fapta lui, dovedind intenţii nu prea paşnice, fu de ajuns să-l pună pe fugă pe prevăzătorul animal, care, trecând peste hăţişuri şi perdele de arbori, dispăru cu un şir de salturi ca un uriaş cangur de cauciuc. Iar piatra, în loc să lovească ţinta, descrise o traiectorie foarte întinsă şi, spre marea mirare a lui Ben-Zuf, căzu la mai bine de 500 de paşi dincolo de stâncă.

— Ei, drăcie! strigă el. Mă pot lua la întrecere acum cu un obuzier de calibrul patru!

Ben-Zuf se găsea în clipa aceea la câţiva metri în faţa căpitanului, lângă un şanţ plin cu apă, larg de vreo zece picioare, pe care trebuiau să-l treacă. Îşi făcu vânt şi sări cu îndemânarea unui gimnast.

— Hei, Ben-Zuf, unde te duci? Ce te-a apucat? Ai să-ţi rupi picioarele, prostule!

Căpitanul Servadac strigă aceste cuvinte, văzând situaţia în care se afla ordonanţa sa care plutea în aer, la vreo 40 de picioare deasupra pământului.

La gândul că pe Ben-Zuf îl paşte o primejdie, Hector Servadac porni şi el să treacă şanţul; dar efortul pe care-l făcu îl duse de asemenea la o înălţime în nici un caz mai mică de 30 de picioare. Pe când urca se întâlni în drum cu Ben-Zuf care cobora. Apoi, supunându-se şi el legilor gravitaţiei, se întoarse pe pământ cu viteză sporită, dar fără să simtă o izbitură mai puternică decât dacă s-ar fi ridicat la vreo 4-5 picioare.

— Ei! strigă Ben-Zuf izbucnind în râs. Iată-ne ajunşi saltimbanci în toată puterea cuvântului, domnule căpitan.

Hector Servadac, după câteva clipe de gândire, înainta spre ordonanţa lui şi, punându-i mâna pe umăr, spuse:

— Nu mai zbura, Ben-Zuf, şi priveşte-mă bine. Nu sunt treaz, trezeşte-mă, ciupeşte-mă până la sânge dacă trebuie. Ori suntem nebuni, ori visăm.

— Adevărul este, domnule căpitan, că asemenea lucruri nu mi s-au întâmplat până acum decât în ţara viselor, când se făcea că sunt rândunică şi că trec peste dealul Montmartre cum aş trece peste chipiul meu. Nu-i lucru curat! Ni se întâmplă ceva, dar ceva ce nu s-a mai întâmplat nimănui. Oare ceea ce se petrece ţine de vreo însuşire deosebită a coastei algeriene??

Hector Servadac era uluit.

— Să-ţi pierzi minţile, nu alta! strigă el. Nu dormim, nici nu visăm!

Dar nu era el omul să stăruie la nesfârşit asupra acestei probleme, greu de rezolvat în asemenea împrejurări.

— La urma urmei, întâmplă-se ce s-o întâmpla! rosti, hotărât să nu se mai mire de nimic.

Iată-ne ajunşi saltimbanci în toată puterea cuvîntului, domnule căpitan.

— Da, domnule căpitan, zise Ben-Zuf şi, înainte de toate, să ne încheiem socotelile cu contele Timaşev.

Dincolo de şanţ se întindea o păşune de vreo jumătate de hectar, acoperită de o iarbă moale şi înconjurată de arbori sădiţi aici de vreo 50 de ani. Stejari, palmieri, roşcovi, sicomori amestecaţi cu cactuşi şi aloe, deasupra cărora se înălţau câţiva eucalipţi, alcătuiau o privelişte fermecătoare. Aceasta era arena unde trebuia să aibă loc întâlnirea între cei doi adversari.

Hector Servadac cuprinse câmpia dintr-o privire. Apoi, nevăzând pe nimeni, exclamă:

— Ei drăcie, tot noi am sosit primii la întâlnire.

— Sau ultimii! i-o întoarse Ben-Zuf.

— Cum ultimii? Dar încă nu-i nouă, răspunse Servadac, scoţându-şi ceasul pe care-l potrivise după Soare înainte de a pleca din gurbi.

— Domnule căpitan, vedeţi printre nori rotocolul acela albicios? întrebă ordonanţa.

— Îl văd, zise căpitanul, uitându-se la un disc înceţoşat care apărea în acea clipă la zenit.

— Ei bine, urmă Ben-Zuf, rotocolul acela nu poate fi decât Soarele sau înlocuitorul lui.

— Soarele la zenit, în luna ianuarie, şi la 39° latitudine nordică? strigă Hector Servadac.

— Chiar el, domnule căpitan, şi arată prânzul, nu vă fie cu supărare. Pare grăbit astăzi şi pun prinsoare pe chipul meu contra unui castron de cuşcuş că va apune peste trei ore.

Hector Servadac, cu braţele încrucişate, rămase câteva clipe nemişcat. Apoi după ce se învârti de jur împrejur, ceea ce îi îngădui să cerceteze diferite puncte ale zării, murmură.

— Legile gravitaţiei schimbate, punctele cardinale schimbate, durata zilei redusă cu 50 la sută!... Iată lucruri care ar putea întârzia nespus de mult întâlnirea mea cu contele Timaşev! Ceva se întâmpla! Doar nu ne-am pierdut minţile, eu şi Ben-Zuf!

Nepăsătorul Ben-Zuf, pe care cel mai neasemuit fenomen cosmic îl lăsa rece, îl privea liniştit pe ofiţer.

— Ben-Zuf!

— Da, domnule căpitan!

— Nu vezi pe nimeni?

— Pe nimeni. Omul nostru o fi plecat.

— Admiţând că a plecat, martorii mei ar fi stat să mă aştepte şi, văzând că nu vin, n-ar fi întârziat să vină până la gurbi să mă caute.
— Aşa e, domnule căpitan.
— Socot deci că n-au venit!
— Şi dacă n-au venit...?
— Înseamnă cu siguranţă că n-au putut să vină. Iar contele Timaşev...

În loc să-şi sfârşească fraza, căpitanul Servadac se apropie de marginea stâncoasă care domina litoralul şi se uită dacă goeleta Dobrâna nu se zărea la câteva leghe de coastă. Contele putea, în definitiv, să vină pe mare la locul întâlnirii, aşa cum făcuse şi în ajun.

Marea era pustie şi, pentru prima oară, căpitanul Servadac observă că, deşi nu bătea nici un pic de vânt, apa era extraordinar de agitată, ca şi cum ar fi fost pusă să fiarbă vreme îndelungată la un foc puternic. Bineînţeles, goeleta n-ar fi rezistat cu uşurinţă la această hulă nefirească.

Hector Servadac remarcă pentru prima dată, plin de uimire, cât de mult se micşorase raza circumferinţei unde se contopea marea cu uscatul.

Într-adevăr, pentru un observator plasat pe creasta înaltei faleze, linia orizontului ar fi trebuit să fie la o depărtare de 40 de km. Ori întinderea pe care o puteai cuprinde cu ochii ajungea acum la cel mult 10 km, ca şi cum volumul sferei pământeşti ar fi scăzut considerabil în câteva ceasuri.
— Toate acestea sunt din cale-afară de ciudate! spuse ofiţerul de stat major.

În acest timp, Ben-Zuf, mai uşor ca cea mai sprintenă maimuţă, se căţărase în vârful unui eucalipt. De la această înălţime cerceta continentul şi spre Tenez şi Mostaganem şi înspre sud. Apoi, după ce coborî, îl încredinţa pe căpitan că ţinutul părea cu desăvârşire pustiu.
— Spre Şelif! zise Hector Servadac. Să ajungem la fluviu. Acolo vom afla cum stau lucrurile.
— Spre Şelif! răspunse Ben-Zuf.

Erau cel mult 3 km de la câmpie până la fluviul pe care căpitanul Servadac intenţiona să-l treacă, pentru a ajunge mai departe până la Mostaganem. Trebuiau să se grăbească, dacă voiau să ajungă în oraş înainte de căderea nopţii. Prin straturile

dese de nori se simţea cum Soarele asfinţeşte foarte repede şi — ciudăţenie — în loc să descrie curba oblică pe care o impunea, în acea epocă a anului, latitudinea Algeriei, cădea perpendicular pe orizont.

Mergând fără întrerupere, căpitanul Servadac chibzuia la aceste ciudăţenii. Dacă, datorită unui fenomen cu totul neobişnuit, mişcarea de rotaţie a globului se modificase, dacă, ţinând seama de trecerea Soarelui la zenit, am fi nevoiţi să admitem că ţărmul algerian fusese deplasat dincolo de ecuator, în emisfera australă, Pământul nu părea, în afară de convexitatea sa, să fi suferit vreo schimbare mai însemnată, cel puţin în această parte a Africii. Litoralul rămăsese ce-a fost întotdeauna: un şir de faleze, de plaje şi de stânci aride, roşii ca şi cum ar fi fost feruginoase. Cât cuprindeai cu ochii, coasta nu suferise nici o deformare. Nici o schimbare nu apărea la stânga, spre sud, sau cel puţin spre ceea ce căpitanul Servadac continua să numească sud, cu toate că era limpede că poziţia celor două puncte cardinale se schimbase căci, pentru moment, trebuia să te pleci în faţa evidenţei şi să recunoşti că erau aşezate invers decât până atunci. La 3 leghe depărtare se întindeau primele înălţimi ale munţilor Merjejah şi vârfurile lor îşi desenam clar pe cer profilul obişnuit.

În acest moment, în nori se făcu o spărtură şi razele oblice ale Soarelui ajunseră până pe Pământ. Nu mai încăpea îndoială că astrul, după ce răsărise la vest, apunea la est.

— Drace! exclamă căpitanul Servadac, sunt curios să ştiu ce părere au cei din Mostaganem despre toate astea! Ce va spune ministrul de război când va afla dintr-o telegramă că, din punct de vedere fizic, colonia lui din Africa este dezorientată aşa cum n-a fost niciodată din punct de vedere moral?

— Ei, ce-o să facă! răspunse Ben-Zuf. O să bage toată colonia africană în beciurile poliţiei.

— Şi când o să afle că punctele cardinale încalcă grav regulamentele militare?

— O să le trimită într-o companie disciplinară.

— Şi că Soarele mă orbeşte în luna ianuarie cu razele lui perpendiculare!

— Să orbească pe-un ofiţer! Trebuie împuşcat Soarele ăsta!

Da! Se putea spune că Ben-Zuf nu se încurca în ce priveşte disciplina.

Între timp, Hector Servadac şi cu Ben-Zuf se grăbeau cât puteau. Ajutaţi de extraordinara lor însuşire de a fi uşori ca fulgul, însuşire ce devenise însăşi esenţa lor, obişnuiţi acum cu decompresiunea aerului, care îi făcea să gâfâie, alergau mai iute ca iepurii şi săreau mai sprinteni decât cerbii. Nu mai mergeau pe cărarea care şerpuia pe culmile falezei şi care le-ar fi lungit drumul. O luară pe drumul cel mai scurt, ca pasărea-n zbor, cum se spune pe vechiul continent, ca albina-n zbor, cum se spune pe cel nou. Nici o piedică nu-i putea opri. Dacă întâlneau un mărăciniş se avântau pe deasupra lui, un râu, săreau peste el, un pâlc de copaci, îl treceau dintr-un salt, cu călcâiele lipite, o movilă, o depăşeau zburând. În aceste condiţii, Montmartre ar fi fost pentru Ben-Zuf doar un pas mai mare. Amândoi nu se temeau decât de un singur lucru: să nu lungească drumul pe verticală, în dorinţa lor de a-l scurta pe orizontală. Într-adevăr, abia de atingeau pământul care părea să nu mai fie decât o trambulină nespus de elastică.

În sfârşit, se iviră malurile Şelifului şi, din câteva salturi, căpitanul Servadac şi ordonanţa se şi aflau pe malul său drept. Dar acolo fură siliţi să se oprească. Podul nu mai exista, şi avea motive temeinice să nu mai fie.

— Nu mai e nici un pod! exclamă căpitanul Servadac. Pe aici a fost probabil o inundaţie, un al doilea potop.

— Aşi! făcu Ben-Zuf.

Cu toate acestea aveai de ce să te miri. Într-adevăr, Şeliful dispăruse. Din malul stâng nu mai rămăsese nici urmă. Malul drept, care în ajun trecea printr-o câmpie rodnică devenise un litoral. La vest, ape tumultuoase, înfuriate, nu şopotitoare, albastre şi nu gălbui, înlocuiau cât vedeai cu ochii cursul lui liniştit, ca şi cum o mare s-ar fi substituit fluviului. Aici se sfârşea acum ţinutul a cărui întindere alcătuia până ieri teritoriul Mostaganem.

Hector Servadac voi să se ştie cu cugetul împăcat. Se apropie de ţărmul ascuns sub tufele de dafin, se aplecă, scoase apă în căuşul palmei şi o duse la gură.

— Sărată! spuse el. Marea a înghiţit în câteva ore toată partea de vest a Algeriei!

— Atunci, domnule căpitan, o să dureze mai mult decât o simplă inundaţie?

— S-a schimbat faţa lumii! răspunse ofiţerul de stat major, clătinând din cap. Şi acest cataclism poate avea consecinţe nemărginite. Dar prietenii, camarazii mei de arme, ce-or fi păţit?

Ben-Zuf nu-l mai văzuse niciodată pe căpitan atât de mişcat. Luă o înfăţişare la fel de gravă, ca să arate că are şi el aceleaşi griji ca Hector Servadac, deşi înţelegea mai puţin ca acesta ce putuse să se petreacă. Şi-ar fi văzut chiar filozofic de treburile sale dacă nu sar fi crezut dator să împărtăşească ostăşeşte sentimentele căpitanului.

Noul litoral, conturat de fostul mal drept al Şelifului, se întindea spre nord şi spre sud, urmând o linie uşor rotunjită. Cataclismul, care se abătuse peste această parte a Africii, nu părea să-l fi atins. Rămăsese aşa cum îl înfăţişau datele hidrografice, cu pâlcurile lui de copaci, cu malul înalt tăiat în zigzag, cu covorul verde al luncilor. Numai că, în loc să fie malul unui fluviu, forma acum ţărmul unei mări necunoscute.

Dar căpitanul Servadac, cuprins de o mare îngândurare, abia avu timpul să remarce aceste schimbări, care alteraseră atât de mult aspectul geografic al regiunii. Soarele ajunsese la orizontul de est unde căzu deodată în mare ca o ghiulea. Chiar dacă ar fi fost la tropice, la 21 septembrie sau 21 martie, în perioada când taie ecliptica[1], trecerea de la zi la noapte nu s-ar fi făcut atât de repede. În seara aceea nu exista amurg şi se putea ca în ziua următoare să nu fie zori. Pământ, mare, cer, totul fu învăluit dintr-o dată într-un întuneric adânc.

Capitolul VI

CARE-L POFTEŞTE PE CITITOR SĂ-L URMEZE PE CĂPITANUL SERVADAC ÎN PRIMA EXCURSIE PE NOUL SĂU DOMENIU

---

1 Ecliptica – Cerc de pe sfera cerească obţinut prin intersecţia acesteia cu planul orbitei Pământului; reprezintă orbita aparentă a Soarelui, parcursă de acesta în timp de un an(n.r.)

Firea aventuroasă a căpitanului Servadac fiind cunoscută, cititorul va crede fără greutate că el nu s-a arătat cu totul năucit de atâtea evenimente extraordinare. Totuşi, mai puţin nepăsător ca Ben-Zuf, îi plăcea să cunoască cauza lucrurilor. Nu-i prea păsa de efect cu condiţia să poată cunoaşte pricina. Dacă stăteai să-l asculţi, a fi omorât de o ghiulea de tun nu însemna nimic, din moment ce ştiai în virtutea cărora legi ale balisticii şi pe ce fel de traiectorie sosea să te lovească drept în piept. Acesta era felul lui de a vedea lucrurile. Aşa că după ce a cercetat atât cât era de aşteptat de la temperamentul lui, consecinţele fenomenului care avusese loc, nu se mai gândea decât să-i descopere cauza.

— Drace! exclamă el în clipa când se lăsă deodată noaptea. Trebuie să vedem toate astea la lumina zilei... dacă va mai veni vreodată ziua, căci să mă ia naiba dacă ştiu unde s-a dus Soarele!

— Domnule căpitan, spuse Ben-Zuf, nu vreau să vă îmboldesc să luăm o hotărâre, dar ce facem acum?

— Stăm aici, şi mâine, dacă va fi un mâine, ne vom întoarce la gurbi, după ce vom face o recunoaştere pe coastă, la vest şi la sud. Cel mai însemnat lucru este să ştim unde ne găsim şi cum stăm, dacă nu putem să aflăm ce s-a întâmplat. Aşadar, după ce vom merge dea lungul coastei la vest şi la sud...

— Dacă va mai fi o coastă, îl întrerupse ordonanţa.

— Şi dacă va mai fi un sud! continuă Servadac.

— Atunci, putem să dormim?

— Dacă, dacă vom putea...

În urma acestei permisiuni, Ben-Zuf, pe care atâtea incidente nu-l putuseră scoate din fire, se cuibări întruna din adânciturile de pe litoral şi căzu în somnul neştiutorului, care este câteodată mai adânc decât cel al drepţilor.

În ce-l priveşte pe căpitanul Servadac, el se apucă să rătăcească pe malul noii mări, în mijlocul unui furnicar de semne de întrebare care i se încrucişau în minte.

În primul rând, care putea fi întinderea catastrofei? Atinsese doar o porţiune restrânsă a Africii? Alger, Oran, Mostaganem, toate aceste oraşe învecinate scăpaseră nevătămate? Să creadă oare că prietenii, camarazii săi de subdivizie erau în clipa de faţă înghiţiţi de valuri împreună cu numeroşii locuitori de pe coastă, sau doar că Mediterana,

deplasată de o zguduire oarecare a pământului, năvălise prin gurile Şelifului numai în regiunea algeriană unde se afla el? Aceasta ar explica, într-o anume măsură, dispariţia fluviului. Dar nu lămurea deloc celelalte fenomene cosmice.

Altă ipoteză. Să admită oare că litoralul african trecuse deodată în zona ecuatorială? Aceasta ar explica noul arc diurn descris de Soare ca şi lipsa crepusculului, dar nu răspundea la întrebarea de ce zile de 6 ore le înlocuiau pe cele de 12, nici de ce Soarele răsărea la vest şi apunea la est!

„Şi cu toate astea e neîndoielnic, îşi spunea căpitanul Servadac, că n-am avut azi decât o zi de 6 ore şi că punctele cardinale s-au schimbat cu 180°, cum ar zice un marinar, cel puţin în ce priveşte apusul şi răsăritul! În sfârşit, o să vedem mâine când apare Soarele, dacă mai apare."

Căpitanul Servadac ajunsese grozav de neîncrezător. Era, într-adevăr, foarte supărător că cerul era acoperit de nori şi că nu-şi arăta obişnuita jerbă de stele. Cu toate că nu se prea pricepea la cosmografie, Hector Servadac cunoştea principalele constelaţii. Dacă ar fi avut prilejul şi-ar fi dat seama dacă Steaua polară e tot la locul ei dau dacă, dimpotrivă, o înlocuia o altă stea, ceea ce ar fi dovedit categoric că globul terestru se învârtea în jurul unei noi axe, poate în sens invers, şi ar fi lămurit multe lucruri. Dar nu se făcu nici o spărtură printre norii care păreau destul de deşi pentru a dezlănţui o furtună, şi nici o stea nu se ivi dinaintea ochilor observatorului dezamăgit.

Cât despre Lună, nu era de aşteptat să răsară, căci în perioada aceea era tocmai Lună nouă şi, prin urmare, ea dispăruse odată cu Soarele la orizont.

Care nu fu deci surpriza căpitanului Servadac când, după o oră şi jumătate de plimbare, zări deasupra orizontului o lumină puternică ale cărei raze se cerneau prin perdeaua de nori.

— Luna! exclamă el. Ce vorbesc, nu poate fi Luna! Oare din întâmplare neprihănita Diana îşi face şi ea de cap şi răsare la vest? Nu-i Luna! Ea n-ar revărsa o lumină atât de puternică, în afară de cazul în care s-ar fi apropiat ciudat de mult de Pământ.

Într-adevăr, lumina astrului, oricare ar fi fost el, era atât de mare, încât străbătea pânza de aburi şi peste câmpie se iviră parcă nişte palide zori.

„N-o fi Soarele? se întrebă ofiţerul. Dar n-au trecut nici o sută de minute de când a apus la est! Şi cu toate astea, dacă

nu-i nici Soarele, nici Luna, ce să fie? Vreun bolid monstruos? Ah! Pe toţi dracii! Norii ăştia blestemaţi nu se destramă odată?"

Apoi gândindu-se din nou la el îşi spuse: „Stau şi mă întreb dacă n-aş fi făcut mai bine să-mi întrebuinţez o parte din timpul pe care l-am pierdut prosteşte, învăţând astronomia! Cine ştie! Lucrurile cu care îmi sparg acum capul sunt poate foarte simple".

Tainele acestei noi bolţi cereşti rămaseră de nepătruns. Uriaşa lumină, răspândită de un disc de o strălucire orbitoare şi de dimensiuni gigantice, scaldă în razele ei timp de o oră creasta norilor. Pe urmă — particularitate nu mai puţin surprinzătoare — discul, în loc să descrie un arc, cum face orice astru ce respectă legile mecanicii cereşti, în loc să coboare spre celălalt orizont, păru că se depărtează pe o linie perpendiculară cu planul ecuatorului, luând cu el acele zori atât de plăcute la vedere, care înseninaseră uşor atmosfera.

Totul se cufundă iar în tenebre şi nici mintea căpitanului Servadac nu scăpă de această întunecare generală. Nu mai înţelegea absolut nimic. Legile cele mai elementare ale mecanicii erau încălcate, bolta cerească semăna cu un orologiu al cărui arc principal o luase razna, planetele nu mai respectau nici una din legile gravitaţiei, aşa că nu aveai nici un motiv să crezi că Soarele se va mai ivi vreodată la unul din orizonturile acestui glob.

Totuşi, trei ore mai târziu, astrul, fără să răsară ca de obicei, apăru din nou la vest, albind cu lumina dimineţii grămada de nori. Ziua urma nopţii, iar căpitanul Servadac, uitându-se la ceas, constată că noaptea durase exact 6 ore.

Şase ore însă nu puteau să-l mulţumească pe Ben-Zuf. Neînfricatul adormit trebuia, aşadar, să fie deşteptat. Hector Servadac îl scutură fără milă.

— Hai, scoală-te, la drum! îi strigă.

— Ei, domnule căpitan! răspunse Ben-Zuf frecându-se la ochi. Nu mi-am făcut încă suma. Abia dac-am aţipit o clipă!

— Ai dormit toată noaptea!

— Dacă şi asta a fost noapte!

— O noapte de şase ore, dar o să trebuiască să te obişnuieşti cu ea!

— O să mă obişnuiesc.

— Să pornim. Nu-i timp de pierdut. Să ne întoarcem la gurbi pe drumul cel mai scurt şi să vedem ce-i cu caii noştri şi ce socot şi ei că s-a întâmplat.
— Socot fără îndoială, i-o întoarse ordonanţa, care nu se dădea în lături de la jocurile de cuvinte, că i-am „nesocotit" de ieri cu ţesălatul. De aceea, am de gând să le fac o toaletă completă, domnule căpitan!
— Bine, bine! Dar repede! Şi cum ai pus şaua pe ei, plecăm în recunoaştere. Cel puţin să ştim ce-a rămas din Algeria.
— Şi apoi?...
— Apoi, dacă n-o să putem ajunge la Mostaganem pe la sud, o să ne îndreptăm spre Tenez pe la est.

Căpitanul Servadac şi ordonanţa sa o luară înapoi pe cărare, de-a lungul falezei, ca să se întoarcă la gurbi. Cum li se făcuse tare foame, nu se sfiiră să culeagă în drum smochine, curmale şi portocale, căci trebuiau doar să întindă mâna ca să le ia. Pe această parte a teritoriului, odinioară cu desăvârşire pustie şi care devenise, datorită noilor plantaţii, o livadă bogată şi întinsă, nu aveai să te temi de vreun proces-verbal.

O oră şi jumătate după ce părăsiseră ţărmul ce fusese malul drept al Şelifului, ajunseră la gurbi. Acolo, găsiră lucrurile în starea în care le lăsaseră. Nimeni, bineînţeles, nu venise în lipsa lor pe aceste meleaguri şi partea de est a teritoriului părea la fel de pustie ca şi partea de vest pe care o străbătuseră.

Pregătirile de plecare se făcură cu multă uşurinţă. Câţiva pesmeţi şi conserve de vânat umplură raniţa lui Ben-Zuf. Cât despre băutură, de apă nu duceau lipsă. Râuri multe şi limpezi brăzdau câmpia. Aceşti foşti afluenţi ai unui fluviu, ajunşi la rândul lor fluvii, se vărsau acum în Mediterana.

Zefir — calul căpitanului Servadac — şi Galette — iapa lui Ben-Zuf, numită astfel în amintirea morii din Montmartre — fură înşeuaţi cât ai clipi. Cei doi călăreţi săriră în şa şi porniră în galop spre Şelif.

Dar dacă ei avuseseră prilejul să simtă efectele scăderii greutăţii, dacă forţa lor musculară li se păruse de cel puţin cinci ori mai mare, cei doi cai suferiseră aceleaşi schimbări şi în aceeaşi proporţie. Nu mai erau acum nişte simple patrupede, ci

adevăraţi hipogrifi[2]. Picioarele lor abia atingeau pământul. Din fericire, Hector Servadac şi Ben-Zuf erau călăreţi încercaţi.

Ei străbătură în 20 de minute cei 8 kilometri care despărţeau gurile Şelifului de gurbi şi, după aceea, într-un ritm mai liniştit, începură să coboare spre sud-est de-a lungul fostului mal drept al fluviului. Acest litoral păstrase aspectul său caracteristic de pe timpul când nu era decât o simplă margine a Şelifului. Dar tot malul celălalt dispăruse şi era înlocuit de orizontul marin. Aşadar, cel puţin până la limita indicată de zare, toată partea de aici a provinciei Oran, până la Mostaganem, trebuie să fi fost înghiţită de ape în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie.

Căpitanul Servadac cunoştea foarte bine acest teritoriu pe care-l cercetase mai demult. Făcuse odinioară măsurătorile pentru harta regiunii şi se putea orienta cu o exactitate desăvârşită. Scopul său era, ca, după ce va explora ţinutul pe o întindere cât mai mare cu putinţă, să întocmească un raport pe care să-l înainteze... unde, cui şi când, nu ştia.

În timpul celor patru ore cât le mai rămăseseră până la căderea nopţii, cei doi călăreţi străbătură cam 35 km de la gurile Şelifului. Apoi poposiră lângă un cot al apei ce fusese odinioară un fluviu şi în care, cu o zi înainte, se vărsa un afluent din stânga, râul Mina, astăzi înghiţit de marea cea nouă. De-a lungul drumului nu întâlniseră ţipenie, ceea ce era destul de surprinzător.

Ben-Zuf pregăti de bine de rău un culcuş. Caii fură legaţi şi putură să pască în voie iarba deasă care acoperea malul. Noaptea trecu fără vreo întâmplare deosebită.

A doua zi, 2 ianuarie, adică în clipa când ar fi trebuit să înceapă noaptea de 1 spre 2 ianuarie după vechiul calendar terestru, căpitanul Servadac şi ordonanţa lui încălecară din nou, continuând explorarea litoralului. Plecaţi la răsăritul Soarelui, ei străbătură în cele 6 ore ale zilei o distanţă de 70 km.

Hotarul ţinutului era format, ca mai înainte, de fostul mal drept al fluviului. Doar că, la 20 km de Mina, o porţiune însemnată a malului dispăruse şi, odată cu ea, fusese înghiţită de ape anexa de la Surkelmitu şi cei 800 de locuitori ai ei. Şi

---

2 Hipogrif – Monstru mitologic înaripat, jumătate cal, jumătate grifon, de care se vorbeşte adesea în romanele cavalereşti(n.t.)

cine ştie dacă nu avuseseră aceeaşi soartă şi alte oraşe mai însemnate din regiunea aceasta a Algeriei situată dincolo de Şelif, ca Mazagran, Mostaganem, Orleansville?

După ce ocoliră micul golf de curând format de spărtura malului, căpitanul Servadac regăsi marginea fluviului chiar în faţa locului pe care ar fi trebuit să se afle comuna mixtă Ami-Mussa, vechea aşezare Khamis a tribului Beni-Uragh. Dar nu mai rămăsese nici urmă din această capitală a provinciei, nici măcar din vârful Mankura, înalt de 1126 m, la poalele căruia fusese clădită.

În acea seară, cei doi exploratori făcură popas într-un colţişor cu care se sfârşea brusc noul lor domeniu. Era aproape de locul unde ar fi trebuit să se găsească însemnatul târguşor Memunturoy care pierise ca prin farmec.

— Şi eu care-mi făceam socoteala să cinez şi să dorm azi la Orleansville! zise căpitanul Servadac, privind la marea întunecată, întinsă cât vedea cu ochii înaintea lui.

— Cu neputinţă, domnule căpitan, îl asigură Ben-Zuf, doar dacă am merge cu vaporul până acolo.

— Să ştii, Ben-Zuf, mare noroc am avut amândoi!

— Adevărat, domnule căpitan! Ăsta-i felul nostru! Şi o să vedeţi că o să găsim noi mijlocul de a trece marea ca să dăm o raită până la Mostaganem.

— Hm! Dacă suntem pe o peninsulă, ceea ce trebuie să nădăjduim, o să ne ducem mai curând la Tenez să aflăm ce s-a întâmplat.

— Sau să povestim noi cele petrecute, răspunse cu multă înţelepciune Ben-Zuf.

La răsăritul Soarelui, 6 ore mai târziu, căpitanul Servadac putu să cerceteze noua configuraţie a teritoriului.

Din locul unde-şi petrecuseră noaptea, litoralul se întindea acum spre sud şi spre nord. Nu mai era un mal natural, ca cel dinainte al Şelifului. Vechea câmpie se sfârşea cu o surpătură recentă. Din acest colţ lipsea, cum am sus, târguşorul Memunturoy. Afară de asta, Ben-Zuf, căţărându-se pe o colină aflată în spatele lor, nu putu zări nimic decât zarea care mărginea întinsul mării. Nu se vedea nici o bucată de pământ. Deci nici urmă de Orleansville, care ar fi trebuit să se afle la 10 km spre sud-vest.

Părăsind locul de popas, căpitanul Servadac şi ordonanţa sa urmară noua lizieră mergând printre hârtoape de-a lungul câmpurilor ce se sfârşeau ca retezate şi unde arborii pe jumătate dezrădăcinaţi atârnau deasupra apei. Erau şi câţiva măslini bătrâni al căror trunchi, răsucit îngrozitor, părea tăiat cu securea.

Cei doi călăreţi mergeau acum mai încet, căci ţărmul zimţat de golfuri şi promontorii îi silea să facă nenumărate ocoluri. La apusul Soarelui, după ce străbătuseră alţi 35 de km, abia ajunseseră la poalele munţilor din Merjejah care, înainte de catastrofă, terminau în această parte lanţul Atlasului Mic. Aici lanţul muntos se surpase brusc şi se ridica prăpăstios deasupra ţărmului.

A doua zi dimineaţă, după ce trecuseră călare printr-una din trecătorile muntelui, Servadac şi Ben-Zuf urcară pe jos unul din piscurile cele mai înalte şi îşi făcură, în sfârşit, o imagine exactă asupra porţiunii înguste a teritoriului algerian unde păreau să fie acum singurii locuitori.

O nouă coastă se întindea de la poalele muntelui Merjejah până la recentele ţărmuri ale Mediteranei, pe o lungime de aproximativ 30 km. Nici un istm nu lega acest ţinut de cel al Tenezului care pierise. Aşadar, cei doi exploratori cercetaseră nu o peninsulă, ci o insulă. De pe înălţimea pe care se afla, căpitanul Servadac se văzu silit, spre marea lui mirare, să constate că marea îl înconjura din toate părţile şi cât cuprindea cu ochii nu putu descoperi nici o fâşie de pământ.

Această insulă, de curând desprinsă din solul algerian, avea forma unui patrulater neregulat, aproape un triunghi, al cărui perimetru se desfăşura astfel: 120 km pe fostul mal al Şelifului; 35 km de la sud spre nord, mergând spre lanţul munţilor Atlasul Mic; 30 km o linie oblică ajungând până la mare şi 100 km pe vechiul litoral al Mediteranei. În total 285 km.

— Foarte bine! grăi ofiţerul. Dar de ce-i aşa?

— Ei, de ce nu? îi răspunse Ben-Zuf. E aşa fiindcă aşa e. Dacă aşa a vrut Dumnezeu, domnule căpitan, trebuie să ne împăcăm cu situaţia şi să vedem ce e de făcut.

Coborâră amândoi de pe munte şi se urcară din nou pe caii care păşteau liniştiţi iarba verde. În ziua aceea ajunseră până la litoralul mediteranean fără să găsească vreo urmă din

orăşelul Montenotte, dispărut ca şi Tenez, din care nici măcar o casă ruinată nu se vedea în zare.

A doua zi, 5 ianuarie, făcură un marş forţat pe ţărmul mării care nu era chiar atât de intact cum îşi închipuise ofiţerul de stat major. Patru aşezări lipseau de pe coastă: Callaat-Şimah, Agmiss, Marabut şi Pointe-Basse. Capurile nu putuseră rezista cutremurului şi se desprinseseră de continent. Dealtfel exploratorii avuseseră prilejul să constate că insula lor, dacă era cu totul lipsită de locuitori, în afară de ei înşişi, în schimb fauna era reprezentată de câteva turme de rumegătoare care rătăceau pe câmpie.

Căpitanului Servadac şi ordonanţei sale le mai trebuiră cinci zile noi, adică de fapt două zile şi jumătate din cele vechi, ca să străbată perimetrul insulei. Se întoarseră deci la gurbi după 60 de ore.

— Ei, domnule căpitan, ce ziceţi? îl întrebă Ben-Zuf.

— Dar tu?

— Iată-vă guvernatorul general al Algeriei.

— O Algerie fără locuitori!

— Ei, asta-i! Eu nu contez?

— Tu ai fi, aşadar...?

— Populaţia, domnule căpitan, populaţia.

— Şi rondelul meu? îşi spuse Servadac, când se duse la culcare. Chiar merita să mă chinui atât ca să-l fac?

Capitolul VII.

ÎN CARE BEN-ZUF CREDE CĂ E DE DATORIA LUI SĂ SE PLÂNGĂ DE NEPĂSAREA GUVERNATORULUI GENERAL FAŢĂ DE DÂNSUL

După zece minute, guvernatorul general şi „populaţia" dormeau duşi într-una din încăperile postului, căci gurbiul nu fusese încă reclădit. Totuşi somnul ofiţerului fu uşor tulburat de gândul că, deşi observase atâtea efecte noi, cauza lor îi rămânea mai departe necunoscută. Fără a se pricepe la cosmografie, cu un efort de memorie, îşi aminti totuşi anumite

legi generale pe care le credea uitate. Se întrebă, în consecinţă, dacă o schimbare în înclinarea axei Pământului pe ecliptica ei nu generase acest fenomen. Dar, dacă o asemenea schimbare ar fi explicat deplasarea mărilor şi poate a punctelor cardinale, ea n-ar fi putut duce în nici un caz la scurtarea zilelor şi nici la scăderea atracţiei gravitaţionale pe suprafaţa globului. Hector Servadac se văzu nevoit să renunţe în curând la această ipoteză şi nu fără o mare îngrijorare căci, în privinţa cunoştinţelor sale, îşi golise, cum se spune, tot sacul. Fără îndoială însă, şirul de ciudăţenii nu se sfârşise şi era posibil ca o altă întâmplare neobişnuită să-l pună pe calea cea bună. Cel puţin aşa nădăjduia.

A doua zi, prima grijă a lui Ben-Zuf fu să pregătească o masă bună. Trebuiau să se întremeze, ce dracu! El era înfometat cât trei milioane de algerieni. Acum ori niciodată era momentul să spargă o duzină de ouă, cruţate de catastrofa care „ciocănise" ţinutul. Împreună cu o mâncare de cuşcuş, pe care ordonanţa ştia s-o pregătească atât de bine, vor alcătui o masă foarte gustoasă.

Cuptorul era la locul lui, în post, cratiţa de aramă lucea de parcă acum ieşise din mâinile spoitorului, apa proaspătă aştepta într-unui din acele mari ulcioare de lut poros, care din pricina evaporării erau acoperite pe dinafară de nenumăraţi stropi. După ce le fierbea trei minute în apă clocotită, Ben-Zuf se mândrea că poate să servească nişte ouă moi de toată bunătatea.

Aprinse focul cât ai clipi şi, după cum îi era obiceiul, începu un cântec ostăşesc:

„Avem sare
În fiertură
Şi viţel
Pentru friptură?”

Căpitanul Servadac, umblând de colo până colo, privea curios aceste pregătiri culinare. Stând la pândă să surprindă noi fenomene care l-ar putea scoate din încurcătură, se întreba dacă n-o să aibă loc vreo altă minunăţie. Cuptorul o să funcţioneze ca de obicei? Aerul schimbat o să-i aducă oxigenul trebuitor?

Da, cuptorul se aprinse şi, sub suflarea cam gâfâitoare a lui Ben-Zuf, o flacără puternică se înălţa din gătejele amestecate cu cărbuni. Deci, în această privinţă, nimic deosebit.

Oala fu pusă pe plită, Ben-Zuf turnă apă în ea şi aşteptă să fiarbă ca să poată băga ouăle ce păreau goale, atât de uşoare erau. Oala nu se afla pe foc decât de două minute, că apa şi începu să clocotească.

— Drace! Ce mai arde focul acum! se miră Ben-Zuf.

— Nu focul arde mai tare, răspunse căpitanul Servadac, după o clipă de gândire, ci apa dă mai iute în clocot.

Apoi, luând un termometru atârnat de zidul postului, îl afundă în apa clocotită. Instrumentul nu arăta decât 66° în loc de 100°.

— Bravo! exclamă ofiţerul. Uite că apa fierbe la 66 de grade în loc de o sută.

— Şi atunci, domnule căpitan?

— Atunci, Ben-Zuf, te sfătuiesc să mai laşi ouăle încă cel puţin un sfert de ceas în oală, dacă vrei să fie fierte!

— Dar n-o să fie tari?

— Nu, dragul meu, o să fie doar atât de moi cât să ne mânjim, cu puţin gălbenuş bucăţelele de pâine pe care o să le muiem în ele!

Cauza acestui fenomen era, fireşte, o scădere a înălţimii păturilor atmosferice, ceea ce concorda cu scăderea densităţii aerului care fusese constatată mai înainte. Căpitanul Servadac nu se înşela. Coloana de aer de deasupra suprafeţei globului descrescuse cu o treime cel puţin şi de aceea apa, supusă unei presiuni mai mici, fierbea la 66 de grade în loc de 100. Acelaşi fenomen s-ar fi produs pe culmea unui munte cu o altitudine de 11 000 metri şi dacă Servadac ar fi avut un barometru ar fi observat mai de mult o astfel de descreştere a presiunii atmosferice. Tot aceeaşi împrejurare provocase la el şi la Ben-Zuf slăbirea vocii, respiraţia mai iute şi decompresiunea vaselor sangvine cu care acum se obişnuiseră.

„Şi totuşi, îşi spuse căpitanul, îmi vine greu să cred că sălaşul a fost transportat la o atare înălţime, devreme ce marea e aici, în preajma noastră, scăldând ţărmurile."

Dar dacă şi în această împrejurare Hector Servadac trăsese concluzii juste, tot nu putea să-şi explice cauza fenomenelor ce se petreceau, Inde irae[3].

Între timp, ţinute mai multă vreme în apă, ouăle fură aproape fierte. Acelaşi lucru se întâmpla şi cu cuşcuşul. Ben-Zuf îşi dădu seama că pe viitor, ca să fie gata la, timp, trebuia să-şi înceapă operaţiile culinare cu o oră mai devreme. Servi masa căpitanului.

În timp ce acesta mânca cu poftă, în ciuda frământărilor sale, Ben-Zuf i se adresă:

— Şi atunci, domnule căpitan?

Ordonanţa nu începea niciodată vorba fără să folosească această formulă interogativă.

— Şi atunci, Ben-Zuf? răspunse ofiţerul, urmând şi el neschimbatul tipic de a-i răspunde astfel slujitorului său.

— Ce-o să facem?

— O să aşteptăm.

— Să aşteptăm?...

— Să vină cineva după noi.

— Pe mare?

— Pe mare, fireşte, devreme ce ne aflăm pe o insulă.

— Atunci, credeţi, domnule căpitan, că o parte din camarazii...

— Cred, sau cel puţin sper, că nenorocirea n-a lovit decât câteva puncte ale coastei algeriene şi, în consecinţă, camarazii noştri sunt sănătoşi şi teferi.

— Da, domnule căpitan, trebuie să sperăm.

— Nu încape îndoială că guvernatorul general va voi să aibă conştiinţa împăcată în aceste împrejurări deosebite. A şi trimis, pesemne, un vas din Alger ca să exploreze litoralul, şi îndrăznesc să cred că nu ne-a uitat. Supraveghează deci marea, Ben-Zuf, şi în clipa în care vezi un vapor o să-i facem semne.

— Şi dacă nu soseşte nici un vapor?

— Atunci o să construim o barcă şi o să mergem noi la cei ce n-au venit.

— Bine, domnule căpitan. Sunteţi marinar?

— Eşti întotdeauna marinar când e nevoie să fii, răspunse netulburat ofiţerul de stat major.

---

3 Iată motivele mâniei. (Expresie din Satira I de poetul latin Juvenal)(n.t.)

Iată de ce, în zilele următoare, privind printr-un ochean, Ben-Zuf cerceta fără întrerupere zarea. Dar nici o pânză nu se ivi în câmpul vederii sale.
— Fir-ar să fie! strigă el, Excelenţa Sa guvernatorul general nu prea are grija noastră!

La 6 ianuarie, situaţia celor doi insulari nu se schimbase deloc. Acest 6 ianuarie era data reală, cea din calendar, înainte ca vechile zile terestre să fi pierdut 12 ore din 24. Căpitanul Servadac preferase, pe bună dreptate, să se ţină de metoda veche ca să se poată descurca mai uşor. Cu toate că Soarele răsărise şi apusese de 12 ori, el nu socotea decât şase zile de la miezul nopţii de 1 ianuarie, prima zi din anul curent. Ceasul său îi servea să noteze exact orele care treceau. Bineînţeles, o pendulă nu i-ar fi dat decât indicaţii false în aceste împrejurări, datorită scăderii gravitaţiei, dar un ceas cu arc nu se supune efectelor atracţiei şi, dacă ceasul căpitanului Servadac era bun, el trebuia să meargă bine chiar după toate tulburările ce avuseseră loc în ordinea firească a lucrurilor înconjurătoare. Aşa se şi întâmplă.
— Drace, domnule căpitan! spuse Ben-Zuf, care mai citise câte ceva în viaţa lui. Mi se pare că sunteţi gata să vă prefaceţi în Robinson şi eu să încep să semăn cu Vineri! Sunt oare negru?
— Nu, Ben-Zuf! îi răspunse căpitanul. Mai ai încă o frumoasă culoare albă... cam întunecată.
— Un Vineri alb, urmă Ben-Zuf, nu-i tocmai după tipic, dar parcă nu-mi pare rău.

Deci, la 6 ianuarie, văzând că nu vine nici un vas, căpitanul consideră că e mai bine să facă ceea ce făcuseră toţi robinsonii dinaintea lui, adică să inventarieze resursele vegetale şi animale ale domeniului său.

Insula Gurbi — acesta fu numele pe care i-l dădu — avea o suprafaţă de vreo 3.000 km pătraţi, deci cam 300.000 de hectare. Boi, vaci, capre şi oi se găseau în număr mare, dar cifra nu putea fi precizată. Vânat se afla din belşug, şi nu era de temut că ar putea să părăsească teritoriul. Nici cerealele nu lipseau. Trei luni mai târziu, recoltele de grâu, de porumb, de orez şi altele vor fi tocmai bune de strâns în hambare. Aşadar, hrana guvernatorului, a populaţiei, şi a celor doi cai era asigurată, ba chiar depăşea cu mult nevoile lor. Şi în caz că noi locuitori ar fi aterizat în insulă n-ar fi dus lipsă de nimic.

De la 6 la 13 ianuarie, plouă cu găleata. Cerul era tot timpul acoperit de nori groşi, pe care condensarea nu reuşea să-i micşoreze. Se dezlănţuiră şi câteva furtuni mari, rare fenomene în această perioadă a anului. Dar pentru Hector Servadac faptul că temperatura avea o tendinţă de urcare anormală nu trecu neobservat. Vară surprinzător de timpurie, devreme ce începea în luna ianuarie! Şi mai ciudat era că această creştere a temperaturii avea loc într-un mod nu numai constant, ci şi progresiv, ca şi cum globul pământesc s-ar fi apropiat mereu şi cu regularitate de Soare.

În acelaşi timp cu căldura, lumina devenea şi ea mai intensă şi, fără paravanul de nori care se interpunea între cer şi suprafaţa insulei, radiaţiile solare ar fi luminat lucrurile de pe pământ cu o putere cu totul nouă.

Se înţelege de la sine că Hector Servadac turba de furie că nu putea cerceta Soarele, nici Luna, nici stelele, nici vreun alt punct al bolţii cereşti care ar fi lămurit nedumeririle lui dacă ceaţa s-ar fi risipit. Ben-Zuf încercă de câteva ori să-l liniştească, propovăduind acea resemnare care ajungea la el până la nepăsare, dar căpitanul primi cu atâta supărare intervenţiile lui, încât ordonanţa nu mai îndrăzni să spună nimic. Se mulţumea să îndeplinească cât putea mai bine îndatoririle lui de santinelă. Pe ploaie, pe vânt, pe furtună, el sta de pază zi şi noapte pe culmea falezei, abia îngăduindu-şi câteva ore de somn. Dar în zadar cerceta zarea mereu pustie. De altfel, ce vas putea să iasă în larg pe timpul acela urât, pe vijelia aceea dezlănţuită?

Valurile se ridicau la o înălţime de neînchipuit şi furtuna bântuia cu o neasemuită furie. Cu siguranţă, nici măcar în era secundară, când primele ape transformate în vapori din pricina căldurii interioare se înălţau în aer ca să cadă din nou în chip de torente pe Pământ, fenomenele din epoca diluviană nu se vor fi putut dezlănţui cu o mai surprinzătoare violenţă!

Dar, în ziua de 13, potopul încetă ca prin farmec. Ultimele rafale de vânt risipiră cei din urmă nori în noaptea de 13 spre 14. Hector Servadac, care se închisese de şase zile în postul de piatră, îl părăsi în clipa când văzu că ploaia încetează şi vântul se potoleşte. Alergă şi el sus, pe faleză, şi aşteptă. Ce-o să poată citi în stele? Marele disc pe care-l întrezărise un moment în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie îi va mai apare

înaintea ochilor? În sfârşit, i se va dezvălui oare secretul soartei sale?

Cerul era senin. Nici un abur nu mai umbrea constelaţiile. Bolta se întindea deasupra lor ca o uriaşă hartă cerească şi câteva nebuloase se schiţau pe ea, acolo unde înainte ochiul astronomului nu le-ar fi putut desluşi decât cu telescopul.

Prima grijă a ofiţerului fu să cerceteze unde se află Steaua polară, căci la asta se pricepea cel mai bine.

Era pe cer, dar mult mai jos, spre linia orizontului, şi probabil că nu mai servea drept pivot central al sistemului stelar. Cum s-ar spune, axa Pământului prelungită la infinit nu mai trecea prin punctul fix pe care această stea îl ocupa în spaţiu. Într-adevăr, o oră mai târziu ea se mişcase simţitor din poziţia unde o zărise prima dată şi cobora spre zare, ca şi cum ar fi aparţinut unei alte constelaţii a zodiacului.

Rămânea de văzut care era steaua ce-i ţinea locul, adică prin ce punct al cerului trecea acum axa prelungită a Pământului. Timp de câteva ore Hector Servadac se concentră numai asupra acestui lucru. Noua stea polară trebuia să fie neclintită ca şi cea veche, în mijlocul celorlalte stele care, în mişcarea lor aparentă, efectuau în jurul ei revoluţia lor zilnică.

Căpitanul Servadac observă după un timp că unul din aceste astre, foarte apropiat de orizontul septentrional, îndeplinea aceste condiţii de imobilitate şi părea să stea pe loc faţă de toate celelalte. Era steaua Vega, din constelaţia Lirei, cea care din pricina precesiei echinocţiilor[4] trebuie să înlocuiască Steaua polară în 12.000 de ani. Or, de vreme ce nu trecuseră 12.000 de ani în 14 zile, trebuia trasă concluzia că axa pământului se schimbase brusc.

„Şi atunci, remarcă Servadac, nu numai axa s-a schimbat; de vreme ce acum trece printr-un punct atât de apropiat de orizont trebuie să admitem că Mediterana a fost împinsă spre ecuator."

---

4 Precesia echinocţiilor – deplasare lentă, în sens retrograd, a punctelor echinocţiale pe eliptică, datorită atracţiei Sorelui şi a Lunii, exercitată asupra umflăturii ecuatoriale a Pământului; axa de rotaţie a Pământului efectuează o mişcare de rotaţie, în jurul unei axe fixe, cu o perioadă de 26.000 ani(n.r.)

Căzu pe gânduri, în timp ce privirile îi rătăceau de la Ursa Mare, care ajunsese o constelaţie a zodiacului, doar coada ieşindu-i din ape, până la noile stele ale emisferei australe ce se dezvăluiau prima dată privirii sale.

Un strigăt al lui Ben-Zuf îl readuse pe pământ.

— Luna! ţipă ordonanţa.

— Luna?

— Da, Luna, rosti încă o dată Ben-Zuf, încântat s-o revadă pe „tovarăşa nopţilor pământene", cum se spune în grai poetic, şi arătă spre un disc care se înălţa în partea opusă locului pe care trebuia să-l ocupe în acel moment Soarele.

Era Luna, sau o altă planetă mai neînsemnată ce apărea mărită datorită apropierii? Căpitanul Servadac nu ştia ce să creadă. Luă o lunetă destul de puternică, de care se slujea de obicei pentru operaţiunile sale geodezice, şi o îndreptă spre astrul asupra căruia îi atrăsese Ben-Zuf atenţia.

— Dacă e Luna, spuse el, trebuie să recunoaştem că s-a îndepărtat considerabil de mult de noi. Vom fi nevoiţi să-i măsurăm acum distanţa nu în mii, ci în milioane de leghe.

După o cercetare amănunţită, socoti că poate afirma că astrul acela nu era Luna. Nu recunoştea pe discul decolorat jocurile de lumini şi umbre care dau într-o oarecare măsură Lunii înfăţişarea unui chip omenesc. Nu regăsea nici o umbră a şesurilor şi mărilor, nici a acelui nimb de cercuri ale unui copac tăiat, care înconjoară ca nişte raze minunatul crater Tycho Brahe.

— Ei bine, nu! Nu e Luna! susţinu el.

— De ce să nu fie Luna? întrebă Ben-Zuf, care ţinea morţiş la descoperirea lui.

– Ei bine, nu! Nu e Luna!

— Pentru că acest astru are el însuşi o mică lună care-i serveşte drept satelit!

Într-adevăr, un punct luminos, aşa cum apar sateliţii lui Jupiter în focarul unor instrumente de putere medie, se arăta destul de desluşit în câmpul vizual al lunetei.

— Dar dacă nu e Luna, ce poate să fie? strigă bătând din picior căpitanul Servadac. Nu e nici Venus, nici Mercur, fiindcă aceste două planete n-au sateliţi. Şi totuşi e vorba de o planetă a cărei orbită e cuprinsă în sistemul nostru planetar, de vreme ce însoţeşte Soarele în mişcarea lui aparentă. Dar, la naiba, dacă nu e nici Venus, nici Mercur, nu poate fi decât Luna şi, dacă e Luna, de unde dracu a furat satelitul ăsta?

Capitolul VIII.

UNDE E VORBA DE VENUS ŞI MERCUR, CARE AMENINŢĂ SĂ DEVINĂ PLANETE DE ŞOC

În curând Soarele se ivi din nou şi toată puzderia de stele păli în bătaia razelor sale puternice. Nici un fel de cercetare astronomică nu mai era cu putinţă. Trebuia amânată pentru nopţile următoare, dacă starea cerului o va îngădui.

Cât despre discul a cărui strălucire străbătuse prin stratul de nori, zadarnic căutase căpitanul să-i dea de urmă. Pierise fie datorită depărtării, fie pentru că un ocol în drumul său hoinar îl dusese în afara vederii lui Servadac.

Timpul era acum într-adevăr minunat. Vântul încetase aproape cu desăvârşire, după ce bătuse un timp din vechiul vest. Soarele răsărea tot la noul lui loc şi apunea la cel opus cu o punctualitate remarcabilă. Zilele şi nopţile erau matematic de şase ore, ceea ce avea drept urmare faptul că Soarele nu se abătea de la noul său ecuator, al cărui cerc trecea prin Insula Gurbi. Totodată temperatura creştea fără încetare. Căpitanul, care se uita de câteva ori pe zi la termometrul atârnat în cameră, constată că la 15 ianuarie instrumentul arăta 50 de grade centigrade la umbră. E de la sine înţeles că, dacă nu

reclădiseră încă gurbiul, Servadac şi Ben-Zuf făcuseră, în schimb, din încăperea principală a postului o odaie de locuit. După ce-i adăpostise mai bine decât coliba de ploile torenţiale din primele zile, zidurile de piatră îi apărau acum şi de căldurile din timpul zilei. Zăpuşeala începuse să ajungă insuportabilă, cu atât mai mult cu cât nici un nor nu potolea puţin văpaia Soarelui. Nici Senegalul, nici părţile ecuatoriale ale Africii nu fuseseră vreodată potopite de asemenea averse de foc. Dacă temperatura n-avea să scadă, întreaga vegetaţie de pe insulă va fi în întregime arsă.

Credincios principiilor sale, Ben-Zuf nu voia să se arate mirat de această temperatură nefirească, dar năduşeala care şiroia pe el dezminţea acest lucru. De altfel, în ciuda sfaturilor date de căpitan, nu voise să-şi părăsească postul de veghe de pe faleză. Acolo, pe când privea la Mediterana liniştită ca un lac, se prăjea cu mult sârg. Pesemne că avea o piele bine căptuşită şi un craniu blindat ca să suporte fără să se îmbolnăvească razele perpendiculare ale Soarelui de amiază.

Într-o zi, uitându-se la el, Servadac îi atrase atenţia asupra acestui fapt, spunându-i:

— Şi-aşa! Te-ai născut în Gabon, nu?

— Ba în Montmartre, domnule căpitan, dar nu-i nici o deosebire.

De vreme ce bunul Ben-Zuf pretindea că pe colina lui preferată era la fel de cald ca în ţinuturile subtropicale, nu mai era nimic de făcut.

Temperatura ultracaniculară avu, cum era de aşteptat, urmări asupra produselor care creşteau pe Insula Gurbi. Natura suferea consecinţele schimbărilor de climă. Într-un timp foarte scurt, seva înviorătoare se răspândi până în crengile din vârful copacilor, mugurii erupseră, frunzele crescură, se deschiseră florile, se iviră fructele. Acelaşi lucru se petrecu şi cu cerealele. Spicele de grâu, de porumb creşteau văzând cu ochii, cum s-ar spune, şi câmpurile fură acoperite de o iarbă deasă. Cositul fânului, secerişul şi culesul fructelor se nimeriseră în acelaşi timp. Vara şi toamna se contopeau într-un singur anotimp.

De ce nu era căpitanul Servadac mai priceput în ale cosmografiei? Şi-ar fi zis fără îndoială: „Dacă înclinarea axei pământului s-a schimbat şi dacă, după cum totul pare s-o arate, ea formează un unghi drept cu ecliptica, lucrurile se vor petrece aşa cum se petrec pe Jupiter. Nu vor mai fi anotimpuri pe glob,

ci zone invariabile, pentru care iarna, primăvara şi toamna sunt veşnice. Şi negreşit ar fi adăugat: „Pe tot vinul din Gasconia, cine dracu ne-a adus schimbările astea?"

Dar această vară timpurie îi puse în încurcătură pe căpitan şi pe ordonanţa sa. Braţele de muncă necesare pentru atâtea treburi deodată lipseau, bineînţeles. Chiar dacă ar fi fost mobilizată întreaga „populaţie" a insulei şi tot nu ar fi fost de ajuns. Căldurile mari erau şi ele o piedică în prestarea continuă a muncii. Dar, pe moment, primejdia nu era mare şi mai puteau aştepta. Aveau provizii din belşug în gurbi şi se putea spera acum, marea fiind calmă şi vremea minunată, că nu va trece mult până se va arăta un vas în raza insulei. De obicei această parte a Mediteranei era foarte des străbătută fie de bastimentele de stat care fac serviciu de coastă, fie de vasele de cabotaj de toate naţionalităţile, care aveau numeroase legături cu toate punctele de pe litoral.

Socoteala era bună, numai că, până la urmă, dintr- o pricină sau alta, nici un vas nu se ivi pe mare şi Ben- Zuf s-ar fi prăjit zadarnic pe culmile stâncilor, dacă nu s-ar fi adăpostit sub un fel de umbrelă.

Între timp Servadac încerca în van să-şi amintească măcar frânturi din cele învăţate la colegiu şi la şcoală. Se cheltuia în calcule furioase ca să lămurească noua situaţie a sferoidului terestru, fără însă să izbutească. Cu toate astea, ar fi trebuit să ajungă la concluzia că, dacă mişcarea de rotaţie a Pământului în jurul axei sale s-a schimbat, mişcarea sa de revoluţie în jurul Soarelui ar fi trebuit şi ea să se schimbe şi, deci, durata anului nu mai putea fi aceeaşi, fie că ar fi crescut, fie că ar fi scăzut.

Într-adevăr, Pământul se apropia vădit de astrul strălucitor. Orbita sa se deplasase, era limpede, şi această deplasare se potrivea nu numai cu ridicarea progresivă a temperaturii. Noi cercetări i-ar fi permis căpitanului să constate apropierea care aducea globul terestru spre centrul său de atracţie.

Discul Soarelui părea să aibă un diametru dublu, faţă de acela pe care-l puteai observa cu ochiul liber înainte de faptele neobişnuite ce se petrecuseră. Dacă nişte observatori s-ar fi aflat pe Venus, adică la o distanţă în medie de 25 milioane leghe, l-ar fi văzut la fel, cu dimensiunile mărite. Aşadar, concluzia care se impunea era că Pământul nu se găsea decât la

25 de milioane leghe depărtare de Soare, în loc de 38 de milioane. Rămânea de văzut dacă această distanţă nu va scădea şi mai mult, în care caz exista pericolul ca, din pricina unei rupturi de echilibru, globul să fie atras cu o putere de neînfrânt până la suprafaţa Soarelui, ceea ce ar fi adus nimicirea lui totală.

Dacă zilele, foarte frumoase, dădeau prilejul de a cerceta fără nici o greutate cerul, nopţile, nu mai puţin senine, puneau la dispoziţia căpitanului Servadac minunata alcătuire a lumii stelare. Stele şi planete se aflau acolo ca literele unui uriaş alfabet pe care, spre marea lui mânie, nu-l putea decât silabisi. Fără îndoială, stelele nu ar fi prezentat nici o schimbare pentru ochii săi, nici ca dimensiuni şi nici în ce priveşte distanţele relative. Se ştie doar că în poziţia Soarelui, care înaintează spre constelaţia Hercule cu o viteză de 60 de milioane leghe pe an, nu a intervenit aparent nici o schimbare apreciabilă, într-atât este de mare depărtarea între aceste astre. Acelaşi lucru se poate spune şi referitor la Arcturus, care se mişcă în spaţiul sideral cu o viteză de 22 leghe pe secundă, deci de trei ori mai repede decât Pământul.

Dar dacă stelele nu te pot învăţa nimic, lucrurile stau altfel cu planetele, cel puţin cu cele a căror orbită este trasată în interiorul orbitei Pământului.

Două planete îndeplinesc aceste condiţii: Venus şi Mercur. Prima gravitează la o distanţă medie de 27 milioane leghe de Soare, cealaltă la o depărtare de 15 milioane. Orbita planetei Venus o înconjoară, aşadar, pe cea a lui Mercur, iar orbita Pământului le înconjoară pe amândouă. După îndelungi cercetări şi cugetări adânci, căpitanul Servadac observă cum cantitatea de căldură şi de lumină, pe care o primea în momentul acela Pământul, o egala aproape pe cea primită de Venus, adică era cam de două ori mai mare decât înainte de catastrofă. Dacă ajunsese întrucâtva la concluzia că Pământul se apropiase foarte mult de astrul strălucitor, se convinse de acest lucru când observă din nou splendida planetă Venus, pe care chiar cei mai nepăsători nu se pot împiedica să n-o admire când se desprinde seara sau dimineaţa din razele Soarelui.

Phosphorus sau Lucifer, Hesperus sau Vesper, cum i se spunea în antichitate, steaua serii, steaua dimineţii, steaua păstorului — căci nici un alt astru n-a primit atâtea nume, în

afară de astrul nopţii — Venus, în sfârşit, i se arăta căpitanului sub forma unui disc relativ uriaş. Era ca o mică lună şi puteai foarte uşor să-i desluşeşti fazele cu ochiul liber. Când plină, când în pătrar, toate părţile stelei se vedeau limpede. Colţurile cornului ei arătau că razele solare, refractate de atmosferă, pătrundeau în regiuni în care trebuia să fi apus la ora aceea. Dovadă că Venus avea un înveliş atmosferic, de vreme ce efectele refracţiei se produceau la suprafaţa discului ei. Anumite puncte luminoase, ce se desprindeau pe corn, erau tot atâţi munţi înalţi[5], pe care Schroeter avusese dreptate să-i considere ca altitudine de zece ori mai mari ca Mont Blanc, adică a suta patruzeci şi patra parte din raza planetei[6].

Aşa că Servadac socoti că are dreptul să afirme, la vremea aceea, că Venus nu era la mai mult de 2 milioane leghe depărtare de Pământ şi i-o spuse lui Ben-Zuf.

— Ei bine, domnule căpitan, răspunse ordonanţa, este destul şi atât, să fim despărţiţi de ea de 2 milioane de leghe!

— Asta ar însemna, într-adevăr, ceva pentru două armate care înaintează, îşi dădu cu părerea Servadac, dar pentru două planete e un fleac.

— Şi ce se poate întâmpla?

— La naiba! Să cădem pe Venus!

— De, domnule căpitan, e aer pe acolo?

— Este.

— Şi apă?

— Bineînţeles.

— Bun! Atunci să ne ducem să-i facem o vizită.

— Dar ciocnirea va fi îngrozitoare, fiindcă cele două planete par să meargă acum în sens invers, şi, cum masele lor sunt aproape egale, întâlnirea va fi teribilă şi pentru una şi pentru cealaltă!

— Două trenuri, ce mare scofală! Două trenuri care se tamponează! continuă Ben-Zuf cu un glas liniştit care avu darul să-l scoată din sărite pe căpitan.

---

5 Cercetările efectuate au arătat că Venus are o atmosferă foarte densă, temperatura de pe suprafaţa sa fiind de peste 300°C(n.r.)

6 Cei mai înalţi munţi de pe Pământ nu au decât a 740-a parte din raza lui(n.a.)

— Da, două trenuri, dobitocule! strigă Hector Servadac. Dar două trenuri care au o viteză de o mie de ori mai mare decât un accelerat, ceea ce va duce neîndoielnic la dislocarea uneia din planete, poate a amândurora, şi-o să vedem atunci ce-o să mai rămână din muşuroiul tău de pământ numit Montmartre!

Era ca şi cum l-ai fi ars pe Ben-Zuf cu fierul roşu. Fălcile i se încleştaseră, strânse pumnii, dar se stăpâni şi, după câteva clipe în timpul cărora reuşi să înghită expresia jignitoare: „muşuroi de pământ", rosti:

— Domnule căpitan, sunt aici, la datorie! Ordonaţi! Dacă e vreun mijloc să împiedicăm această întâlnire...

— Nu-i nici unul, deşteptule, şi du-te la dracu!

La acest răspuns Ben-Zuf, copleşit, îl părăsi fără să mai scoată o vorbă.

În zilele următoare, distanţa care despărţea cele două astre scăzu în continuare şi era limpede că Pământul mergea pe o nouă orbită, care se va întretăia cu cea a planetei Venus. În acelaşi timp se apropiase foarte mult şi de Mercur. Planeta Mercur, care se poate vedea arareori cu ochiul liber, şi numai atunci când se află în apropierea punctelor elongaţiilor[7] maxime estice şi vestice, se arătă în toată splendoarea. Fazele sale, asemănătoare cu cele ale Lunii, reverberaţia razelor Soarelui, care revarsă asupră-i o căldură şi o lumină de şapte ori mai puternică decât asupra globului terestru, zonele sale glaciare şi toride, ce se contopeau aproape datorită marii înclinaţii a axei de rotaţie, fâşiile ecuatoriale, munţii înalţi de 19 km, toate acestea făceau astrul, care fusese numit în vechime „Sclipitorul", demn de cercetarea cea mai amănunţită. Dar pericolul nu venea încă din partea lui Mercur. Venus ameninţa să se ciocnească de Pământ. Cu cât se apropia ziua de 18 ianuarie distanţa dintre cele două astre se micşora, ajungând până la aproximativ 1 milion de leghe. Lumina deosebit de puternică a planetei făcea ca obiectele de pe pământ să arunce umbre mari. Se rotea în jurul ei în 23 de ore şi 21 de minute, ceea ce demonstra că durata zilelor de pe Venus nu se schimbase. Se puteau desluşi norii ce pluteau în atmosfera veşnic încărcată de vapori, întunecând pe alocuri discul

---

7 Elongaţie – distanţa unghiulară dintre Soare şi o planetă, sau dintre o planetă şi un satelit al ei, în raport cu Pământul(n.r.)

planetei. Se zăreau şi cele şapte pete care, aşa cum susţinuse Bianchini, sunt adevărate mări, comunicând între ele. În sfârşit, superba planetă se vedea în plină zi, dar vizibilitatea ei îl bucură pe căpitanul Servadac neasemuit mai puţin decât pe generalul Bonaparte care, în timpul Directoratului, o zărise la amiază şi de atunci auzea cu plăcere spunându-se că era steaua lui.

La 20 ianuarie distanţa „reglementară" între cele două astre indicată de mecanica cerească continua să descrească.

„În ce friguri trebuie să fie camarazii noştri de arme din Africa, prietenii noştri din Franţa şi toţi locuitorii din cele două continente! îşi spunea câteodată căpitanul Servadac. Ce articole trebuie să publice ziarele din ambele continente! Ce mulţime se înghesuie în biserici! Se poate crede că vine sfârşitul lumii! Îmi închipui, Doamne iartă-mă, că niciodată n-a fost atât de aproape! Şi eu, în aceste împrejurări, mă miram că nici un vapor nu apare în raza vizuală a insulei, ca să ne repatrieze! Guvernatorul general, ministerul de război parcă au timp să se ocupe de noi? De azi în mai puţin de două zile, Pământul se va face bucăţi, şi aceste bucăţi vor gravita la voia întâmplării prin spaţiu!"

Nu se petrecu nimic din toate acestea. Dimpotrivă, din acea zi cele două astre ameninţătoare păreau că încep să se depărteze încetul cu încetul unul de celălalt. Din fericire planul orbitelor planetei Venus şi Pământului nu coincideau şi, în consecinţă, teribila ciocnire nu putea să aibă loc.

Ben-Zuf se hotărî să răsufle uşurat şi să-şi redobândească încrederea când căpitanul dădu vestea cea bună. La 25 ianuarie, distanţa se mărise destul ca să piară orice teamă de vreo ciocnire.

— Cel puţin, zise căpitanul Servadac, această apropiere ne-a arătat limpede că Venus nu are nici o Lună!

Căci Dominique Cassini, Short, Montaigne de Limoges, Montbarron şi alţi astronomi au crezut cu tărie în existenţa unui satelit al planetei.

— Şi socot că-i supărător, adăugă Hector Servadac, căci Luna asta am fi luat-o poate în trecere şi am fi avut astfel două la dispoziţia noastră. Dar, la naiba, nu voi mai ajunge să aflu cauza acestui deranjament al mecanicii cereşti?

— Domnule căpitan! zise Ben-Zuf.

— Ce vrei?

— La Paris, la capătul bulevardului Luxemburg, nu se găseşte oare o casă cu o tichie mare pe cap?
— Observatorul?
— Întocmai. Ei bine, nu-i treaba domnilor care stau acolo să lămurească toate astea?
— Bineînţeles.
— Atunci să aşteptăm cu răbdare explicaţiile lor, domnule căpitan, şi să fim înţelepţi.
— De, Ben-Zuf! Ştii cel puţin ce-nseamnă să fii înţelept?
— Da, de vreme ce sunt soldat.
— Şi ce înseamnă?
— Să te supui, când nu poţi face altfel, şi aceasta-i situaţia în care ne aflăm noi, domnule căpitan.

Hector Servadac nu răspunse nimic, dar avem toate motivele să credem că renunţă, cel puţin pentru, un timp, să mai caute explicaţii pentru tot ce-l nedumerea.

De altfel, era pe cale să se petreacă un eveniment neaşteptat, care avea să aibă consecinţe foarte însemnate.

La 27 ianuarie, Ben-Zuf veni liniştit să-l caute pe ofiţer în încăperea postului, pe la 9 dimineaţa.
— Domnule căpitan! spuse el deosebit de calm.
— Ce s-a întâmplat? întrebă Servadac.
— Se vede o navă!
— Dobitocule, şi te-nfiinţezi să-mi spui asta, aşa, nepăsător, ca şi cum m-ai vesti că supa-i pe masă!
— Ei, Doamne, de vreme ce suntem înţelepţi! i-o întoarse Ben-Zuf.

Capitolul IX.

ÎN CARE CĂPITANUL SERVADAC PUNE UN NUMĂR DE ÎNTREBĂRI CE RĂMÂN FĂRĂ RĂSPUNS

Hector Servadac se repezi afară şi, luându-şi picioarele la spinare, ajunse pe culmea falezei. Nu încăpea nici o îndoială, se vedea un vas care se găsea în acea clipă la cel puţin 10 km de

coastă; dar convexitatea actuală a Pământului micşora raza vizuală şi nu lăsa să se zărească încă decât vârful unor catarge deasupra valurilor. Totuşi, cu toate că nu se putea vedea coca navei, ceea ce se zărea din catarge îţi dădea putinţa să recunoşti din ce categorie de vase făcea parte. Era, fără putinţă de îndoială, o goeletă; dealtfel, la două ore după ce fusese semnalată de Ben- Zuf, putea fi recunoscută cu uşurinţă.

Căpitanul Servadac, cu ocheanul în mână, nu încetase o clipă să o observe.

— Dobrâna! strigă Servadac.

— Dobrâna? întrebă Ben-Zuf. Nu se poate. Nu se zăreşte fumul.

— Acum navighează cu pânzele sus, îi răspunse căpitanul, dar este chiar goeleta contelui Timaşev.

Era, într-adevăr, Dobrâna, şi dacă şi contele se afla pe bord, cea mai ciudată dintre întâmplări avea să-l pună pe ofiţerul francez faţă-n faţă cu rivalul său.

E de la sine înţeles că Hector Servadac nu mai vedea decât un semen şi nu un adversar în cel pe care goeleta îl aducea spre insulă, şi că nu se gândi nici o clipă la întâlnirea pusă la cale între el şi conte şi nici la temeiurile ei. Împrejurările se schimbaseră într-atât, încât nu simţi decât cea mai vie dorinţă să-l revadă pe contele Timaşev şi să stea de vorbă cu el despre numeroasele evenimente extraordinare ce se petrecuseră. Dobrâna putuse, desigur, după 27 de zile de absenţă, să se orienteze pe coastele învecinate ale Algeriei, să ajungă eventual până în Spania, până în Italia, până în Franţa, să cutreiere acea Mediterană atât de diferită şi, în consecinţă, era de aşteptat că va aduce veşti din toate aceste ţinuturi de care Insula Gurbi era acum despărţită. Hector Servadac va afla, aşadar, nu numai cât de însemnat era cataclismul, dar şi ce cauză îl provocase. Pe deasupra, contele Timaşev era un om de onoare şi va socoti de datoria lui să-i repatrieze, pe el şi pe ordonanţa sa.

— Dar unde va acosta goeleta dacă gurile Şerifului nu mai există? întrebă Ben-Zuf.

— Nu va acosta. Contele va trimite barca la mal şi ne vom sui în ea.

Dobrâna se apropia destul de încet, căci avea vântul în faţă şi nu putea înainta decât cu pânzele pieziş. Părea chiar ciudat că nu-şi folosea maşina, fiindcă fără îndoială cei de pe

bord erau nerăbdători să afle ce insulă nouă era aceea care se desluşea în zare. Nu cumva îi lipsea combustibilul şi era nevoită să se slujească doar de pânze pe care, de altfel, le punea cât mai puţin la bătaie? Din fericire, cu toate că cerul era din nou brăzdat de câteva scame de nori, timpul frumos, o briză favorabilă, o mare liniştită făceau ca goeleta, fără să fie împiedicată de hulă, să-şi urmeze drumul cu bine.

Hector Servadac nu se îndoi nici o clipă că Dobrâna va încerca să acosteze pe litoral. Contele Timaşev era cu siguranţă foarte dezorientat. Acolo unde credea că dă de continentul african nu mai vedea decât o insulă. Se temea oare că nu va găsi nici un loc adăpostit pe noua coastă şi că nu va putea trage la ţărm? Ar fi foarte nimerit ca Hector Servadac să caute un loc de acostare, în caz că goeleta ar fi şovăit să se apropie, şi, după ce l-ar fi găsit, să-l indice prin semnale.

În curând se văzu limpede că Dobrâna se îndrepta spre vechile guri ale Şelifului. Căpitanul Servadac luă pe loc o hotărâre. Puseră şeile pe Zefir şi Galette şi caii, purtându-i în spinare pe cei doi stăpâni ai lor, se avântară spre capătul de vest al insulei. Peste 20 de minute, ofiţerul de stat major şi ordonanţa descălecară şi începură să exploreze acea parte a litoralului.

Hector Servadac observă după puţină vreme că la cotitura capului, şi adăpostit de acesta, se găsea un golfuleţ unde un vas de mic tonaj putea să se adăpostească destul de bine. Golful era apărat spre larg de o puzderie de vârfuri de stânci printre care se putea trece printr-un canal îngust. Chiar pe timp de furtună apele trebuie să fi fost aici destul de liniştite. Dar tot cercetând cu grijă stâncile ţărmului, căpitanul Servadac descoperi deodată cu mare uimire că se găseau în acest loc urmele unor maree, foarte puternice, judecând după fâşiile lungi de iarbă de mare.

— Ei, asta-i bună! exclamă el. Nu cumva sunt maree veritabile acum în Mediterana?

Era de netăgăduit că fluxul şi refluxul au fost puternice şi chiar de o înălţime considerabilă — nouă ciudăţenie pe lângă atâtea altele, căci până atunci mareele fuseseră aproape necunoscute în bazinul mediteranean. Se putea vedea însă, cu toate acestea, că de la cea mai înaltă dintre maree, datorată fără îndoială vecinătăţii uriaşului disc în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie, fenomenul slăbise mereu şi că

scăzuse acum până la modestele proporţii care-l caracterizaseră înainte de catastrofă.

Dar, după ce-şi însemnă în minte ceea ce remarcase, căpitanul Servadac nu se mai ocupă decât de Dobrâna.

Goeleta se afla acum la cel mult doi sau trei kilometri de litoral. Semnalele făcute nu puteau să treacă neobservate şi să fie neînţelese, într-adevăr, nava îşi schimbă direcţia şi începu să strângă din pânze. Nu trecu mult şi toate pânzele fură coborâte, în afară de cele două vele, trinca şi marele foc, aşa încât să poată fi uşor manevrată de timonier. În sfârşit, goeleta înconjură capul insulei, coti, şi, manevrând către canalul pe care cu un gest îl arăta ofiţerul de stat major, intră cu îndrăzneală în golf. Peste câteva minute, ancora muşca nisipul din adâncul golfului, barca era lăsată pe apă, iar contele Timaşev debarca pe ţărm.

Căpitanul Servadac alergă spre el.

— Domnule conte, strigă el înaintea oricărei explicaţii, ce s-a întâmplat?

Contele Timaşev, un om distant, care-şi păstra sângele rece în orice împrejurare, se deosebea mult de impetuosul ofiţer francez. El se înclină uşor şi cu un accent specific rusesc spuse:

— Domnule căpitan, înaintea oricăror explicaţii, îngăduiţi-mi să vă încredinţez că nu mă aşteptam la cinstea de a vă revedea aici. V-am lăsat pe un continent şi vă regăsesc pe o insulă...

— Şi încă rămânând pe loc, domnule conte.

— Ştiu, domnule căpitan, şi vă rog să mă iertaţi că n-am venit la întâlnire aşa cum ne-am înţeles, dar...

— Oh, domnule conte, se grăbi să-l asigure căpitanul Servadac, o să vorbim mai târziu despre asta, dacă sunteţi de acord.

— Vă stau oricând la dispoziţie.

— Şi eu rămân la dispoziţia dumneavoastră. Dar lăsaţi-mă, înainte de orice, să-mi repet întrebarea: ce s-a întâmplat?

— Eu credeam că dumneavoastră mă puteţi lămuri, domnule căpitan.

— Cum? Nu ştiţi nimic?

— Nimic.

— Şi nu-mi puteţi spune în urma cărui cataclism această porţiune din continentul african s-a preschimbat în insulă?

— Mi-e cu neputinţă.

— Nici cât de întinse sunt urmările catastrofei?

— Nu ştiu mai mult decât dumneavoastră, domnule căpitan.

— Dar măcar puteţi să-mi spuneţi dacă pe coasta de nord a Mediteranei...
— Dar oare e tot Mediterana? îl întrerupse contele Timaşev pe căpitanul Servadac punându-i această ciudată întrebare.
— Dumneavoastră trebuie să ştiţi mai bine decât mine, domnule conte, de vreme ce aţi cutreierat-o.
— N-am cutreierat-o defel.
— Nu v-aţi oprit în nici un punct de pe coastă?
— Nici o zi, nici o oră şi nici n-am aflat vreo bucată de pământ.
Ofiţerul de stat major se uita uluit la interlocutorul său.
— Domnule conte, dar cel puţin aţi observat că de la 1 ianuarie răsăritul a luat locul apusului?
— Da.
— Că ziua nu are decât şase ore?
— Într-adevăr, doar atât.
— Că a scăzut puterea de atracţie a Pământului?
— Întocmai.
— Că ne-am pierdut luna de pe cer?
— Cu desăvârşire.
— Că eram gata să ne ciocnim cu Venus?
— Precum spuneţi.
— Şi că, deci, mişcările de revoluţie şi de rotaţie ale globului terestru s-au schimbat?
— Nimic mai sigur decât acest fapt.
— Domnule conte, grăi căpitanul Servadac, vă rog să-mi iertaţi mirarea. Ştiam că nu vă voi spune nimic nou, dar mă aşteptam să aflu de la dumneavoastră multe lucruri.
— Nu ştiu nimic altceva, domnule căpitan, răspunse contele Timaşev, decât că în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie veneam pe mare la întâlnirea noastră când goeleta mea fu deodată ridicată de un val uriaş până la o înălţime de necuprins. Elementele au fost, pare-se, răscolite de un fenomen ale cărui cauze îmi scapă. De atunci am rătăcit la voia întâmplării, mai ales că m-a lăsat şi maşina, care suferise câteva stricăciuni din pricina furtunii îngrozitoare care a bântuit câteva zile în şir. E o minune că Dobrâna a rezistat şi am pus acest miracol în seama faptului că, ocupând centrul marelui ciclon, vasul nu s-a clintit decât foarte puţin sub acţiunea elementelor naturii. Iată de ce n-am văzut nici o fâşie de pământ şi insula aceasta e prima care mi s-a înfăţişat înaintea ochilor.

— În cazul acesta, domnule conte, răspunse plin de avânt căpitanul Servadac, trebuie s-o pornim iar pe mare, să explorăm Mediterana şi să vedem până unde şi-a semănat dezastrele cataclismul care a avut loc.
— Asta-i şi părerea mea.
— Mă luaţi şi pe mine la bord, domnule conte?
— Da, domnule căpitan, chiar dacă ar fi să facem înconjurul lumii.
— Oh! înconjurul Mediteranei ajunge.
— Cine ne garantează, îi răspunse contele Timaşev, clătinând din cap, că înconjurul Mediteranei nu-i acum şi înconjurul lumii?

Căpitanul Servadac nu mai continuă convorbirea şi căzu pe gânduri.

Nu le rămânea altceva de făcut decât ceea ce hotărâseră, adică să cerceteze, sau mai bine-zis, să caute ce mai rămăsese din ţărmul african, să meargă la Alger pentru a afla ştiri privitoare la restul universului locuit şi apoi, dacă partea de sud a litoralului mediteranean a pierit cu desăvârşire, să revină spre nord pentru a se pune în legătură cu populaţia de pe coasta europeană.

Până atunci însă trebuiau să aştepte ca stricăciunile maşinii de pe Dobrâna să fie reparate. Mai multe ţevi din interiorul cazanului se spărseseră şi apa se scurgea în cuptoare. Nu se putea încălzi maşina cu aburi înainte ca reparaţiile necesare să fie efectuate. Ca să navighezi numai cu pânzele era în acelaşi timp şi anevoios şi încet, dacă marea era furtunoasă şi vântul potrivnic. Or, cum Dobrâna, aprovizionată la porţile Orientului pentru o lungă campanie, mai avea cărbuni pentru două luni în cala ei, era mai bine să folosească acest combustibil pentru o călătorie rapidă, chit că vor trebui să se reaprovizioneze la prima escală. Deci, nici o şovăială în această privinţă.

Din fericire, avariile putură să fie reparate foarte repede. Printre materialele de pe goeleta se găseau mai multe ţevi de rezervă care înlocuiră pe cele vechi, ieşite din uz. Trei zile după sosirea contelui pe Insula Gurbi cazanul Dobrânei era pus din nou în funcţiune.

În timpul şederii sale pe insulă, Hector Servadac îşi pusese oaspetele la curent cu ceea ce observase pe micul său domeniu. Amândoi, cutreierară călare perimetrul noului litoral şi, după ce

isprăviră explorarea, nu mai avură alt gând decât să caute în afara insulei cauza a tot ce se întâmplase în această parte a Africii.

La 31 ianuarie goeleta era gata de plecare. Nici o altă schimbare nu se petrecuse în sistemul solar. Doar termometrele începuseră să arate o scădere uşoară a temperaturii, care fusese deosebit de ridicată în ultima lună. Oare să tragă de aici concluzia că mişcarea de revoluţie a globului în jurul Soarelui se făcea pe o nouă orbită? Nu se putea afirma nimic precis înainte de a lăsa să treacă vreo câteva zile.

În ce priveşte timpul, era tot frumos, fără cea mai mică schimbare, cu toate că alte straturi de vapori se strânseseră în aer, ducând la o anumită coborâre a barometrului. Nu era însă un motiv de natură să întârzie plecarea Dobrânei.

Rămânea de ştiut dacă Ben-Zuf îl va însoţi sau nu pe căpitan. O pricină, între multe altele destul de însemnate, îl sili să rămână pe insulă. Cei doi cai nu puteau fi îmbarcaţi pe goeleta care nu fusese amenajată în acest scop şi Ben-Zuf n-ar fi consimţit în ruptul capului să se despartă de Zefir şi Galette, mai ales de Galette. De altfel, supravegherea noului domeniu, posibilitatea ca nişte călători străini să poposească pe aceste meleaguri, grija celor câtorva turme care nu trebuiau lăsate cu totul în voia soartei în cazul, puţin probabil, în care ar ajunge singura resursă a supravieţuitorilor de pe insulă etc. Iată diferitele motive menite să-l facă pe Ben-Zuf să rămână locului, lucru pe care căpitanul Servadac îl încuviinţă în pofida părerii lui de rău. Pe deasupra, ordonanţa nu se expunea la nici o primejdie din câte se puteau prevedea dacă nu părăsea insula. Când noua stare de lucruri va fi cunoscută, vor veni să-l ia pe Ben-Zuf şi să-l repatrieze.

La 31 ianuarie, Ben-Zuf, puţin emoţionat cum singur recunoştea şi „investit cu toate prerogativele guvernatorului", îşi luă rămas bun de la căpitanul Servadac. El îl rugă pe ofiţer, în caz că din întâmplare va ajunge până în Montmartre, să vadă dacă „muntele" nu fusese mutat din loc de vreun fenomen oarecare. Şi Dobrâna, ieşind din golfuleţul cel îngust, pusă în mişcare de elice, pluti curând în larg.

Capitolul X.

ÎN CARE, CU LUNETA LA OCHI ŞI SONDA ÎN MÂNĂ, SUNT CĂUTATE URMELE PROVINCIEI ALGER

Dobrâna, măiestrit şi solid construită pe şantierele Insulei Wight, era o ambarcaţiune extrem de bună, de 200 de tone, destul de rezistentă pentru a face o călătorie în jurul lumii. Columb şi Magellan n-au avut vase nici pe departe atât de mari şi sigure, când s-au aventurat să străbată Atlanticul şi Pacificul. Afară de asta, Dobrâna avea în cambuză provizii pentru mai multe luni, ceea ce, la nevoie, îi îngăduia să facă înconjurul Mediteranei fără să se aprovizioneze în drum. E cazul să adăugăm că lestul ei n-a trebuit să fie mărit pe Insula Gurbi. Dacă după catastrofă, asemenea tuturor obiectelor, cântărea mai puţin, apa care o purta cântărea şi ea mai puţin. Raportul între cele două greutăţi era deci exact acelaşi şi Dobrâna se afla în aceleaşi condiţii de navigaţie.

Contele Timaşev nu era marinar. Aşa că dacă nu comanda, cel puţin conducerea goeletei îi revenea locotenentului Prokop.

Locotenentul era un om de 30 de ani. Născut pe moşia contelui, ca fiu al unui iobag eliberat cu mult înaintea faimosului edict al ţarului Alexandru, recunoştinţa şi prietenia pe care le purta fostului său stăpân îl făceau să-i fie devotat cu trup şi suflet. Admirabil marinar, învăţase meseria pe flota statului şi pe vasele de comerţ şi obţinuse brevetul de locotenent când trecu pe Dobrâna. Pe această goeletă contele călătorea cea mai mare parte a anului, colindând în timpul iernii Mediterana şi în timpul verii mările Nordului.

Locotenentul Prokop era un om foarte instruit şi în alte direcţii decât domeniul său de activitate. Îi făcea cinste contelui Timaşev, şi lui însuşi, printr-o educaţie demnă de cel care îl crescuse. Dobrâna nu putea fi pe mâini mai bune. Pe deasupra, echipajul era excelent. Din el făceau parte mecanicul Tiglev, patru marinari: Niegoş, Tolstoi, Etkef, Panovka, şi bucătarul

Moşel, toţi fiii celor ce munciseră pământul contelui Timaşev. Aceşti marinari nu se prea sinchiseau de schimbările produse în ordinea firii, de vreme ce fostul lor stăpân le împărtăşea soarta. Cât despre locotenentul Prokop, el era foarte neliniştit şi ştia că, în sinea lui, contele Timaşev era la fel de neliniştit.

Dobrâna se îndrepta deci spre est, mânată de pânze şi aburi, pe un vânt prielnic, şi ar fi înaintat cu siguranţă cu 11 noduri pe oră dacă valurile înalte nu iar fi tăiat din viteză.

Într-adevăr, cu toate că vântul care bătea de la vest — acum noul est — nu era decât o briză uşoară, marea, deşi nu prea zbuciumată, era supusă la diferenţe de nivel destul de mari. Şi nu era de mirare. Moleculele lichide, mai puţin grele datorită atracţiei mai reduse a Pământului, se ridicau chiar din cauza unei simple oscilaţii la înălţimi uriaşe. La timpul său, Arago, care aprecia la şapte până la opt metri cifra maximă a înălţimii celor mai mari talazuri, ar fi fost foarte surprins văzându-le cum ating 50 până la 60 de picioare. Şi nu erau dintre acele valuri spumegânde care se ridică din nou după ce se izbesc unul de altul, ci lungi unduiri care făceau să salte în sus şi în jos goeleta la câte 20 de metri. Dobrâna, şi ea mai uşoară de când descrescuse puterea de atracţie a Pământului, se înălţa cu mai multă uşurinţă şi, la drept vorbind, dacă Servadac ar fi suferit de rău de mare ar fi fost tare bolnav în asemenea condiţii.

Totuşi aceste denivelări nu erau bruşte, pentru că nu se datorau decât unui soi de hulă foarte întinsă, aşa că goeleta nu-şi obosea mai mult pasagerii decât în cazul când ar fi clătinat-o valurile de obicei atât de puternice şi de scurte ale Mediteranei. Singurul neajuns al noii stări de lucruri era scăderea vitezei normale a navei.

Dobrâna urma, la o distanţă de vreo 2—3 km, linia pe care ar fi trebuit s-o ocupe litoralul algerian. Nu se vedea la sud nici urmă de pământ. Cu toate că locotenentul Prokop nu putea să-şi dea seama de poziţia goeletei cu ajutorul astrelor, care nu-şi păstraseră locul, şi cu toate că nu putea stabili punctul unde se afla, adică să obţină longitudinea şi latitudinea calculând înălţimea soarelui deasupra orizontului, fiindcă rezultatul calculelor sale nu s-ar fi putut întrebuinţa cu. folos pe hărţile alcătuite înainte de noul sistem cosmografic, calea pe care mergea Dobrâna putu fi aproximativ stabilită. Pe de o parte

estimarea drumului parcurs cu ajutorul lochului[8], pe de alta direcţia exactă arătată de busolă erau îndestulătoare pentru această călătorie.

Trebuie să spunem că, din fericire, busola nu se stricase şi nu mersese anapoda nici o singură clipă. Fenomenele cosmice nu înrâuriseră cu nimic acul magnetic care arăta mereu nordul, pe aceste meleaguri la circa 22 grade de nordul lumii.

Dacă estul şi vestul se înlocuiseră reciproc, în sensul că Soarele răsărea acum la occident şi apunea la orient, nordul şi sudul îşi păstraseră exact aceeaşi poziţie în ordinea punctelor cardinale. Te puteai deci bizui pe indicaţiile busolei şi lochului, în lipsa sextantului care, cel puţin deocamdată, nu putea fi folosit.

În timpul primei zile de explorare locotenentul Prokop, mai priceput în această privinţă decât ofiţerul de stat major, îi explică aceste fenomene în prezenţa contelui Timaşev. Vorbea franceza la perfecţie, ca majoritatea ruşilor. Conversaţia se învârti fireşte şi în jurul fenomenelor a căror cauză scăpa încă locotenentului Prokop ca şi căpitanului Servadac. De la început se vorbi tocmai de noua orbită pe care o urma globul terestru prin lumea solară de la 1 ianuarie încoace.

— E limpede, domnule căpitan, spuse locotenentul Prokop, că Pământul nu-şi continuă drumul obişnuit în jurul Soarelui, de care o cauză necunoscută l-a apropiat simţitor.

— Sunt cât se poate de convins de asta, răspunse căpitanul Servadac, şi problema care se pune este dacă, după ce am întretăiat orbita planetei Venus, nu vom întretăia-o şi pe cea a lui Mercur?

— Ca să cădem în cele din urmă pe Soare şi să pierim, adăugă contele Timaşev.

— Ar fi o prăbuşire, o prăbuşire îngrozitoare! exclamă căpitanul Servadac.

— Nu, rosti locotenentul Prokop, îndrăznesc să afirm că nu de o prăbuşire e ameninţat Pământul în clipa de faţă. El nu aleargă spre Soare şi e de netăgăduit că descrie o nouă traiectorie în jurul acestuia.

— Ai vreun argument în sprijinul ipotezei pe care o emiţi? întrebă contele Timaşev.

---

8 Loch (se citeşte log) – instrument pentru măsurarea vitezei corăbiilor(n.t.)

— Da, răspunse locotenentul Prokop, un argument care vă va convinge. Dacă Pământul ar fi, într-adevăr, în situaţia de a se prăbuşi, catastrofa s-ar petrece în scurt timp. De pe acum am fi foarte aproape de centrul nostru de atracţie. Dacă ar fi vorba de o prăbuşire, viteza tangenţială, care împreună cu acţiunea solară fac să circule planetele conform elipselor, ar fi nimicită deodată şi, în acest caz, în 64 de zile şi jumătate Pământul ar cădea pe Soare.
— Şi ce concluzie trageţi de aici? întrebă Servadac..
— Că nu-i vorba de nici o prăbuşire, răspunse locotenentul Prokop. Iată, e mai mult de o lună de când orbita Pământului s-a schimbat şi, cu toate astea, globul terestru abia a depăşit orbita planetei Venus. Nu s-a apropiat nici de Soare în acest răstimp decât cu 11 milioane leghe, din 38 de milioane cât are raza orbitei terestre. Aşadar, avem dreptul să susţinem că Pământul nu se prăbuşeşte. Şi asta este o împrejurare fericită... De altfel, am motive să cred că începem să ne îndepărtăm de Soare, căci temperatura a scăzut treptat şi căldura nu-i mai mare acum pe suprafaţa Insulei Gurbi decât ar fi fost în Algeria, dacă Algeria s-ar fi aflat încă pe paralela 36.
— Cred că ai dreptate în deducţiile dumitale, domnule locotenent, spuse căpitanul Servadac. Nu, Pământul nu-i azvârlit către Soare, el mai gravitează încă în jurul acestuia.
— Dar nu e mai puţin limpede, continuă locotenentul Prokop, că în urma cataclismului, a cărui cauză o căutăm în zadar, Mediterana şi teritoriul african s-au pomenit pe neaşteptate în zona ecuatorială.
— Dacă mai există vreun teritoriu african, zise căpitanul Servadac.
— Şi vreo Mediterană, adăugă contele Timaşev.

Toate aceste probleme se cereau rezolvate. În orice caz părea sigur că Pământul, în momentul acela, se îndepărta încetul cu încetul de Soare şi că o catastrofă provocată de centrul de atracţie nu mai era de temut.

Dar ce rămăsese oare din continentul african? Goeleta încerca să-i găsească măcar urmele.

Douăzeci şi patru de ore după ce părăsise insula, Dobrâna trecu fără îndoială pe dinaintea punctelor care ar fi trebuit să se afle pe coastă: Tenez, Şerşel, Koleah, Sidi-Feruh. Cu toate astea nici unul din aceste oraşe nu se ivi în raza lunetei. Marea se

întindea nesfârşită acolo unde continentul ar fi trebuit să-i stăvilească valurile.

Locotenentul Prokop nu se putuse înşela, totuşi, cu privire la drumul pe care se îndreptase Dobrâna. Ţinând seama de indicaţiile busolei, de direcţia vânturilor, destul de constantă, de viteza goeletei, măsurată cu lochul, ca şi de durata de până acum a călătoriei, în ziua aceea de 2 februarie se putea socoti la 36°47' latitudine şi 0°44' longitudine, adică pe locul unde se găsea capitala Algeriei. Şi oraşul Alger, ca şi Tenez, Şerşel, Koleah, Sidi-Feruh, pierise în adâncul globului.

Căpitanul Servadac, încruntat, cu dinţii încleştaţi, privea cu ochi sălbatici imensitatea mării care se întindea până dincolo de nesfârşita zare. Îi veneau în minte toate amintirile din viaţă. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. În oraşul Alger, unde trăise mai mulţi am, îşi revedea camarazii de arme, prietenii care nu mai erau pe lumea asta. Gândul i se îndrepta spre ţara lui, spre Franţa. Se întreba dacă îngrozitorul cataclism nu-şi întinsese până acolo ravagiile. Apoi încerca să descopere sub învelişul apelor adânci urme ale capitalei scufundate.

— Nu! strigă el. E cu neputinţă să se fi întâmplat o asemenea catastrofă! Un oraş nu dispare aşa, în întregime! S-ar găsi epave! Vârfurile înalte ar fi răsărit din mare! Din Casbah, din Fortul împăratului, clădit la o înălţime de 150 de metri, ar fi rămas măcar câte o porţiune deasupra valurilor. Doar nu toată Africa o fi coborât în măruntaiele globului, aşa că tot o să găsim vestigiile ei.

Desigur, era cât se poate de neobişnuit faptul că nu plutea la suprafaţă nici o epavă, nici unul din arborii smulşi ale căror crengi ar fi trebuit să fie duse în larg, nici o scândură din vapoarele ancorate în minunatul golf, larg de 20 km, care se deschidea înainte de cataclism între capul Matifu şi vârful Pescad.

Dar dacă privirea era silită să se oprească la suprafaţa apelor, adâncurile n-ar putea oare răspunde cu ajutorul sondei? S-ar putea încerca readucerea deasupra apei a vreunei epave din oraşul dispărut în împrejurări atât de ciudate. Contele Timaşev, voind să spulbere orice urmă de îndoială din mintea căpitanului Servadac, dădu ordin să se sondeze. Plumbul sondei, uns cu seu, fu trimis la fund.

Spre marea mirare a tuturor, şi mai ales a locotenentului Prokop, sonda indica o cotă de nivel aproape constantă de numai 6 sau 8 metri adâncime. Sonda fu scufundată timp de două ore în diferite locuri pe o întindere foarte largă şi nu întâlni nici o clipă diferenţele de nivel pe care ar fi trebuit să le prezinte un oraş ca Alger, clădit în formă de amfiteatru. Oare după catastrofă apele au nivelat toată întinderea unde fusese capitala Algeriei? Era puţin probabil.

Cât despre adâncul mării, în alcătuirea sa nu se găseau nici stânci, nici nămol, nici nisip, nici scoici. Sonda nu aduse la suprafaţă decât un fel de praf cu aspect metalic. Se caracteriza prin irizaţii aurii, dar nu i se putu stabili natura. Cu siguranţă, nu aşa ceva scoteau de obicei sondele din fundul Mediteranei!

— Vedeţi, domnule locotenent, spuse Hector Servadac. Suntem mai departe de coasta algeriană decât aţi presupus.

— Dacă am fi mai departe, răspunse locotenentul Prokop clătinând din cap, n-aş avea numai opt metri adâncime, ci cinci sau şase sute.

— Aşadar?... Întrebă contele Timaşev.

— Nu ştiu ce să cred.

— Domnule conte, zise căpitanul Servadac, vă cer ca o favoare să mergem mai spre sud şi să vedem dacă nu găsim acolo ceea ce zadarnic căutăm aici.

Contele Timaşev se sfătui cu locotenentul Prokop şi, timpul fiind favorabil, se hotărî ca încă 36 de ore Dobrâna să înainteze spre sud.

Hector Servadac îi mulţumi gazdei sale. Noua direcţie fu indicată timonierului şi timp de 36 de ore, adică până la 4 februarie, explorarea mării se făcu cu cea mai mare grijă. Nu se mulţumiră să trimită în ciudatele adâncuri sonda, care întâlni pretutindeni un fund neted de 6 până la 8 metri, ci scormoniră şi cu dragele. Dar nu dădură de nici o piatră şlefuită, de nici o rămăşiţă de metal sau de o bucată de creangă ruptă şi nici măcar de una singură din hidrofitele sau zoofitele cu care e presărat de obicei solul mărilor. Ce adâncuri înlocuiseră fundul Mării Mediterane?

Dobrâna coborî până la 36 grade latitudine. Examinând pământurile însemnate pe hărţile de bord se convinseră că vasul naviga acum pe locul unde odinioară se întindea Sahelul, masivul muntos care despărţea marea de bogata câmpie a

Mitidjei, şi unde se ridica altădată falnic vârful cel mai înalt, de 400 de metri, al lanţului Buzreah. Chiar după scufundarea pământurilor înconjurătoare, o asemenea culme ar fi trebuit să apară măcar ca o insuliţă deasupra apelor.

Dobrâna, coborând mereu, depăşi Duera, cea mai însemnată aşezare din Sahel, depăşi Bufarik, oraşul cu străzi largi, umbrite de platani, depăşi Blidah, din care nu se zări nici măcar fortul care întrecea cu 400 metri Qued-el-Kebir!

Locotenentul Prokop, temându-se să se aventureze mai departe pe această mare cu totul necunoscută, ceru îngăduinţa să se întoarcă spre nord sau est, dar la rugămintea căpitanului Servadac Dobrâna se îndreptă tot mai departe spre sud.

Explorarea se prelungi astfel până la munţii Muzaia, cu grotele lor legendare, unde odinioară veneau Kabilii, munţi mărginiţi de roşcovi, de micoculi[9], de stejari de toate soiurile şi locuiţi de lei, hiene şi şacali! Cea mai înaltă creastă a lor, care se ridica cu şase săptămâni în urmă între Bou-Rumi şi Şiffa, ar fi trebuit să se ivească mult deasupra valurilor, de vreme ce altitudinea ei depăşea 1600 de metri. Nu se zărea însă nimic nici pe locul acesta, nici în zare, acolo unde cerul se contopea cu marea!

Fură nevoiţi să se întoarcă în cele din urmă spre nord şi Dobrâna, făcând un viraj de 180°, pluti din nou în apele fostei Mediterane, fără a fi găsit vreo urmă din ceea ce alcătuia altădată provincia Alger.

Capitolul XI.

UNDE CĂPITANUL SERVADAC REGĂSEŞTE, CRUŢATĂ DE CATASTROFĂ, O INSULIŢĂ CARE NU ESTE ALTCEVA DECÂT UN MORMÂNT

Nu putea fi pus deci la îndoială faptul că o însemnată porţiune a coloniei algeriene dispăruse deodată sub apă. Era

---

9 Micocul: arbore din regiunile sudice, cu trunchiul din lemn tare din care se fac mânere pentru unelte agricole (n.t.).

chiar mai mult decât o simplă dispariţie a pământurilor în adâncul mării. Se părea că globul, întredeschis o clipa ca să le înghită, închisese în măruntaiele lui un teritoriu întreg. Întradevăr, masivul stâncos al ţinutului se scufundase fără urmă şi un sol nou, alcătuit dintr-o substanţă necunoscută, înlocuise fundul de nisip pe care odihnea marea.

În ce priveşte cauza acestui îngrozitor cataclism, ea continua să le scape exploratorilor de pe Dobrâna. Se punea acum problema de a vedea până unde se întinde dezastrul.

După discuţii serioase, se hotărî ca goeleta să-şi urmeze drumul spre est, de-a lungul liniei ce contura altădată continentul african pe această mare ale cărei margini nu mai puteau fi regăsite. Navigaţia era uşoară şi trebuiau să profite de timpul favorabil şi vântul prielnic.

Dar nu descoperiră nici o urmă pe acest traseu, dea lungul coastei de la capul Matifu până la frontiera Tunisului; nici oraşul maritim Dellys, construit în amfiteatru, nici o umbră în zare acolo unde era lanţul munţilor Jurjura, cu vârful lor care se ridica până la 2300 m, nici oraşul Bougie, nici văile prăpăstioase ale Gourayei, nici muntele Adrar, nici Didjela, nici munţii din Kabylia mică, nici Tritonul antic, acest ansamblu de şapte capuri cu culmea lor care atingea 1100 m, nici Collo — vechiul port din Constantine, nici Stora — portul modern din Philippeville, nici Bone, aşezat pe malurile unui golf larg de 40 km. Nu se zărea nimic din capul Garde, nici din capul Rose, nici din crupele munţilor Edough, nici din dunele de nisip ale litoralului, din Mafrag sau din Caile, vestite datorită însemnatei industrii a coralierilor. Şi când o sondă scufundată pentru a suta oară atinse fundul, ea nu readuse la suprafaţă nici măcar unul din specimenele admirabilelor zoofite din apele mediteraneene.

Contele Timaşev hotărî atunci să urmeze latitudinea care tăia altădată coasta tunisiană până la capul Blanc, adică până la capătul cel mai nordic al Africii. În locul acesta marea, prinsă la mare strâmtoare între continentul african şi Sicilia, poate va prezenta unele particularităţi demne de relevat. La 7 februarie, Dobrâna, ţinând deci direcţia paralelei 37, depăşi 7 grade longitudine. Iată motivul care făcuse pe contele Timaşev, în înţelegere cu căpitanul Servadac şi cu locotenentul Prokop, să persevereze în explorarea spre est.

În perioada aceea, cu toate că multă vreme se renunţase la o asemenea acţiune, se făurise, graţie influenţei franceze, noua mare sahariană. Această vastă lucrare, simplă reconstituire a vastului bazin al Tritonului unde fusese aruncată corabia argonauţilor, schimbase în bine condiţiile climatice din ţinut şi monopolizase în favoarea Franţei traficul între Sudan şi Europa.

Ce înrâurire avusese refacerea mării antice asupra noii stări de lucruri? Rămânea de văzut. În dreptul golfului Gabes, la 34 grade latitudine, un canal larg dădea acces apelor Mediteranei în întinsa depresiune a pământurilor unde erau altădată şoturile[10] Kebir, Gharsa şi altele. Istmul, aflat la 26 km mai la nord, acolo unde odinioară golful Triton intra în mare, fusese tăiat şi apele îşi luaseră din nou albia pe locul unde, din lipsa unei alimentaţii permanente, mai înainte se evaporaseră sub acţiunea soarelui libian.

Ei bine, nu în locul acesta se făcuse oare secţiunea, nu aici se produsese tocmai spărtura, cauză a dispariţiei unei însemnate părţi a Africii? După ce va coborî până la paralela 34, Dobrâna n-o să regăsească oare coasta tripolitană care, în cazul de faţă, va fi fost o piedică de neînvins pentru întinderea dezastrului?

— Dacă, ajunşi în acest punct, spuse pe bună dreptate locotenentul Prokop, vedem mai departe marea întinzându-se la nesfârşit spre sud, nu ne rămâne decât să ajungem pe malurile europene şi să căutăm acolo soluţia problemei pe care n-am putut-o rezolva pe meleagurile acestea.

Aşadar, fără să-şi cruţe combustibilul, Dobrâna îşi continuă cu toată viteza drumul spre capul Blanc, dar nu dădu nici de capul Negro, nici de capul Serrat. Ajunşi în dreptul Bizertei, acest fermecător oraş în întregime oriental, echipajul nu revăzu nici lacul care sclipea dincolo de intrarea îngustă a portului, nici moscheele lui umbrite de palmieri minunaţi. Sonda aruncată pe locul acestor ape străvezii nu întâlni decât fundul neted şi pustiu care purta, neschimbat, valurile mediteraneene.

În ziua de 7 februarie trecură de capul Blanc sau, mai bine-zis, de punctul unde se contura el acum cinci săptămâni. Goeleta despica cu etrava ceea ce ar fi trebuit să fie apele

---

10 Lagune sărate în nordul Saharei (n.t.).

golfului Tunis. Dar din acest admirabil golf nu rămăsese nici o urmă, nici din oraşul construit în amfiteatru, nici din fortul arsenalului, nici din Goulette, nici din cele două piscuri de la Bou-Kournein. Capul Bon, acest promontoriu care forma punctul cel mai apropiat de Sicilia al Africii, fusese şi el atras, împreună cu întregul continent, în adâncimile globului.

Odinioară, înainte de numeroasele întâmplări atât de ciudate prin care treceau, fundul Mediteranei urca aici printr-o pantă abruptă şi se înfăţişa sub forma unui povârniş. Schelăria terestră se ridica, asemeni unei creste, de-a curmezişul strâmtorii libiene din care nu mai rămăseseră decât vreo 17 metri de apă. De fiecare parte a crestei, dimpotrivă, adâncimea apei era de 170 de metri. Era chiar de presupus că în epocile de formaţie geologică capul Bon se unea cu capul Furina la capătul Siciliei, cum se întâmplase fără îndoială cu Ceuta şi Gibraltarul.

Locotenentul Prokop, în calitate de marinar care cunoştea Mediterana până-n cele mai mici amănunte, nu putea să nu cunoască această particularitate. Era deci un prilej să-şi dea seama dacă fundul apei se modificase de curând între Africa şi Sicilia sau dacă acea creastă submarină a strâmtorii libiene mai exista încă.

Contele Timaşev, căpitanul Servadac şi locotenentul asistau toţi trei la operaţia de sondaj. La un ordin, matelotul care stătea pe platforma catargului aruncă plumbul sondei.

— Câte picioare? întrebă locotenentul Prokop.

— 25, răspunse marinarul.

— Şi fundul mării?

— Neted.

Trebuia cercetat cât era de mare depresiunea de fiecare parte a crestei submarine.

Dobrâna pluti deci pe rând câte o jumătate de milă la dreapta şi la stânga şi se făcură sondaje pe cele două funduri de mare. Pretutindeni tot 25 de picioare adâncime. Lanţul muntos scufundat între capul Bon şi capul Furina nu mai exista. Era limpede că dezastrul provocase o nivelare generală a solului din fundul Mediteranei. Cât despre natura acestui sol, el era alcătuit din aceeaşi pulbere metalică de o compoziţie necunoscută. Nu se mai întâlneau bureţii, actiniile, comatulele, cidipii hialini, hidrofitele sau scoicile cu care erau acoperite altădată stâncile

submarine. Dobrâna făcu o întoarcere şi se îndreptă spre sud, continuându-şi călătoria de explorare.

Printre ciudăţeniile drumului trebuie amintit şi faptul că marea era mereu pustie. Nu se vedea pe suprafaţa ei nici măcar un singur vas către care echipajul goeletei să poată alerga pentru a cere ştiri despre Europa. Dobrâna părea să străbată singură apele părăsite şi fiecare, simţind pustiul dimprejur, se întreba dacă goeleta nu este acum unicul punct locuit al globului terestru, o nouă arcă a lui Noe care închidea pe singurii supravieţuitori ai catastrofei, singurele fiinţe vii de pe pământ.

La 9 februarie Dobrâna plutea tocmai dincolo de oraşul Didon, antica Byrsa, mai nimicită acum decât fusese Cartagina punică de către Scipio Emilianul sau Cartagina romană de Hassan Gassanidul.

În seara aceea, în clipa când Soarele dispărea la est, căpitanul Servadac, sprijinit de balustrada goeletei, era cufundat în gânduri. Privirea lui rătăcea fără ţintă pe cerul unde sclipeau câteva stele printre aburii mişcători, pe marea unde valurile lungi începeau să se liniştească odată cu briza.

Deodată, în timpul cât stătea întors către zarea meridională din partea din faţă a goeletei, ochii lui avură un fel de senzaţie de lumină. Mai întâi crezu că e o iluzie optică şi privi cu mai multă atenţie. O lumină îndepărtată se ivi în acea clipă şi unul din marinari, chemat de el, o văzu şi el desluşit. Contele Timaşev şi locotenentul Prokop fură imediat încunoştinţaţi.

— O fi pământ?... întrebă căpitanul Servadac.

— Poate mai degrabă un vapor cu focurile de poziţie aprinse, răspunse contele Timaşev.

— Peste o oră vom şti despre ce e vorba, strigă căpitanul Servadac.

— Nu, căpitane, n-o să ştim până mâine, susţinu locotenentul Prokop.

— Nu ne-ndreptăm de îndată spre focul acela? îl întrebă Timaşev, destul de uimit.

— Nu! Prefer să mă opresc cu pânzele strânse şi să aştept să se facă ziuă. Dacă într-adevăr acolo se află vreo coastă, n-aş vrea să mă aventurez noaptea pe meleaguri necunoscute.

Contele făcu un semn de încuviinţare şi Dobrâna coborî pânzele în aşa fel încât să înainteze foarte încet, în timp ce noaptea cuprinse întreaga mare.

Deşi o noapte de şase ore nu este lungă, de astă dată ea păru că durează un veac. Căpitanul Servadac, care nu părăsi puntea, se temea în fiece clipă ca slaba licărire să nu se stingă. Dar ea lucea mai departe în întuneric, cum luceşte un foc slab la mare depărtare.

— Mereu în acelaşi loc! remarcă locotenentul Prokop. Se poate trage concluzia, fără teamă de a greşi, că avem în faţa noastră pământul şi nu un vas.

La răsăritul Soarelui, toate ocheanele de la bord erau aţintite către punctul de unde păruse să vină lumina. Licărirea pieri în curând sub primele raze de soare. Dar în locul ei se ivi, la şase mile de Dobrâna, un fel de stâncă ciudată ca formă. S-ar fi spus că e o insuliţă singuratică în mijlocul mării pustii!

— Nu-i decât o stâncă, spuse contele Timaşev, sau mai curând vârful unui munte scufundat.

Cu toate acestea, stânca trebuia cercetată, căci oricum alcătuia un pericol de care vasele trebuiau să ţină seama pe viitor. Dobrâna se îndreptă deci spre insuliţa semnalată şi trei sferturi de oră mai târziu se afla doar la 400 metri de ţintă.

Insuliţa era un soi de colină golaşă, aridă, prăpăstioasă, care nu se ridica decât cu 40 de picioare deasupra nivelului mării. Nici un lanţ de stânci nu-i apăra malurile, ceea ce lăsa să se presupună că se cufundase încetul cu încetul, sub influenţa inexplicabilului fenomen, până când un nou punct de sprijin o menţinuse definitiv deasupra valurilor.

— Dar există o aşezare pe insuliţa asta! strigă căpitanul Servadac care, cu ocheanul la ochi, nu încetase să-i cerceteze până şi cele mai mici scobituri. Şi poate şi vreun supravieţuitor...

La această ipoteză locotenentul Prokop răspunse printr-o clătinare a capului cât se poate de clară. Insuliţa părea cu desăvârşire pustie şi, într-adevăr, o lovitură de tun trasă de pe goeletă nu aduse pe mal nici un locuitor.

Adevărat, însă, că un fel de clădire de piatră se ridica în partea superioară a insuliţei. Acest monument avea în ansamblu o oarecare asemănare cu un marabut[11] arab. Barca de pe Dobrâna fu lăsată pe mare. Căpitanul Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop luară loc în ea împreună cu patru marinari care începură să vâslească repede.

---

11 Mică moschee (n.t.).

Câteva clipe mai târziu, exploratorii acostară şi, fără să piardă o clipă, urcară povârnişurile abrupte ale insuliţei pentru a ajunge la marabut.

Acolo fură opriţi mai întâi de un zid exterior încrustat cu vestigii ale antichităţii: vase, coloane, statuete, stele presărate fără nici o simetrie şi în afara oricăror preocupări artistice.

Contele Timaşev şi cei doi însoţitori ai săi, după ce înconjurară acest zid, ajunseră la o poartă îngustă, deschisă larg, pe care intrară îndată. O a doua uşă, deschisă şi ea, le îngădui să pătrundă înăuntrul marabutului. Pereţii erau sculptaţi după moda arabă, dar ornamentele n-aveau nici o valoare.

În mijlocul unicei săli a moscheii se înălţa un mormânt de o mare simplitate. Deasupra îşi prefira lumina o uriaşă lampă de argint ce mai conţinea câţiva litri de ulei în care era scufundat un fitil lung, aprins. Lumina lămpii fusese cea care, în timpul nopţii, atrăsese atenţia căpitanului Servadac.

Marabutul nu era locuit. Paznicul ei — dacă avusese cândva vreunul — fugise, fără îndoială, în clipa catastrofei. Câţiva cormorani se adăpostiseră apoi aici, dar până şi aceste păsări sălbatice zburară cât ai clipi spre sud când intrară exploratorii.

O veche carte de rugăciuni fusese pusă într-un colţ al mormântului. Cartea, scrisă în limba franceză, sta deschisă la ritualul special pentru aniversarea zilei de 25 august.

În mintea căpitanului Servadac se făcu deodată lumină. Punctul din Mediterana unde se afla această insuliţă, mormântul acum izolat în mijlocul mării, pagina la care se oprise cititorul cărţii, toate îi arătau în ce loc se găsea împreună cu însoţitorii săi.

— E mormântul lui Ludovic cel Sfânt, domnilor, le spuse.

Într-adevăr, aici murise acest rege al Franţei. Aici, de mai bine de zece secole, mâini franceze îi înconjurau cu o grijă pioasă mormântul.

Căpitanul Servadac se plecă înaintea veneratului lăcaş de veci şi însoţitorii lui îi urmară, plini de respect, pilda.

Lampa care ardea la capătul sfântului era poate singurul far care lumina valurile Mediteranei, dar şi el se va stinge în curând!

Cei trei exploratori părăsiră marabutul, apoi stânca pustie. Barca îi aduse din nou la bord şi Dobrâna, îndreptându-se spre

sud, se îndepărtă în scurtă vreme de mormântul regelui Ludovic al IX-lea, singurul punct din provincia tunisiană pe care catastrofa îl cruţase.

Capitolul XII.

ÎN CARE, DUPĂ CE S-A PURTAT CA UN MARINAR DESTOINIC, LOCOTENENTUL PROKOP SE LASĂ ÎN VOIA SOARTEI

Cormoranii care, speriaţi, îşi luaseră zborul, fugind din marabut, se îndreptaseră spre sud. Poate că în direcţia aceea se află vreo fâşie de pământ nu prea îndepărtată. Iată dar o nouă nădejde de care se agăţară exploratorii de pe Dobrâna.

Câteva ceasuri, după ce părăsiseră insuliţa, goeleta străbătea apele de curând ivite, cu fundul lor puţin adânc, acoperind acum toată peninsula Dakhul care despărţea odinioară golful Tunis de golful H'Amamat. Două zile mai târziu, după ce căutară în zadar coasta Sahelului tunisian, ajunseră la paralela 34, care ar fi trebuit să taie în locul acela golful Gabes.

Din estuarul prin care, cu şase săptămâni înainte se vărsa canalul mării sahariene, nu mai rămăsese nici urmă. Cât cuprindeai cu ochii spre vest se zărea numai apa. Totuşi, în ziua de 11 februarie, strigătul „pământ" răsună în sfârşit la cârma goeletei şi o coastă se ivi într-un loc unde, din punct de vedere geografic, nu era cazul s-o întâlneşti.

Coasta nu putea face parte din litoralul Tripolitaniei care este îndeobşte jos, nisipos, greu de desluşit de la o mare distanţă. Pe deasupra, acest litoral trebuia să se găsească cu două grade mai la sud.

Noul pământ, foarte vălurit, se-ntindea mult spre răsărit şi spre apus, închizând tot orizontul sudic. La stânga tăia în două golful Gabes, nemailăsând să se zărească insula Djerba care alcătuia capătul său cel mai înaintat. Pământul fu trecut cu grijă pe hărţile de bord şi ajunseră la concluzia că marea sahariană fusese umplută în parte de un nou continent.

— Aşadar, remarcă Hector Servadac, după ce am cutreierat Mediterana acolo unde altădată se afla continentul, iată că întâlnim continentul acolo unde trebuia să fie Mediterana.
— Şi prin părţile astea, adăugă locotenentul Prokop, nu se zăreşte nici o tartană[12] din Malta, nici un sciabecco[13] levantin, care se vedeau altădată atât de des pe aici.
— Trebuie să ne hotărâm acum, interveni atunci contele Timaşev, dacă mergem de-a lungul acestei coaste spre est sau spre vest.
— Spre vest, dacă îngăduiţi, domnule conte, sări ofiţerul francez. Să ştim măcar dacă dincolo de Şelif na mai rămas nimic din Algeria. Am putea lua, în trecere, pe însoţitorul meu de pe insula Gurbi, să ajungem apoi la Gibraltar şi vom afla, poate, ştiri din Europa.
— Căpitane Servadac, răspunse liniştit contele Timaşev cu rezerva lui obişnuită, goeleta vă stă la dispoziţie. Prokop, dă ordinele necesare.
— Aş avea ceva de spus, grăi Prokop, după ce cugetă câteva clipe.
— Vorbeşte.
— Vântul suflă dinspre răsărit şi se înteţeşte din ce în ce, răspunse Prokop. Numai cu ajutorul aburului am putea merge împotriva lui, dar şi atunci extrem de greu. Dimpotrivă, luând-o spre est, cu pânzele sus şi maşina în funcţiune, goeleta ar ajunge în câteva zile pe coasta egipteană şi acolo, la Alexandria sau oriunde în altă parte, vom afla aceleaşi veşti ca şi la Gibraltar.
— Aţi auzit părerea lui Prokop, domnule căpitan? zise contele Timaşev întorcându-se spre Hector Servadac.

Oricât de mare îi era dorinţa de a se apropia de provincia Oran şi de a-l revedea pe Ben-Zuf, Hector Servadac recunoscu că Prokop avea dreptate. Briza din vest se făcea tot mai tare şi, luptând împotriva ei, Dobrâna nu putea naviga repede, în timp ce cu vântul în spate putea atinge în scurt timp coasta egipteană. Se îndreptară deci spre est. Vântul ameninţa să se

---

12 Tartană – mică ambarcaţiune cu pânze (n.t.)

13 Sciabecco – mică ambarcaţiune cu trei catarge care poate fi condusă şi cu vâsle, frecventă în Mediterana(n.t.)

transforme în furtună. Din fericire hula din larg avea aceeaşi direcţie cu goeleta şi valurile nu se spărgeau de punte.

De 15 zile încoace putuseră constata că temperatura care scăzuse simţitor nu era în medie decât de 15 până la 20 de grade. Această descreştere progresivă se datora unei cauze foarte naturale: depărtarea crescândă a globului pe noua lui traiectorie. Nu încăpea nici o îndoială. Pământul, după ce se apropiase de centrul său de atracţie până la depăşirea planetei Venus, se depărta treptat de el şi ajungea la o distanţă pe care n-o atinsese niciodată înainte. Se pare că la 1 februarie revenise la 1 milion de leghe de Soare, pe locul unde fusese la 1 ianuarie, iar de atunci depărtarea sa se mărise cu cel puţin o treime, ceea ce reieşea nu numai din scăderea temperaturii, ci şi din aspectul discului solar, vădit redus. Văzut din Marte, ar fi înfăţişat aceeaşi micşorare a diametrului pentru ochii unui observator. Se putea deduce, aşadar, că Pământul ajungea pe orbita acestei planete, asemănător constituită din punct de vedere fizic. Consecinţa era că noua traiectorie pe care trebuia s-o străbată în lumea solară lua forma unei elipse foarte alungite.

Totuşi, nu fenomenele cosmice îi preocupau pentru moment pe exploratorii de pe Dobrâna. Nu-i mai îngrijorau mişcările dezordonate ale globului în spaţiu, ci doar schimbările de pe scoarţa sa, a căror întindere nu o cunoşteau încă.

Aşadar, goeleta urma, la o distanţă de două mile, linia noului ţărm, de-a lungul căruia orice vapor, dacă nu putea merge mai departe, ar fi fost fără doar şi poate pierdut, căci pe liziera acestui continent nu se zărea nici un loc unde să poată ancora. Baza lui, de care talazurile se izbeau cu furie, se ridica abruptă până la o înălţime de 200-300 de picioare. Temelia, netedă ca zidul dintre două bastioane, nu avea nici o ieşitură unde să poţi pune piciorul. Deasupra se decupa pe cer o pădure de săgeţi, de obeliscuri, de mici piramide. S-ar fi zis că era o solidificare uriaşă ale cărei cristale aveau mai mult de 1.000 m înălţime.

Dar nu acesta era aspectul cel mai ciudat al giganticului masiv. Ceea ce îi uimea nemăsurat pe exploratorii de pe Dobrâna era faptul că masivul părea „nou-nouţ". Acţiunea atmosferică parcă nu începuse să-i macine netezimea muchiilor, claritatea liniilor, culoarea substanţei din care era alcătuit. Se profila deosebit de limpede pe cer. Toate blocurile din care era

format erau lustruite şi sclipitoare, ca şi cum în clipa aceea ieşiseră din forma topitorului. Luciul lor metalic, stropit cu scânteieri aurii, amintea de pirită. Rămânea de văzut dacă masivul, aruncat de forţele lui Pluto deasupra apelor, nu era alcătuit dintr-un singur metal, asemănător cu acela pe care sonda îl adusese sub formă de pulbere de pe fundul mării. În sprijinul acestei presupuneri venea şi o altă constatare. De obicei, în orice colţ al globului te-ai afla, masele stâncoase cele mai abrupte sunt brăzdate de firicele de umezeală pe care condensarea vaporilor le formează la suprafaţa lor şi care curg şerpuind după zigzagurile povârnişurilor. Afară de asta, oricât de golaşă ar fi o faleză, nu se poate să nu crească pe ea câteva plante chircite şi câteva tufe de buruieni puţin pretenţioase. Dar aici nu se afla nimic, nici cel mai subţire firicel, nici cele mai sărăcăcioase ierburi. Nici măcar o pasăre nu însufleţea acest ţinut aspru. Nu trăia nimic, nu se mişca nimic, nici din regnul vegetal, nici din cel animal.

Echipajul de pe Dobrâna nu se mai miră deci când păsările de mare: albatroşii, pescăruşii şi goelanzii, ca şi porumbeii de stâncă veniră să-şi caute adăpost pe goeletă. Degeaba trăgeau cu puşca pentru a alunga zburătoarele care zi şi noapte stăteau prinse de catarge. Dacă li se aruncau câteva firimituri de hrană pe punte se repezeau pe loc asupra lor, bătându-se cu furie şi înghiţindu-le cu nemaipomenită lăcomie. Văzându-le atât de înfometate, era de presupus că nicăieri pe meleagurile acestea nu putuseră găsi ceva de mâncare. Oricum, pe litoralul din faţa lor nu aveau ce găsi, căci părea cu desăvârşire lipsit de plante şi de apă.

Aşa arăta coasta ciudată de-a lungul căreia pluti Dobrâna câteva zile în şir. Conturul ei se schimba uneori şi, timp de mai mulţi kilometri, avea câte o singură creastă, netedă şi puternică de parcă ar fi fost cioplită cu grijă. Apoi, într-un haos cumplit, apăreau din nou lamelele mari în formă de prismă. Dar la poalele falezei nu întâlniră nicăieri o fâşie de nisip sau un mal acoperit de pietriş, nici colţurile de stâncă obişnuite pe lângă un ţărm unde apa are o adâncime mică. Ici şi colo abia dacă se întredeschideau unele golfuleţe. Nu se vedea nici un ochi de apă dulce unde un vapor s-ar fi putut aproviziona. Pretutindeni se întindeau aceste vaste rade deschise pe trei părţi.

Dobrâna, după ce urmase linia coastei pe o distanţă de vreo 400 km, fu oprită în cele din urmă de o cotitură neaşteptată a litoralului. Locotenentul Prokop, care, ceas de ceas, trecuse pe hartă marginea noului continent, constată că în acel moment faleza se întindea de la sud spre nord. Mediterana era, aşadar, închisă în acest loc, aproape de meridianul 12? Barajul ajungea până în regiunea Italiei şi Siciliei? Aveau s-o afle în curând şi, dacă aşa stăteau lucrurile, vastul bazin ale cărui ape scăldau Europa, Asia şi Africa fusese redus la jumătate.

Goeleta, stăruind în a explora fiecare punct al noului ţărm, se îndreptă spre nord şi urcă drept spre Europa. Mergând în direcţia aceasta câteva sute de kilometri, ea trebuia să se apropie în curând de Malta, în caz că vechea insulă, ocupată pe rând de fenicieni, cartaginezi, sicilieni, romani, vandali, greci, arabi şi de cavalerii din Rhodos, fusese cruţată de cataclism.

Dar nu se întâmplă aşa. La 14 februarie, sonda scufundată în locul unde trebuia să se afle Malta, nu aduse la suprafaţă decât aceeaşi pulbere metalică, acoperită de apele mediteraneene, şi a cărei natură rămânea mai departe necunoscută.

— Distrugerile s-au întins dincolo de continentul african, le atrase atenţia contele Timaşev.

— Da, răspunse locotenentul Prokop, şi nici măcar nu putem determina limitele îngrozitorului dezastru. Ce planuri de viitor aveţi? Spre ce parte a Europei trebuie să se îndrepte Dobrâna?

— Spre Sicilia, Italia, Franţa, strigă căpitanul Servadac, unde vom putea afla în sfârşit...

— Dacă Dobrâna nu are la bord pe singurii supravieţuitori ai globului! răspunse cu o voce gravă contele Timaşev.

Căpitanul Servadac nu mai scoase nici un cuvânt, căci tristele lui presimţiri erau aceleaşi ca şi ale contelui Timaşev. Între timp ţinta fusese schimbată şi goeleta depăşi punctul unde se încrucişau paralela şi meridianul pe care se afla insula dispărută.

Coasta se desena în continuare spre sud şi spre nord neîngăduind nici o comunicare cu golful Sydra, vechea Syrta Mare, care se întindea odinioară până la ţinuturile egiptene. Constatară de asemenea că până şi dinspre meleagurile nordice trecerea pe mare către ţărmurile Greciei şi porturile imperiului otoman nu mai era cu putinţă. Aşadar, era imposibil să treci prin

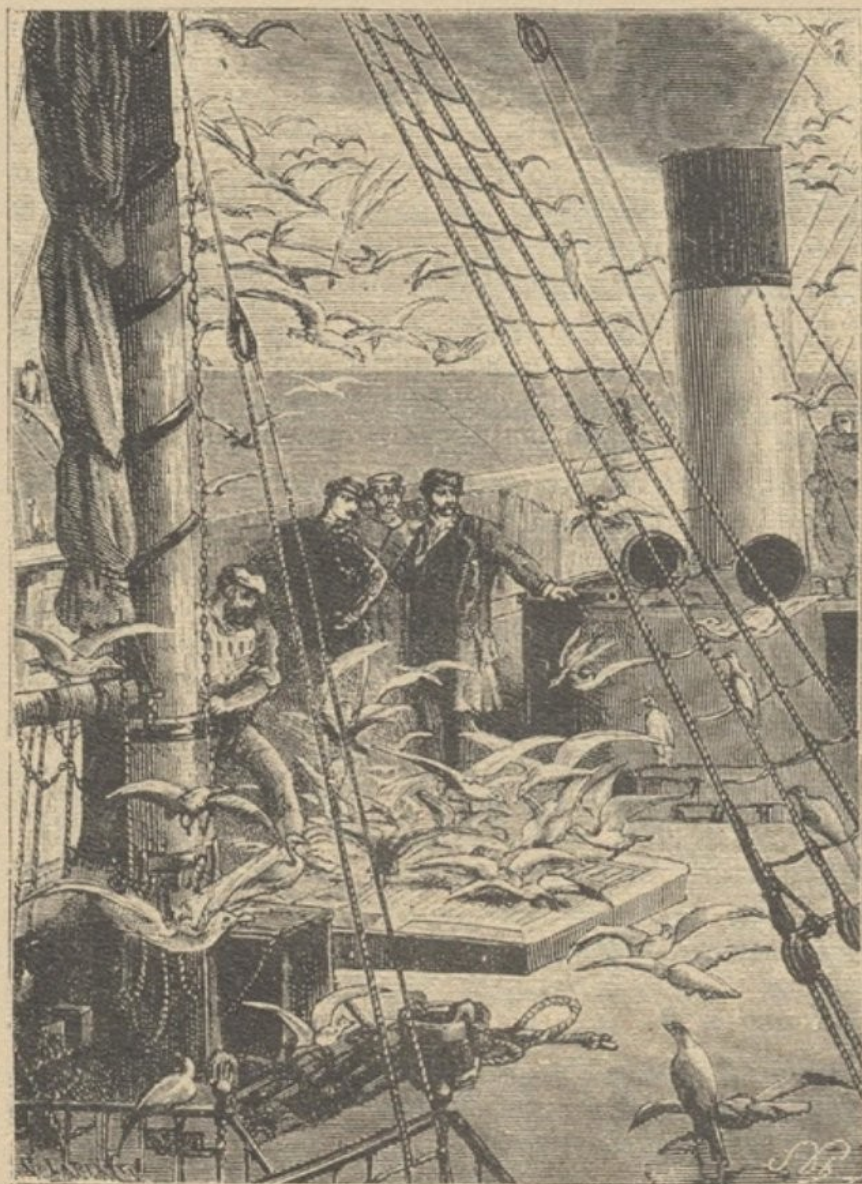
Arhipelag, Dardanele, Marea de Marmara, Bosfor, Marea Neagră şi să acostezi pe ţărmul de sud al Rusiei.

Goeleta, din clipa când îşi stabilise planul de navigaţie şi începuse să-l pună în aplicare, nu va avea alt drum de ales decât cel spre vest ca să poată ajunge astfel în părţile septentrionale ale Mediteranei.

Ea încercă să execute acest proiect în ziua de 16 februarie. Dar ca şi cum elementele ar fi vrut să lupte împotriva vasului, vântul şi valurile îşi împletiră strădaniile ca să i se pună în cale. Se dezlănţui o furtună puternică, şi pentru un vapor de numai 200 de tone era deosebit de greu să ţină piept mării zbuciumate. Primejdia deveni chiar foarte mare, căci vântul bătea dintr-o parte.

Locotenentul Prokop era foarte îngrijorat. Trebuise să strângă toate pânzele, să aplece catargele până la platformă. Dar numai cu maşina cu aburi nu putea înainta împotriva furtunii. Talazuri uriaşe ridicau goeleta în aer până la 100 de picioare şi o azvârleau de la această înălţime în prăpastia dintre valuri. Elicea, învârtindu-se de cele mai

Albatroșii, pescărușii și goelanzii, ca și pescărușii de stîncă veniră să-și caute adăpost pe goeletă.

multe ori în gol, nu mai muşca apa şi-şi pierdea întreaga putere. Cu toate că aburii supraîncălziţi fuseseră aduşi la o presiune maximă, Dobrâna era împinsă înapoi de uragan.

În ce port se puteau adăposti? Coasta inabordabilă nu le oferea nici unul.

Locotenentul Prokop să fie silit oare să adopte soluţia disperată de a eşua pe coastă? Se întreba dacă să facă acest lucru. Dar dacă vasul se sfărâma, ce vor deveni naufragiaţii, în caz că vor ajunge să pună piciorul pe faleza aceasta atât de abruptă? Ce resurse îi puteau aştepta pe un pământ atât de sterp? Proviziile, odată sfârşite, cum le vor reînnoi? Puteau nădăjdui să găsească dincolo de cadrul acesta neprimitor o parte cruţată de cataclism din vechiul continent?

Dobrâna încercă să ţină piept furtunii şi echipajul ei curajos şi devotat execută manevrele cu mult sânge rece. Nici unul din marinarii care credeau în destoinicia comandanţilor lor şi în soliditatea vasului nu avu o clipă de slăbiciune. Dar maşina, încălzită la maximum, duduia atât de tare, încât era adesea gata să se desfacă în bucăţi. De altfel, nemaiputând folosi din plin elicea şi fără pânze — căci nu putuseră ridica nici cel mai mic foc prevăzut pentru timp de furtună, deoarece uraganul l-ar fi sfâşiat pe loc — goeleta fu mânată spre coastă.

Tot echipajul urcase pe punte, înţelegând starea disperată în care-i aruncase furtuna. Pământul se afla la numai patru mile în direcţia vântului şi Dobrâna plutea în derivă într-acolo cu o viteză care nu mai lăsa nici o nădejde că va putea fi oprită.

— Puterile omului sunt mărginite, spuse locotenentul Prokop contelui Timaşev. Nu mă pot împotrivi curentului care ne târăşte.

— Ca marinar ai făcut tot ce era cu putinţă? îl întrebă contele Timaşev a cărui faţă nu trăda nici o emoţie.

— Tot, răspunse locotenentul Prokop. Dar în mai puţin de o oră goeleta noastră va fi aruncată pe coastă.

— În mai puţin de o oră, zise Contele Timaşev în aşa fel, încât să-l audă toată lumea, se poate întâmpla o minune.

— Nu vom scăpa decât dacă acest continent se deschide ca să lase drum de trecere Dobrânei.

— Suntem în mâna soartei! răspunse contele Timaşev descoperindu-se.

Hector Servadac, locotenentul, marinarii, fără să tulbure tăcerea, îi urmară cuvioşi pilda.

Prokop, socotind că este cu neputinţă să se depărteze de pământ, luă atunci toate măsurile ca să atingă coasta în condiţii cât mai puţin rele. Avu grijă ca naufragiaţii, dacă scapă vreunul de mânia mării, să nu rămână fără resurse primele zile după ce vor ajunge pe noul continent. Puse să se aducă pe punte lăzi cu alimente şi butoiaşe cu apă dulce care fură legate de poloboace goale ca să plutească deasupra valurilor după sfărâmarea vasului. Într-un cuvânt, luă toate măsurile de prevedere pe care le putea lua un marinar.

Nu mai exista, într-adevăr, nici o speranţă ca goeleta să fie salvată. De-a lungul uriaşului zid nu se vedea nici un golfuleţ, nici o crăpătură unde un vas în primejdie să se poată adăposti. Dobrâna nu mai putea nădăjdui decât într-o bruscă schimbare a vântului care s-o împingă din nou spre larg sau, cum spusese locotenentul Prokop, ca printr-o minune litoralul să se deschidă pentru a o lăsa să treacă. Dar vântul nu-şi schimbă direcţia, şi n-avea să şi-o schimbe nici de aici încolo.

Peste puţin timp, goeleta nu mai era decât la o milă de coastă. Treptat vedeau cum se măreşte uriaşa faleză şi, datorită unei iluzii optice, li se părea că ea se prăvăleşte asupra goeletei ca şi cum ar fi vrut s-o strivească. În câteva clipe Dobrâna nu mai fu decât la 600 de metri de mal. Nu era nimeni pe bord care să nu fie încredinţat că se apropia ceasul de pe urmă!

— Adio, conte Timaşev, zise căpitanul Servadac întinzând mâna însoţitorului său.

— Adio căpitane, răspunse contele.

Nici nu sfârşise bine că Dobrâna ridicată de talazurile fioroase şi azvârlită spre coastă, urma să se sfarme de faleză, din clipă în clipă. Dar deodată răsună un glas:

— Hei, repede, băieţi. Ridicaţi focul! Lăsaţi lest! Ridicaţi trinca, cârma la dreapta!

Era vocea lui Prokop care, în picioare pe puntea din faţă, dădea aceste ordine. Oricât de neaşteptate erau, echipajul le execută cu iuţeală, în timp ce locotenentul, alergând spre partea din spate a vasului, puse el însuşi mâna pe roata cârmei. Ce voia locotenentul Prokop? Să conducă fără îndoială goeleta în aşa fel, încât să eşueze pe coastă cu capătul dinainte al vasului.

— Atenţiune! strigă el mai departe. Scotele!

În acea clipă se auzi un ţipăt... dar nu un ţipăt de groază izbucni din toate piepturile.

O crestătură a falezei, largă de cel mult 40 de picioare, se ivi între două vârfuri stâncoase. Era cel puţin un adăpost dacă nu o trecere. Dobrâna, condusă de mâna locotenentului intră cu iuţeala fulgerului şi mânată de vânt, în ea. Poate nu-i mai era dat Prokop să iasă de acolo niciodată!

Capitolul XIII.

UNDE E VORBA DE GENERALUL DE BRIGADĂ MURPHY, DE MAIORUL OLIPHANT, DE CAPORALUL PIM ŞI DE UN PROIECTIL CARE SE PIERDE DINCOLO DE ZARE

— Vă voi lua nebunul, dacă binevoiţi să-mi permiteţi, spuse generalul de brigadă Murphy care, după două zile de şovăială, se hotărî, în sfârşit, să facă mutarea îndelung chibzuită.

— Vă permit, de vreme ce nu pot să vă împiedic, răspunse maiorul Oliphant, cufundat în contemplarea tablei de şah.

Acestea se petreceau în dimineaţa zilei de 17 februarie — după calendarul vechi — şi se făcu seară înainte ca maiorul Oliphant să fi ripostat la mutarea generalului Murphy.

Se cuvine, de altfel, să precizăm că partida de şah fusese începută cu patru luni în urmă şi că cei doi adversari nu făcuseră decât douăzeci de mutări. Amândoi se numărau printre elevii vestitului Philidor care susţinea că nu poţi fi un bun jucător dacă nu ştii să muţi pionii pe care el îi numea „sufletul şahului". Prin urmare, nici un pion nu fusese pierdut cu uşurinţă până atunci. Cu atât mai mult cu cât generalul de brigadă Henage Finch Murphy şi maiorul John Temple Oliphant nu sacrificau niciodată nimic la întâmplare şi nu făceau nici cel mai mic lucru decât după o matură chibzuinţă.

Generalul Murphy şi maiorul Oliphant erau doi onorabili ofiţeri ai armatei engleze, pe care soarta îi adunase laolaltă într-un post îndepărtat, unde îşi treceau timpul liber jucând şah. Amândoi în vârstă de patruzeci de ani, amândoi înalţi, amândoi

cu părul roşu, cu faţa împodobită de cei mai frumoşi favoriţi din lume, în colţurile cărora se pierdeau mustăţile lor lungi, amândoi veşnic îmbrăcaţi în uniformă, veşnic netulburaţi în faţa oricărei împrejurări, foarte mândri de a fi englezi şi duşmani a tot ce nu era englezesc, dintr-un orgoliu înnăscut, ei cădeau repede de acord că anglo-saxonul este făcut dintr-o plămadă deosebită, nedescoperită încă de analizele chimice. Aceşti doi ofiţeri erau poate două sperietori din acelea care alungă păsările, dar care ştiu minunat de bine să apere câmpul încredinţat pazei lor. Cei doi englezi se simţeau oricând şi oriunde la ei acasă, chiar dacă soarta îi trimitea la câteva mii de leghe de ţara lor, şi gata mereu să colonizeze, să colonizeze până şi Luna... în ziua în care ar putea să înfigă acolo steagul britanic.

Cataclismul care adusese schimbări atât de adânci pe o porţiune a globului terestru avusese loc fără să stârnească, se cuvine s-o recunoaştem, o mirare nemăsurată nici maiorului Oliphant, nici generalului Murphy, două figuri cu adevărat excepţionale. Ei se pomeniseră deodată izolaţi, cu 11 oameni în postul pe care-l ocupau în momentul când se petrecuse catastrofa. Din stânca uriaşă, unde stăteau încazarmaţi mai multe sute de ofiţeri şi soldaţi, nu mai rămăsese decât o insuliţă îngustă, înconjurată de marea nesfârşită.

— Ah! se mulţumise să spună maiorul. Iată ce se poate chema o împrejurare deosebită.

— Deosebită, într-adevăr! fu tot ce răspunse generalul.

— Dar Anglia veghează.

— Întotdeauna.

— Şi vasele ei vor veni să ne repatrieze?

— Vor veni.

— Să rămânem, deci, la postul nostru.

— La postul nostru.

De altfel, chiar dacă ofiţerii şi cei 11 oameni ai lor ar fi vrut să-şi părăsească postul, le-ar fi venit destul de greu, căci nu aveau la îndemână decât o simplă barcă. Din locuitori ai unui continent cum fuseseră în ajun, ajunşi peste noapte insulari, cei doi ofiţeri, 10 soldaţi şi servitorul lor Kirke aşteptau cu cea mai desăvârşită răbdare clipa în care vreun vapor va veni să le dea ştiri despre patria-mamă.

În plus, aceşti oameni cumsecade aveau hrana asigurată. În subteranele insuliţei se găsea cu ce să nutreşti 13 stomacuri,

fie ele şi stomacuri englezeşti, şi încă timp de cel puţin zece ani. Ei, când ai conserve de vită, bere şi brandy, totul este „all right" cum spun ei.

În ce priveşte fenomenele fizice întâmplate ca: schimbarea punctelor cardinale, scăderea forţei de atracţie pe suprafaţa Pământului, scurtarea zilelor şi nopţilor, devierea axei de rotaţie, descrierea unei noi orbite în lumea solară, nici cei doi ofiţeri, nici oamenii lor, după ce le constataseră, nu s-au sinchisit prea mult de ele.

Generalul şi maiorul puseseră din nou pe masa de şah piesele răsturnate de zguduitură şi, netulburaţi, îşi reluaseră interminabila partidă. Poate că nebunii, caii, pionii, mai uşori acum, aveau mai puţină stabilitate ca altădată, regii şi reginele mai ales, a căror mărime îi făcea să cadă mai des; dar cu oarecare grijă, Oliphant şi Murphy sfârşiră prin a pune pe picioare mica lor oaste de fildeş.

Am spus că cei zece soldaţi, prizonieri pe insulă, nu se prea sinchisiră de fenomenele cosmice. Ca să respectăm întru totul adevărul, trebuie să adăugăm totuşi că unul din aceste fenomene a fost pricina a două întâmpinări din partea lor.

Trei zile după catastrofă, caporalul Pim, ca purtător de cuvânt al celorlalţi ostaşi, ceruse o întrevedere celor doi ofiţeri. Întrevederea fiind acordată, Pim, urmat de nouă soldaţi, intră în camera generalului Murphy. Aici, cu mâna la chipiul pe care şi-l pusese puţin aplecat pe urechea dreaptă şi bine prins cu cureluşa petrecută pe sub buza inferioară, cu pieptul tare strâns în vestonul roşu şi cu pantalonii verzui prea largi, caporalul aşteptă ca şefii săi să binevoiască a-i adresa cuvântul.

Aceştia îşi întrerupseră partida de şah.

— Ce vrea caporalul Pim? întrebă generalul Murphy, ridicând capul cu demnitate.

— Să discute mai întâi cu domnul general de brigadă despre plata oamenilor şi, în al doilea rând, cu domnul maior în legătură cu hrana lor.

— Caporalul să-şi susţină prima cerere, răspunse Murphy făcând un semn de încuviinţare.

— În ce priveşte solda, înălţimea voastră, zise caporalul Pim, acum, când zilele au scăzut la jumătate, va fi şi ea proporţional mai mică?

Generalul Murphy, luat prin surprindere, cugetă o clipă şi clătinând aprobativ din cap de câteva ori arătă că socoteşte observaţia caporalului cât se poate de binevenită. Apoi se întoarse spre maiorul Oliphant şi după un schimb de priviri cu acesta rosti:

— Caporal Pim, solda a fost calculată pe intervalul de timp care se scurge de la răsăritul Soarelui până la răsăritul Soarelui din ziua următoare. Oricare ar fi durata acestui interval, solda rămâne cât a fost. Anglia este destul de bogată ca să-şi plătească soldaţii.

Era un fel binevoitor de a arăta că armata şi gloria Angliei se contopeau într-un singur gând.

— Ura! grăiră drept răspuns cei zece oameni, dar fără să ridice glasul mai mult decât dacă ar fi spus: „mulţumesc".

Caporalul Pim se întoarse atunci spre maiorul Oliphant.

— Caporalul să-şi susţină a doua cerere, zise maiorul privindu-şi subalternul.

— În legătură cu hrana, înălţimea voastră, spuse caporalul Pim. Acum, că zilele n-au mai mult de şase ore, nu vom avea dreptul decât la două mese în loc de patru?

Maiorul cugetă o clipă, făcu generalului Murphy un semn de încuviinţare pentru a arăta că îl socoate pe caporalul Pim un om plin de bun simţ şi de judecată.

— Caporale, rosti el, fenomenele geografice nu au nici o putere în faţa regulamentelor militare. Dumneata şi oamenii dumitale veţi lua cele patru mese la un răstimp de un ceas şi jumătate fiecare. Anglia este destul de bogată ca să se supună legilor universului când o cere regulamentul, mai adăugă maiorul care făcu o uşoară plecăciune către generalul Murphy, fericit că aplică unui fapt nou fraza rostită de superiorul său.

— Ura!! repetară cei zece soldaţi, ceva mai puternic de astă dată, pentru a întări mulţumirea de care erau cuprinşi. Apoi, făcând stânga-mprejur, în frunte cu caporalul Pim, părăsiră în pas reglementar camera celor doi ofiţeri, iar aceştia îşi reluară fără zăbavă partida întreruptă.

Englezii de pe insulă aveau toate motivele să se bizuie pe Anglia, căci Anglia nu-şi părăseşte niciodată supuşii. Dar era,

fără îndoială, foarte ocupată în aceste momente[14] şi ajutorul, aşteptat cu atâta răbdare, nu sosi. La urma urmei, poate că nu se ştia în nordul Europei ce se petrecuse în sud.

Între timp, 49 din vechile zile de câte 24 de ore trecuseră de la memorabila noapte de 31 decembrie spre 1 ianuarie şi nici un vas englezesc sau de altă naţionalitate nu se ivise în zare. Partea de mare care se întindea la poalele insuliţei, cu toate că fusese înainte una dintre cele mai umblate de pe glob, rămânea mereu pustie. Ofiţerii şi soldaţii nu simţeau însă nici cea mai mică îngrijorare, nici cea mai mică mirare şi, prin urmare, nu se vedea la ei nici cel mai mic semn de descurajare. Toţi îşi îndeplineau serviciul ca de obicei şi făceau cu regularitate de pază. Cu tot atâta regularitate generalul şi maiorul treceau garnizoana în revistă. Toţi se simţeau, dealtfel, foarte bine datorită regimului recent care-i îngrăşa văzând cu ochii, şi dacă cei doi ofiţeri rezistau primejdiei de a deveni obezi, era doar datorită faptului că gradul lor le interzicea orice prisos de grăsime ce ar fi putut strica linia uniformei.

La urma urmei, englezii noştri îşi petreceau cum se cuvine timpul pe această insuliţă. Cei doi ofiţeri, având aceeaşi fire şi aceleaşi gusturi, se înţelegeau în orice privinţă. De altfel, un englez nu se plictiseşte niciodată, sau doar atunci când se află în ţara sa, şi în acest caz o face numai pentru a se conforma la ceea ce numeşte el „cant".

În ce priveşte pe camarazii lor de arme care pieriseră, îi regretau, bineînţeles, dar cu o rezervă cu totul britanică. Având în vedere, pe de o parte, că fuseseră 1895 de oameni înainte de catastrofă şi, pe de alta, că nu se mai aflaseră decât 13 după aceea, o simplă operaţie de scădere le adusese la cunoştinţă că 1882 lipsesc la apel şi trecuseră acest lucru în raport.

Am spus că insuliţa era o rămăşiţă a unui masiv uriaş care se ridica la o înălţime de 2400 m deasupra nivelului mării — ocupată acum de 13 englezi, era singurul punct solid care se ivea din ape pe meleagurile acelea. Totuşi nu era întru totul exact. O a doua insuliţă, aproape la fel cu prima, ieşea la suprafaţă mai spre sud, la vreo 20 km depărtare. Era creasta

---

14 Încântată de reuşita Mării Sahariene, făurită de căpitanul Rondaire, şi nevoind să rămână mai prejos, Anglia făuri şi ea o Mare australiană, în centrul Australiei(n.a.)

altui masiv care se înălţa mai încolo, simetric cu cel dintâi unde se găseau englezii. Acelaşi cataclism le adusese pe amândouă la starea de stânci aproape de nelocuit.

A doua insuliţă era oare pustie sau slujea de adăpost vreunui supravieţuitor al catastrofei? Ofiţerii englezi îşi puseră această întrebare şi, mai mult ca sigur, între două mutări de şah au dezbătut problema în amănunţime. Li s-a părut probabil chiar destul de însemnată pentru a nu rămâne fără răspuns, fiindcă, într-o zi, profitând de un răstimp când era frumos, trecură braţul de apă care despărţea cele două insuliţe şi se întoarseră abia după 36 de ore.

Un simţământ de umanitate îi mânase oare să exploreze această stâncă? Un interes de altă natură? Nu vorbiră cu nimeni despre rezultatele plimbării, nici măcar cu caporalul Pim. Insuliţa era locuită? Caporalul n-avea cum să ştie. Oricum, cei doi ofiţeri Care plecaseră singuri se întoarseră tot singuri. Totuşi, în ciuda rezervei lor, caporalul Pim avu impresia că sunt mulţumiţi. Până într-atât, încât un plic gros, pregătit de maiorul Oliphant şi semnat de generalul Murphy şi purtând pecetea regimentului 33, aştepta să poată fi predat fără întârziere primului vapor care s-ar fi ivit în raza insulei. Pe acest plic sta scris: AMIRALULUI

FAIRFAX

Primul lord al Amiralităţii

Regatul Unit

Dar nici un vas nu se arăta şi la data de 18 februarie nu se restabiliseră încă nici un fel de comunicaţii între insuliţă şi administraţia din metropolă.

În ziua aceea, îndată ce se trezi, Murphy îi vorbi lui Oliphant.

— Astăzi este zi de sărbătoare pentru orice suflet cu adevărat englez.

— O mare sărbătoare, răspunse maiorul.

— Nu cred, urmă generalul, că împrejurările deosebite în care ne aflăm trebuie să împiedice pe doi ofiţeri şi zece soldaţi ai Regatului Unit să sărbătorească aniversarea regelui.

— Nici eu nu cred, răspunse maiorul Oliphant.

— Dacă maiestatea sa nu s-a pus încă în legătură cu noi, înseamnă că a socotit că nu e necesar.

— Desigur.

— Un pahar de porto, domnule maior?

— Cu plăcere, domnule general.

Băutura aceasta, care pare destinată cu precădere consumaţiei englezilor, fu înghiţită de gurile britanice, cărora li se spune în vorbirea populară „capcana cartofilor", putând însă fi tot atât de bine poreclită „moartea vinului de porto" prin asemănarea cu „moartea vinului de Ron".

— Şi acum, zise generalul, să trecem reglementar la urările care se obişnuiesc în asemenea ocazii.

— Reglementar, răspunse maiorul.

Chemat, caporalul Pim sosi cu buzele încă umezite de paharul de brandy de dimineaţă.

— Caporal Pim, rosti comandantul, astăzi este 18 februarie dacă socotim, aşa cum trebuie s-o facă orice bun englez, după vechiul calendar britanic.

— Da, înălţimea voastră, răspunse caporalul.

— Este, aşadar, aniversarea regelui.

Caporalul salută milităreşte.

— Caporal Pim, urmă generalul, cele douăzeci şi unu de lovituri de tun după cum cer dispoziţiile.

— La ordin, înălţimea voastră.

— Ah, caporale, adăugă generalul, veghează pe cât cu putinţă ca servanţilor să nu li se smulgă braţele din loc.

— Pe cât cu putinţă, răspunse caporalul care nu voia să ia asupra-şi mai mult decât trebuia.

Din numeroasele piese de artilerie, cu care era înzestrat altădată fortul, nu mai rămăsese decât un tun mare cu calibrul de 27 centimetri care se încărca pe gură. Era deci o maşină uriaşă. Cu toate că salvele de salut se trăgeau de obicei prin guri de dimensiuni mai mici, trebuia întrebuinţat acest tun de vreme ce, el singur, alcătuia toată artileria insulei. Caporalul Pim, după ce-şi vesti oamenii, se duse la reduta blindată care lăsa să treacă salva printr-un crenel oblic. Se aduse încărcătura de care era nevoie pentru cele 21 de lovituri obişnuite. Nu trebuie să mai spunem că urmau să fie trase doar cu pulbere.

Generalul Murphy şi maiorul Oliphant, în mare ţinută şi cu bicornul cu pene pe cap, veniră să ia parte la operaţiune.

Tunul fu încărcat după toate regulile din „Manualul artileristului" şi voioasele detunături începură să bubuie. După fiecare lovitură, aşa cum i se recomandase, caporalul Pim veghea ca deschizătura pe unde se dădea foc pulberii să fie

astupată cu grijă, pentru a se feri de explozii neaşteptate care să preschimbe în proiectile braţele celor ce încărcau tunul, fenomen ce se petrece adesea la marile serbări publice. De astă dată nu avu loc nici un accident.

Suntem datori să atragem atenţia că, în această împrejurare, straturile de aer mai puţin dense se mişcară cu mai puţin zgomot, împinse de gazele pe care le vărsa gura tunului, aşa că detunăturile nu erau atât de răsunătoare cum ar fi fost cu şase săptămâni înainte. Faptul fu un prilej de nemulţumire pentru cei doi ofiţeri. Încetaseră şi repercutările puternice ale sunetului care, izbindu-se de văgăunile stâncoase, schimba zgomotul sec al detunăturii în bubuitul îndelungat al tunetului. Nu se mai auzeau maiestuoasele bubuituri propagate la mari depărtări de elasticitatea aerului. Se înţelege dar că, în aceste condiţii, amorul propriu al celor doi englezi ce sărbătoreau aniversarea suveranului avu oarecum de suferit.

Se trăseseră 20 de lovituri. În clipa când să se încarce tunul pentru a 21-a oară, generalul Murphy opri printr-un gest braţul servantului.

— Pune o ghiulea, zise el. Nu m-ar supăra să cunosc noua rază de acţiune a acestei arme.

— E bine ca experienţa să fie făcută, răspunse maiorul. Ai auzit, caporale?!

— La ordinele înălţimii voastre! rosti caporalul Pim.

Unul din servanţi aduse pe un cărucior o ghiulea plină care nu cântărea mai puţin de 200 de livre, proiectil pe care de obicei tunul îl trimitea până la o distanţă de două leghe. Urmărind ghiuleaua cu ocheanul în timpul traiectoriei sale, se va putea vedea cu uşurinţă locul unde va cădea în mare şi, prin urmare, se va putea evalua cu aproximaţie raza de acţiune actuală a uriaşei guri de foc.

Tunul fu încărcat, aşezat în unghi de 42 de grade faţă de ţintă pentru a mări desfăşurarea traiectoriei sale şi la comanda maiorului ghiuleaua porni.

— Sfinte Gheorghe! strigă generalul.

— Sfinte Gheorghe! strigă maiorul.

Cele două exclamaţii de uimire fuseseră scoase în acelaşi timp. Cei doi ofiţeri rămaseră încremeniţi, cu gura căscată şi nu le venea să-şi creadă ochilor.

Era cu neputinţă de urmărit proiectilul asupra căruia forţa de gravitaţie îşi exercita atracţia mai puţin decât pe Pământ. Nu reuşiră nici cu ocheanele să vadă căderea ghiulelei în mare. Trebuiră deci să tragă concluzia că ea se dusese să se piardă dincolo de zare.

— Mai mult de trei leghe! spuse generalul.

— Mai mult... da... sigur! îngână maiorul.

Şi era doar o închipuire? Dar la această lovitură de tun a englezilor păru că răspunde o slabă detunătură care venea din larg.

Cei doi ofiţeri şi soldaţii de lângă ei ascultară, ciulind urechile, cu deosebită atenţie. Încă trei detunături una după alta se auziră din aceeaşi direcţie.

— O navă! zise generalul. Şi dacă este aşa, nu poate fi decât o navă englezească.

Jumătate de oră mai târziu, cele două catarge ale unui vas se iviră în zare.

— Anglia vine la noi! grăi generalul Murphy cu aerul omului căruia faptele îi dăduseră dreptate.

— A recunoscut glasul tunului nostru, răspunse maiorul Oliphant.

— Numai să nu fi atins vasul cu ghiuleaua noastră! murmură pentru sine caporalul Pim.

Peste jumătate de oră, coca vasului zărit se contura limpede la orizont. O trâmbă lungă de fum negru se zugrăvi pe cer, arătând că aveau de-a face cu un steamer. În curând recunoscură o goeletă cu aburi care venea drept spre insulă, apropiindu-se cu vădita intenţie de a acosta. Un steag flutura la cornul vasului, dar era încă greu să desluşeşti de ce naţionalitate era.

Murphy şi Oliphant priveau prin ochean fără să piardă nici o clipă goeleta din ochi în grabnica dorinţă de a-i saluta culorile. Dar, deodată, ocheanele se plecară, printr-o mişcare simultană şi parcă automată a celor două braţe, şi ofiţerii se priviră uluiţi spunând: „Steagul rusesc!"

Într-adevăr, pe mătasea albă care se vedea fluturând, cu liniile ei dantelate, se încrusta crucea albastră a Rusiei.

Capitolul XIV.

CARE ÎNFĂŢIŞEAZĂ O ANUMITĂ ÎNCORDARE ÎN RELAŢIILE INTERNAŢIONALE ŞI O SFÂRŞEŞTE CU UN EŞEC GEOGRAFIC

Goeleta se apropia cu rapiditate de insuliţă şi englezii putură să citească pe tăbliţa de la capătul vasului numele de Dobrâna.

Un cot al lanţului de stânci alcătuia, în partea de sud, un mic golf, care n-ar fi fost în stare să adăpostească patru vase de pescari. Goeleta putea găsi însă aici un loc de acostare ferit şi chiar sigur, cu condiţia ca vânturile de sud şi de est să nu se înteţească. Ea intră deci în golfuleţ. Se aruncă ancora şi o barcă cu patru rânduri de vâsle în care se aflau contele Timaşev şi căpitanul Servadac acostă peste puţin timp pe malul insulei.

Generalul Murphy şi maiorul Oliphant, ţepeni şi ţanţoşi, aşteptau cu solemnitate.

Primul care le adresă cuvântul fu Hector Servadac, năvalnic cum obişnuiesc să fie francezii...

— Ah, domnilor! strigă el. Aţi scăpat ca şi noi din acest dezastru şi suntem fericiţi că putem strânge mâinile a doi din semenii noştri.

Ofiţerii englezi, care nu făcuseră nici un pas în întâmpinarea lor, nu schiţară de asemenea nici un gest.

— Aveţi cumva, urmă Hector Servadac fără să bage de seamă ţinuta lor băţoasă, aveţi cumva ştiri din Franţa, Rusia, Anglia, din Europa? Unde s-a oprit cataclismul? Aţi putut intra în legătură cu cei din patrie? Aţi...

— Cu cine avem cinstea să vorbim? întrebă generalul Murphy, având grijă să nu se clintească din loc ca să nu-şi piardă un deget din înălţime.

— Adevărat, spuse Hector Servadac înălţând uşor, aproape neobservat, din umeri, nu am fost încă prezentaţi unii altora.

Apoi întorcându-se spre însoţitorul său, a cărui rezervă nu era cu nimic mai prejos de răceala englezilor, spuse:

— Domnul conte Vasili Timaşev.

— Maiorul Sir John Temple Oliphant, răspunse generalul prezentând pe colegul său.

Rusul şi englezul se salutară.

— Căpitanul de stat major Hector Servadac, spuse la rândul său contele Timaşev.

— Generalul de brigadă Henage Finch Murphy, răspunse cu o voce gravă maiorul Oliphant.

Alte saluturi ale ultimilor prezentaţi.

Regulile etichetei fuseseră respectate cu cea mai mare stricteţe. Se putea deci sta de vorbă fără ca cineva să scadă în ochii celorlalţi.

E de la sine înţeles că toată convorbirea avusese loc în limba franceză, cunoscută şi de englezi şi de ruşi — rezultat pe care compatrioţii căpitanului Servadac îl obţinuseră încăpăţânându-se să nu înveţe nici rusa nici engleza. Generalul Murphy, poftindu-i printr-un semn cu mâna, o luă înaintea oaspeţilor săi, pe care maiorul Oliphant îi urmă, şi îi duse în încăperea locuită de el şi colegul lui. Era un fel de cazemată, scobită în stâncă, dar nu lipsită de un anume confort. Luară loc şi convorbirea putu să-şi urmeze cursul firesc.

Hector Servadac, pe care îl enervaseră atâtea ceremonii, îl lăsă pe contele Timaşev să vorbească.

Acesta, înţelegând că cei doi englezi considerau că „se cuvenea" să nu fi auzit nimic din cuvintele rostite înainte de a se face prezentările, începu ab ovo[15].

— Domnilor, ştiţi fără îndoială că un cataclism, a cărui cauză şi întindere n-am putut-o cunoaşte încă, s-a petrecut în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie. Văzând ce-a rămas din teritoriul pe care l-aţi ocupat mai înainte, adică această insuliţă, este limpede că aţi resimţit puternic urmările lui.

Cei doi ofiţeri se înclinară în semn de încuviinţare.

— Însoţitorul meu, căpitanul Servadac, urmă contele, a fost şi el greu încercat de această catastrofă. El îndeplinea o misiune ca ofiţer de stat major, pe coasta Algeriei...

— O colonie franceză, mi se pare, nu-i aşa? întrebă maiorul Oliphant închizând pe jumătate ochii.

— Cât se poate de franceză, răspunse tăios căpitanul Servadac.

— Era în apropiere de gurile Şelifului, urmă netulburat contele Timaşev. Acolo, în timpul acelei nopţi îngrozitoare, o parte a

---

15 „de la ou” - expresie latină însemnând „de la început”(n.t.)

continentului african s-a transformat deodată în insulă, iar restul pare să fi dispărut cu desăvârşire de pe suprafaţa globului.
— Ah, făcu generalul Murphy, întâmpinând ştirea doar cu această interjecţie.
— Dar dumneavoastră, domnule conte, întrebă maiorul Oliphant, se poate şti unde eraţi în noaptea aceea funestă?
— Pe mare, domnule, la bordul goeletei mele şi socot că numai o minune a făcut să nu pierim.
— Nu putem decât să vă felicităm, domnule conte, răspunse generalul Murphy.
Contele Timaşev continuă astfel:
— Întâmplarea mânându-mă din nou spre coasta algeriană, am fost destul de mulţumit să regăsesc pe noua insulă atât pe căpitanul Servadac, cât şi pe ordonanţa sa, Ben-Zuf.
— Ben...? se miră maiorul Oliphant.
— Zuf! strigă Hector Servadac ca şi cum ar fi spus „uf” pentru a se descărca.
— Căpitanul Servadac, reluă contele,Timaşev, voind să afle grabnic ceva ştiri, se îmbarcă pe Dobrâna şi îndreptându-ne spre vechiul est, am căutat să cercetăm ce-a rămas din colonia algeriană. N-a mai rămas nimic.
Generalul Murphy ţuguie din buze ca şi cum ar fi vrut să arate că, numai prin faptul de a fi franceză, o colonie nu putea prezenta o prea mare garanţie de soliditate. La aceasta, Hector Servadac se ridică pe jumătate de pe scaun ca să-i răspundă, dar reuşi să se stăpânească.
— Domnilor, rosti contele Timaşev, dezastrul este uriaş. Pe toată porţiunea orientală a Mediteranei n-am găsit nici o urmă a pământurilor de odinioară, nici a Algeriei, nici a Tunisiei, în afară de un singur punct, o stâncă răsărind din valuri lângă Cartagina unde se află mormântul regelui Franţei...
— Ludovic al IX-lea, nu? spuse generalul.
— Mai cunoscut sub numele de Ludovic cel Sfânt, domnule! interveni căpitanul Servadac, căruia generalul Murphy se hotărî în sfârşit să-i surâdă puţin în chip de încuviinţare.
Apoi contele Timaşev povesti că goeleta navigase până în dreptul golfului Gabes, că Marea sahariană nu mai exista — ceea ce cei doi englezi socotiră cât se poate de firesc de vreme ce era o mare franceză — că o coastă nouă dintr-o materie ciudată se înălţase în faţa litoralului tripolitan şi că se întindea

spre nord, cam până în dreptul Maltei, urmând linia celui de-al 12-lea meridian.

— Şi această insulă engleză, se grăbi să adauge căpitanul Servadac, Malta cu oraşul ei, cu Goulette, cu forturile, soldaţii, ofiţerii şi guvernatorul ei, s-a dus şi ea după Algeria în adâncul valurilor.

— Cu cine avem cinstea să vorbim? întrebă generalul Murphy.

Fruntea celor doi englezi se umbri o clipă, dar aproape imediat pe chipul lor se citi cea mai vădită îndoială faţă de cele spuse de căpitanul francez.
— E destul de greu de admis că totul a fost înghiţit de ape, obiectă generalul Murphy.
— De ce? întrebă căpitanul Servadac.
— Malta este o insulă engleză şi în această calitate... începu maiorul Oliphant.
— A dispărut şi ea de parcă ar fi fost chineză! ripostă căpitanul Servadac.
— Poate că v-aţi înşelat în constatările dumneavoastră în timpul călătoriei.
— Nu, domnilor, spuse contele Timaşev, nici o eroare n-a fost săvârşită şi trebuie să vă înclinaţi în faţa adevărului. Anglia a suferit desigur mult din pricina dezastrului. Nu numai insula Malta a pierit, ci şi un continent nou a închis complet partea de răsărit a Mării Mediterane. Fără o strâmtoare îngustă care deschide drum într-un singur punct al litoralului, n- am fi ajuns niciodată la dumneavoastră. Este dovedit, aşadar, din păcate, că dacă n-a mai rămas nimic din Malta, n-a rămas nici mare lucru din Insulele Ionice care, de câţiva ani de zile, au intrat sub protectoratul britanic.
— Şi nu cred, adăugă căpitanul Servadac, că lordul, înaltul comisar, şeful dumneavoastră, a avut de ce să se felicite în ce priveşte rezultatul cataclismului.
— Înaltul comisar, şeful nostru?... răspunse generalul Murphy cu aerul că nu înţelege ce i se spune.
— Nici dumneavoastră n-aveţi de altfel nici un motiv să vă felicitaţi, urmă căpitanul Servadac, pentru ceea ce a rămas din insula Corfu.
— Corfu?... răspunse maiorul Oliphant. Am auzit eu bine, domnul căpitan a spus Corfu?
— Da! Cor-fu, repetă Hector Servadac.
Cei doi englezi, miraţi de-a binelea, zăboviră o clipă cu răspunsul, întrebându-se împotriva cui îi căşunase ofiţerului francez. Dar surprinderea lor fu şi mai mare când contele Timaşev vru să ştie dacă primiseră de curând veşti din Anglia, fie prin vasele britanice, fie prin cablul submarin.
— Nu, domnule conte, îi răspunse generalul Murphy, cablul s-a rupt.

— Ei bine, domnilor, nu v-aţi pus în legătură cu continentul prin telegrafele italiene?
— Italiene? întrebă maiorul Oliphant. Vreţi să spuneţi, desigur, spaniole!
— Italiene sau spaniole, interveni căpitanul Servadac, ce contează, domnilor, dacă aţi primit ştiri din metropolă.
— N-avem nici o veste, răspunse generalul Murphy. Dar nu suntem îngrijoraţi, şi în scurt timp...
— Dar dacă nu mai există metropolă? rosti cu seriozitate căpitanul Servadac:
— Să nu mai existe metropola?
— Da, în cazul că nu mai există Anglia!
— Anglia?
Generalul Murphy şi maiorul Oliphant se sculară automat în picioare ca împinşi de un arc.
— Mi se pare, spuse generalul Murphy, că înaintea Angliei, Franţa e aceea care...
— Franţa trebuie să se ţină mai bine fiindcă-i legată de continent! răspunse căpitanul Servadac, înfierbântându-se.
— Să se ţină mai bine ca Anglia?...
— Anglia nu-i la urma urmei decât o insulă, o insulă din straturi şi aşa destul de dislocate, pentru ca să nu se fi prăbuşit în întregime.
Era gata să izbucnească o ceartă. Cei doi englezi se şi ridicaseră cu o mutră ameninţătoare, iar căpitanul Servadac era hotărât să nu dea înapoi nici un pas.
Contele Timaşev vru să-i liniştească pe adversarii înfierbântaţi, dar nu reuşi.
— Domnilor, spuse cu răceală căpitanul Servadac, cred că această convorbire ar avea de câştigat dacă ar continua în aer liber. Sunteţi aici la dumneavoastră acasă; n-aţi vrea să ieşim…?
Hector Servadac părăsi camera, urmat imediat de contele Timaşev şi de cei doi englezi. Toţi se strânseră pe un platou, din partea de sus a insulei, pe care căpitanul îl socotea în gând un teren aproape neutru.
— Domnilor, rosti el către cei doi englezi, oricât de sărăcită ar fi Franţa de când a pierdut Algeria, e totuşi în măsură să răspundă la orice provocare, de oriunde ar veni! Eu, ofiţer al armatei franceze, am onoarea s-o reprezint pe această insulă în aceeaşi calitate în care dumneavoastră reprezentaţi Anglia.

— Perfect, răspunse generalul Murphy.
— Şi nu voi răbda...
— Nici eu, sări maiorul Oliphant.
— Şi, de vreme ce suntem aici pe teren neutru...
— Neutru? strigă generalul Murphy. Sunteţi pe pământ englez, domnule!
— Englez?
— Da, într-un ţinut străjuit de steagul britanic.

Şi generalul îi arătă steagul Regatului Unit, care flutura pe creasta cea mai înaltă a insulei.

— Să lăsăm! rosti ironic căpitanul Servadac. Credeţi că pentru că v-a plăcut să înfigeţi steagul ăsta acolo, după catastrofă...
— Acolo era şi înainte.
— Steagul unui protectorat, nu al unei posesiuni, domnilor!
— Al unui protectorat? strigară indignaţi într-un glas cei doi ofiţeri.
— Domnilor, spuse Hector Servadac bătând din picior, această insulă este tot ce-a mai rămas acum dintr-o republică parlamentară, asupra căreia Anglia n-a avut niciodată decât un drept de protectorat.
— O republică! exclamă generalul Murphy holbând ochii.
— Şi dreptul ăsta, pe care vi l-aţi arogat asupra Insulelor Ionice şi pe care l-aţi pierdut şi l-aţi recâştigat de vreo zece ori, este cât se poate de şubred.
— Insulele Ionice! strigă maiorul Oliphant.
— Şi aici, la Corfu...
— Corfu?

Uluirea celor doi englezi era aşa de mare, încât contele Timaşev, foarte rezervat până atunci, oricât de mult îi dădea ghes inima să ia partea ofiţerului de stat major, crezu de datoria lui să intervină în discuţie. Era deci gata să se adreseze generalului Murphy, când acesta, îndreptându-se spre căpitanul Servadac, îi spuse cu un glas mai calm:

— Domnule, nu pot să vă las să stăruiţi mai departe într-o greşeală a cărei cauză nu o pot ghici. Sunteţi aici într-o provincie cucerită de Anglia şi care îi aparţine din 1704, după cum o confirmă şi tratatul de la Utrecht. Într-adevăr, Franţa şi Spania au încercat să ne conteste acest drept în 1727, 1779, 1782, dar fără să izbutească. Aşadar, sunteţi în Anglia pe

insuliţa asta, cât de mică ar fi ea, la fel cum aţi fi în piaţa Trafalgar, la Londra.

— Cum, nu suntem la Corfu, în capitala Insulelor Ionice? întrebă contele Timaşev cu un glas plin de-o adâncă uimire.

— Nu, domnilor, nu, răspunse generalul Murphy, sunteţi aici la Gibraltar.

Gibraltar! Cuvântul fu ca un trăsnet pentru contele Timaşev şi ofiţerul de stat major! Ei se credeau la Corfu, la capătul oriental al Mediteranei, şi de fapt erau la Gibraltar, în capătul occidental, cu toate că Dobrâna nu se-ntorsese niciodată îndărăt în timpul călătoriei ei de explorare!

Iată dar un fapt nou şi trebuiau să ţină seama de urmările lui. Contele Timaşev se pregătea să tragă concluziile, când nişte strigăte îi îndreptară atenţia în altă parte. Întoarse capul şi, spre marea lui mirare, văzu oamenii de pe Dobrâna certându-se cu soldaţii englezi.

Care era pricina acestei înfruntări? Ea se datora unui schimb de cuvinte între marinarul Panovka şi caporalul Pim. De ce? Pentru că ghiuleaua trasă de tun, după ce sfărâmase unul din catargele de rezervă ale goeletei, spărsese totodată pipa lui Panovka, nu fără să-i ia ceva şi din nasul care era, poate, puţin prea lung. Aşa că, în timp ce contele Timaşev şi căpitanul Servadac întâmpinau greutăţi în a se înţelege cu ofiţerii englezi, oamenii de pe Dobrâna erau gata să se încaiere cu garnizoana de pe insulă.

Bineînţeles, Hector Servadac luă partea lui Panovka, ceea ce îl făcu pe maiorul Oliphant să spună că Anglia nu-i răspunzătoare de proiectilele ei, că era vina marinarului rus că se aflase acolo când a trecut ghiuleaua, şi apoi dacă ar fi avut nasul cârn nu i s-ar fi întâmplat nimic etc...

Auzind toate acestea, în ciuda rezervei sale, contele Timaşev se supără şi, după un schimb de cuvinte trufaşe cu cei doi ofiţeri, dădu ordin echipajului său să se îmbarce fără întârziere.

— Ne vom mai vedea, domnilor, zise căpitanul Servadac celor doi englezi.

— Cum doriţi! răspunse maiorul Oliphant.

De fapt, în faţa acestui nou fenomen care aşezase Gibraltarul acolo unde, din punct de vedere geografic, trebuia să se afle Corfu, contele Timaşev şi căpitanul Servadac nu aveau

decât un singur gând, unul să se înapoieze în Rusia, celălalt în Franţa.

De aceea, Dobrâna porni fără zăbavă şi două ore mai târziu nu se mai vedea nimic din ceea ce rămăsese din Gibraltar.

Capitolul XV.

ÎN CARE PRIETENII NOŞTRI DISCUTĂ PENTRU A AJUNGE SĂ DESCOPERE UN ADEVĂR, APROPIINDU-SE, POATE, DE DEZVĂLUIREA LUI

Primele ore de drum au fost folosite pentru discutarea faptului nou şi neaşteptat care survenise. Dacă nu putea deduce în întregime adevărul, cel puţin contele, căpitanul şi locotenentul Prokop aveau prilejul să pătrundă mai mult misterul ciudatei împrejurări în care se găseau.

Ce ştiau în realitate până acum, în mod incontestabil? Că Dobrâna, plecând din Insula Gurbi, adică de la gradul 1 longitudine vestică, nu se oprise decât la 13 grade longitudine estică din pricina noului litoral. Aşadar, în total, străbătuse un parcurs de 15 grade. Adăugând şi lungimea strâmtorii, care o lăsase să treacă de-a curmezişul continentului necunoscut, se mai adună vreo trei grade şi jumătate, apoi distanţa care despărţea celălalt capăt al strâmtorii de Gibraltar, încă aproape 4 grade, şi în cele din urmă cea de la Gibraltar la Insula Gurbi, adică 7 grade, făceau în total 29 de grade.

Deci, plecând din Insula Gurbi şi întorcându-se la punctul de pornire, după ce urmase îndeaproape aceeaşi paralelă, sau altfel spus, după ce descrisese întreaga circumferinţă, Dobrâna străbătuse circa 29 grade. Şi socotind un grad egal cu 80 km, erau în total 2.320 km. De vreme ce în locul unde erau Corfu şi Insulele Ionice navigatorii de pe Dobrâna găsiseră Gibraltarul, însemna că tot restul globului pământesc, însumând 331 grade, lipsea cu desăvârşire.

Înainte de catastrofă, pentru a merge de la Malta la Gibraltar pe ruta dinspre est trebuia să treci prin a doua

jumătate estică a Mediteranei, prin canalul de Suez, Marea Roşie, Oceanul Indian, pe lângă insulele Sonde, Pacific şi Atlantic. În locul acestui drum imens, o strâmtoare recentă de 60 km adusese goeleta la 80 leghe de Gibraltar.

Acestea fură datele şi cifrele stabilite de locotenentul Prokop şi, ţinând seama de eventualele greşeli, erau destule ca să slujească drept bază pentru un şir de deducţii.

— Aşadar, zise căpitanul Servadac, faptul că. Dobrâna s-a întors la punctul ei de pornire fără să-şi fi schimbat direcţia ne face să tragem concluzia că sferoidul terestru n-ar mai avea decât o circumferinţă de 2.320 km.

— Da, răspunse locotenentul Prokop, şi asta înseamnă că şi-a redus diametrul la doar 740 kilometri, adică este de 16 ori mai mic decât înainte de catastrofă, când avea 12.792 kilometri. Este de netăgăduit că am făcut înconjurul a ceea ce a mai rămas din lume.

— Iată cum s-ar lămuri mai multe din fenomenele pe care le-am observat până acum, spuse contele Timaşev. Pe un sferoid redus la aceste dimensiuni, atracţia gravitaţională, se-nţelege, este micşorată mult şi pricep de asemenea de ce mişcarea sa de rotaţie în jurul propriului ax s-a accelerat într-o asemenea măsură, încât răstimpul între două răsărituri de Soare nu mai este decât de 12 ore. Cât despre noua orbită pe care o descrie în jurul Soarelui...

Contele Timaşev se opri neştiind cum se putea lega acest fenomen de noul său sistem.

— Ei, domnule conte, întrebă căpitanul Servadac, în ce priveşte noua orbită... ?

— Ce părere ai în această privinţă, Prokop? se adresă contele locotenentului.

— Nu există două căi de a explica schimbarea de orbită, răspunse Prokop, nu este decât una singură!

— Şi anume?... întrebă căpitanul Servadac cu o deosebită nerăbdare, ca şi cum presimţea ce va răspunde locotenentul.

— Anume, urmă Prokop, să admitem că o bucată sa desprins de Pământ, ducând cu sine o porţiune din atmosferă şi că străbate lumea solară pe o orbită care nu mai e aceeaşi cu orbita terestră.

După această explicaţie atât de plauzibilă, contele Timaşev, căpitanul Servadac şi locotenentul Prokop păstrară

câteva momente de tăcere. Încremeniţi, ei cugetau la urmările nemăsurate ale noii stări de lucruri. Dacă, într-adevăr, un bloc uriaş se desprinsese din globul terestru, încotro mergea? Cum putea fi determinată îndepărtarea orbitei eliptice pe care o urma acum? La ce distanţă de Soare va fi împins? Care va fi durata revoluţiei lui în jurul centrului de atracţie? Va cutreiera asemenea cometelor sute de mii de leghe prin spaţiu, sau va fi atras în curând spre izvorul de căldură şi lumină? În sfârşit, planul orbitei sale coincidea cu ecliptica şi se mai putea nutri speranţa că o întâlnire o să-l alipească de globul de care fusese despărţit cu atâta furie?

Căpitanul Servadac rupse primul tăcerea, strigând parcă împotriva voinţei lui.

— Ei bine, nu, fir-ar să fie! Explicaţia dumitale, domnule locotenent, lămureşte multe lucruri, dar nu poate fi admisă!

— Şi de ce nu, domnule căpitan? se miră locotenentul. Mi se pare, dimpotrivă, că răspunde tuturor obiecţiilor.

— Nu! Dacă stau şi mă gândesc există cel puţin una care rămâne în picioare în faţa ipotezei dumitale.

— Care? întrebă Prokop.

— Stai să ne înţelegem. Dumneata stărui să crezi că o bucată a globului, cuprinzând o parte a bazinului mediteranean de la Gibraltar până la Malta, a ajuns astrul care ne duce cu el şi străbate repede lumea solară?

— Stărui să cred acest lucru.

— Ei bine, atunci, cum îţi explici, domnule locotenent, apariţia ciudatului continent care mărgineşte acum marea şi straturile neobişnuite ale ţărmului? Dacă am fi purtaţi pe o bucată de glob, această bucată şi-ar fi păstrat cu siguranţă vechea conformaţie granitică sau calcaroasă şi n-ar prezenta la suprafaţa scoarţei această cristalizare minerală a cărei compoziţie însăşi ne este necunoscută.

Căpitanul Servadac ridicase o obiecţie serioasă la teoria locotenentului. Într-adevăr, se putea închipui, la nevoie, că un fragment s-a desprins din glob, luând cu el o parte din atmosferă şi o porţiune din apele mediteraneene; se putea chiar admite că mişcările sale de revoluţie şi de rotaţie nu sunt identice cu cele ale Pământului; dar de unde în locul malurilor roditoare care tiveau la est şi vest Mediterana, zidul abrupt lipsit de orice urmă de vegetaţie, dintr-o materie necunoscută?

Locotenentul Prokop nu fu în stare să răspundă la obiecţia adusă şi trebui să se mărginească la afirmaţia că viitorul va da, fără îndoială, dezlegările care pentru moment nu puteau fi găsite. Oricum, socotea că nu era cazul să renunţe la un sistem care explica atâtea lucruri nelămurite. În ce priveşte cauza principală, îi scăpa încă. Oare să admită că o expansiune a forţelor din centrul Pământului a putut desprinde un asemenea bloc terestru azvârlindu-l în spaţiu? Era destul de greu de crezut. În această problemă atât de complexă mai erau încă multe necunoscute.

— La urma urmei, spuse în încheiere căpitanul Servadac, puţin îmi pasă că ne învârtim prin lumea solară pe un nou astru, dacă Franţa se învârte împreună cu noi!

— Franţa... şi Rusia! adăugă contele Timaşev.

— Şi Rusia! se grăbi să încuviinţeze ofiţerul de stat major în faţa legitimei revendicări a contelui.

Dar dacă într-adevăr numai o bucată de glob se mişca pe o nouă orbită şi această bucată era de formă sferoidală, ceea ce o făcea să aibă dimensiuni foarte restrânse, nu era de aşteptat ca o parte din Franţa şi, cel puţin, cea mai mare porţiune a imperiului rus să fi rămas pe vechea planetă? Acelaşi lucru şi în ce priveşte Anglia, de altfel, în fond, lipsa legăturii de şase săptămâni încoace între Gibraltar şi Regatul Unit nu arătau cu prisosinţă că nu se putea comunica nici pe pământ, nici pe mare, nici prin poştă, nici prin telegraf? Dacă Insula Gurbi ocupa ecuatorul astrului, cum era dat să credem ţinând seama de egalitatea constantă a zilelor şi nopţilor, cei doi poli, nord şi sud, trebuiau să fie la o depărtare de insulă egală cu semi-circumferinţa înregistrată în timpul călătoriei pe vasul Dobrâna, adică la vreo 1.160 km. Locul polului arctic deci putea fi stabilit la 580 km la nord de Insula Gurbi şi al polului antarctic la tot atâţia kilometri spre sud. Şi când aceste puncte fură trecute pe hartă, se dovedi clar că polul nord nu depăşea ţărmul Provenţei, iar polul sud cădea în pustiul Africii, în dreptul paralelei 29.

Aşa stând lucrurile, mai avea locotenentul Prokop dreptate când stăruia să creadă în sistemul său cel nou? Fusese într-adevăr smuls un bloc din globul terestru? Era cu neputinţă să te pronunţi. Soluţionarea problemei se afla numai în puterea viitorului. Dar poate că nu era o îndrăzneală prea mare să admiţi

că, dacă nu descoperise încă întregul adevăr, locotenentul Prokop făcuse un pas mare spre el.

După ce trecuse de deschiderea îngustă care unea cele două extremităţi ale Mediteranei prin porţile Gibraltarului, Dobrâna se bucura din nou de un timp minunat. Avea vânt prielnic şi, împinsă de el şi de forţa aburilor, mergea cu iuţeală spre nord.

Spunem spre nord şi nu spre est, pentru că litoralul spaniol pierise cu totul, cel puţin pe porţiunea cuprinsă pe vremuri între Gibraltar şi Alicante. Nici Malaga, nici Almeria, nici capul Gata, nici capul Paloş, nici Cartagina nu se aflau pe locurile indicate de coordonatele geografice terestre. Marea acoperise toată această parte a Peninsulei Iberice şi goeleta fu nevoită să înainteze până în dreptul Seviliei pentru a regăsi nu malul andaluz, ci o faleză la fel cu cea pe care o întâlnise dincolo de Malta.

De-aici încolo, marea pătrundea în adâncul noului continent, alcătuind un unghi ascuţit al cărui vârf ar fi trebuit să-l ocupe oraşul Madrid. Apoi coasta, coborând iar spre sud, înainta la rândul ei în larg în vechiul bazin şi se prelungea ca o gheară ameninţătoare deasupra Insulelor Baleare.

Abătându-se puţin din drum pentru a căuta câteva urme din acest grup de insule binecunoscute, exploratorii făcură o descoperire cu totul neaşteptată.

Era 21 februarie. La ora 8 dimineaţa, un marinar care stătea la prova goeletei strigă:

— O sticlă pluteşte pe apă!

Sticla putea conţine un document preţios, în legătură cu noua stare de lucruri. La strigătul marinarului, contele Timaşev, Hector Servadac, locotenentul, toţi alergară pe puntea din faţă. Goeleta manevră în aşa fel, încât să se apropie de obiectul semnalat care fu pescuit fără întârziere şi ridicat la bord.

Nu era o sticlă, ci un toc de piele, ca cele care servesc de obicei la păstrarea ocheanelor de mărime mijlocie. Cu multă grijă, capacul fusese lipit cu ceară şi, dacă aruncarea lui în apă se făcuse de curând, apa nu putuse pătrunde înăuntru.

Locotenentul Prokop, în prezenţa contelui Timaşev şi a ofiţerului de stat major, examina tocul cu atenţie. Nu purta nici o marcă a fabricii. Ceara cu care fusese lipit capacul era neatinsă şi avea încă o pecete pe care se citeau două iniţiale:

P. R.

Pecetea fu ruptă, tocul deschis şi locotenentul scoase din el o hârtie pe care marea o cruţase. Nu era decât o foaie în pătrăţele, desprinsă dintr-un carnet. Pe ea fuseseră aşternute, cu un scris mare şi aplecat, următoarele cuvinte după care erau semne de întrebare şi de mirare:

Gallia???

Ab sole, la 15 febr, dist. 59.000.000 l.

Drum parcurs din ian.. până în feb.: 32.000.000 l.!

Va bene! All right! Parfait![16]

— Ce poate însemna asta? întrebă contele Timaşev după ce sucise hârtia pe toate părţile.

— N-am idee, răspunse căpitanul Servadac, dar sigur e că autorul acestui document, oricine ar fi el, trăia încă la 15 februarie, de vreme ce documentul menţionează această dată.

— Fără îndoială, încuviinţă contele Timaşev.

Hârtia nu purta nici o semnătură. Nimic nu trăda de unde vine. Cuprindea cuvinte latineşti, italieneşti, englezeşti, franţuzeşti, acestea din urmă în număr mai mare.

— Nu poate fi o înşelătorie. Este limpede că acest document se referă la noul sistem cosmografic ale cărui urmări le suferim. Tocul de piele, în care a fost închis, este probabil al vreunui observator de la bordul unui vas...

— Nu, domnule căpitan, răspunse locotenentul Prokop, deoarece acest observator ar fi pus cu siguranţă documentul într-o sticlă unde ar fi fost mai ferit de umezeală decât într-un toc de piele. Aş crede mai degrabă că vreun savant, rămas singur într-un loc de pe litoral cruţat de cataclism, vrând să transmită rezultatele cercetărilor sale, a folosit acest toc poate mai puţin preţios pentru el în momentul acela decât o sticlă.

— La urma urmei, ce importanţă are asta! zise contele Timaşev. În clipa de faţă este mai util să lămurim ce înseamnă acest ciudat document decât să ghicim cine-i autorul său. Să procedăm deci sistematic, în primul rând, ce să însemne oare Gallia?.

— Nu cunosc nici o planetă, mică sau mare, cu numele ăsta, spuse căpitanul Servadac.

---

16 Expresii în limbile italiană, engleză, franceză, însemnând aproximativ „foarte bine”(n.t.)

— Domnule căpitan, rosti atunci locotenentul Prokop, înainte de a merge mai departe cu raţionamentul nostru, îngăduiţi-mi să vă pun o întrebare.
— Vă rog domnule locotenent.
— Nu sunteţi de părere că acest document pare să justifice ultima ipoteză, şi anume că un fragment al globului terestru a fost azvârlit în spaţiu?
— Da, poate... răspunse Hector Servadac, cu toate că obiecţia cu privire la compoziţia astrului nostru rămâne în picioare.
— Şi, în acest caz, adăugă contele Timaşev, savantul cu pricina a dat noului astru numele de Gallia.
— Să fie un savant francez? se întrebă locotenentul Prokop.
— E de presupus, fu de părere căpitanul Servadac. Vă rog să remarcaţi că din 18 cuvinte câte cuprinde documentul, 11 sunt franţuzeşti pe lângă trei latineşti, două italieneşti şi două englezeşti. Aceasta ar dovedi şi că savantul, neştiind în mâinile cui va cădea documentul, a vrut să întrebuinţeze cuvinte din diferite limbi pentru a spori şansele de a fi înţeles.
— Să admitem că Gallia este numele noului asteroid care se învârteşte prin spaţiu, zise contele Timaşev, şi să mergem mai departe. „Ab sole distanţa la 15 februarie 59 milioane de leghe."
— Era într-adevăr distanţa care trebuia să fi despărţit Gallia de Soare, răspunse locotenentul Prokop, atunci când a întretăiat orbita lui Marte.

— O sticlă pluteşte pe apă!

— Bine, încuviinţă contele Timaşev. Iată că primul punct al documentului se potriveşte cu observaţiile noastre.
— Întocmai, spuse locotenentul Prokop.
— „Drum parcurs din ianuarie până în februarie", îşi urmă contele Timaşev lectura, „82 milioane de leghe".
— Este vorba, desigur, spuse Hector Servadac, de drumul străbătut de Gallia pe noua orbită.
— Da, completă locotenentul Prokop, şi, după legile lui Kepler, viteza planetei Gallia, sau dacă vreţi acelaşi lucru altfel exprimat — drumul străbătut în intervale de timp egale trebuie să fi scăzut treptat. Cea mai înaltă temperatură pe care am simţit-o a fost tocmai la acea dată, la 15 ianuarie. Este, aşadar, foarte probabil ca, în acea zi, Gallia să fi fost la periheliul ei, adică la distanţa cea mai mică de Soare, şi că mergea atunci cu o viteză dublă faţă de cea a Pământului care nu este decât de 28800 de leghe pe oră.
— Foarte bine, răspunse căpitanul Servadac, dar asta nu ne arată la ce distanţă se va depărta Gallia de Soare, în punctul afeliului[17], nici ce putem nădăjdui sau de ce trebuie să ne temem pe viitor.
— Nu, domnule căpitan, rosti locotenentul Prokop, dar făcând cercetări atente asupra diferitelor puncte de pe traiectoria Galliei, vom ajunge cu siguranţă să-i determinăm elementele, aplicând legea gravitaţiei universale.
— Şi, în consecinţă, drumul pe care-l va parcurge în lumea solară, încheie căpitanul Servadac.
— Dacă, într-adevăr, reluă Timaşev, Gallia este un asteroid, ca toate corpurile în mişcare este supus legilor mecanicii şi Soarele acţionează asupra mersului său cum acţionează asupra tuturor planetelor. Din clipa în care acest bloc s-a despărţit de Pământ, el a fost prins în lanţurile nevăzute ale atracţiei şi orbita sa este acum stabilită pentru totdeauna.
— Afară doar de cazul că vreun astru nu-i va împiedica mersul sau îi va schimba mai târziu orbita, spuse locotenentul Prokop. Ah! Gallia nu-i decât un corp ceresc foarte mic în comparaţie cu celelalte din sistemul solar, şi planetele pot avea asupra sa influenţe de neînlăturat.

---

17 Afeliu – distanţa cea mai mare faţă de Soare(n.t.)

— Bineînţeles că Gallia poate avea întâlniri neplăcute în drumul ei, adăugă căpitanul Servadac, şi poate devia de la calea dreaptă. Dar, domnilor, băgaţi de seamă că am început să judecăm ca şi cum ar fi un fapt dovedit că am ajuns gallieni. Ei! Cine ne spune că Gallia, de care ne vorbeşte documentul, nu este pur şi simplu o a suta şaptezecea planetă mică descoperită de curând?
— Nu, îl contrazise locotenentul Prokop, nu poate fi aşa. Planetele mici nu se mişcă decât într-o zonă îngustă, cuprinsă între orbitele lui Marte şi Jupiter. Prin urmare ele nu se apropie niciodată de Soare atât de mult cât s-a apropiat Gallia la periheliul ei. Acest fapt nu poate fi pus la îndoială, de vreme ce documentul concordă cu propriile noastre ipoteze.
— Din păcate, spuse contele Timaşev, ne lipsesc instrumentele pentru a face cercetările necesare şi nu vom putea calcula elementele asteroidului nostru.
— Cine ştie? rosti căpitanul Servadac. Până la sfârşit totul se află, mai devreme sau mai târziu!
— Cât despre ultimele cuvinte ale documentului, urmă contele Timaşev, „Va bene — All right — Parfait!", nu înseamnă nimic.
— Dacă nu cumva arată, răspunse Hector Servadac, că autorul documentului e încântat de noua stare de lucruri şi găseşte că totul e cât se poate de bine în cea mai bună dintre lumile imposibile[18].

Capitolul XVI.

ÎN CARE ÎL VOM VEDEA PE CĂPITANUL SERVADAC ŢINÂND ÎN MÂNĂ TOT CE A RĂMAS DINTR-UN MARE CONTINENT

18 Parafrază a celebrei afirmaţii a lui Voltaire din povestea filozofică *Candide*(n.t.)

În acest timp Dobrâna, după ce înconjurase uriaşul promontoriu care îi bara drumul spre nord, se îndrepta spre locul unde trebuia de fapt să se contureze capul Creus.

Exploratorii discutau zi şi noapte, putem spune, despre aceste lucruri ciudate. Numele de Gallia revenea adesea în convorbirile lor şi, pe nesimţite, aproape fără voia lor, îşi însuşiseră ca pe o realitate această denumire geografică a asteroidului care-i purta prin lumea solară.

Dar discuţiile nu-i puteau face să uite că se ocupau cu efectuarea unei recunoaşteri a litoralului mediteranean, ce devenise indispensabilă. De aceea goeleta urma, cât de aproape cu putinţă, noua margine a bazinului care se părea că formează unica mare a Galliei.

Partea superioară a uriaşului promontoriu se afla pe locul unde fusese Barcelona pe litoralul iberic, dar acest litoral ca şi cunoscutul oraş pieriseră, fără îndoială, şi se cufundaseră în apele ale căror talazuri se izbeau puţin mai încolo de noua faleză. Această faleză cotea spre nord-est şi cobora apoi spre mare chiar la capul Creus.

Din capul Creus nu mai rămăsese nimic. Acolo începea graniţa franceză, şi e lesne de închipuit care trebuie să fi fost gândurile căpitanului Servadac atunci când văzu că un alt pământ înlocuise pământul patriei sale. O barieră de netrecut se ridica în faţa litoralului francez, astupând orice vedere. Înălţată ca un zid vertical de 1.000 de picioare, neavând nici o ieşitură drept punct de sprijin, la fel de abruptă, la fel de stearpă, la fel de „nouă" pe cât era şi în celălalt capăt al Mediteranei, ea se întindea chiar pe paralela unde ar fi trebuit să se arate malurile fermecătoare ale sudului Franţei.

Oricât de aproape mergea goeleta de-a lungul acestei coaste, nu văzură nimic din ceea ce alcătuia altădată liziera maritimă a departamentului Pirineilor Orientali, nici capul Beam, nici Port-Vendres, nici cursul râului Tech, nici bazinul de la Saint-Nazaire, nici gura râului Tet, nici bazinul Salces. Pe hotarul departamentului Aude, loc pitoresc presărat odinioară de eleştee şi insule, nu regăsiră nici o singură bucată din arondismentul Narbonne. De la capul Agde, de la hotarul ţinutului Herault până la golful Aigues-Mortes, nu mai era nimic, nici Cette, nici Frontignan, nici o urmă din acel arc al arondismentului Nîmes scăldat înainte de Mediterana, nimic din

câmpiile Crau şi Camargue, nimic din estuarul şerpuitor de la Gurile Ronului. Martigues pierise! Marsilia nicăieri! Era de presupus că nu vor mai întâlni nici unul din punctele continentului european care purta numele de Franţa.

Hector Servadac, cu toate că se aştepta la orice, simţi că se prăbuşeşte în faţa acestei realităţi. Nu mai vedea nici o urmă din ţărmul, din colţurile care-i erau atât de cunoscute toate. Câteodată, când o cotitură a coastei se rotunjea spre nord, spera să găsească o bucată din pământul francez cruţată de dezastru, dar, oricât de departe se prelungea scobitura, nu se ivea nimic din minunatul ţărm al Provenţei. Când noul relief nu mărginea vechea lizieră, ea era acoperită de apele ciudatei Mediterane şi căpitanul Servadac ajunse să se întrebe dacă tot ce rămăsese din ţara lui nu se reducea la îngustul petic de pământ algerian, la acea Insulă Gurbi, unde va fi nevoit să se întoarcă.

— Şi totuşi, îi tot repeta contelui Timaşev, continentul Galliei nu se poate sfârşi cu coasta asta, pe care nu poţi pune piciorul. Polul său boreal este dincolo de ea! Ce se găseşte în spatele peretelui stâncos? Trebuie să aflăm! Dacă, în ciuda tuturor fenomenelor la care suntem martori, călcăm tot pe globul terestru şi dacă tot el ne poartă într-o nouă direcţie prin lumea planetară, dacă până în cele din urmă şi Franţa şi Rusia sunt încă aici, ca şi întreaga Europă? Trebuie să verificăm neapărat acest lucru. No să găsim oare un loc unde să debarcăm pe coastă? Nu există nici un mijloc să ne căţărăm pe faleza asta netedă şi să cercetăm, măcar o singură dată, regiunea pe care o ascunde privirilor noastre? Să debarcăm, să debarcăm!

Dar cei de pe Dobrâna, care plutea mereu cât se poate de aproape de peretele înalt şi abrupt, nu zăreau nici cel mai mic golf unde vasul s-ar fi putut adăposti; nici măcar un singur colţ de stâncă pe care membrii echipajului să poată păşi.

Litoralul era în continuare alcătuit dintr-o temelie netedă, verticală, dreaptă, înaltă de două până la trei sute de picioare şi încununată de o întreagă încâlceală stranie de lamele cristalizate. Era limpede că noua margine ce înconjura Mediterana prezenta peste tot aceeaşi îngrămădire de stânci şi că peisajul uniform fusese turnat în acelaşi tipar.

Dobrâna, duduind din plin cu toate cazanele încinse, naviga cu viteză spre est. Timpul era tot frumos. Atmosfera care

se răcise neobişnuit de mult nu mai putea fi saturată de vapori. Abia câţiva nori brăzdau azurul cerului şi alcătuiau, ici şi colo, nişte ciruşi aproape străvezii. În timpul zilei, discul micşorat al Soarelui trimitea raze palide care nu mai dădeau lucrurilor decât un contur nedesluşit. Noaptea stelele sclipeau cu o strălucire nemaiîntâlnită, dar unele planete se stingeau din ce în ce în depărtare. Aşa se întâmpla cu Venus, cu Marte şi cu acel astru necunoscut care, aşezat în şirul planetelor inferioare, se ivea înaintea Soarelui când la răsărit, când la apus. Cât despre uriaşul Jupiter şi superbul Saturn, strălucirea lor dimpotrivă creştea, pentru simplul motiv că Gallia se apropia de aceste planete.

Locotenentul Prokop le arătă planeta Uranus care se vedea acum cu ochiul liber, pe când altădată n-o puteai zări decât cu ajutorul lunetei. Gallia se învârtea, aşadar, depărtându-se de centrul ei de atracţie, prin lumea planetară.

La 24 februarie, după ce urmaseră linia şerpuitoare care mărginea înaintea cataclismului departamentul Var, după ce căutaseră zadarnic urmele insulelor Hyeres, ale peninsulei Saint-Tropez, ale insulelor Lerins, ale golfului Cannes şi golfului Johan, Dobrâna ajunse în dreptul capului Antibes.

Aici, spre marea uimire, dar şi satisfacţie a exploratorilor, o crăpătură îngustă spinteca uriaşa faleză de sus în jos. La temelia ei, la nivelul mării, se întindea o mică plajă unde o barcă putea acosta cu uşurinţă.

— În sfârşit, putem debarca! strigă căpitanul Servadac care nu mai era stăpân pe sine.

Nu trebui, de altfel, să stăruie pe lângă contele Timaşev ca să-l determine să se oprească pe noul continent. Şi acesta şi locotenentul Prokop erau la fel de nerăbdători să debarce ca şi căpitanul Servadac. Poate că urmând povârnişul acestei scobituri, care semăna de departe cu albia râpoasă a unui puhoi, vor izbuti să ajungă până la creasta falezei şi vor avea o perspectivă destul de largă, care să le permită să cerceteze măcar această regiune bizară, dacă teritoriul francez dispăruse.

La şapte dimineaţa, contele, căpitanul şi locotenentul debarcau pe ţărm.

Pentru prima oară găsiră câteva mostre ale fostului litoral: conglomerate calcaroase, de culoare gălbuie, cu care sunt îndeobşte presărate malurile provensale. Dar această fâşie de

ţărm îngustă, cu siguranţă o bucată din vechiul golf, avea o suprafaţă doar de câţiva metri şi, fără să se oprească, exploratorii porniră către râpa pe care voiau s-o treacă. Era seacă, şi se putea vedea cu uşurinţă că nici un torent nu-şi revărsase în albia ei apele învolburate. Rocile care o alcătuiau, ca şi cele ale povârnişurilor care o mărgineau de o parte şi de alta, aveau aceeaşi compoziţie lamelată, observată şi mai înainte de exploratorii noştri, şi care nu păreau a fi suferit încă influenţa dezagregării seculare. Un geolog ar fi determinat poate locul lor adevărat pe scara litologică, dar nici contele Timaşev, nici ofiţerul de stat major, nici locotenentul Prokop nu putură recunoaşte de ce natură erau.

În schimb, dacă râpa nu înfăţişa nici o urmă de umezeală mai veche sau mai recentă, se putea prevedea că, dată fiind schimbarea radicală a condiţiilor climaterice, va sluji într-o zi drept canal de scurgere al unor mari mase de apă. Într-adevăr, se şi zăreau câteva petice de zăpadă scânteietoare în numeroase locuri de pe povârniş. Mai sus, ele deveneau din ce în ce mai întinse şi mai groase, acoperind culmile înalte ale falezei. Era de aşteptat ca în curând creasta şi poate întregul ţinut de dincolo de peretele stâncos să dispară sub crusta albă a gheţarilor.

— Iată dar, le arătă contele Timaşev, primele ochiuri de apă dulce găsite pe suprafaţa Galliei.

— Da, răspunse locotenentul Prokop, şi, desigur, la o înălţime mai mare, din pricina frigului care creşte neîncetat, o să întâlnim nu numai zăpadă, ci şi gheaţă. Să nu uităm că, dacă Gallia are o formă sferoidală, aici ne aflăm aproape de ţinuturile arctice, care nu primesc decât foarte pieziş razele Soarelui. Fără îndoială că aici nu se face niciodată întuneric în întregime ca la polii Pământului, pentru că Soarele nu părăseşte ecuatorul datorită înclinaţiei mici a axei de rotaţie, dar va fi probabil foarte frig, mai ales dacă Gallia se deplasează la mare distanţă de centrul de căldură.

— Domnule locotenent, întrebă căpitanul Servadac, nu avem să ne temem că gerul va deveni atât de puternic pe suprafaţa Galliei, încât nici o fiinţă vie nu-l va putea îndura?

— Nu, domnule căpitan, răspunse locotenentul Prokop. Oricât de mare va fi depărtarea noastră de Soare, frigul nu va depăşi

limitele obişnuite ale temperaturii din spaţiile siderale, adică ale regiunilor cereşti unde aerul lipseşte cu desăvârşire.
— Şi aceste limite sunt...?
— Circca şaizeci de grade centigrade[19], după teoriile unui francez, savantul fizician Fourier.
— Şaizeci de grade! exclamă contele Timaşev. Şaizeci de grade sub zero. Dar e o temperatură care pare de neîndurat chiar pentru ruşi.
— Asemenea geruri, răspunse locotenentul Prokop, au şi fost suportate de nişte navigatori englezi în mările polare şi, dacă nu mă înşel, Parry a văzut în insula Melville cum scade termometrul până la 56 grade centigrade sub zero.

Exploratorii se opriseră pentru o clipă ca să-şi tragă sufletul, căci aşa cum se întâmplă alpiniştilor, aerul, rărindu-se treptat, le îngreuia urcuşul. Pe deasupra, fără să fi ajuns la o prea mare înălţime — doar şase până la şapte sute de picioare — temperatura coborâse simţitor. Din fericire adânciturile scobite în substanţa minerală din care era alcătuită albia râpei le uşurau mersul şi la vreo oră şi jumătate după ce lăsaseră în urmă fâşia de ţărm, ajunseră pe culmea falezei.

De pe faleză se vedea nu numai marea spre sud, ci şi toată regiunea din nord care cobora dintr-o dată. Căpitanul Servadac nu se putu stăpâni să nu scoată un strigăt.

Franţa nu mai era acolo! Nenumărate stânci se îngrămădeau şiruri, şiruri până spre marginea cea mai îndepărtată a zării. Toate aceste morene cu haina lor de zăpadă sau de gheaţă se amestecau unele cu altele într-o stranie monotonie. Era o uriaşă aglomerare de materii care se cristalizaseră în formă de prisme hexagonale. Gallia nu părea să fie decât produsul unei formaţii minerale unice, necunoscute. Dacă partea superioară a falezei care mărginea Mediterana nu înfăţişa aceeaşi uniformitate a vârfurilor, era din pricină că un fenomen oarecare, probabil cel căruia i se datora şi prezenţa

---

19 Nu există regiuni unde aerul „lipseşte cu desăvârşire”. În realitate în spaţiul cosmic nu există un vid desăvârşit, ci peste tot în spaţiile intergalactice există gaze foarte rarefiate. Temperatura în spaţiul interstelar este de aproximativ minus 265 – 270 °C, adică doar cu câteva grade peste zero absolut(n.r.)

apelor mării, schimbase în clipa cataclismului compoziţia peretelui stâncos.

Oricum ar fi fost, în partea nordică a Galliei nu se mai vedea nici urmă a vreunui ţinut european. Pretutindeni, noua substanţă înlocuise solul vechi. Nicăieri nu se mai vedeau câmpiile vălurite ale Provenţei, nici grădinile de portocali şi lămâi cu pământul lor roşiatic, aşezat în scară pe lespezi uscate de piatră, nici păduricile de măslini cu frunzişul verzui, nici marile alei străjuite de arbori de piper, de micoculi, mimoze, palmieri şi eucalipţi, nici tufele de muşcate uriaşe, împestriţate ici şi colo cu barba popii, deasupra cărora se înălţau jerbele lungi, de aloe, nici stâncile oxidate ale litoralului, nici munţii din depărtări, cu perdelele lor întunecate de conifere.

Nu se vedea aici nimic din regnul vegetal căci şi cea mai puţin preţioasă dintre plante, lichenul de zăpadă, de pildă, n-ar fi putut creşte pe solul acesta pietros. Nu se vedea nici o urmă din regnul animal, căci nici o pasăre a regiunilor arctice n-ar fi găsit cu ce să se hrănească o singură zi! Se aflau în faţa îngrozitoarei privelişti a regnului mineral, sterp cu desăvârşire.

Căpitanul Servadac era adânc mişcat, pradă unei emoţii de care pare-se ar fi trebuit să-l scutească firea lui nepăsătoare. Stând nemişcat pe piscul unei stânci îngheţate, el privea cu ochii înlăcrimaţi noul teritoriu care se întindea în faţa lui. Refuza să creadă că Franţa fusese vreodată în acele locuri!

— Nu! strigă el. Calculele noastre ne-au înşelat! N- am ajuns la paralela care taie Alpii Maritimi! Pământul ale cărui vestigii le căutăm se află dincolo de locurile astea. Că un zid de stânci s-a ivit din valuri, fie. Dar după ce vom trece de el, o să revedem ţinuturile europene! Haidem, haidem, domnule conte! Să lăsăm în urmă acest teritoriu de gheţuri şi să căutăm mai departe, să nu ne lăsăm!...

Vorbind astfel, Hector Servadac făcu vreo douăzeci de paşi înainte ca să dea de vreo potecă pe care să poată merge printre lamelele hexagonale ale falezei.

Deodată se opri. Piciorul lui se lovise sub zăpadă de o bucată de piatră cioplită. Prin forma şi culoarea ei nu părea să fie de pe meleagurile noi. Căpitanul Servadac o luă în mână. Era o bucată de marmoră îngălbenită pe care se mai puteau citi câteva litere gravate, între care:

Vil...

— Vila! strigă căpitanul Servadac lăsând să-i cadă din mână bucata de marmoră care se făcu ţăndări.

Piatra făcea parte, fără îndoială, dintr-o vilă, din vreo locuinţă luxoasă construită aproape de capul Antibes, în cel mai frumos loc din lume. Ce rămăsese din acest minunat cap, azvârlit ca o ramură înverzită între golful Jouan şi golful Nisa, din splendida privelişte încununată de Alpii Maritimi, care se întindea de la lanţul pitoresc al munţilor Esterelle, trecând prin Eza, Monaco, Roquebrune, Menton şi Vintimille, până în partea italiană a capului Bordighera? Nici măcar bucata de marmoră care se făcuse praf şi pulbere!

Căpitanul Servadac nu se mai putea îndoi că Antibes pierise în adâncurile noului continent. Zdrobit, căzu pe gânduri.

Contele Timaşev, apropiindu-se de el, îi spuse cu o voce gravă:

— Domnule căpitan, cunoaşteţi deviza familiei Hope?

— Nu, domnule conte, răspunse Hector Servadac.

— Ei bine, iat-o: Orbe fracto, spes illaesa![20]

— E tocmai contrariul deznădăjduitelor cuvinte ale lui Dante![21]

— Da, căpitane, şi de acum înainte, trebuie să fie şi deviza noastră!

Capitolul XVII.

CARE AR PUTEA FI INTITULAT PE BUNĂ DREPTATE: DE LA ACELAŞI ACELORAŞI

Navigatorilor de pe Dobrâna nu le mai rămânea altceva de făcut decât să se întoarcă pe Insula Gurbi. Această fâşie îngustă de pământ era, pe cât se părea, singura porţiune din vechiul sol care putea să-i adăpostească şi să-i hrănească pe cei purtaţi de noul astru prin lumea solară.

---

20 Lumea distrusă, speranţa nezdruncinată (în limba latină) (n.t.).

21 Aluzie la inscripţia de pe poarta infernului „Lăsaţi orice speranţă voi care intraţi aici”. *Dante* – INFERNUL (n.t.)

— La urma urmei, îşi spunea căpitanul Servadac, e aproape o părticică din Franţa.

Proiectul de a se întoarce pe Insula Gurbi a fost discutat, aşadar, şi era pe cale de a fi acceptat, când locotenentul Prokop le atrase atenţia că noul perimetru al Mediteranei nu le era încă în întregime cunoscut.

— Ne mai rămâne să-l explorăm către nord, spuse el, de la punctul unde se afla altădată capul Antibes până la intrarea în strâmtoarea care dă spre apele Gibraltarului, şi către sud de la golful Gabes din nou până la strâmtoarea cu pricina. Noi am urmat într-adevăr la sud conturul vechii coaste africane, dar nu am mers pe lângă marginea noului litoral. Cine ştie dacă e închisă orice ieşire spre sud şi dacă vreo oază roditoare a deşertului african n-a scăpat din fioroasa catastrofă? Apoi Italia, Sicilia, arhipelagul Insulelor Baleare, marile insule ale Mediteranei au rezistat poate şi trebuie ca Dobrâna să se îndrepte într-acolo.

— E adevărat ceea ce spui, Prokop, rosti contele Timaşev, şi mi se pare, într-adevăr, absolut necesar să completăm pe cât putem schiţa hidrografică a noului bazin.

— Sunt de acord cu punctul dumneavoastră de vedere, li se alătură şi căpitanul Servadac. Dar se pune problema dacă trebuie să ne desăvârşim explorarea acum, înainte de a ne întoarce pe Insula Gurbi.

— Cred că trebuie să ne folosim de Dobrâna atâta vreme cât poate să mai slujească la ceva, răspunse locotenentul Prokop.

— Ce vrei să spui, Prokop? întrebă contele Timaşev.

— Vreau să spun că temperatura scade mereu, Gallia urmând o curbă care o îndepărtează din ce în ce mai mult de Soare, şi că vom suferi deci în curând geruri foarte mari. Marea va îngheţa şi ne va fi cu neputinţă să mai navigăm. Ştiţi doar cât de mari sunt greutăţile unei călătorii printre câmpurile de gheaţă. Nu-i mai bine să continuăm explorarea cât timp apele mai sunt accesibile?

— Ai dreptate, Prokop, încuviinţă contele Timaşev. Să cercetăm ce-a mai rămas din vechiul continent, şi dacă vreo bucată din Europa a fost cruţată, dacă nişte nefericiţi cărora le putem veni în ajutor au supravieţuit catastrofei, e cazul s-o ştim înainte de a ne întoarce la locul de iernare.

Pe contele Timaşev îl însufleţea, desigur, un simţământ generos de vreme ce, în atari împrejurări, se gândea în primul rând la semenii săi. Şi cine ştie? A te gândi la alţii nu înseamnă oare a te gândi la tine însuţi? Nici o deosebire de rasă, nici o diferenţă de naţionalitate nu mai putea exista între locuitorii de pe Gallia, purtaţi prin spaţiile nesfârşite. Erau reprezentanţii aceluiaşi popor sau, mai curând, ai aceleiaşi familii, căci nu era de aşteptat ca supravieţuitorii vechiului pământ să fie prea numeroşi. Dar, în sfârşit, dacă se mai aflau pe undeva, trebuiau cu toţii să se unească, să-şi împletească strădaniile pentru salvarea comună şi, dacă nu mai era nici o nădejde să se întoarcă vreodată pe globul terestru, să încerce să refacă pe acest astru o nouă omenire.

La 25 februarie goeleta părăsi micul golf unde găsise un vremelnic adăpost. Navigând pe lângă litoralul nordic, ea se îndreptă spre est cu toată viteza. Gerul începea să fie muşcător mai ales pe un vânt biciuitor. Termometrul arăta, în medie, două grade sub zero. Din fericire marea nu îngheaţă decât la o temperatură mai scăzută decât apa dulce şi Dobrâna nu întâmpină nici o piedică în drumul ei. Dar trebuiau să se grăbească.

Nopţile erau senine. Norii păreau că nu se mai formează decât cu greu în straturile din ce în ce mai reci ale atmosferei. Constelaţiile străluceau pe cer cu o neasemuită claritate. Dacă locotenentul Prokop regreta, ca marinar, că Luna dispăruse pentru totdeauna din zare, un astronom preocupat să pătrundă tainele lumii siderale ar fi fost, dimpotrivă, fericit de prielnica întunecime a nopţilor galliene.

Exploratorii de pe Dobrâna, care n-aveau parte de Lună, aveau în schimb prilejul să vadă mărunţişul astral. În perioada aceea o adevărată grindină de stele căzătoare brăzdă atmosfera — o cantitate mult mai mare de stele decât cele pe care le înregistrează şi clasifică observatorii de pe Pământ în august şi noiembrie. Şi, în caz că, luând în consideraţie afirmaţiile lui Olmsted că circa 34 de mii de meteori de acest fel au apărut pe cer la Boston în 1833, aici cădeau, pe puţin, un număr înzecit.

Gallia străbătea tocmai acel inel, aproape concentric faţă de orbita Pământului, dar în afara ei. Corpusculii meteorici păreau să aibă ca punct de plecare astrul Algol, una din stelele constelaţiei Perseu, şi scânteierea lor deosebit de vie era

minunată datorită vitezei nemaipomenite cu care veneau în atingere cu atmosfera Galliei. Nici o ploaie de artificii din milioane de focuri, capodoperă a unui Ruggieri, nu s-ar fi putut asemui cu frumuseţea acestor meteori. Stâncile de pe coastă, oglindind corpusculii pe suprafaţa lor metalică, păreau smălţuite de lumini şi marea îţi lua privirile de parcă ar fi fost şfichiuită de boabe mari arzătoare. Dar această privelişte nu dură nici 24 de ore, atât de repede se depărta Gallia de Soare.

La 26 februarie, Dobrâna fu oprită în drumul ei spre est de o lungă limbă de pământ a litoralului, care o sili să coboare până la capătul vechii Corsice din care nu rămăsese nici o urmă. Acolo, strâmtoarea Bonifacio făcuse loc unei mări întinse, cu desăvârşire pustie. Dar, pe data de 27, o insuliţă fu semnalată înspre est, la câteva mile depărtare în direcţia goeletei, şi poziţia ei te îndreptăţea să crezi că, în caz că nu avea o origine recentă, făcea parte din nordul Sardiniei.

Dobrâna se apropie de ostrov. Barca fu lăsată şi peste câteva clipe contele Timaşev şi căpitanul Servadac debarcau pe un tăpşan înverzit, care n-avea o întindere mai mare de un hectar. Câteva tufe de mirt şi sacâz, deasupra cărora se înălţa un pâlc de trei-patru măslini bătrâni, creşteau ici şi colo. Insula părea cu desăvârşire pustie.

Exploratorii erau gata să plece, când auziră un behăit şi îndată după aceea zăriră o capră sărind printre stânci. Era una din acele capre domestice numite pe bună dreptate „vaca săracului". Capra, cu un păr negricios şi nişte coarne mititele, răsucite, nici gând n-avea să fugă la apropierea oaspeţilor. Dimpotrivă, ea alerga în întâmpinarea lor şi, sărind şi behăind, părea că-i cheamă s-o însoţească.

— Capra asta nu-i singură pe insulă! strigă Hector Servadac. Să ne luăm după ea!

Aşa şi făcură şi, câteva sute de paşi mai încolo, căpitanul Servadac şi contele Timaşev ajunseră lângă un soi de vizuină pe jumătate acoperită de tufe.

Acolo se afla o copilă de şapte-opt ani, cu chipul luminat de doi ochi mari întunecaţi şi capul umbrit de plete lungi negre, frumoasă ca una din făpturile fermecătoare pe care le-a pictat în chip de înger Murillo, în pânzele ce înfăţişau „înălţarea la cer a Maicii Domnului".

Fetiţa, fără să fie prea speriată, privea printre ramuri. După ce se uită câteva clipe la cei doi exploratori, a căror înfăţişare o linişti, fără îndoială, se ridică, alergă spre ei şi le întinse mâinile în semn de încredere.

— Nu sunteţi răi, nu-i aşa? spuse cu un glas dulce ca limba italiană pe care o vorbea. N-o să-mi faceţi nici un rău? Nu trebuie să-mi fie frică, nu-i aşa?

— Nu, răspunse pe italieneşte contele. Suntem şi vrem să rămânem prietenii tăi. Apoi, după ce privi un timp la drăgălaşa fetiţă, o întrebă: Cum te cheamă, micuţo?

— Nina.

— Nina, poţi să-mi spui unde ne aflăm?

— La Madalena, răspunse fetiţa. Acolo mă găseam când totul s-a schimbat pe neaşteptate.

Madalena era o insulă de lângă Caprera, la nord de Sardinia care dispăruse în uriaşul dezastru. Câteva întrebări urmate de răspunsurile isteţe ale fetiţei îl ajutară pe contele Timaşev să afle că Nina este singură pe insulă, că n-are părinţi, că păzea turma de capre a unui rentier, că în clipa catastrofei totul se scufundase deodată în jurul ei, în afară de acest petic de pământ, că împreună cu Marzy, favorita ei, fuseseră singurele care scăpaseră, că-i fusese tare teamă, dar că se liniştise după puţin timp şi se silea să-şi ducă aici traiul cu Marzy laolaltă. Mai avusese din fericire nişte merinde care nu se sfârşiseră încă şi tot sperase că un vas va veni să o ia. De vreme ce vasul sosise, nu dorea altceva decât să plece dacă i se îngăduia să ia şi capra cu ea, urmând să fie dusă la fermă când s-o putea.

— Iată încă un locuitor drăgălaş al Galliei, spuse căpitanul Servadac după ce o îmbrăţişă.

Jumătate de ceas mai târziu, cu Marzy alături, Nina se afla pe bord unde, după cum vă închipuiţi, toată lumea o primi cu braţele deschise. Găsirea acestui copil era un semn bun. Marinarii ruşi, oameni cumsecade, o socotiră un soi de înger, şi câţiva se uitară chiar să vadă dacă n-avea într-adevăr aripi. O numiră din prima zi între ei „mica madonă".

Dobrâna se depărta şi, după câteva ore, Insula Madalena se pierdu în zare. Coborând spre sud-est, dădură iar de noul litoral care se înălţa cu cincizeci de leghe în faţa fostului

Nina şi capra ei, Marzy.

ţărm italian. Un alt continent înlocuise, aşadar, peninsula din care nu mai rămăsese nici urmă. Pe paralela unde se aflase Roma se săpase un golf mare care înainta spre interior mult dincolo de locul unde ar fi trebuit să se afle oraşul etern. Apoi, noua coastă nu se întorcea iar spre largul mării dinainte decât în dreptul Calabriei ca să se prelungească până în vârful cizmei. Dar nu se mai vedea nici farul din Messina, nici Sicilia, nici măcar creştetul Etnei care se ridicase, totuşi, la o înălţime de 3.350 m deasupra nivelului mării.

Şaizeci de leghe mai la sud, Dobrâna zări din nou intrarea strâmtorii, pe care soarta le-o scosese în cale în chip atât de fericit în timpul furtunii, şi care se deschidea la sud spre marea Gibraltarului.

De aici până la strâmtoarea Gabes, exploratorii cercetaseră noul perimetru al Mediteranei. Locotenentul Prokop, pe drept cuvânt zgârcit în ce priveşte timpul, tăie drumul în linie dreaptă până la paralela unde se găseau malurile neexplorate ale continentului. Era în 3 martie.

Din punctul unde se aflau coasta urma marginea Tunisiei, trecea prin fosta provincie Constantine în dreptul oazei Ziban. Apoi, cotind brusc, cobora până la paralela 32 şi urca din nou formând un golf neregulat, scobit în chip ciudat în uriaşul bloc de minereu cristalizat. De aici, pe o distanţă de circa 150 de leghe, se întindea de-a curmezişul fostei Sahare algeriene pentru a se apropia de Maroc, la sud de Insula Gurbi, printr-o limbă de pământ care i-ar fi putut sluji Marocului drept hotar natural, dacă acest ţinut ar mai fi existat.

Trebuiră deci să urce spre nord până la capătul acestui pinten pentru a-l putea depăşi. Dar, trecând de el, exploratorii fură martorii unor fenomene vulcanice pe care le observară pentru prima oară pe suprafaţa Galliei.

La capătul acelei limbi de pământ se găsea un vulcan în erupţie, care se ridica la o înălţime de 3.000 de picioare. Nu era stins nici acum, căci craterul lui era învăluit de fum, dacă nu şi de flăcări.

— Gallia are, aşadar, în adâncurile ei un centru incandescent! strigă căpitanul Servadac când vulcanul fu semnalat de marinarul de cart de pe Dobrâna.

— Şi de ce nu, căpitane? întrebă contele Timaşev. De vreme ce Gallia nu-i decât o bucată din globul terestru, asteroidul nostru

nu putea lua cu el şi o parte din focul din centrul Pământului, cum a luat o parte din atmosferă, din mări şi din continente?
— O parte tare mică! răspunse căpitanul Servadac, dar care la urma urmei ajunge pentru actuala ei populaţie.
— În legătură cu asta, căpitane, îi ceru sfatul contele Timaşev, o dată ce călătoria noastră în jurul asteroidului trebuie să ne ducă prin împrejurimile Gibraltarului, credeţi că e cazul să-i încunoştinţăm pe englezi de noua stare de lucruri şi de urmările pe care le comportă?
— La ce bun? răspunse căpitanul Servadac. Englezii ştiu unde se găseşte Insula Gurbi şi, dacă vor, n-au decât să poftească ei la noi. Nu sunt nişte nenorociţi lipsiţi de mijloace. Dimpotrivă. Au cu ce să reziste, şi încă vreme îndelungată. Cel mult 120 de leghe despart insuliţa lor de insula noastră şi, după ce marea va îngheţa, vor putea să vină la noi când doresc. Nu putem să ne mândrim cine ştie cât de primirea pe care ne-au făcut-o şi, dacă sosesc în Insula Gurbi, o să ne răzbunăm...
— Primindu-i bineînţeles mai bine decât au făcut-o ei, nu? întrebă contele Timaşev.
— Da, domnule conte, răspunse căpitanul Servadac, fiindcă în realitate acum nu se mai află aici francezi, englezi, ruşi...
— Oh! îl întrerupse contele Timaşev, clătinând din cap. Un englez e englez, pretutindeni şi întotdeauna.
— Ei, încuviinţă Hector Servadac, felul ăsta de a fi e în acelaşi timp un cusur şi o însuşire a lor.

Aşa se hotărî comportarea pe care s-o aibă faţă de mica garnizoană din Gibraltar. Dealtfel, chiar dacă s-ar fi hotărât să reia relaţiile cu cei câţiva englezi, acest lucru n-ar fi fost posibil pentru moment, deoarece

Dobrâna n-ar fi putut, fără riscuri, să revină în preajma insulei lor.

Într-adevăr, temperatura scădea mereu. Locotenentul Prokop observa, destul de îngrijorat, că marea nu va întârzia să îngheţe în jurul goeletei. Apoi, datorită faptului că vasul mergea în plină viteză, cambuza era aproape goală şi cărbunele avea să lipsească în curând dacă nu va fi întrebuinţat cu multă economie. Locotenentul le înfăţişă aceste motive, cu siguranţă foarte serioase, şi, după discutarea lor, se hotărî întreruperea călătoriei în dreptul regiunii vulcanice. Mai încolo, coasta cobora spre sud şi se pierdea în marea nesfârşită. Să începi, cu riscul de

a rămâne fără combustibil, un drum printr-un ocean gata să îngheţe ar fi fost o imprudenţă ale cărei urmări puteau fi foarte grave. Era de aşteptat, dealtfel, ca pe întreaga porţiune a Galliei, unde fusese altă dată deşertul african, să nu se găsească alt sol decât cel întâlnit până acum, adică un sol lipsit cu desăvârşire de apă şi humus şi pe care nici o trudă nu-l putea face vreodată să rodească. Deci, nici o pierdere dacă se întrerupea explorarea, chiar dacă aveau s-o reia apoi pe o vreme mai favorabilă. Aşa că, în ziua de 5 martie, se hotărî ca Dobrâna să nu se mai îndrepte spre nord, ci să se întoarcă la Insula Gurbi de care o despărţeau cel mult 20 de leghe.

— Bietul meu Ben-Zuf! spuse căpitanul Servadac, care se gândise adesea la tovarăşul său în timpul acestor cinci săptămâni de călătorie. Să sperăm că nu i s-a întâmplat nimic rău!

În timpul drumului scurt de la vulcan până la Insula Gurbi nu se petrecu decât o singură întâmplare mai deosebită: fu găsit un al doilea bileţel al misteriosului savant care, reuşind desigur să calculeze elementele Galliei, urmărea, zi de zi, cum evoluează asteroidul pe noua lui orbită.

În zori se semnală că un obiect pluteşte pe mare. Fu pescuit. De data aceasta, un butoiaş înlocuia sticla obişnuită în asemenea ocazii, capacul ei fiind închis ermetic tot cu un strat gros de ceară pentru peceţi, pe care se aflau aceleaşi iniţiale ca şi pe tocul pescuit în împrejurări asemănătoare.

— De la acelaşi aceloraşi! spuse căpitanul Servadac. Butoiaşul fu deschis cu grijă şi în el se găsi un document cu următorul conţinut:

Gallia (?)

Ab sole, la 1 martie, dist. 78.000.000 l.

Drum parcurs din febr. până în martie: 59.000.000 l.

Va bene! All right! Nil desperandum!

Încântat!

— Şi nici o adresă, nici o semnătură! strigă căpitanul Servadac. Ai putea crede că e o mistificare la mijloc.

— Ar fi o mistificare într-un număr cam mare de exemplare! răspunse contele Timaşev. De vreme ce am cules de două ori documente de acestea ciudate, înseamnă că autorul său a aruncat în mare destule tocuri de piele şi butoiaşe!

— Dar cine o fi savantul ăsta trăsnit, căruia nici măcar nu-i trece prin gând să-şi dea adresa?
— Adresa lui? Este în puţul astrologului! răspunse contele Timaşev, amintindu-şi de fabula lui La Fontaine[22].
— Nu-i deloc exclus, dar unde o fi puţul ăsta?

Întrebarea căpitanului Servadac avea să rămână deocamdată fără răspuns. Autorul documentului trăia oare pe vreo insulă scăpată din cataclism de care cei de pe Dobrâna nu aveau habar? Era pe bordul unui vas care cutreiera noua Mediterana cum făcuse şi goeleta? Nu se putea şti.
— În orice caz, socoti locotenentul Prokop, dacă documentul este serios — şi cifrele scrise în el tind s-o dovedească — ne dă prilejul să facem două constatări importante. Prima, că viteza mişcării de translaţie a Galliei a scăzut cu 23 milioane leghe, deoarece drumul parcurs de ea din ianuarie până în februarie a fost de 82 milioane leghe, iar cel din februarie până în martie nu mai e decât de 59 milioane. A doua, că distanţa dintre Gallia şi Soare, care era numai de 59 milioane leghe la 15 februarie, a ajuns la 1 martie de 78 milioane leghe, adică a crescut cu 19 milioane leghe. Deci, pe măsură ce Gallia se depărtează de Soare, viteza mişcării ei de revoluţie pe orbită scade, ceea ce e întru totul în conformitate cu legile mecanicii cereşti.
— Şi ce concluzie tragi, Prokop? întrebă contele Timaşev.
— Că urmăm, aşa cum am mai constatat, o orbită eliptică, dar a cărei excentricitate este cu neputinţă de calculat.
— Mai observ, afară de asta, reluă contele Timaşev, că autorul documentului se slujeşte iarăşi de numele de Gallia. Propun deci să-l adoptăm definitiv ca nume al noului astru care ne poartă şi să numim această mare „Marea galliană".
— Da, consimţi locotenentul Prokop, şi o voi înscrie sub acest nume când voi întocmi noua noastră hartă.
— În ce mă priveşte, spuse căpitanul Servadac, am de adăugat o a treia remarcă: că acest om de bine, cum se arată a fi savantul nostru, este din ce în ce mai încântat de situaţia în care se află şi, orice s-ar întâmpla, voi spune într-un glas cu el, mereu şi pretutindeni: Nil desperandum[23].

---

22 Este vorba de fabula „Astrologul care se lasă să cadă într-un puţ”, în care sunt ridiculizaţi prezicătorii şi ghicitorii(n.t.)

Câteva ore mai târziu, marinarul de cart al Dobrânei zări în sfârşit Insula Gurbi.

Capitolul XVIII.

CARE ISTORISEŞTE CE PRIMIRE S-A FĂCUT GUVERNATORULUI GENERAL AL INSULEI GURBI ŞI CE EVENIMENTE S-AU PETRECUT ÎN LIPSA LUI

Goeleta părăsise insula la 31 ianuarie şi se întorcea la 5 martie, după un drum de 35 de zile — anul terestru fiind bisect. Acestor 35 de zile le corespundeau 70 de zile galliene, căci Soarele trecuse de 70 de ori la meridianul insulei.

Hector Servadac se simţi mişcat, apropiindu-se de singura parte din solul algerian care scăpase din dezastru. De mai multe ori, în timpul îndelungatei sale absenţe, se întrebase dacă o va mai găsi în locul unde o lăsase şi tot aşa şi pe credinciosul său Ben-Zuf. Îndoielile lui erau îndreptăţite, după ce atâtea evenimente cosmice schimbaseră atât de mult suprafaţa Galliei.

Dar temerile ofiţerului de stat major se dovediră fără temei. Insula Gurbi se afla tot acolo şi chiar — ciudăţenie destul de mare — înainte de a ajunge la portul Şelifului, Hector Servadac observă că un nor cu o înfăţişare cu totul deosebită plutea la 100 de picioare deasupra pământului ce alcătuia domeniul său.

Când goeleta nu mai era decât la vreo câteva sute de metri de coastă, norul le apăru ca o masă compactă ce urca şi cobora automat în aer. Căpitanul Servadac remarcă atunci că nu era vorba de vapori condensaţi, ci de o îngrămădire de păsări, înghesuite cum stau scrumbiile în apă. Acest nor uriaş scotea strigăte asurzitoare, cărora le răspundeau de altfel dese detunături.

Dobrâna îşi semnală sosirea printr-o lovitură de tun şi aruncă ancora în micul port al Şelifului.

---

23 Să nu desperăm! (în limba latină)(n.t.)

În acea clipă, un om cu o puşcă în mână alergă spre ei şi se avântă dintr-o săritură sus pe stâncile din faţă. Era Ben-Zuf.

Ben-Zuf rămase întâi nemişcat, cu ochii aţintiţi la o distanţă de 15 paşi — „atât cât îngăduie conformaţia omenească", cum spun sergenţii instructori — arătându-şi vădit şi în toate chipurile respectul pe care-l datora superiorului său. Dar bunul ostaş nu se putu stăpâni şi, repezindu-se în întâmpinarea căpitanului care tocmai debarcase, îi sărută mâinile cu duioşie.

În loc de cuvintele obişnuite: „Ce fericire că vă văd iar! Cât de îngrijorat am fost! Ce lungă mi s-a părut lipsa dumneavoastră!" Ben-Zuf strigă:

— Ah, ticăloşii, bandiţii! Ce bine că v-aţi înapoiat, domnule căpitan! Hoţii! Piraţii!

— Pe cine eşti aşa de supărat, Ben-Zuf? întrebă Hector Servadac, pe care aceste exclamaţii ciudate îl făcură să creadă că o bandă de hoţi a dat năvală pe domeniul lor.

— Ei, pe cine! Pe blestematele astea de păsări! strigă Ben-Zuf. Uite, se împlineşte luna de când îmi irosesc praful de puşcă pe ele. Dar cu cât stau să le omor, cu atât se strâng mai multe. Ah! Dacă i-aş lăsa în voia lor, pe jefuitorii ăştia cu pene şi cioc, n-am mai avea în curând nici un bob de grâu pe insulă!

Contele Timaşev şi locotenentul Prokop, care-l ajunseră din urmă pe căpitan, se putură încredinţa că Ben-Zuf nu exagerase cu nimic. Semănăturile care crescuseră repede datorită marilor călduri din ianuarie în momentul când Gallia trecea la periheliul său, erau acum pradă câtorva mii de păsări. Lacomele zburătoare tindeau să ia tot ce rămăsese din recoltă. Trebuie să spunem „tot ce rămăsese din recoltă", pentru că Ben-Zuf nu stătuse cu mâinile în sân în timpul călătoriei întreprinse de Dobrâna; numeroase clăi de grâu se ridicau pe câmpul întins, în parte gol. În ce priveşte cârdurile de păsări, însumau toate zburătoarele pe care Gallia le luase cu sine când se despărţise de globul terestru. Şi era firesc că-şi căutaseră adăpost pe Insula Gurbi, căci numai acolo găseau câmpii, poiene, apă dulce — dovadă că pe nici o altă parte a asteroidului nu aflau hrana trebuincioasă. Dar era, de asemenea, adevărat că voiau să trăiască păgubindu-i pe locuitorii insulei — pretenţie la care trebuia să te împotriveşti prin toate mijloacele.

— O să luăm o hotărâre în această problemă, zise Hector Servadac.
— Ei bine, domnule căpitan, întrebă Ben-Zuf, şi camarazii noştri de arme din Africa, ce s-a întâmplat cu ei?
— Camarazii noştri din Africa sunt tot în Africa, răspunse Hector Servadac.
— Bravii noştri tovarăşi!
— Numai că Africa nu mai este unde a fost! adăugă căpitanul Servadac.
— Numai este Africa! Dar Franţa?
— Franţa! E tare departe de noi, Ben-Zuf!
— Şi Montmartre?

Era un strigăt ieşit din inimă! În câteva cuvinte, căpitanul Servadac îi explică ordonanţei sale ce se petrecuse, cum Montmartre, şi împreună cu Montmartre Parisul, şi împreună cu Parisul Franţa, şi împreună cu Franţa Europa, şi împreună cu Europa globul pământesc era la mai mult de 24 de milioane leghe de Insula Gurbi. Prin urmare trebuiau să renunţe aproape definitiv la speranţa de a se întoarce vreodată acolo.
— Haida-de! exclamă ordonanţa. Niciodată! Laurent zis Ben-Zuf, din Montmartre, să nu mai vadă Montmartre! Prostii, domnule căpitan, nu vă fie cu supărare, prostii! Şi Ben-Zuf clătină din cap ca un om căruia e cu neputinţă să-i schimbi părerea.
— Bine, prietene, răspunse căpitanul Servadac. Speră cât vrei. Nu trebuie să te laşi niciodată pradă disperării. Asta-i şi deviza corespondentului nostru anonim. Dar acum să începem prin a ne instala pe Insula Gurbi, ca şi cum am rămâne aici pentru totdeauna.

Tot vorbind, Hector Servadac, luând-o înaintea contelui Timaşev şi a locotenentului Prokop, ajunse la gurbiul reclădit de Ben-Zuf. Şi clădirea postului era în stare bună, iar Galette şi Zefir aveau un culcuş cum se cuvine. Acolo, în micuţa cabană, Hector Servadac îi găzdui pe oaspeţii săi, precum şi pe Nina însoţită de capra ei. Pe drum ordonanţa crezu de cuviinţă să dea Ninei şi lui Marzy două sărutări apăsate, pe care aceste făpturi iubitoare i le înapoiară din toată inima.

Apoi se ţinu sfat, în gurbi, cu privire la cele ce aveau în primul rând de făcut Problema cea mai serioasă care se punea în viitor era cea a locuinţei. Cum să se instaleze pe insulă în aşa fel, încât să înfrunte gerurile îngrozitoare prin care va trece

Gallia în drumul ei prin spaţiile interplanetare, fără să se poată măcar calcula cât timp vor dura? Acest timp depindea, de fapt, de excentricitatea orbitei parcurse de asteroid. Poate că aveau să treacă mulţi ani înainte ca el să se întoarcă din nou înspre soare. Combustibilul nu era în cantitate mare. Cărbune deloc, copaci puţini şi exista perspectiva ca nici să nu mai crească nimic pe acest frig îngrozitor. Ce era de făcut? Cum să preîntâmpine aceste teribile împrejurări? Trebuia găsită o ieşire în cel mai scurt timp. Alimentarea coloniei nu prezenta greutăţi pentru moment. În ce priveşte băutura nu era, desigur, nici un pericol. Câteva râuri brăzdau câmpia şi apa umplea cisternele. Pe deasupra, peste puţin timp, frigul va provoca îngheţarea Mării Galliene, iar gheaţa va fi un izvor abundent de lichid potabil, căci nu va conţine nici o singură moleculă de sare.

Cât despre hrana propriu-zisă, necesară alimentaţiei omului, ea era asigurată vreme îndelungată. Pe de o parte cerealele gata să fie strânse în hambare, pe de alta turmele răspândite prin insulă alcătuiau o grămadă de rezerve. Desigur, în perioada gerurilor pământul nu va rodi şi recolta de nutreţ pentru animale nu va putea fi înnoită. Trebuiau luate măsuri şi, dacă reuşeau să calculeze durata mişcării de translaţie a Galliei în jurul centrului ei de atracţie, ar fi fost nimerit să reducă numărul de animale păstrând doar pe cele necesare.

În ce priveşte populaţia actuală a Galliei — fără să punem la socoteală pe cei 13 englezi din Gibraltar, de care nu era nevoie să aibă deocamdată grijă — ea cuprindea 8 ruşi, 2 francezi şi o mică italiancă. Pe aceşti 11 locuitori trebuia să-i hrănească Insula Gurbi. Dar, după ce Hector Servadac anunţă această cifră, iată că Ben-Zuf sare în sus:

— Ah, domnule căpitan, nu şi iar nu! Îmi pare rău că trebuie să vă contrazic, dar socoteala nu-i bună.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că suntem 22 de locuitori.

— Pe insulă?

— Pe insulă.

— Vrei să mă lămureşti, Ben-Zuf?

— Păi n-am avut încă prilejul să vă previn, domnule căpitan. În timpul absenţei dumneavoastră ne-au sosit musafiri la masă.

— La masă?

— Da, da... Dar ce să mai vorbim, mai bine veniţi cu mine, adăugă Ben-Zuf, şi dumneavoastră de asemenea, domnilor ruşi. Vedeţi doar că muncile câmpului sunt foarte înaintate şi cele două braţe ale mele n-ar fi putut să le facă pe toate.
— Într-adevăr, spuse locotenentul Prokop.
— Veniţi. Nu-i departe. Numai doi kilometri. Să ne luăm puştile cu noi.
— Ca să ne apărăm? întrebă căpitanul Servadac.
— Nu de oameni, răspunse Ben-Zuf, ci de blestematele astea de păsări.

În culmea curiozităţii, căpitanul Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop îl urmară pe Ben-Zuf, lăsând-o pe Nina cu capra ei în gurbi.

Pe drum, căpitanul Servadac şi însoţitorii săi traseră un şir lung de focuri asupra norului de păsări care zbura deasupra capului lor. Erau mai multe mii de raţe sălbatice de diferite soiuri, becaţine, ciocârlii, corbi, rândunici şi alte zburătoare care se amestecau cu păsări de mare, lişiţe, pescăruşi, goelanzi, becaţe etc. Fiecare foc de armă nimerea în plin, şi zburătoarele cădeau cu zecile. Nu era vânătoare, ci o nimicire a bandelor de hoţi.

În loc să meargă pe malul nordic al insulei, Ben-Zuf tăie drumul prin câmpie. După zece minute, datorită uşurinţei specifice a trupului lor, căpitanul Servadac şi însoţitorii lui străbătuseră cei doi kilometri despre care le vorbise Ben-Zuf. Ajunseră lângă o pădurice de sicomori şi eucalipţi care se îngrămădeau la poalele unui deal, alcătuind o privelişte pitorească. Acolo se opriră.
— Ah! Ticăloşii! Bandiţii! Neruşinaţii! strigă Ben-Zuf bătând din picior.
— Tot de păsări vorbeşti? întrebă căpitanul Servadac.
— Aş! Nu, domnule căpitan! Vorbesc de blestemaţii ăştia de trântori care iar au lăsat munca baltă! Ia uitaţi-vă...

Şi Ben-Zuf îi arătă diferite unelte ca seceri, greble şi coase risipite pe jos.
— Măi să fie, jupâne Ben-Zuf, îmi spui odată despre ce-i vorba? întrebă căpitanul Servadac pe care începuse să-l cuprindă nerăbdarea.
— Sst! Domnule căpitan, ascultaţi, ascultaţi! răspunse Ben-Zuf. Nu m-am înşelat.

Ciulind urechile, Hector Servadac şi cei doi însoţitori ai săi auziră o voce care cânta, o ghitară care zdrăngănea, nişte castaniete care sunau în tact.

— Spanioli! strigă căpitanul Servadac.

— Şi ce aţi fi vrut să fie? răspunse Ben-Zuf. Oamenii ăştia ar pocni din castaniete şi la gura unui tun.

— Dar cum se face că...?

— Mai ascultaţi! Acum e rândul bătrânului.

Un alt glas, care numai de cântat nu cânta, scotea cele mai mânioase dojeni.

Căpitanul Servadac, ca gascon, înţelegea destul de bine spaniola, şi în timp ce cântecul spunea:

„Tu sandunga y cigarro
Y una cana de Jerez,
Mi jamelgo y un trabuco,
Ane mas gloria puede haver”[24]

Cealaltă voce repeta cu asprime:

— Banii mei! Banii mei! O să-mi plătiţi odată ce-mi datoraţi, mizerabili majos[25]?

Şi cântecul continua:

„Para Alcarrazas, Chiclana,
Para trigo, Trebujena,
Ypara ninas bonitas,
San Lucar de Barrameda”[26]

— Da, o să-mi plătiţi ce mi se cuvine, bineînţeles! se auzi iar glasul printre sunetele de castaniete.

— Ei drace, un evreu! strigă căpitanul Servadac.

— Un evreu n-ar fi nimic, răspunse Ben-Zuf, am cunoscut mulţi care nu şovăiau să se poarte ca nişte oameni de ispravă, dar ăsta e un evreu neamţ şi un renegat al tuturor ţărilor şi religiilor.

În clipa când cei doi francezi şi cei doi ruşi voiau să intre în pădurice, un spectacol neobişnuit îi făcu să se oprească la

---

24 Gingăşia ta şi un trabuc/Un pahar de Xeres/Calul meu şi o flintă/Ce poate fi mai bun pe lume?(n.t.)

25 Majos – flăcăi(în l. spaniolă)(n.t.)

26 Pentru cei din Alcarraz, Chiclana/Pentru grâu, Trebujena/Şi pentru fetele frumoase/San Lucar de Barrameda (n.t.).

marginea ei. Spaniolii începuseră un adevărat fandango naţional. Şi prin faptul că aveau o greutate mai mică, cum se întâmpla cu toate obiectele de pe suprafaţa Galliei, săreau în aer la o înălţime de 30—40 de picioare. Nimic mai hazliu decât să vezi pe dansatori ivindu-se astfel deasupra copacilor. Erau patru majos voinici şi muşchiuloşi care trăgeau cu ei în aer un bătrân, ridicat fără voia lui la această înălţime nefirească. Apărea şi dispărea ca Sancho Pânza când a fost păcălit cu atâta iscusinţă de veselii postăvari din Segovia.

Hector Servadac, contele Timaşev, locotenentul Prokop şi Ben-Zuf o luară prin pădure şi ajunseră într- o poieniţă. Acolo, un ghitarist şi un mânuitor de castaniete, tolăniţi pe iarbă, râdeau de se prăpădeau, îndemnându-i pe dansatori să joace mai departe.

Când îl văzură pe căpitanul Servadac şi pe însoţitorii lui, cântăreţii încetară pe loc şi dansatorii, aducând şi victima cu ei, se lăsară uşurel pe pământ.

Dar de îndată bătrânul, fără suflare, scos din fire, se repezi la ofiţerul de stat major şi, vorbind de astă dată franţuzeşte, deşi cu un puternic accent german, strigă:

— Ah! domnule guvernator general! Ticăloşii ăştia vor să mă jefuiască de avutul meu! Dar o să-mi faceţi dreptate!

În acest timp, căpitanul Servadac se uita la Ben-Zuf, întrebându-l din ochi ce va să însemne acest titlu onorific care i se dădea, iar ordonanţa, cu o mişcare a capului, părea să spună: „Ei, da, domnule căpitan, chiar dumneavoastră sunteţi guvernatorul general! Eu am pus asta la cale!"

Căpitanul făcu atunci bătrânului semn să tacă şi acesta, plecând supus capul, îşi încrucişa braţele pe piept.

Putură să-l cerceteze în voie. Avea 50 de ani, dar părea de 60. Mic, slăbănog, cu o privire vioaie, dar prefăcută, cu nasul coroiat, cu o bărbuţă gălbuie, părul nepieptănat, picioare mari, mâini lungi cu degete încovoiate ca nişte gheare, era tipul clasic al cămătarului pe care-l recunoşteai dintr-o mie, mereu întorcându-se după cum bate vântul, cu inima uscată, lacom de galbeni şi zgârcit de mama focului. Banii trebuiau că atrag o asemenea fiinţă ca un magnet, şi dacă acest Shylock ar fi reuşit să obţină trupul debitorului său ca plată a datoriei, l-ar fi vândut fără îndoială, bucăţică cu bucăţică.

De altfel, cu toate că era evreu de felul lui, se făcea mahomedan în provinciile mahomedane, când i-o cereau interesele, creştin la nevoie în faţa unui catolic şi ar fi ajuns fără îndoială şi păgân ca să câştige mai mult.

Acest evreu se numea Isac Hakhabut şi era din Colonia, adică în primul rând prusac şi în al doilea german. Dar, aşa cum îi spuse căpitanului Servadac, cea mai mare parte a anului negoţul îl silea să călătorească. Meseria lui era, de fapt, comerţul cu vasele de coastă. Prăvălia lui — o corabie de 200 de tone — era o adevărată băcănie plutitoare, care transporta mii de articole din cele mai diferite, de la chibrituri până la poze colorate şi abţibilduri.

Singurul domiciliu al lui Isac Hakhabut era, la drept vorbind, corabia sa, Hansa. Neavând nici nevastă, nici copii, trăia la bordul vasului. Un şef de echipaj şi trei oameni erau de ajuns pentru a conduce această navă care făcea cabotaj de-a lungul coastelor Algeriei, Tunisiei, Egiptului, Turciei, Greciei şi tuturor porţilor Orientului. Acolo Isac Hakhabut, cu o încărcătură bogată de cafea, zahăr, orez, tutun, stofe, praf de puşcă etc., vindea, schimba, făcea pe telalul şi, dacă le adunai pe toate, câştiga mulţi bani.

Hansa se găsea tocmai la Ceuta, la capătul pintenului marocan, când avu loc catastrofa. Şeful şi cei trei oameni, care nu se aflau pe bord în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie, pieriseră în acelaşi timp cu atâţia alţii dintre semenii lor. Dar vă aduceţi aminte că ultimele stânci de la Ceuta, cele ce stau faţă în faţă cu Gibraltarul, fuseseră cruţate de dezastru — dacă în această împrejurare se potrivesc asemenea cuvinte — şi odată cu ele vreo zece spanioli care nici nu visau ce se petrecuse.

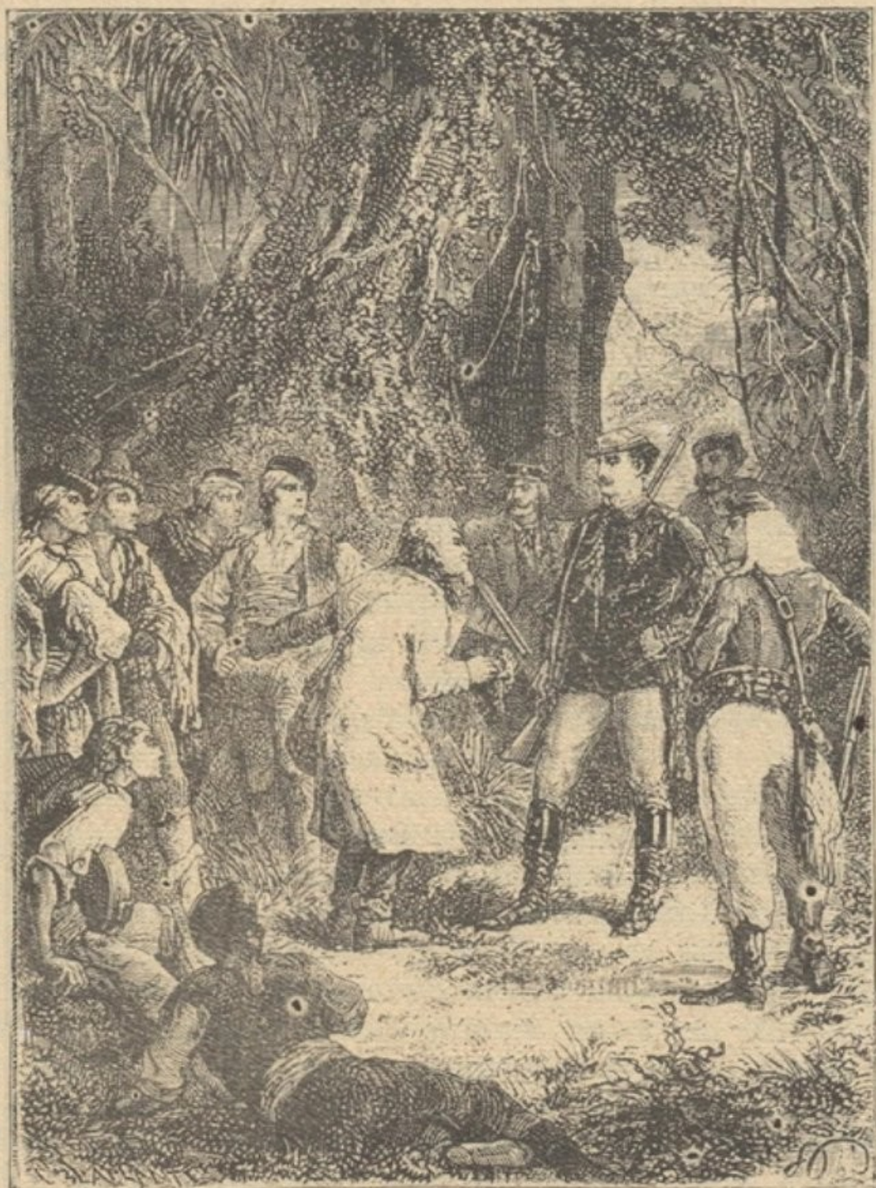
Aceşti spanioli, majos din Andaluzia, nepăsători din fire, trântori după pofta inimii, tot atât de gata să cânte din ghitară pe cât erau să mânuiască navaja[27], erau nişte ţărani care aveau un conducător, un anume Negrete, ceva mai învăţat decât ceilalţi doar pentru că apucase să umble mai mult ca ei prin lume. Când se văzură singuri şi părăsiţi pe stâncile Ceutei fură puşi într-o mare încurcătură. Hansa era acolo cu proprietarul ei şi cei zece voinici nu erau oameni să se dea înapoi de la însuşirea vasului pentru a se repatria. Dar printre ei nu se găsea

27 Cuţit în limba spaniolă (n.t.).

nici un marinar. Totuşi nu puteau rămâne veşnic pe-o stâncă şi când li se terminară proviziile îl siliră pe Hakhabut să-i primească la bord.

În aceste împrejurări, doi ofiţeri englezi din Gibraltar îi făcură o vizită lui Negrete — vizită pe care am pomenit-o înainte. Isac nu ştia ce vorbiseră englezii cu spaniolii. Fapt este că, în urma acestei vizite, Negrete îl sili pe Hakhabut să ridice pânzele ca să-l ducă pe el şi pe ai lui în locul cel mai apropiat al coastei marocane. Isac, obligat să asculte, dar obişnuit să stoarcă bani şi din piatră seacă, ceru spaniolilor săi plătească drumul, iar aceştia consimţiră, cu atât mai bucuros cu cât erau hotărâţi să nu-i dea nici un real.

De îndată bătrînul, fără suflare, scos din fire, se repezi la ofițerul de stat major.

Hansa plecă la 3 februarie. Briza suflând dinspre est, era uşor să conduci corabia. Era de ajuns să mergi cu vântul în spate. Marinarii de ocazie nu avură deci altceva de făcut, decât să ridice pânzele ca să plutească fără să ştie că se îndreaptă spre unicul punct de pe globul pământesc care le putea da adăpost.

Şi iată dar cum Ben-Zuf văzu într-o bună zi răsărind la orizont un vapor care nu era Dobrâna şi pe care vântul îl împingea domol spre portul Şelifului, pe fostul mal drept al fluviului.

Povestea lui Isac fu terminată de Ben-Zuf care adăugă că încărcătura Hansei, pe atunci completă, va fi foarte folositoare locuitorilor de pe insulă. Fără îndoială că vor cădea greu la înţelegere cu Isac Hakhabut, dar ţinând seama de împrejurări, era limpede că rechiziţionarea mărfurilor pentru binele obştesc nu era un lucru necinstit, de vreme ce tot nu le-ar mai fi putut vinde.

— În ce priveşte frecuşurile dintre proprietarul Hansei şi pasagerii lui, mai spuse Ben-Zuf, s-a hotărât că vor fi rezolvate cu binişorul de Excelenţa sa guvernatorul general care se afla „într-o inspecţie".

Hector Servadac nu-şi putu stăpâni un zâmbet când auzi explicaţiile date de Ben-Zuf. Apoi făgădui lui Isac Hakhabut că i se va face dreptate, ceea ce îl făcu să înceteze cu nesfârşitele chemări către „Domnul".

— Dar, zise contele Timaşev după ce Isac se retrăsese, cum ar putea să-i plătească oamenii ăştia?

— O! Au bani la ei, răspunse Ben-Zuf.

— Spanioli să aibă bani! exclamă contele Timaşev. Nu-mi vine să cred.

— Au, întări Ben-Zuf, i-am văzut cu ochii mei, pot spune chiar că sunt bani englezeşti.

— Ah! făcu căpitanul Servadac care-şi aminti de vizita ofiţerilor englezi la Ceuta. În sfârşit, n-are nici o importanţă. O să rezolvăm treaba asta mai târziu. Vă daţi seama, domnule conte, că Gallia are acum şi mai multe mostre de populaţie din bătrâna noastră Europă?

— Într-adevăr, domnule căpitan, răspunse contele Timaşev, există pe această bucată a vechiului nostru glob cetăţeni originari din Franţa, Rusia, Italia, Spania, Anglia, Germania.

Capitolul XIX.

ÎN CARE CĂPITANUL SERVADAC ESTE RECUNOSCUT ÎN UNANIMITATE DE VOTURI, INCLUSIV AL SĂU, GUVERNATOR GENERAL AL GALLIEI

Spaniolii veniţi pe bordul Hansei erau în număr de zece, socotind şi pe un băiat de doisprezece ani numit Pablo, salvat împreună cu ei. Întâmpinară cu mult respect pe acela care le fusese prezentat de Ben-Zuf drept guvernatorul general al provinciei şi, după plecarea lui din poiană, îşi reluară lucrul.

În acest timp căpitanul Servadac şi însoţitorii săi, urmaţi la o distanţă respectuoasă de Isac Hakhabut, se îndreptau spre acea parte a litoralului unde acostase Hansa.

Situaţia era acum binecunoscută. Din vechiul Pământ nu mai rămăsese decât Insula Gurbi şi patru insuliţe: Gibraltarul ocupat de englezi, Ceuta părăsită de spanioli, Madalena unde o găsiseră pe micuţa italiancă şi mormântul lui Ludovic cel Sfânt, pe ţărmul tunisian. Marea Galliană înconjura aceste puncte cruţate de cataclism, cuprinzând cam jumătate din fosta Mediterană. În jurul ei, faleze stâncoase, dintr-o substanţă de origine necunoscută, alcătuiau un zid de nepătruns.

Numai două din aceste puncte erau locuite: stânca Gibraltarului, pe care o ocupau treisprezece englezi, aprovizionaţi pentru ani mulţi de aici înainte, şi Insula Gurbi, numărând 22 locuitori, care urmau să se hrănească numai cu produsele ei.

Poate că mai exista, pe vreo insuliţă neştiută, un ultim supravieţuitor al vechiului pământ, misteriosul autor al biletelor culese în timpul călătoriei Dobrânei.

Aşadar, pe noul asteroid se găsea o populaţie de 36 de suflete.

Chiar dacă toată această mică lume ar fi fost strânsă într-o bună zi pe Insula Gurbi, insula cu cele 350 de hectare de pământ arabil ale ei, cultivate la ora aceea, bine îngrijite, putea să le ajungă cu prisosinţă. Totul era să se ştie în ce perioadă va

deveni din nou solul productiv, cu alte cuvinte după cât timp Gallia, eliberată de frigurile spaţiilor siderale, îşi va redobândi, prin apropierea de Soare, puterea vegetativă.

Două probleme se puneau în faţa gallienilor: 1 — Astrul lor urma o curbă care trebuia să-i aducă într-o zi aproape de centrul de lumină, adică o curbă eliptică? 2 — Dacă era eliptică, atunci care era mărimea ei, adică în ce perioadă Gallia, după ce va trece de punctul ei de afeliu, se va întoarce spre Soare?

Din nefericire, în actualele împrejurări, gallienii, lipsiţi de orice mijloace de cercetare, nu puteau în nici un fel să rezolve aceste probleme.

Trebuiau deci să se bizuie numai pe resursele de care dispuneau în prezent, adică proviziile de pe Dobrâna: zahăr, vin, rachiu, conserve etc., care puteau ajunge pentru două luni şi pe care contele Timaşev le punea la dispoziţia tuturor; însemnata încărcătură de pe Hansa, pe care Isac Hakhabut va fi obligat s-o dea, de voie de nevoie, mai devreme sau mai târziu pentru consumul general şi, în sfârşit, produsele vegetale şi animale de pe insulă, care, gospodărite cu grijă, puteau să asigure hrana populaţiei pe mulţi ani.

Căpitanul Servadac, contele Timaşev, locotenentul Prokop şi Ben-Zuf discutau, fireşte, în timp ce se îndreptau spre mare, despre toate aceste lucruri importante. Mai întâi, contele Timaşev, adresându-se ofiţerului de stat major, îi spuse:

— Domnule căpitan, le-aţi fost prezentat acestor oameni de ispravă drept guvernator al insulei şi socotesc că trebuie să vă păstraţi acest titlu. Sunteţi francez, ne găsim pe ceea ce a mai rămas, dintr-o colonie franceză, şi cum se cuvine ca orice grup de oameni să aibă un şef, eu şi oamenii mei vă recunoaştem ca atare.

— Pe cinstea mea, domnule conte, răspunse fără urmă de şovăială căpitanul Servadac, accept situaţia şi odată cu ea întreaga răspundere ce-mi revine. Lăsaţi- mă să nădăjduiesc că ne vom înţelege de minune şi că ne vom strădui din răsputeri pentru binele tuturor. Ei drăcie! Mi se pare că ce-a fost mai greu s-a făcut şi, sunt convins, că vom ieşi din încurcătură, dacă vom rămâne pe vecie despărţiţi de semenii noştri!

Rostind aceste cuvinte, Hector Servadac întinse mâna contelui Timaşev. Acesta i-o strânse şi înclină uşor din cap. Era prima strângere de mână pe care o schimbau cei doi, de când

se găsiseră unul în prezenţa celuilalt. De altfel, nici o aluzie cu privire la rivalitatea lor de odinioară nu fusese şi nu avea să fie niciodată făcută.

— Înainte de toate, spuse căpitanul Servadac, avem o problemă importantă de rezolvat. Oare trebuie să le aducem la cunoştinţă spaniolilor adevărata situaţie?

— Ah, nu, domnule guvernator! sări ca ars Ben-Zuf. Oamenii ăştia sunt şi aşa destul de molateci din fire. Dacă le-am mai şi spune cum stau lucrurile şi-ar pierde orice urmă de nădejde şi n-ar mai fi buni de nimic!

— De altfel, adăugă locotenentul Prokop, îmi închipui că sunt ignoranţi şi cred că n-ar înţelege absolut nimic din tot ceea ce li s-ar putea spune din punct de vedere cosmografic!

— Ei, şi? urmă căpitanul Servadac. Chiar dacă ar înţelege, nu s-ar sinchisi prea mult! Spaniolii nu se lasă impresionaţi peste măsură! Un cântec de ghitară, câţiva paşi de dans, nişte castaniete şi totul va fi uitat. Ce credeţi, domnule conte?

— Cred, răspunse contele Timaşev, că e mai bine să le spunem adevărul, aşa cum am făcut şi eu cu oamenii de pe Dobrâna.

— Este şi părerea mea, întări căpitanul Servadac, şi nu cred că trebuie să le ascundem situaţia unor oameni care vor împărtăşi pericolele ce decurg din ea. Oricât de ignoranţi ar putea fi aceşti spanioli, au băgat fără îndoială de seamă unele schimbări în fenomenele fizice, ca scurtarea zilelor, schimbarea mersului Soarelui, scăderea greutăţii. Să le spunem, dar, că sunt acum purtaţi prin spaţiu departe de Pământul din care n-a mai rămas decât această insulă.

— S-a făcut! răspunse Ben-Zuf. Să le spunem tot! Nici un ascunziş. Dar aş vrea să văd mutra lui Isac când va afla că se găseşte la câteva sute de milioane de leghe de vechiul lui Pământ, unde un cămătar de teapa lui a lăsat pesemne mulţi datornici! Acum prinde-i dacă poţi, dragul meu!

Isac Hakhabut era la cincizeci de paşi în spatele lor şi prin urmare nu putea să audă nimic din ceea ce se spunea. Mergea gârbovit, gemând, rugându-se la toţi zeii din lume de-a valma; dar, din când în când, din ochii lui mici şi vii ţâşneau fulgere, iar buzele i se strângeau în aşa fel, încât gura lui nu mai era decât o linie strâmbă.

Şi el observase fenomenele fizice noi şi în mai multe rânduri vorbise despre asta cu Ben-Zuf pe care căuta să-l

ademenească. Dar Ben-Zuf nutrea pentru el o antipatie vădită. Nu răspunsese deci decât cu glume la insistenţele lui Hakhabut. Aşa, de pildă, îi repeta că o fiinţă ca el nu avea decât de câştigat din sistemul actual şi că în loc să trăiască o sută de ani, ca orice fiu al lui Israel care se respectă, vă trăi acum două sute, dar că, ţinând seama de scăderea greutăţii lucrurilor pe suprafaţa pământului, povara anilor n-o să-i mai pară atât de grea! Mai adăuga că dacă Luna îşi luase zborul, faptul trebuia să-l lase rece, pentru că un zgârcit ca el n-ar fi dat niciodată un ban pe ea! Îl încredinţa că dacă Soarele apunea acolo unde avea altădată obiceiul să răsară, pesemne că cineva îi mutase patul din loc. În sfârşit, multe baliverne de soiul ăsta. Şi când Isac Hakhabut devenea mai stăruitor, răspundea numai:

— Aşteaptă-l pe guvernatorul general, moşule. E deştept al naibii! O să te lămurească el!

— Şi va avea grijă de mărfurile mele?

— Bineînţeles! Mai degrabă o să le confişte, decât o să le lase pradă jafului.

Aceste cuvinte nu prea mângâietoare ale lui Ben- Zuf avuseseră totuşi darul de a trezi nădejdi în inima lui Isac Hakhabut care pândea zilnic venirea guvernatorului.

Între timp, Hector Servadac şi însoţitorii lui ajunseră la ţărm. Acolo, cam pe la jumătatea ipotenuzei pe care o forma această parte a insulei, era ancorată Hansa. Insuficient apărată de câteva stânci, era foarte expusă şi o rafală de vânt din apus putea foarte bine s-o izbească de stânci făcând-o fărâme. Desigur nu putea rămâne ancorată acolo; trebuia neapărat dusă, mai curând sau mai târziu, la gurile Şelifului, lângă goeletă.

Când dădu cu ochii de tartana lui, Isac începu iar să se văicărească, ţipând şi strâmbându-se atât de tare, încât căpitanul Servadac îi porunci să tacă. Apoi, lăsând pe contele Timaşev şi Ben-Zuf pe mal, locotenentul Prokop şi căpitanul luară loc în barca Hansei care-i lăsă pe dugheana plutitoare.

Tartana era în stare perfectă şi prin urmare încărcătura nu avusese de suferit, lucru uşor de constatat. În cala Hansei se găseau sute de căpăţâni de zahăr, lăzi de ceai, saci de cafea, păpuşi de tutun, balerci cu rachiu, butoaie cu vin, putini cu peşte sărat, baloturi de stofă, bucăţi de pânză, haine de lână, ghete de toate mărimile şi căciuli pentru orice măsură, unelte,

obiecte gospodăreşti, vase de faianţă, topuri de hârtie, sticle cu cerneală, cutii de chibrite, sute de kilograme de sare, de piper şi de alte condimente, un stoc de brânzeturi de Olanda, până şi o colecţie de almanahuri din Liege — totul în valoare de mai bine de 100.000 de franci. Numai cu câteva zile înainte de catastrofă, tartana îşi reînnoise încărcătura la Marsilia, pentru ca s-o vândă peste tot, de la Ceuta până la Tripoli, acolo unde Isac Hakhabut, viclean şi iscusit, putea să încheie o afacere care să-i aducă un câştig însutit.
— O mină nesecată pentru noi, încărcătura asta bogată! spuse căpitanul Servadac.
— Dacă proprietarul ne va lăsa s-o exploatăm, răspunse locotenentul Prokop, clătinând din cap.
— Ei, domnule locotenent, ce vrei să facă Isac cu toate bogăţiile astea? Când o să afle că nu mai există nici marocani, nici francezi, nici arabi de jecmănit, o să fie nevoit să se învoiască.
— Ştiu eu? Dar oricum o să vrea să i se plătească marfa.
— O să-l plătim, domnule locotenent, o să-l plătim cu poliţe scadente pe vechea noastră lume!
— La urma urmei, domnule căpitan, adăugă locotenentul Prokop, aveţi tot dreptul să treceţi la unele rechiziţii...
— Nu, domnule locotenent. Tocmai pentru că acest om este german socot de cuviinţă că trebuie să mă port cu el într-un fel mai puţin nemţesc. De altfel, îţi repet, în curând va avea mai multă nevoie el de noi, decât noi de el! Când va afla că se găseşte pe un glob, şi probabil fără speranţă să se întoarcă în lumea veche, o să-şi dea mai ieftin bogăţiile!
— Orice ar fi, răspunse locotenentul Prokop, nu putem lăsa tartana aici. Ar fi pierdută la prima furtună. Nici n-ar putea să reziste, la presiunea gheţurilor, după ce va îngheţa marea, ceea ce nu va întârzia să se întâmple.
— Bine, domnule locotenent. Dumneata şi echipajul o veţi duce în portul Şelif.
— Chiar mâine, domnule căpitan, răspunse locotenentul Prokop, căci nu mai e vreme de pierdut.

Inventarul lucrurilor de pe Hansa fiind gata, căpitanul Servadac şi locotenentul se-ntoarseră pe mal. Se hotărî atunci ca întreaga colonie să se întrunească la postul gurbiului şi că în drum o să-i ia şi pe spanioli. Isac Hakhabut fu invitat să-l

urmeze pe guvernator, ceea ce şi făcu după ce aruncă o privire îngrijorată spre tartană.

O oră mai târziu, cei 22 locuitori de pe insulă erau strânşi în încăperea cea mare a postului. Acolo, pentru întâia dată, tânărul Pablo făcu cunoştinţă cu micuţa Nina, care păru foarte mulţumită că-şi găseşte un tovarăş de aceeaşi vârstă cu ea.

Căpitanul Servadac luă cuvântul şi vorbi în aşa fel, încât să fie înţeles şi de spanioli şi de bătrânul evreu, spunând că le va aduce la cunoştinţă situaţia gravă în care se aflau. Adăugă de asemenea că se bizuia pe devotamentul şi pe curajul lor şi că toţi trebuiau de acum să muncească pentru binele obştesc.

Spaniolii ascultau în linişte, dar nu puteau răspunde neştiind încă ce li se cerea. Totuşi, Negrete crezu de cuviinţă să ia cuvântul, aşa că se adresă căpitanului Servadac astfel:

— Domnule guvernator, tovarăşii mei şi cu mine am vrea să ştim, înainte de a ne angaja, cam în cât timp va fi cu putinţă să ne întoarcem în Spania?

— Să ne întoarcem în Spania, domnule guvernator general?! strigă Isac într-o franceză foarte bună. Asta nu, atâta timp cât nu-şi vor fi plătit datoriile! Şnapanii ăştia mi-au făgăduit câte 20 reali de cap ca să-i iau pe bordul Hamei. Sunt zece. Îmi datorează dar 200 de reali şi iau ca martori pe...

— Tacă-ţi gura! strigă Ben-Zuf.

— Vei fi plătit, spuse căpitanul Servadac.

— Aşa e şi drept, răspunse Isac Hakhabut. Fiecare după dreptul lui şi dacă boierul rus vrea să-mi împrumute doi-trei din mateloţii lui ca să-mi duc tartana la Alger, şi eu îi voi plăti da... Îi voi plăti... numai să nu-mi ceară cine ştie cât!

— Alger! sări iar Ben-Zuf, care nu putea să se stăpânească, dar află că...

— Lasă-mă să le aduc la cunoştinţă oamenilor, Ben- Zuf, ceea ce ei nu ştiu încă! spuse căpitanul Servadac. Apoi continuând în spaniolă zise: Ascultaţi, prieteni: un fenomen pe care nu l-am putut încă explica ne-a despărţit de Spania, de Italia, de Franţa, într-un cuvânt de întreaga Europă! Din celelalte continente na mai rămas nimic în afară de această insulă unde aţi găsit adăpost. Nu mai suntem pe Pământ, ci, după cât se pare, pe o bucată din glob, care ne poartă cu ea şi e cu neputinţă să spunem dacă vom mai vedea vreodată vechea noastră lume!

Înţelesesem oare spaniolii explicaţia dată de căpitanul Servadac? Era îndoielnic. Totuşi Negrete îl rugă să repete ceea ce spusese.

Hector Servadac o făcu cât mai bine cu putinţă şi, folosind imagini pe înţelesul lor, izbuti să-i facă să priceapă adevărata situaţie. Oricum ar fi fost, după ce Negrete schimbă câteva cuvinte cu ai lui, părură toţi că privesc lucrurile cu desăvârşită nepăsare.

Cât despre Isac Hakhabut, după ce-l ascultă pe căpitanul Servadac, nu scoase un cuvânt, dar strânse din buze de parcă ar fi încercat să ascundă un zâmbet.

Hector Servadac se întoarse atunci spre el şi îl întrebă dacă, după cele auzite, se mai gândea să iasă în larg şi să-şi ducă tartana la Alger, oraş din care nu mai rămăsese nici urmă.

De astă dată Isac Hakhabut zâmbi de-a binelea, dar în aşa fel, încât să nu fie zărit de spanioli. Apoi, vorbind în ruseşte ca să nu fie înţeles decât de contele Timaşev şi de oamenii lui, spuse:

— Nu-i aşa că nimic din toate astea nu-i adevărat şi că Excelenţa Sa guvernatorul general glumeşte?

La aceste cuvinte, contele Timaşev întoarse spatele nesuferitului bătrân cu un dezgust pe care nu se sili să-l ascundă.

Isac Hakhabut se întoarse atunci spre căpitanul Servadac şi îi spuse în franceză:

— Poveştile astea sunt bune pentru spanioli! Pot fi duşi. Dar cu mine, cu mine e altceva! Apoi, apropiindu-se de mica Nina, urmă în italiană: Nu-i aşa că nimic nu-i adevărat, fetiţo?

Şi ieşi din clădirea postului ridicând din umeri.

— Ei, fir-ar să fie! Ăsta ştie toate limbile? spuse Ben-Zuf.

— Da, Ben-Zuf, răspunse căpitanul Servadac, dar în orice limbă ar vorbi, în franceză, în rusă, în spaniolă, în italiană, sau germană, el tot despre bani vorbeşte!

Capitolul XX.

PRIN CARE SE DOVEDEŞTE CĂ PRIVIND CU ATENŢIE, IZBUTEŞTI ÎN

CELE DIN URMA SĂ ZĂREŞTI UN FOC LA ORIZONT

A doua zi, la 6 martie, fără să se mai sinchisească de părerile lui. Isac Hakhabut, căpitanul Servadac dădu ordinul ca Hansa să fie dusă în portul Şelif. Bătrânul nu spuse nimic, căci deplasarea tartanei îi apăra interesele. Dar trăgea nădejde să mituiască vreo doi-trei mateloţi de pe goeletă, ca să poată ajunge la Alger sau în orice alt port de coastă.

Imediat începură lucrările în vederea apropiatei iernări. Aceste lucrări erau, de altfel, mult înlesnite de forţa musculară mai mare pe care muncitorii puteau s- o desfăşoare. Se obişnuiseră cu fenomenele atracţiei scăzute şi cu decompresiunea aerului, care le activase respiraţia, aşa că acum nici nu le mai băgau în seamă.

Spaniolii, ca şi ruşii, se puseră, aşadar, pe treabă cu râvnă. Începură prin a amenaja, potrivit cu nevoile coloniei, postul care urma deocamdată să servească drept adăpost comun. Spaniolii veniră să locuiască aici, ruşii rămăseseră pe goeletă, iar evreul pe bordul tartanei sale.

Dar vasele ca şi casele de piatră nu puteau fi decât locuinţe provizorii. Trebuiau, încă înainte de sosirea iernii, să găsească adăposturi mai sigure împotriva gerurilor din spaţiile interplanetare, adăposturi care să fie călduroase, căci nu puteau fi încălzite din lipsă de combustibil. Numai nişte gropi adânci săpate în pământ puteau să constituie un adăpost potrivit pentru locuitorii de pe Insula Gurbi. Atunci când suprafaţa Galliei se va acoperi de un strat gros de gheaţă, substanţă rea conducătoare de căldură, puteau trage nădejde că temperatura interioară a gropilor va ajunge la un grad de căldură suportabil. Căpitanul Servadac şi tovarăşii lui urmau să ducă acolo o existenţă de adevăraţi troglodiţi, dar nu aveau de ales.

Din fericire nu se găseau în aceleaşi condiţii cu exploratorii sau vânătorii de balene din oceanele polare, cărora le lipseşte cel mai adesea pământul de sub picioare. Trăind pe marea îngheţată aceştia nu pot căuta în adâncurile ei un adăpost împotriva frigului. Fie că rămân pe mare, fie că îşi ridică locuinţe de lemn şi zăpadă, ei sunt prost apăraţi de marile scăderi de temperatură.

Aici, pe Gallia, dimpotrivă, pământul era solid şi chiar dacă erau siliţi să-şi sape locuinţe la câteva sute de picioare adâncime, gallienii sperau că vor putea înfrunta cele mai joase scăderi de temperatură.

Lucrările începură, aşadar, de îndată. Se ştie că la Gurbi nu lipseau lopeţile, sapele, târnăcoapele, uneltele de tot felul. Sub conducerea contramaistrului Ben-Zuf, cei 10 majos spanioli şi marinarii ruşi se puseră cu sârg pe treabă.

Dar o piedică avea să se ivească în calea muncitorilor şi a inginerului Servadac care îi conducea.

Locul ales pentru a săpa vizuina era situat la dreapta postului, acolo unde pământul forma o uşoară ridicătură. În prima zi săpăturile se făcură fără nici o greutate, dar, ajunşi la o adâncime de opt picioare, muncitorii dădură de o materie atât de dură, că nu putură s-o sfarme cu nici o unealtă.

Hector Servadac şi contele Timaşev, preveniţi de Ben-Zuf, recunoscură în această substanţă materia necunoscută care alcătuia litoralul Mării Galliene, precum şi fundul de mare. Era limpede că ea forma şi temelia Galliei. Mijloacele pentru a săpa până la o adâncime potrivită le lipseau. Praful de puşcă obişnuit n-ar fi fost suficient pentru a dezagrega această substanţă, mai rezistentă decât granitul şi, fără îndoială, că ar fi trebuit să folosească dinamita pentru a o arunca în aer.

— Ei drăcie! Dar ce mineral o fi ăsta? strigă căpitanul Servadac. Şi cum se face că o bucată din vechiul nostru glob e alcătuită din materia asta al cărei nume nu-l cunoaştem?

— Este cu desăvârşire inexplicabil, răspunse contele Timaşev, dar dacă nu izbutim să ne săpăm un adăpost în pământul acesta, ne aşteaptă o moarte grabnică!

Într-adevăr, dacă cifrele din documente erau reale şi dacă distanţa dintre Gallia şi Soare crescuse treptat după legile mecanicii, atunci Gallia trebuia să se găsească la aproximativ 100 milioane leghe depărtare de Soare, distanţă de trei ori mai mare decât cea care desparte astrul de Pământ atunci când trece la afeliu. E lesne de înţeles cât trebuie să fi scăzut căldura şi lumina Soarelui.

E adevărat că, drept urmare a poziţiei pe care o avea axa ei ce făcea un unghi de 90° cu planul orbitei, Soarele nu se depărta niciodată de ecuatorul Galliei şi că Insula Gurbi, străbătută de paralela zero, beneficia de această situaţie. În

această zonă, vara era veşnică, dar îndepărtarea de soare nu putea fi contrabalansată, iar temperatura continua să scadă. Gheaţa se şi formase între stânci, spre marea tulburare a fetiţei, şi era de aşteptat ca marea să îngheţe în curând în întregime.

Or, cu nişte geruri care mai târziu puteau să depăşească 60° sub zero, fără o locuinţă potrivită îi pândea în scurtă vreme moartea. Între timp termometrul se menţinea în medie la 6 grade sub zero, iar soba din încăperea postului înghiţea lemnul ce-l aveau la îndemână, nedând totuşi decât o căldură destul de slabă. Nu se puteau deci bizui pe acest fel de combustibil şi trebuiau să găsească o altă locuinţă, care să fie la adăpost de asemenea scăderi de temperatură, pentru că, în curând, aveau să vadă cum îngheaţă mercurul în termometre, poate chiar şi alcoolul!

Cât despre Dobrâna şi Hansa, se ştie, aceste două vase erau cu totul nepregătite să înfrunte frigul, încă de pe acum aspru. Nici nu se puteau gândi să locuiască pe corabie. De altfel, cine putea şti ce aveau să devină aceste nave după ce gheţurile se vor strânge în jurul lor în blocuri enorme?

Dacă Hector Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop ar fi fost oameni care să-şi piardă uşor cumpătul, atunci acesta ar fi fost prilejul cel mai bun. Într-adevăr, ce-ar mai fi putut născoci, de vreme ce ciudata duritate a solului îi împiedeca să sape un siloz?

Împrejurările deveneau tot mai grave. Dimensiunea aparentă a discului solar se reducea tot mai mult datorită distanţei. Când trecea la zenit, razele sale perpendiculare mai trimiteau puţină căldură, dar în timpul nopţii frigul se simţea foarte tare.

Căpitanul Servadac şi contele Timaşev, călare pe Zefir şi Galette, străbătură în lung şi în lat insula ca să caute un loc unde să poată locui. Caii zburau deasupra obstacolelor de parcă ar fi avut aripi. Căutare zadarnică! În diferite puncte făcură sondaje, dar pretutindeni dădură, la numai câteva picioare de suprafaţa solului, de aceeaşi temelie de neclintit.

Trebuiră să renunţe la gândul de a se adăposti sub pământ.

Luară atunci hotărârea ca gallienii, în lipsa unui siloz, să locuiască în clădirea postului, pe care aveau s-o apere pe cât s-o putea de frigul de afară. Fu dat ordinul să se

Spaniolìi, ca şi ruşii, se puseră pe treabă.

adune tot lemnul, uscat sau verde, de pe insulă, să fie doborâţi copacii ce acopereau câmpia. Nu era timp de stat pe gânduri. Tăierea copacilor începu de îndată.

Şi totuşi — căpitanul Servadac şi tovarăşii lui o ştiau prea bine — aceste măsuri nu ajungeau. Combustibilul se va termina repede. Ofiţerul de stat- major, în culmea îngrijorării, deşi nu lăsa să se vadă nimic, cutreiera insula repetând întruna: „O idee! O idee!"

Apoi vorbind într-o zi cu Ben-Zuf, îi zise:

— Ei drăcie! Tu n-ai nici o idee?

— Nu, domnule căpitan, răspunse ordonanţa. Şi adăugă: ei, dacă măcar am fi în Montmartre. Acolo sunt cariere gata săpate de toată frumuseţea!

— Dar, dobitocule, i-o întoarse căpitanul Servadac, dacă am fi în Montmartre, n-am avea nevoie de carierele tale!

Totuşi natura avea să le ofere tocmai adăpostul de care aveau nevoie pentru a lupta împotriva frigului din atmosferă. Iată în ce împrejurări îl descoperiră.

La 10 martie, locotenentul Prokop şi căpitanul Servadac se duseseră să exploreze capul de sud-est al insulei. Pe drum vorbiră de împrejurările cumplite ce-i puteau aştepta. Discutau chiar cu o oarecare aprindere, nefiind de acord asupra felului în care trebuiau să facă faţă acestor împrejurări. Unul se încăpăţâna să caute la nesfârşit adăpostul de negăsit, celălalt se străduia să născocească un nou mod de încălzire a locuinţei în care se găseau. Locotenentul Prokop susţinea cea din urmă soluţie şi-şi expunea motivele, când, deodată, se opri în mijlocul argumentaţiei. Se găsea în acel moment cu faţa spre sud, iar căpitanul Servadac îl văzu trecându-şi mâna peste frunte, ca şi cum ar fi vrut să-şi ia o ceaţă de pe ochi, apoi privind din nou cu o mare încordare.

— Nu! Nu mă înşel! strigă el. Văd o lumină acolo!

— O lumină?

— Da, în direcţia aceea!

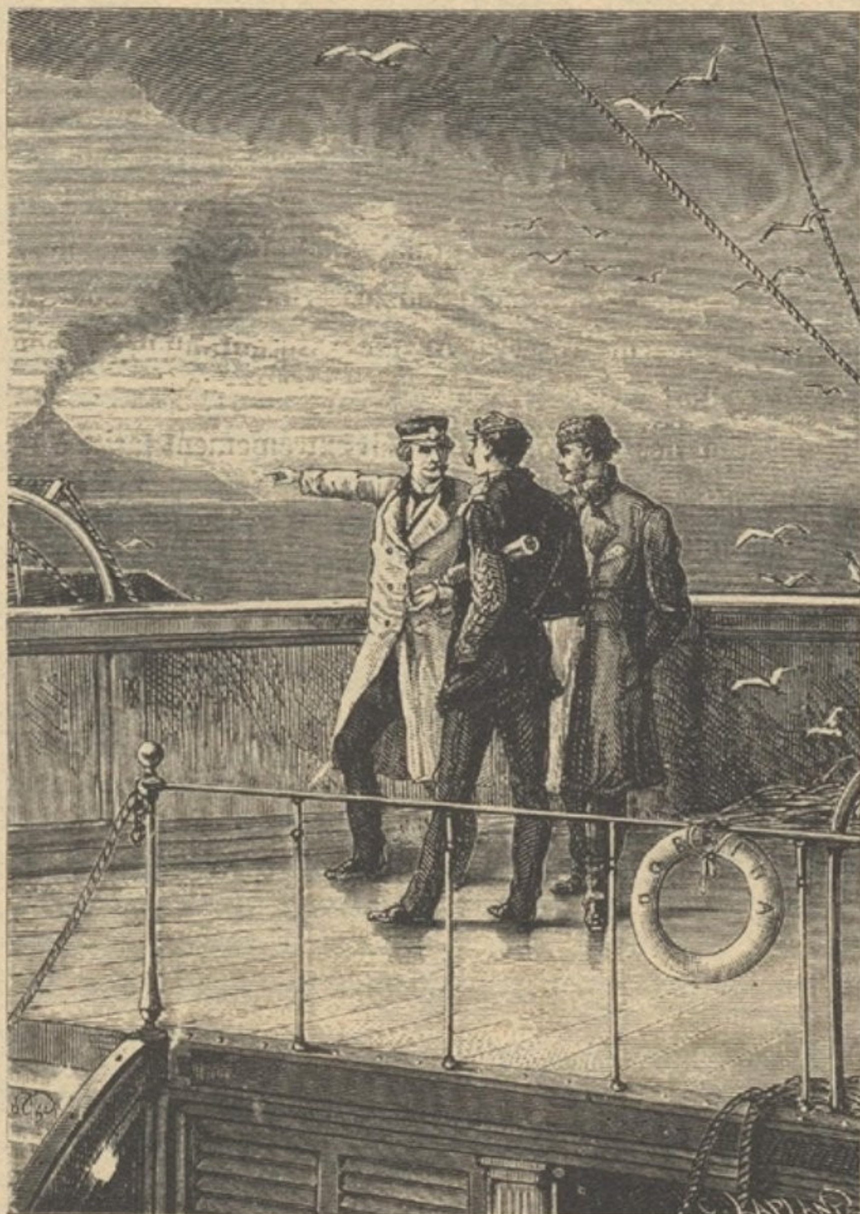
— Aşa e! răspunse căpitanul Servadac, care zărise şi el punctul luminos semnalat de locotenent.

Faptul nu mai putea fi pus la îndoială. O lumină se arăta deasupra orizontului, spre sud, sub forma unui punct sclipitor, din ce în ce mai luminos, pe măsură ce se lăsa seara.

— Să fie vreun vas? întrebă căpitanul Servadac.

— Atunci ar trebui să fie o navă în flăcări, răspunse locotenentul Prokop. Nici un fanar nu ar putea fi văzut de la această distanţă şi mai ales la asemenea înălţime.
— De altfel, adăugă căpitanul Servadac, focul nu se mişcă şi se pare că se vede un fel de reverberaţie în ceaţa înserării.
Cei doi observatori priviră cu mare atenţie câteva clipe, apoi, în mintea ofiţerului de stat major se făcu lumină:
— Vulcanul! exclamă el. Vulcanul pe lângă care am trecut cu Dobrâna! Şi într-o inspiraţie adăugă: Locotenente Prokop, iată adăpostul pe care-l căutăm! Iată o locuinţă în care toate cheltuielile de încălzire cad în seama naturii! Da! O să folosim pentru toate nevoile noastre această nesfârşită şi arzătoare lavă care se revarsă din munţi! Ah, locotenente, cerul nu ne-a părăsit! Vino! Vino! Mâine trebuie să ajungem până acolo, pe acel litoral. Ne vom duce să căutăm căldura, adică viaţa, până în măruntaiele Galliei dacă va fi nevoie.
În timp ce căpitanul Servadac vorbea cu atâta înflăcărare, locotenentul Prokop se străduia să-şi amintească fiecare amănunt. Existenţa vulcanului în direcţia aceea îi apăru ca sigură. Îşi aduse aminte că la întoarcerea Dobrânei, în vreme ce naviga de-a lungul coastei meridionale a Mării Galliene, un lung promontoriu îi tăiase calea şi îl obligase să urce până la latitudinea unde se găsea altădată Oranul. Acolo trebui să ocolească un munte înalt, stâncos, a cărui culme era împodobită cu un nor de fum. Fumul fusese fără îndoială urmat de un val de flăcări sau lavă incandescentă, şi această răbufnire lumina acum orizontul meridional şi îşi trimitea reflexele prin nori.
— Aveţi dreptate, domnule căpitan, spuse locotenentul Prokop. E într-adevăr vulcanul. Chiar mâine îl vom explora!

— Vulcanul! exclamă el.

Hector Servadac şi locotenentul Prokop se întoarseră în grabă la gurbi, unde la început nu vorbiră despre proiectele lor decât contelui Timaşev.
— Vă voi însoţi, răspunse contele. Dobrâna este la dispoziţia dumneavoastră.
— Cred că goeleta poate rămâne în portul Şelif, spuse atunci locotenentul Prokop. Şalupa cu aburi va fi de ajuns pe timpul ăsta frumos, pentru un drum de cel mult opt leghe.
— Fă cum crezi de cuviinţă, Prokop, zise contele Timaşev.

Ca şi alte luxoase vase de plăcere, Dobrâna avea o şalupă cu aburi, de mare viteză, a cărei elice era pusă în mişcare de un cazan mic, dar puternic, sistem Oriolle. Locotenentul Prokop, neştiind ce meleaguri va trebui să străbată, avea dreptate să aleagă această uşoară ambarcaţiune, căci ea îi îngăduia să cerceteze fără pericol cele mai mici golfuri ale litoralului.

Iată de ce, a doua zi, la 11 martie, şalupa cu aburi era încărcată cu cărbune, din care se mai găseau vreo zece tone pe Dobrâna. Apoi, după ce căpitanul, contele şi locotenentul se urcară la bord, şalupa ieşi din portul Şelif, spre marea uimire a lui Ben-Zuf, căruia secretul nu-i fusese împărtăşit. Dar, oricum, ordonanţa rămânea pe Insula Gurbi cu împuterniciri depline de guvernator general, lucru de care era tare mândru.

Cei treizeci de kilometri, care despărţeau insula de promontoriul unde se înălţa vulcanul, fură străbătuţi de şalupa rapidă în mai puţin de trei ore. Creasta promontoriului apăru toată în flăcări. Erupţia părea considerabilă. Oxigenul din atmosfera transportată de Gallia se combinase oare cu materiile eruptive din măruntaiele ei pentru a da naştere acestui incendiu intens sau, ceea ce era mai probabil, vulcanul acesta se alimenta dintr-o sursă proprie de oxigen?

Şalupa cu aburi naviga de-a lungul coastei, căutând un loc de debarcare potrivit. După o jumătate de oră de explorare, găsi în fine o îngrămădire semicirculară de stânci, formând un mic golf, şi care putea să ofere pe viitor adăpost sigur goeletei şi tartanei, dacă împrejurările vor îngădui să fie aduse până acolo.

Şalupa fu legată cu parâmele, iar pasagerii ei debarcară în partea de pe coastă opusă aceleia pe unde se scurgea către mare torentul de lavă. Apropiindu-se, căpitanul Servadac şi însoţitorii lui constatară cu satisfacţie că temperatura aerului creşte simţitor.

Poate că speranţele ofiţerului se vor împlini! Poate că, dacă în acest masiv uriaş se afla vreo adâncitură locuibilă, gallienii vor scăpa de cea mai mare primejdie ce-i pândea.

Iată-i, aşadar, căutând, scotocind, ocolind colţurile ascuţite ale muntelui, căţărându-se pe povârnişurile lui cele mai abrupte, urcându-i poalele largi, sărind de pe o stâncă pe alta ca nişte capre sălbatice, căci acum erau tot atât de sprinteni ca şi ele. Dar nicăieri nu călcau pe altceva decât pe aceeaşi substanţă cu prisme hexagonale ce părea a fi singurul mineral de pe asteroid.

Totuşi cercetările lor n-aveau să se dovedească zadarnice. În spatele unui mare zid de stânci, al cărui vârf se înălţa ca o piramidă spre cer, un fel de galerie strâmtă, sau, mai degrabă, un tunel întunecos săpat în coasta muntelui se deschidea în faţa lor. Păşiră imediat prin intrarea situată cam la 20 m deasupra nivelului mării.

Căpitanul Servadac şi cei doi însoţitori ai săi înaintară târându-se într-o beznă adâncă, pipăind pereţii tunelului întunecat, sondând depresiunile terenului. După bubuitul care se înteţea, îşi dădeau bine seama că nu putea fi departe hornul central al vulcanului. Singura lor teamă era să nu le fie dintr-o dată tăiată calea printr-un zid terminal cu neputinţă de trecut.

Dar încrederea căpitanului Servadac era de nezdruncinat, şi ea se transmitea contelui Timaşev şi locotenentului Prokop.

— Haideţi, haideţi! striga el. În împrejurări excepţionale trebuie să recurgi la mijloace excepţionale! Focul e aprins, soba nu-i departe! Natura ne dă combustibilul! Ei drăcie! O să ne coste ieftin încălzitul.

Temperatura era de cel puţin 15 grade peste zero. Când exploratorii atingeau cu mâna pereţii întortocheatei galerii, îi simţeau fierbinţi. Părea că materia stâncoasă din care era alcătuit muntele avea proprietatea de a conduce căldura de parcă ar fi fost metal.

— Vedeţi bine, spunea întruna Hector Servadac, înăuntru e un adevărat calorifer!

În sfârşit, o lumină puternică ţâşni în galeria întunecoasă şi se ivi o mare peşteră de unde se zărea lumina. Temperatura era foarte ridicată, dar suportabilă.

Cărui fenomen îi datora această cavernă săpată în masivul enorm strălucirea şi căldura ei? Pur şi simplu, unui torent de

lavă care se prăbuşea într-un golf, larg deschis spre mare! Ai fi zis că sunt pânzele de apă ale Niagarei centrale, întinse în faţa celebrei Grote a Vânturilor. Numai că aici, în faţa largii deschizături a cavernei, se desfăşurau nu nişte perdele de apă, ci nişte perdele de flăcări.

— Ah! Cerule îndurător, strigă căpitanul Servadac, nu ţi-am cerut atâta!

Capitolul XXI.

ÎN CARE SE VA VEDEA CE ÎNCÂNTĂTOARE SURPRIZĂ LE FACE NATURA, ÎNTR-O FRUMOASĂ NOAPTE, LOCUITORILOR DE PE GALLIA

Într-adevăr, caverna era o locuinţă minunată, gata încălzită şi luminată, destul de încăpătoare pentru toţi cei de pe Gallia. Nu numai Hector Servadac şi „supuşii săi", cum obişnuia să spună Ben-Zuf, puteau s-o locuiască în condiţii bune, ci şi cei doi cai ai căpitanului, precum şi un mare număr de animale domestice aveau loc să se adăpostească aici împotriva frigului, până la sfârşitul iernii galliene, dacă această iarnă va avea vreodată sfârşit.

Îşi dădură numaidecât seama că enorma scobitură nu era altceva decât capătul a vreo douăzeci de galerii care, după ce se ramificaseră în interiorul masivului, dădeau toate în acest loc. Aerul cald răspândea o temperatură foarte ridicată şi ai fi zis că trece prin porii minerali ai muntelui. Aşadar, sub bolţile masive, feriţi de toate intemperiile unui climat polar, înfruntând gerurile din spaţiu, oricât ar fi fost ele de aprige, toate vieţuitoarele de pe noul astru aveau să găsească aici un adăpost sigur, atâta vreme cât vulcanul va fi în activitate. Dar, după cum remarcă pe drept cuvânt contele Timaşev, nici un alt munte vulcanic nu fusese semnalat în timpul călătoriei Dobrânei pe perimetrul noii mări, şi, dacă acest unic horn servea drept supapă pentru focul interior de pe Gallia, erupţia putea să dureze secole.

Nu era deci de pierdut nici o zi, nici un ceas. În timpul cât Dobrâna mai putea naviga, trebuiau să se întoarcă la Insula

Gurbi şi să se mute în grabă, să transporte fără întârziere la noul lor domiciliu oamenii şi animalele, să înmagazineze cerealele şi furajele, să se instaleze definitiv pe „Pământul Cald", după cum numiră pe bună dreptate această porţiune vulcanică de pe promontoriu.

Şalupa se întoarse chiar în ziua aceea pe Insula Gurbi, şi, chiar de a doua zi, începură pregătirile.

Era vorba de o iernare îndelungată şi trebuiau să prevadă totul. Da, o iernare lungă, poate nesfârşită, cu mult mai ameninţătoare decât cele şase luni de noapte şi iarnă pe care le înfruntă navigatorii de pe mările arctice! Cine putea să prevadă, oare, clipa în care Gallia va fi eliberată din lanţurile ei de gheaţă? Cine putea să spună dacă în mişcarea ei de revoluţie ea urmărea o curbă care revenea la punctul de pornire şi dacă o orbită eliptică o va duce vreodată din nou aproape de Soare?

Căpitanul Servadac aduse la cunoştinţa tovarăşilor săi fericita descoperire ce o făcuse. Numele de „Pământul Cald" fu primit cu urale de Nina şi mai ales de spanioli. Cu toţii mulţumiră, aşa cum se cuvenea, providenţei, care rânduise atât de bine lucrurile.

În timpul următoarelor trei zile, Dobrâna făcu trei călătorii. Încărcată până la înălţimea bastingajului, ea transportă mai întâi recolta de cereale şi furaje, care fu depusă în adâncile încăperi ce trebuiau să servească drept depozite. La 15 martie, staulele stâncoase primiră acele animale domestice, tauri, vaci, oi şi porci, cam cincizeci la număr, a căror specie voiau să o perpetueze. Celelalte, pe care frigul avea să le stârpească în curând, trebuiau ucise în cantitate cât mai mare cu putinţă, conservarea cărnii pe termen nelimitat fiind uşoară în aceste regiuni friguroase. Gallienii vor avea în acest fel o uriaşă rezervă.

Perspectiva era liniştitoare, cel puţin pentru actuala populaţie a Galliei.

În ce priveşte problema băuturii, era foarte uşor de rezolvat. Trebuiau, bineînţeles, să se mulţumească cu apă dulce; dar apa nu le va lipsi niciodată, nici vara datorită râurilor de pe Insula Gurbi, nici iarna, de vreme ce frigul o va produce prin îngheţarea apei de mare.

În timp ce pe insulă se lucra, căpitanul Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop se îndeletniceau cu amenajarea

locuinţei de pe Pământul Cald. Trebuiau să se grăbească, căci gheaţa începuse să nu se mai topească nici la razele perpendiculare ale soarelui de amiază. Or pentru transporturi era mai bine să se folosească de mare, atâta vreme cât nu era încă prinsă de gheţuri, decât să treacă cu greu pe suprafaţa ei solidificată.

Amenajarea diferitelor scobituri din masivul vulcanic fu organizată cu mare pricepere. Noi explorări duseseră la descoperirea altor galerii. Muntele semăna cu un fagure uriaş plin de alveole. Albinele — vrem să spunem gallienii — aveau să găsească aici uşor locuinţe şi condiţii bune de confort. Pentru felul în care era alcătuită, aşezarea primi numele de „Fagurele-Nina", în cinstea fetiţei.

Prima grijă a căpitanului Servadac şi a însoţitorilor săi fu să întrebuinţeze cât mai bine cu putinţă, pentru nevoile zilnice, căldura vulcanică pe care natura le-o oferea cu atâta dărnicie. Deschizând drumuri noi şuvoaielor de lavă incandescentă, le aduseseră prin deviaţie până în locurile unde aveau să le folosească. Astfel, bucătăria de pe Dobrâna, instalată într-o încăpere potrivită în acest scop, fu încălzită de aici încolo cu lavă, şi Moşel, bucătarul-şef de pe goeletă, se deprinse repede cu noul fel de încălzire.

— Eh! spunea Ben-Zuf. Ce progres ar fi dacă, în vechea lume, fiecare casă ar avea drept calorifer un mic vulcan care n-ar costa nici un ban!

Grota cea mare, adică scobitura principală în care dădeau galeriile muntelui, fu destinată să slujească drept încăpere comună şi fu amenajată cu principalul mobilier din gurbi şi de pe Dobrâna. Velele de pe goeletă fuseseră scoase de pe vergi şi aduse la Fagurele-Nina, unde puteau servi la diverse scopuri. Biblioteca de la bord, bogată în cărţi franţuzeşti şi ruseşti, fu, bineînţeles, instalată în sala comună. O masă, lămpi, scaune completau mobilierul, iar pereţii fură împodobiţi cu hărţile de pe Dobrâna..

Se ştie că perdeaua de foc care masca golful din faţa grotei principale dădea lumină şi încălzea în acelaşi timp. Cascada de lavă cădea într-un mic bazin înconjurat de stânci, care părea că nu comunică în nici un fel cu marea. Era desigur gura unei prăpăstii foarte adânci, ale cărei ape vor rămâne lichide din pricina căldurii materiilor eruptive chiar atunci când

frigul va îngheţa toată Marea Galliană. O a doua scobitură, situată în fund, la stânga sălii comune, deveni camera căpitanului Servadac şi a contelui Timaşev. Locotenentul Prokop şi Ben-Zuf ocupau împreună un fel de adâncitură într-o stâncă, ce se deschidea spre dreapta. Găsiră chiar şi un fel de firidă, unde făcură o adevărată cămăruţă pentru micuţa Nina. Cât despre mateloţii ruşi şi spaniolii, ei îşi instalară culcuşul în galeriile care dădeau spre sala comună şi pe care căldura din hornul central, le făcea cât se poate, de bune de locuit. Acesta era Fagurele-Nina.

Micuţa colonie, instalată astfel, putea să aştepte fără teamă lunga şi aspra iarnă ce avea s-o sechestreze în masivul de pe Pământul Cald. Aici putea îndura fără primejdie o temperatură care, în cazul când Gallia va fi târâtă până la orbita lui Jupiter, nu va fi decât a 25-a parte din temperatura terestră.

Dar, în timpul pregătirilor de mutare şi în mijlocul activităţii înfrigurate care cuprinsese chiar şi pe spanioli, ce se întâmplase cu Isac Hakhabut, rămas pe locul de ancorare de pe Insula Gurbi?

Isac Hakhabut, încă neconvins, surd la toate dovezile pe care din spirit de umanitate ceilalţi le înmulţiseră ca să-i învingă neîncrederea, se afla la bordul tartanei lui, veghind asupra mărfurilor sale, aşa cum îşi veghează un avar comoara, mormăind, gemând, privind mereu zadarnic în zare, să vadă dacă nu cumva se iveşte un vas în preajma Insulei Gurbi. Scăpaseră astfel de chipul lui hâd la Fagurele-Nina şi nimeni nu se plângea de acest lucru. Isac declarase sus şi tare că nu va livra marfa decât pe bani având curs. De aceea, căpitanul Servadac interzisese să i se ia ceva, dar totodată şi să se cumpere ceva de la el. Se va vedea dacă încăpăţânatul va ceda, strâns cu uşa de realitatea care se va însărcina în curând să-l convingă.

Era vădit că Isac Hakhabut nu voia în ruptul capului să înţeleagă situaţia primejdioasă a micii colonii, cu care ceilalţi se împăcaseră. El se credea tot pe sferoidul terestru, pe care un cataclism îl modificase doar pe alocuri, şi socotea că, mai curând sau mai târziu, se va ivi prilejul să plece de pe Insula Gurbi ca să se apuce iar de comerţul lui pe litoralul mediteranean. Cu neîncrederea sa în toţi şi în toate, îşi închipuia că puseseră ceva la cale împotriva lui pentru a-l jefui. Aşa că,

nevoind să fie tras pe sfoară, respingea ipoteza că un bloc enorm se desprinsese de Pământ şi era dus prin spaţiu şi Veghea zi şi noapte ca să nu-i fie luate bunurile.

Dar, până la urmă, cum totul părea să verifice ipoteza unui nou astru rătăcind prin lumea solară — astru locuit numai de englezii de la Gibraltar şi de coloniştii de pe Insula Gurbi — în zadar îşi plimba Isac Hakhabut pe linia orizontului vechiul său ochean, cârpit ca un burlan de sobă, că tot nu vedea ivindu-se nici o navă şi nici un cumpărător care să se repeadă să-şi schimbe aurul pe bogăţiile Hansei.

Isac cunoştea planurile de iernare care urmau să fie puse în aplicare. La început, după obiceiul lui, refuzase să le dea crezare. Dar când văzu că Dobrâna face dese călătorii spre sud, ducând recolta şi animalele domestice, trebui să admită că Hector Servadac şi însoţitorii lui se pregăteau să părăsească Insula Gurbi.

Ce avea să se întâmple cu nenorocitul de Isac Hakhabut dacă, la urma urmei, tot ceea ce refuza să creadă era totuşi adevărat? Cum? Să nu se mai găsească pe Mediterana, ci pe Marea Galliană!? Să nu- şi mai vadă niciodată iubita sa patrie germană!? Nu va mai face negoţ la Tripoli şi Tunis, unde găsea cumpărători atât de uşor de înşelat? Dar asta însemna pentru el ruina!

Fu văzut părăsindu-şi mai des tartana şi amestecându-se printre ruşii şi spaniolii care nu prea îl cruţau cu vorba. Încercă iar să-l ademenească pe Ben-Zuf, oferindu-i câteva fire de tutun, dar ordonanţa le refuză „căci aşa era ordinul".

— Nu, bătrâne! îi spunea el. Nici măcar un firicel! Ăsta-i consemnul! O să-ţi mănânci încărcătura, o s-o bei, o s-o prizezi toată singur singurel, Sardanapalule!

Isac Hakhabut, văzând că nu poate obţine nimic de la „sfinţi", se apropie de „Dumnezeu". Într-o bună zi se hotărî să-l întrebe el însuşi pe căpitanul Servadac dacă totul era adevărat, socotind că un ofiţer francez nu va înşela pe un sărman om ca el.

— Ei, drăcie, sigur, sigur că e adevărat! răspunse Hector Servadac, scos din fire de atâta încăpăţânare. Nu-ţi mai rămâne decât timpul necesar ca să te refugiezi la Fagurele-Nina!

— Cerul să mă ajute! murmură Isac Hakhabut speriat.

— Vrei trei-patru oameni ca să ducă Hansa în micul port de lângă Pământul Cald? îl întrebă căpitanul Servadac.
— Aş vrea să mă duc în Alger, răspunse Isac Hakhabut.
— Îţi spun că Algerul nu mai există!
— E oare cu putinţă?
— Pentru ultima dată te întreb, vrei să ne urmezi cu tartana dumitale la Pământul Cald, unde ne ducem să iernăm?
— Vai! S-a sfârşit cu marfa mea!
— Nu vrei? Ei bine, află atunci c-o să punem în siguranţă Hansa şi fără dumneata, şi chiar fără voia dumitale.
— Fără voia mea, domnule guvernator?
— Da, fiindcă nu vreau ca, din pricina încăpăţânării dumitale prosteşti, să fie nimicită preţioasa încărcătură, fără ca nimeni să profite de ea!
— Dar asta înseamnă pentru mine ruina!
— Ar fi o ruină şi mai mare dacă te-am lăsa după capul dumitale! răspunse Hector Servadac dând din umeri. Şi acum, lasă-mă-n pace!

Şi Isac Hakhabut se întoarse pe tartana lui, ridicând mâinile spre cer şi protestând împotriva nemaipomenitei rapacităţi a oamenilor.

La 20 martie, lucrările de pe Insula Gurbi erau terminate. Nu le mai rămânea altceva de făcut decât să plece. Termometrul scăzuse în medie până la 8 grade sub zero. Din apa cisternei nu mai rămăsese nici măcar o moleculă lichidă. Se hotărâră, aşadar, ca a doua zi să se îmbarce toţi pe Dobrâna şi să părăsească insula pentru a se refugia la Fagurele-Nina. Se deciseră, de asemenea, să ducă cu ei şi tartana, în pofida protestelor proprietarului ei. Locotenentul Prokop declarase că dacă Hansa rămânea la ancoră în portul Şelif nu va putea rezista presiunii gheţurilor şi va fi negreşit sfărâmată. În golful de la Pământul Cald, mai bine apărată, va fi în siguranţă şi, în orice caz, chiar dacă vasul ar fi fost pierdut — încărcătura putea fi salvată.

Iată de ce, câteva clipe după ce goeleta ridicase ancora, Hansa se pregăti şi ea de plecare, în ciuda ţipetelor şi blestemelor lui Isac Hakhabut. Patru marinari ruşi se urcaseră la bordul ei din ordinul locotenentului şi, cu marele ghiu întins, vasul- dugheană, cum îi spunea Ben-Zuf, părăsi Insula Gurbi şi se îndreptă spre sud.

Nu se poate spune ce blesteme rosti bătrânul în timpul traversării, ţinând-o întruna că acţionau împotriva voinţei lui, că n-avea nevoie de nimeni, că nu ceruse nici un fel de ajutor. Plângea, se văicărea, gemea — cel puţin din buze — căci nu se putea împiedica să nu arunce fulgere din ochii lui mici, cenuşii, printre lacrimile false. Apoi, trei ore mai târziu, când vasul fu bine prins în odgoane în golful de la Pământul Cald, şi când se văzu în siguranţă, împreună cu toate bunurile lui, dacă cineva s-ar fi apropiat de el ar fi fost izbit de vădita satisfacţie ce i se citea în priviri şi, ciulind urechile, l-ar fi auzit murmurând:

— Pe degeaba, de data asta! Tâmpiţii! Proştii! M-au dus pe gratis!

Toată fiinţa lui se arăta în aceste cuvinte. Pe degeaba! I se făcuse un serviciu „pe degeaba"!

Insula Gurbi era acum cu desăvârşire părăsită de oameni. Nu mai rămăsese nimic pe acest ultim petic de pământ dintr-o colonie franceză, în afară doar de animalele care scăpaseră de vânători şi pe care frigul nu va întârzia să le nimicească. Păsările, după ce încercaseră să găsească în depărtare un continent mai primitor, se întorseseră pe insulă, dovadă incontestabilă că nu se afla nicăieri un pământ în stare să le hrănească.

În ziua aceea, căpitanul Servadac şi însoţitorii lui îşi luară solemn în posesie noul domiciliu. Amenajarea interioară a Fagurelui-Nina plăcu tuturor şi toţi fură bucuroşi că aveau o locuinţă atât de confortabilă şi, mai ales, atât de călduroasă. Numai Isac Hakhabut nu împărtăşi mulţumirea generală. Nu voi nici măcar să viziteze galeriile din munte şi rămase pe bordul tartanei sale.

— Se teme, desigur, să nu-l punem să ne plătească chirie! zise Ben-Zuf. Ei, nu-i nimic! Nu va trece mult şi vulpea asta bătrână o să fie la strâmtoare în vizuina ei. O să-l alunge frigul!

Seara, se sărbători instalarea în noua locuinţă şi o masă bună, cu mâncăruri pregătite la focul vulcanic, îi strânse pe toţi în sala comună. Mai multe pahare, umplute cu vinuri franţuzeşti scoase din pivniţa de pe Dobrâna, fură închinate pentru guvernatorul general şi „consiliul său de administraţie". Ben-Zuf, fireşte, îşi avu şi el partea.

Se veseliră mult şi spaniolii se întrecură în voie bună. Unul din ei îşi luă ghitara, altul castanietele şi toţi cântară în cor. La

rândul său, Ben-Zuf intona celebrul refren al „zuavului", atât de cunoscut în armata franceză, dar al cărui farmec nu poate fi apreciat decât de cei care l-au auzit executat de un virtuoz ca ordonanţa căpitanului Servadac:

Misti got in dar dar tire lure!
Flic! Floc! Flac! lira, lira!
Far la rira,
Tour tala rire,
Tour la Ribaud,
Ricandeau.
Neodihnit, tihnit, lihnit, repaos, pe loc,
Cioc, boc!
De prindeţi cântarea mea,
Sunteţi cineva.

Apoi se improviză un bal — fără îndoială primul de pe Gallia. Mateloţii ruşi jucau câteva dansuri din ţara lor, foarte gustate de public după minunatul fandango al spaniolilor. Chiar Ben-Zuf execută cu atâta eleganţă şi înfocare un dans binecunoscut la Elysee- Montmartre, încât simpaticul dansator primi sincere felicitări din partea lui Negrete.

Era ora 9 seara când se isprăvi serbarea inaugurării. Simţiră cu toţii nevoia să iasă puţin la aer, căci dansurile şi căldura din sala cea mare îi înfierbântaseră.

Luând-o înaintea prietenilor lui, Ben-Zuf intră în galeria principală care ieşea pe ţărmul Pământului Cald. Căpitanul Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop îl urmau mai domol, când nişte strigăte ce răsunau afară îi făcură să grăbească pasul. Dar nu erau strigăte de groază, ci strigăte de bravo, urale care răsunau ca nişte împuşcături în aerul uscat şi curat.

Ajunşi la gura galeriei, căpitanul Servadac şi cei doi însoţitori ai lui îi zăriră pe toţi ceilalţi cocoţaţi pe stânci. Ben-Zuf, cu mâna întinsă spre cer, căzuse în extaz.

— Ah! Domnule guvernator general. Ah! Monseniore! striga ordonanţa cu o undă de bucurie în glas ce nu poate fi redată în cuvinte.

— Ei bine, ce s-a întâmplat? întrebă căpitanul Servadac.

— Luna! răspunse Ben-Zuf.

Într-adevăr, Luna ieşea din ceţurile nopţii şi lumina pentru întâia oară orizontul Galliei!

Capitolul XXII.

CARE SE ÎNCHEIE CU O MICĂ EXPERIENŢĂ DE FIZICĂ DISTRACTIVĂ DESTUL DE CIUDATĂ

Luna! Dacă era Luna de ce dispăruse! Şi dacă apărea iar, de unde venea oare? Până atunci nici un satelit nu însoţise Gallia în mişcarea ei de revoluţie în jurul Soarelui. Necredincioasa Diana părăsise Pământul ca să treacă în serviciul noului astru?

— Nu, e cu neputinţă, spuse locotenentul Prokop. Pământul este la mai multe milioane leghe de noi şi Luna s-a învârtit tot timpul în jurul lui!

— Ce ştim noi? remarcă Hector Servadac. De ce n- ar fi căzut de curând Luna în centrul de atracţie al Galliei şi de ce n-ar fi devenit satelitul ei?

— S-ar fi arătat până acum la orizontul nostru, spuse contele Timaşev, şi n-am fi aşteptat trei luni ca s-o revedem.

— Pe cinstea mea, tot ce ni se întâmplă e atât de ciudat! răspunse căpitanul Servadac.

— Domnule căpitan, reluă locotenentul Prokop, ipoteza că atracţia exercitată de Gallia a fost destul de puternică pentru a-i răpi Pământului satelitul este inadmisibilă!

— Bine, domnule locotenent! răspunse căpitanul Servadac. Cine ştie dacă acelaşi fenomen, care ne-a smuls de pe globul terestru, n-a scos în acelaşi timp şi Luna din drumul ei? Apoi, rătăcind prin lumea solară, ea ni s-a alăturat...

— Nu, domnule căpitan, nu! răspunse locotenentul Prokop. Şi dintr-un motiv de netăgăduit.

— Şi care este acest motiv?

— Greutatea Galliei fiind mult mai mică decât cea a satelitului terestru, Gallia ar fi devenit luna acestuia şi nu invers.

— De acord, domnule locotenent, urmă Hector Servadac. Dar cine ne poate spune dacă nu suntem cumva o lună a lunii şi

dacă satelitul terestru, fiind aruncat pe o nouă orbită, noi nu-l însoţim prin lumea interplanetară?

— Ţineţi mult să resping şi această ipoteză? întrebă locotenentul Prokop.

— Nu, răspunse zâmbind căpitanul Servadac, fiindcă într-adevăr, dacă asteroidul nostru n-ar fi decât un subsatelit, el n-ar avea nevoie de trei luni ca să dea o jumătate de ocol Lunii, şi ea ar fi apărut de mai multe ori de la catastrofă!

În timpul acestei discuţii, satelitul Galliei, oricare ar fi fost el, se înălţa repede la orizont — ceea ce şi justifica ultimul argument al căpitanului Servadac. Putură să-l observe cu atenţie. Aduseră ocheanele şi curând se vădi că nu era străvechea Phoebe din nopţile terestre.

Într-adevăr, deşi satelitul era parcă mai aproape de Gallia decât e Luna de Pământ, părea mult mai mic, iar suprafaţa lui nu era mai întinsă decât a zecea parte a satelitului terestru. Deci nu era decât o Lună redusă, care reflecta destul de slab lumina Soarelui şi n-ar fi fost în stare să facă să pălească stelele de gradul al optulea. Se ridicase la apus, adică tocmai în opoziţie cu astrul luminos, şi trebuia să fie acum plină. Era cu neputinţă s-o confunzi cu Luna. Căpitanul Servadac fu nevoit să recunoască că nu se vedeau pe ea nici mări, nici dungi, nici cratere, nici munţi, nici unul din amănuntele care sunt desenate atât de clar pe hărţile selenografice. Nu mai era chipul acela blând al surorii lui Apollo care, proaspătă şi tânără după unii, bătrână şi zbârcită după alţii, privea liniştită, de atâtea veacuri, pe muritorii sublunari. Era deci o lună deosebită şi, aşa cum observă contele Timaşev, foarte probabil vreun asteroid pe care Gallia îl atrăsese.

Era oare vorba de una din cele 169 de planete pitice catalogate până la acea dată, sau de alta de care astronomii încă nu luaseră cunoştinţă? Poate le va fi dat să afle mai târziu. Există şi unii asteroizi atât de mici, încât un bun drumeţ le-ar putea face înconjurul în 24 de ore. Greutatea lor, în acest caz, e cu mult inferioară greutăţii Galliei, a cărei putere de atracţie ar fi putut foarte bine să se exercite asupra uneia din aceste planete în miniatură.

Prima noapte petrecută la Fagurele-Nina trecu fără nici un incident. A doua zi, viaţa în comun fu definitiv organizată. „Excelenţa Sa guvernatorul", cum obişnuia să spună cu multă

emfază Ben-Zuf, nu admitea ca cineva să stea cu braţele încrucişate. Într-adevăr, căpitanul Servadac se temea, mai mult decât de orice, de trândăvie şi de relele ei urmări. Treburile zilnice fură, aşadar, rostuite cu cea mai mare grijă şi lucrul nu lipsea. Îngrijirea vitelor era o treabă destul de grea. Pregătirea conservelor, pescuitul, atât timp cât marea nu îngheţa de tot, amenajarea galeriilor, care pe alocuri trebuiră curăţate ca să fie practicabile — mii de lucruri mărunte care se iveau neîncetat nu le lăsau o clipă de răgaz.

Trebuie să adăugăm că cea mai deplină înţelegere domnea în mica colonie. Ruşii şi spaniolii se înţelegeau de minune şi începură să îndruge câteva cuvinte în franceză, care era limba oficială de pe Gallia. Pablo şi Nina deveniseră elevii căpitanului Servadac care le dădea lecţii. Ben-Zuf se însărcinase să-i distreze.

Ordonanţa îi învăţa nu numai franceza, ci şi pariziana, care e mult mai distinsă. Le promise că într-o zi o să-i ducă într-un „oraş clădit la poalele unui munte", oraş fără pereche în lume, descriindu-l ca pe-o privelişte de vis. Se înţelege uşor despre ce oraş vorbea înflăcăratul profesor. Tot în acea vreme fu pusă la punct şi o chestiune de etichetă.

Vă aduceţi aminte că Ben-Zuf îl prezentase pe căpitanul său drept guvernator general al coloniei. Dar el nu se mărgini să-i acorde numai acest titlu, ci îl numea cu orice prilej monseniore, ceea ce până la urmă îl scoase din sărite pe Hector Servadac, care îi ordonă să nu i se mai adreseze cu acest titlu onorific.

— Totuşi, monseniore?... răspundea netulburat Ben-Zuf.

— Taci odată, dobitocule!

— Da, monseniore!

În sfârşit, căpitanul Servadac nemaiştiind cum să se facă ascultat, îi spuse într-o zi:

— N-ai de gând să nu-mi mai spui monseniore?

— Cum vrea monseniorul! răspunse Ben-Zuf.

— Dar bine, încăpăţânatule, ştii tu ce faci numindu-mă astfel?

— Nu, monseniore.

— Ştii ce înseamnă cuvântul ăsta pe care-l foloseşti fără să-l pricepi?

— Nu, monseniore!

— Află că înseamnă: „bătrânul meu", în latină, şi astfel dai dovadă că nu-ţi respecţi superiorul când i te adresezi spunându-i „bătrâne".

Şi, pe legea mea, după această mică lecţie, titlul onorific dispăru din vocabularul lui Ben-Zuf.

Marile geruri nu veniră totuşi în a doua jumătate a lunii martie, aşa că Hector Servadac şi însoţitorii lui nu se claustrară încă. Organizară chiar câteva excursii de-a lungul litoralului şi în interiorul noului continent. Îl explorară pe o rază de cinci-şase kilometri în jurul Pământului Cald. Pretutindeni, acelaşi groaznic pustiu stâncos, fără urmă de vegetaţie. Câteva şuviţe de apă îngheţată, ici şi colo petice de zăpadă, provenind din vaporii condensaţi în atmosferă, trădau apariţia elementului lichid pe suprafaţa lui. Dar câte veacuri nu se vor scurge până când un fluviu va putea să-şi croiască albia în acest sol pietros şi să-şi rostogolească apele până la mare! Cât despre această cristalizare omogenă, căreia gallienii îi dăduseră numele de Pământul Cald, era oare un continent sau o insulă şi se întindea sau nu până la polul austral? Nu se putea şti, iar o expediţie printre cristalizările metalice trebuia socotită ca imposibilă.

Căpitanul Servadac şi contele Timaşev putuseră să- şi facă într-o zi o imagine generală asupra acestei regiuni, cercetând-o de pe vârful vulcanului. Acest munte se înălţa la capătul promontoriului de la Pământul Cald şi avea cam 900-1.000 de metri deasupra nivelului mării. Era un bloc enorm, având forma unui trunchi de con construit cu destulă regularitate. Chiar pe locul unde era trunchiat se deschidea craterul îngust prin care se revărsau materiile eruptive şi deasupra acestuia se înălţa neîncetat o imensă cunună de vapori.

Pe vechiul pământ urcuşul pe vulcan nu s-ar fi putut face decât cu mare greutate şi oboseală. Povârnişurile lui foarte abrupte, văile extrem de lunecoase ar fi fost o piedică de netrecut în calea alpiniştilor celor mai încercaţi. În orice caz, această expediţie ar fi cerut o mare risipă de forţe, iar ţinta n- ar fi fost atinsă decât cu eforturi foarte mari. Aici, dimpotrivă, datorită însemnatei scăderi a atracţiei gravitaţionale, Hector Servadac şi contele Timaşev înfăptuiră minuni în ce priveşte sprinteneala şi energia. O ciută n-ar fi sărit mai iute de pe o stâncă pe alta, o pasăre n-ar fi trecut mai uşor peste crestele ascuţite ce mărgineau abisul. După mai puţin de o oră de mers

străbătuseră cei aproape o mie de metri care despărţeau vârful muntelui de poale. Ajunşi pe buza craterului erau mai puţin obosiţi ca după un kilometru şi jumătate de drum drept. Hotărât lucru, dacă locuirea planetei Gallia prezenta unele neajunsuri, ea oferea în schimb şi unele avantaje.

De pe vârful muntelui, cei doi exploratori, cu ocheanul la ochi, îşi dădură seama că înfăţişarea asteroidului era oarecum aceeaşi. La nord se întindea imensa Mare Galliană, netedă ca oglinda, fiindcă nu bătea nici cea mai mică adiere, de parcă gazele din atmosferă s-ar fi solidificat din pricina frigului din păturile superioare ale atmosferei. Un mic punct, ce se pierdea în ceaţă, arăta locul ocupat de Insula Gurbi. La est şi vest se desfăşura câmpia lichidă, pustie ca întotdeauna.

Spre sud, dincolo de marginea zării, se pierdea Pământul Cald. Acest capăt al continentului părea că formează un vast triunghi al cărui vârf era vulcanul, dar baza sa nu putea fi zărită. Văzut de la această înălţime, care ar fi trebuit să niveleze toate ridicăturile, solul teritoriului necunoscut nu părea practicabil. Milioanele de lamele hexagonale care-l împânzeau îl făceau cu totul inaccesibil unui drumeţ.

— Un balon sau aripi, spuse căpitanul Servadac, iată ce ne-ar trebui ca să explorăm noul ţinut! Drace! Suntem târâţi în spaţiu pe un adevărat produs chimic, tot atât de ciudat, zău, ca cele expuse în vitrinele muzeelor!

— Băgaţi de seamă, domnule căpitan, spuse contele Timaşev, cât se rotunjeşte de repede Gallia sub ochii noştri şi, prin urmare, cât de scurtă este distanţa care ne desparte de orizont?

— Da, domnule conte, răspunse Hector Servadac. E aceeaşi impresie pe care am avut-o şi de sus de pe falezele insulei. Pentru un observator aflat la o înălţime de 1.000 metri pe vechiul nostru Pământ, orizontul nu s-ar închide decât la o distanţă mult mai mare.

— Ce mic este globul gallian în comparaţie cu sferoidul terestru! spuse contele Timaşev.

— Fără îndoială, dar e prea de ajuns pentru populaţia care-l locuieşte! Observaţi că porţiunea lui fertilă se reduce actualmente la cele 350 hectare cultivate pe Insula Gurbi!

— Da, domnule căpitan, porţiune fertilă timp de două sau trei luni de vară şi poate nefertilă timp de mii de ani de iarnă!

— Ce să facem! zise căpitanul Servadac surâzând. Nu ni s-a cerut părerea la îmbarcarea noastră pe Gallia şi cel mai bun lucru este să fim înţelepţi!
— Nu numai înţelepţi, domnule căpitan, ci şi recunoscători celui care a aprins cu mâna lui lava vulcanului! Fără şuvoiul acesta fierbinte, eram osândiţi să murim de frig.
— Trag nădejdea, domnule conte, că aceste focuri nu se vor stinge înainte de sfârşitul...
— Ce sfârşit, domnule căpitan?
— Acela pe care ni-l va hotărî soarta!

Căpitanul Servadac şi contele Timaşev, după ce aruncară o ultimă privire asupra pământului şi apelor, se gândiră să coboare. Dar înainte de asta hotărâră să cerceteze craterul vulcanului. Observară mai întâi că erupţia era — lucru ciudat — destul de potolită. Nu era întovărăşită de vuietele dezordonate şi bubuiturile asurzitoare care anunţă îndeobşte izbucnirea materiilor vulcanice. Acest calm relativ nu putea să scape atenţiei exploratorilor. Nu era nici măcar o fierbere de lave. Substanţele lichide, în stare de incandescenţă, se ridicau în crater printr-o mişcare continuă şi se revărsau liniştit, ca şi cum apele ar fi dat peste marginea unui lac prea plin. Să ne fie îngăduită această comparaţie. Craterul nu semăna cu un ceainic pus la foc mare şi din care apa dă pe dinafară cu furie; era mai degrabă un lighean, umplut ochi, care se revărsa uşor, aproape fără zgomot. De aceea şi lipseau celelalte materii eruptive, ca ploaia de pietre arzătoare, azvârlite printre volutele de fum, care încununează îndeobşte creştetul muntelui, sau cenuşa amestecată cu fum, ceea ce explica şi de ce la poale solul nu era presărat cu pietrele poroase, de materiile sticloase şi de alte minerale de natură plutonică, atât de răspândite în apropierea vulcanilor. Nu se vedea nici măcar un singur bloc eratic, de vreme ce nici un gheţar nu se putuse încă forma.

Această particularitate, după cum remarcă Hector Servadac, era un semn bun şi prevestea o erupţie neîntreruptă şi veşnică. Furtunile cele mai cumplite ca şi furiile oarbe nu se prelungesc niciodată. Aici, râul de foc curgea cu un debit atât de egal, se revărsa atât de lin, încât izvorul din care ieşea părea nesecat. În faţa cascadei Niagara, ale cărei unde curg atât de domol pe fundul albiei lor în amonte, nici nu-ţi dă prin gând că apele acestea s-ar putea opri vreodată din drumul lor. Avură

aceeaşi senzaţie în vârful vulcanului pe care se găseau şi raţiunea ar fi respins ideea că lava ar înceta vreodată să se reverse din craterul său.

În ziua aceea se petrecu o schimbare în starea fizică a unuia din elementele de pe Gallia; dar trebuie să recunoaştem că ea fu chiar opera coloniştilor.

Într-adevăr, colonia fiind definitiv instalată pe Pământul Cald, după mutarea completă de pe Insula Gurbi, li se păru nimerit să provoace solidificarea suprafeţei Mării Galliene. Comunicaţia cu insula ar fi devenit posibilă pe apele îngheţate, iar vânătorii ar fi văzut astfel cum se lărgeşte terenul lor de vânătoare. Aşadar, în ziua aceea, căpitanul Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop întruniră toată populaţia pe o stâncă ce se înălţa deasupra mării, chiar la capătul promontoriului.

Cu toate că temperatura scăzuse, marea era tot lichidă. Faptul se datora imobilităţii ei desăvârşite, căci nici un suflu de aer nu-i încreţea suprafaţa. Se ştie că, în aceste condiţii, apa poate să reziste, fără să îngheţe, la un anumit număr de grade sub zero. Un simplu şoc e de ajuns, dealtfel, s-o facă să îngheţe brusc.

Micuţa Nina şi prietenul ei Pablo avuseseră grijă să nu lipsească de la întâlnirea generală.

— Drăguţă, spuse căpitanul Servadac, poţi să arunci un bulgăre de gheaţă în mare?

— O, da! răspunse fetiţa. Dar prietenul meu Pablo l- ar arunca mult mai departe decât mine.

— Încearcă totuşi, urmă Hector Servadac, punând în mâna Ninei o bucăţică de gheaţă. Apoi adăugă: uită- te bine, Pablo, ai să vezi că Nina noastră e o mică zână.

Nina îşi legănă de câteva ori mâna încoace şi încolo şi aruncă bucata de gheaţă care căzu în apa liniştită…

De îndată se auzi un sfârâit imens care se întinse până dincolo de zare.

Marea Galliană se solidificase pe întreaga ei suprafaţă!

Capitolul XXIII.

ÎN CARE SE VORBEŞTE DE UN EVENIMENT DE MARE IMPORTANŢĂ, DIN PRICINA CĂRUIA TOATĂ COLONIA INTRĂ ÎN FIERBERE

La 23 martie, trei ore după apusul Soarelui, Luna se înălţa la orizontul opus, iar gallienii o putură vedea cum intră în ultimul ei pătrar.

În patru zile, satelitul Galliei trecuse din opoziţie în cuadratura, ceea ce îi dădea o perioadă de vizibilitate de aproape o săptămână; prin urmare, 15-16 zile despărţeau perioadele de lună nouă. Aşadar, pentru Gallia, lunile selenare scăzuseră la jumătate, ca şi zilele solare.

Trei zile mai târziu, în ziua de 26, Luna intra în conjuncţie cu Soarele şi dispărea în razele lui.

— O să se întoarcă? se întreba Ben-Zuf care, fiind primul care semnalase prezenţa acestui satelit, se interesa de el din toată inima.

Într-adevăr, după atâtea fenomene cosmice a căror cauză rămânea pe mai departe necunoscută gallienilor, observaţia lui Ben-Zuf nu era o vorbă în vânt.

În ziua de 26, vremea era foarte senină, aerul uscat, iar termometrul scăzut până la minus 12 grade centigrade.

La ce distanţă de Soare se găsea oare Gallia? Ce drum străbătuse pe orbita ei de la data indicată pe ultimul document găsit în largul mării? Nici unul din locuitorii Pământului Cald n-ar fi putut s-o spună. Micşorarea aparentă a discului solar nu mai putea servi drept bază pentru un calcul, fie el şi aproximativ. Era păcat că savantul anonim nu le mai trimisese note cu rezultatele ultimelor lui observaţii. Căpitanul Servadac regreta mai mult decât ceilalţi faptul că ciudata corespondenţă cu unul din compatrioţii săi — se încăpăţâna să-l socotească ca atare — nu continuase.

— La urma urmei, spuse el tovarăşilor săi, se prea poate ca astronomul nostru să ne fi scris mai departe prin cutii de conserve sau tocuri de piele, dar nici unele, nici altele n-au ajuns până la Insula Gurbi sau până la Pământul Cald! Şi acum, când marea a îngheţat, putem să ne luăm nădejdea de a primi vreo scrisorică de la acest original!

După cum se ştie, marea era complet îngheţată. Trecerea din stare lichidă în stare solidă avusese loc pe un timp splendid şi într-un moment când nici o adiere nu tulbura apele galliene. De aceea, suprafaţa solidificată era netedă cu desăvârşire, ca aceea a unui lac, sau a unui teren de patinaj. Nici o umflătură, nici o adâncitură, nici o crăpătură. Era o gheaţă curată, fără eroziuni, fără nici un cusur şi se întindea până dincolo de zare.

Ce deosebire faţă de aspectul obişnuit al mărilor polare în apropierea banchizelor! Acolo, peste tot numai aisberguri, sfărâmături de banchize, sloiuri unele peste altele, într-un echilibru veşnic instabil. De altfel, câmpurile de gheaţă nu sunt altceva decât o îngrămădire de blocuri de gheaţă rău îmbucate, sfărâmături pe care frigul le ţine în poziţiile cele mai ciudate, munţi cu temelii şubrede care se înalţă până peste cele mai înalte catarge ale balenierelor. Nimic solid în aceste oceane arctice sau antarctice, nimic stabil; banchiza nu e turnată în bronz şi o pală de vânt, o modificare a temperaturii provoacă schimbări spectaculoase de peisaj. Aici, dimpotrivă, Marea Galliană era definitiv încremenită, mai mult chiar decât în perioada când suprafaţa ei tresărea la atingerea vântului din larg. Imensa câmpie albă era mai netedă decât podişurile Saharei sau stepele Rusiei, şi pentru o vreme îndelungată, fără îndoială. Pe apele ferecate ale mării, platoşa ce se îngroşa pe măsură ce frigul se înteţea va rămâne tot atât de rigidă până la dezgheţ... dacă dezgheţul va mai veni vreodată.

Ruşii erau deprinşi cu mările îngheţate ale nordului, care oferă aspectul unui câmp cristalizat în mod neregulat. De aceea se uitau cu oarecare mirare la Marea Galliană, lucie ca un lac, cu mirare, dar şi cu plăcere, căci câmpul de gheaţă, perfect neted, era minunat pentru exerciţiile de patinaj. Pe Dobrâna se găsea un sortiment bogat de patine şi el fu pus la dispoziţia amatorilor care dădură năvală. Ruşii îi învăţară să patineze pe spanioli şi scurt timp după aceea, în timpul frumoaselor zile ce urmară, pe gerul înţepător, dar suportabil datorită lipsei rafalelor de vânt, toţi gallienii până la unul se străduiau să descrie curbele cele mai elegante. Micuţa Nina şi tânărul Pablo se întrecură pe ei înşişi şi avură mult succes. Căpitanul Servadac, îndemânatic la toate exerciţiile de gimnastică, îşi ajunse repede din urmă profesorul, pe contele Timaşev. Până şi Ben-Zuf înfăptui minuni;

de altfel, patinase de multe ori pe marele bazin din piaţa Montmartre, „o adevărată mare, zău aşa!"

Felul acesta de exerciţiu, foarte sănătos, deveni totodată o distracţie folositoare pentru locuitorii Pământului Cald. La nevoie putea fi şi un mijloc rapid de locomoţie. Într-adevăr, locotenentul Prokop, unul din cei mai buni patinatori de pe Gallia, făcu în mai multe rânduri drumul de la Pământul Cald până la Insula Gurbi, adică vreo zece leghe, în timp de două ore.

— Iată ce va înlocui pe suprafaţa Galliei drumurile de fier din lumea veche, spunea căpitanul Servadac. În fond patina nu-i altceva decât o şină mobilă, prinsă de piciorul călătorului.

Între timp temperatura scădea treptat, iar media arătată de termometre era de 15-16 grade sub zero. Odată cu frigul scădea şi lumina, ca şi cum discul solar ar fi fost acoperit de Lună la nesfârşit, într-o eclipsă parţială. Un fel de clarobscur se lăsase asupra tuturor obiectelor, oferind ochilor o privelişte plină de tristeţe, ceea ce ducea la un fel de depresiune sufletească împotriva căreia trebuiau să lupte.

Cum ar fi putut aceşti exilaţi de pe globul terestru, odinioară atât de prinşi în vârtejul lumii, să nu se gândească la singurătatea ce se aşternuse în jurul lor? Cum ar fi putut uita că Pământul, gravitând la milioane de leghe de Gallia, se depărta din ce în ce mai mult? Puteau crede oare că o să-l mai vadă vreodată, când blocul desprins de el se afunda tot mai adânc în spaţiile interplanetare? Nimic nu-i asigura că, într-o bună zi, Gallia, lăsând în urmă aceste spaţii supuse puterii astrului solar, nu va alerga prin lumea siderală şi se va mişca în câmpul de atracţie al altui Soare.

Contele Timaşev, căpitanul Servadac şi locotenentul Prokop erau, fireşte, singurii din colonia galliană care îşi puteau imagina o asemenea eventualitate. Totuşi, însoţitorii lor, fără a pătrunde prea adânc tainele şi ameninţările viitorului, îndurau, fără s-o ştie, urmările unei situaţii fără precedent în analele lumii. Trebuia să se găsească un mijloc pentru a-i abate de la gânduri negre, fie instruindu-i, fie dându-le o ocupaţie, fie distrându-i, aşa că patinajul fu o diversiune fericită de la monotonele treburi zilnice.

Când am spus că toţi locuitorii Pământului Cald luau parte, mai mult sau mai puţin, la acest exerciţiu sănătos, nu l-am socotit, bineînţeles, printre ei şi pe Isac Hakhabut.

În ciuda frigului năprasnic, Hakhabut nu se mai arătase de la sosirea lui din Insula Gurbi. Căpitanul Servadac interzisese cu străşnicie să se intre în legătură cu el, aşa că nimeni nu se dusese să-l vadă pe Hansa. Dar un firişor de fum se ridica din coşul cabinei, arătând că proprietarul tartanei era tot la bordul ei. Trebuie că suferea din pricină că-şi ardea combustibilul, oricât de puţin ar fi fost, când ar fi putut să profite gratuit de căldura vulcanică din Fagurele-Nina. Dar prefera această cheltuială suplimentară obligaţiei de a părăsi Hansa, pentru a împărtăşi traiul comun. Cine ar fi vegheat în lipsa lui asupra preţioasei încărcături?

Era o gheață curată, fără eroziuni.

De

altfel, atât tartana, cât şi goeleta fuseseră astfel adăpostite, încât să poată suporta primejdiile unei iernări îndelungate. Locotenentul Prokop avusese grijă de toate. Solid înţepenite în micul golf şi prinse acum în carapacea de gheaţă, stăteau amândouă nemişcate. Dar coloniştii luaseră măsura, aşa cum fac cei ce iernează în mările arctice, să taie gheaţa pieziş sub coca vaselor. În felul acesta, blocurile de apă îngheţată se uneau sub chilă şi nu-şi mai exercitau puternica presiune asupra copastiei celor două vase, riscând să le sfărâme. Dacă nivelul câmpului de gheaţă s-ar fi ridicat, goeleta şi tartana s-ar fi înălţat şi ele tot cu atât; iar odată cu dezgheţul, nădăjduiau ca ele să revină pe linia de plutire potrivită cu elementul lor natural.

Marea Galliană era, aşadar, îngheţată pe toată întinderea ei şi, cu ocazia ultimei lui vizite pe Insula Gurbi, locotenentul Prokop văzuse cum câmpul de gheaţă se desfăşura cât vezi cu ochii la nord, la est, la vest.

Numai un singur loc din vastul bazin rezistase fenomenului de solidificare, şi anume, locul ce se găsea sub peştera principală şi unde se revărsau valurile de lavă incandescentă. Acolo, apele erau neacoperite de gheţuri, în cadrul lor de stânci, iar ţurţurii şi sloiurile care tindeau să se formeze sub acţiunea frigului erau îndată mistuiţi de căldură. Apa sfârâia şi se evapora în atingere cu lava şi un clocot continuu menţinea moleculele într-o stare de fierbere neîntreruptă. Această mică porţiune de mare, tot timpul lichidă, ar fi trebuit să îngăduie pescarilor să-şi arate meşteşugul. Dar, după cum spunea Ben-Zuf, „peştii erau prea fierţi ca să mai poată muşca din momeală" .

În primele zile de aprilie, timpul se schimbă, cerul se întunecă pe negândite. Totuşi, temperatura nu se schimbă, deoarece scăderea temperaturii nu depindea de o stare anumită a atmosferei, nici de cantitatea mai mare sau mai mică de vapori care o saturau. Într- adevăr, pe Gallia lucrurile stăteau cu totul altfel, supuse cu necesitate influenţei atmosferice, şi unde iernile cunosc oarecari întreruperi sub influenţa vântului. Gerul de pe noul sferoid nu avea importante variaţii de temperatură, pentru că el nu se datora decât îndepărtării de sursa de lumină şi căldură şi avea să se înteţească până când va atinge limita fixată de Fourier pentru temperaturile cosmice.

În acea vreme bântui o adevărată furtună, fără ploaie sau zăpadă, în timpul căreia însă vântul se dezlănţui cu o neasemuită violenţă. Năpustindu-se prin perdeaua de foc, care închidea pe dinafară intrarea în sala comună, el producea efectele cele mai ciudate. Fură nevoiţi să se păzească straşnic de lava pe care o împingea înăuntru. Dar nu avură motive să se teamă că o va răci. Dimpotrivă, saturând-o cu oxigen, uraganul activa arderile întocmai ca un uriaş ventilator. Câteodată rafala era atât de puternică, încât timp de o clipă perdeaua lichidă era spintecată şi un curent rece pătrundea în sala comună, dar crăpătura se închidea aproape imediat după aceea, aşa că această împrospătare a aerului din interior era mai degrabă binevenită decât dăunătoare.

La 4 aprilie, Luna de curând dobândită începuse să se desprindă din iradiaţia solară sub forma unui corn subţiratic. Ea apărea, deci, din nou după o absenţă de aproape opt zile, aşa cum era de prevăzut conform cu mişcarea ei de revoluţie pe care o observaseră.

Temerile mai mult sau mai puţin întemeiate că n- au s-o mai vadă nu se împliniseră — spre marea satisfacţie a lui Ben-Zuf — iar noul satelit părea hotărât să-şi facă cu conştiinciozitate serviciul în jurul Galliei.

Vă aduceţi aminte că, drept urmare a dispariţiei oricărui alt pământ cultivat, păsările luate de atmosfera galliană se refugiaseră pe Insula Gurbi. Aici, pământurile cultivate fuseseră suficiente pentru a le hrăni în timpul zilelor frumoase, aşa că se năpustiseră cu miile asupra insulei, sosind din toate colţurile asteroidului.

Dar odată cu venirea gerurilor, câmpurile se acoperiră de zăpadă, iar zăpada, curând preschimbată în gheaţă compactă, nu mai dădea posibilitate nici măcar pliscurilor celor mai puternice să pătrundă până la sol. Urmarea fu emigrarea generală a păsărilor care, din instinct, dădură năvală asupra Pământului Cald.

Continentul acesta, e adevărat, nu le oferea nici o hrană, în schimb era locuit. În loc să fugă de prezenţa omului, păsările se grăbeau să o caute. Toate rămăşiţele aruncate zilnic în afara galeriilor dispăreau într-o clipită, dar nu erau nici pe departe îndestulătoare pentru miile de exemplare din toate speciile. Curând, împinse atât de frig cât şi de foame, câteva sute de

zburătoare pătrunseră în tunelul îngust şi se instalară în interiorul Fagurelui-Nina.

Fură prin urmare siliţi din nou să le alunge, căci altfel situaţia ar fi devenit de neîndurat. Era un nou divertisment de la ocupaţiile zilnice, iar vânătorii din mica colonie nu stătură cu braţele încrucişate. Numărul păsărilor era atât de mare, încât părea o adevărată cotropire. Se arătau atât de înfometate şi, în consecinţă, atât de hrăpăreţe, încât ajunseseră să smulgă bucăţi de carne sau de pâine până şi din mâinile mesenilor din sala comună. Erau alungate cu pietre, cu bâte, cu focuri de armă, chiar. Dar numai după un şir de lupte înverşunate izbutiră să scape, în parte, de nesuferiţii musafiri, după ce mai întâi păstraseră câteva perechi pentru perpetuarea speciei.

Ben-Zuf era cel mai bun organizator al acestor vânători! Cum se mai zbătea, cum mai striga! Cu câte înjurături cazone nu le mai copleşea pe bietele zburătoare! Iar dintre cele care se distingeau prin calităţile lor comestibile, cum ar fi raţe sălbatice, potârnichi, becaţe, becaţine etc., câte nu fură mâncate, zile de-a rândul, de coloniştii Galliei! E chiar de presupus că vânătorii le ucideau cu vădită plăcere tocmai pe acestea.

Apoi, totul reintră în normal la Fagurele-Nina. Nu mai rămăseseră decât vreo sută de intruşi, care îşi făcuseră cuiburile în scobiturile din stânci, de unde nu puteau fi uşor alungaţi. Dar până la urmă aceşti intruşi se socotiră ei stăpânii locului şi nu mai lăsară înăuntru pe nimeni altul. Aşa că urmă o perioadă de încetare a ostilităţilor din partea ambelor tabere care luptau pentru independenţa domiciliului lor, şi, printr- o înţelegere tacită, le lăsară pe aceste încăpăţânate să facă de pază. Şi cum o mai făceau! Nefericita pasăre, rătăcită în galerii fără nici un drept, era repede gonită sau ucisă, de semenele ei nemiloase.

Într-o zi, la 15 aprilie, se auziră ţipete la intrarea galeriei principale. Era Nina care striga după ajutor. Pablo îi recunoscu vocea şi, luând-o înaintea lui Ben- Zuf, se grăbi să sară s-o scape pe micuţa lui prietenă.

— Vino! Vino! striga Nina. Vor să mă omoare.

Repezindu-se, Pablo zări o jumătate de duzină de goelanzi mari care se războiau cu fetiţa. Înarmat cu o bâtă, se aruncă în vălmăşag şi reuşi să alunge hrăpăreţele păsări de mare, dar nu înainte de a primi câteva lovituri puternice de cioc.

— Ce ai acolo, Nina? întrebă el.

— Ia te uită, Pablo! răspunse fetiţa, arătându-i o pasăre pe care o strângea la pieptul ei.

Ben-Zuf, care sosise şi el în clipa aceea, luă pasărea din mâinile fetiţei şi strigă:

— E un porumbel!

Era într-adevăr un porumbel şi chiar un exemplar din specia porumbeilor călători, căci avea aripile uşor despicate şi trunchiate la capete.

— Ah! zise deodată Ben-Zuf. Pe toţi sfinţii din Montmartre, are un săculeţ de gât!

Câteva clipe mai târziu, porumbelul se găsea în mâinile căpitanului Servadac, iar însoţitorii lui, întruniţi în sala cea mare, îl priveau nerăbdători.

— Avem veşti de la savantul nostru! strigă căpitanul Servadac. Marea fiind prinsă de gheţuri, el se foloseşte de păsări ca să-şi trimită mesajele. Ah! Numai de şi-ar fi dat de data aceasta numele şi mai ales adresa.

Săculeţul fusese în parte sfâşiat în timpul luptei porumbelului cu goelanzii. Îl deschiseră şi găsiră înăuntru o scurtă notă, redactată concis în termenii următori:

„Gallia.

Drum parcurs de la 1 martie până la 1 aprilie: 39.700.000 l.

Depărtare de Soare: 110.000.000 l

Captat pe Nerina în trecere.

Hrana va lipsi şi..."

Restul mesajului, rupt de pliscurile goelanzilor, nu se mai putea citi.

— Ah! Blestemat ghinion! strigă căpitanul Servadac. Semnătura era aici, fireşte, şi data şi locul de plecare al notei! E scrisă toată în franceză, de data asta, şi a scris-o un francez! Şi să nu poţi veni în ajutorul acestui nenorocit!

Contele Timaşev şi locotenentul Prokop se întoarseră la locul luptei în speranţa că vor găsi, pe vreo fâşie ruptă, un nume, o semnătură, un semn oarecare să-i poată pune pe urmele necunoscutului... Căutările lor se dovediră zadarnice.

— Nu vom şti niciodată unde se găseşte acest ultim supravieţuitor al pământului! exclamă căpitanul Servadac.

— Ah! zise deodată micuţa Nina. Prietene Zuf, ia te uită aici!

Şi spunând acestea, îi arătă lui Ben-Zuf porumbelul pe care cu atâta grijă îl ţine-a încă în mâini.

Pe aripa stângă a păsării se desluşea foarte bine urma unei ştampile umede, care purta în partea de jos, unde se notează locul şi data, un singur cuvânt care spunea tot ceea ce era mai important de aflat: „Formentera".

Capitolul XXIV.

ÎN CARE CĂPITANUL SERVADAC ŞI LOCOTENENTUL PROKOP AFLĂ, ÎN SFÂRŞIT, DEZLEGAREA TAINEI COSMOGRAFICE

— „Formentera!" strigară aproape într-un glas contele Timaşev şi căpitanul Servadac.

Era numele unei mici insule din grupul Balearelor, situată în Mediterana, şi arăta precis locul în care se găsea autorul documentelor. Dar ce căuta acolo un francez şi, dacă se mai afla în acel loc, mai era el oare în viaţă?

Era limpede că savantul îşi trimisese chiar din Formentera notele în care indica poziţiile succesive ale fragmentului de glob pământesc pe care-l numea Gallia.

Oricum, documentul adus de porumbel dovedea că la data de 1 aprilie, adică cu 15 zile în urmă, el era încă la postul lui. Dar, între acest mesaj şi cele anterioare exista o deosebire importantă: lipsea orice semn care ar fi trădat mulţumirea autorului.

Nu mai era nici un „va bene", „all right", „nil desperandum"! Mai mult încă, mesajul redactat numai în franceză conţinea un apel deznădăjduit, de vreme ce hrana ameninţa să se termine pe Formentera.

Aceste observaţii fură formulate în câteva cuvinte de căpitanul Servadac, care adăugă:

— Prieteni, vom veni imediat în ajutorul acestui năpăstuit...

— Sau al acestor năpăstuiţi, întări contele Timaşev. Domnule căpitan, sunt gata să vă însoţesc.

— E limpede, spuse atunci locotenentul Prokop, că Dobrâna a trecut pe lângă Formentera, atunci când am explorat regiunea fostelor Baleare. Şi dacă n-am văzut nici un pământ, asta înseamnă că n-a mai rămas decât o insuliţă din tot arhipelagul, ca la Gibraltar sau la Ceuta.
— Oricât de mică ar fi insuliţa, o vom găsi! răspunse căpitanul Servadac. Domnule locotenent, ce distanţă desparte Pământul Cald de Formentera?
— Cam o sută douăzeci de leghe, domnule căpitan. Pot să vă întreb cum aveţi de gând să străbateţi această distanţă?
— Pe jos, fireşte, răspunse Hector Servadac, de vreme ce marea e îngheţată, dar cu patinele! Nu-i aşa, domnule conte Timaşev?
— Să plecăm, domnule căpitan, spuse contele Timaşev, pe care soarta aproapelui nu-l lăsa niciodată indiferent şi şovăielnic.
— Am şi eu ceva de spus, zise repede locotenentul Prokop. Nu ca să vă împiedic să vă faceţi datoria, ci, dimpotrivă, ca să puteţi s-o îndepliniţi mai sigur.
— Vorbeşte, Prokop.
— Veţi pleca împreună, dumneavoastră şi căpitanul Servadac. Gerul însă e năprasnic, termometrul arată 22 de grade sub zero şi bate un vânt furios dinspre sud, aşa că temperatura este insuportabilă. Admiţând că aţi face douăzeci de leghe pe zi, v-ar trebui şase zile ca să ajungeţi la Formentera. Pe deasupra sunt necesare şi merinde nu numai pentru voi, ci şi pentru cei sau cel pe care vreţi să-l salvaţi...
— Vom merge cu raniţa în spate, ca doi soldaţi, răspunse repede căpitanul Servadac, care nu voia să ia în consideraţie decât greutăţile călătoriei şi nicidecum imposibilitatea de a o face.
— Fie, răspunse cu răceală locotenentul Prokop. Dar va fi nevoie să vă odihniţi pe drum în mai multe rânduri. Or, câmpul de gheaţă este neted şi nu veţi putea să tăiaţi o colibă într-un gheţar, după pilda eschimoşilor.
— Vom alerga zi şi noapte, domnule locotenent, răspunse Hector Servadac, şi în loc de şase zile vom face numai trei sau chiar numai două până la Formentera!
— Fie şi aşa, domnule căpitan. Admit că s-ar putea să sosiţi în două zile — ceea ce este imposibil din punct de vedere material. Şi ce veţi face cu cei pe care îi veţi găsi pe insuliţă aproape morţi de frig şi de foame? Dacă îi luaţi ca muribunzi de-acolo, veţi sosi cu ei morţi la Pământul Cald!

Cuvintele locotenentului Prokop făcură o impresie adâncă. Imposibilitatea de a înfăptui o călătorie în astfel de condiţii apăru limpede în ochii tuturor. Era clar că Hector Servadac şi contele Timaşev, fără un adăpost pe imensul câmp de gheaţă, dacă se va dezlănţui un viscol ar cădea fără speranţa să se mai ridice vreodată.

Hector Servadac, înflăcărat de un profund sentiment de generozitate, de gândul datoriei pe care o avea de îndeplinit, se împotrivea evidenţei. Se îndărătnicea să nu cedeze în faţa judecăţii reci a locotenentului Prokop. Pe de altă parte, credinciosul Ben-Zuf se silea şi el să-i dea tot sprijinul, declarându- se gata să iscălească foaia de drum odată cu cea a căpitanului, în cazul când contele Timaşev ar fi şovăit să plece.

— Ei bine, domnule conte? întrebă Hector Servadac.

— Vă voi urma în toate, domnule căpitan.

— Nu putem totuşi să ne părăsim semenii fără hrană, fără adăpost!

— Nu, hotărât, nu putem, întări contele Timaşev. Apoi întorcându-se spre Prokop: Dacă nu există un alt mijloc de a ajunge până la Formentera, în afara celui pe care tu îl respingi, îi spuse el, ne vom folosi totuşi de acesta, Prokop, şi soarta ne va veni în ajutor!

Locotenentul căzuse pe gânduri, aşa că nu răspunse contelui Timaşev.

— Ah! Dacă am avea măcar o sanie! strigă Ben-Zuf.

— O sanie ar fi uşor de construit, răspunse contele Timaşev, dar de unde să luăm câini sau reni ca să o tragă?

— N-avem caii noştri pe care am putea să-i potcovim pentru gheaţă? se repezi iar Ben-Zuf.

— N-ar suporta temperatura asta extrem de joasă şi ar cădea pe drum! răspunse contele.

— N-are a face, spuse atunci căpitanul Servadac. Nu avem de ales. Să facem sania...

— Sania e făcută, spuse locotenentul Prokop.

— Ei bine, să înhămăm...

— Nu, domnule căpitan. Avem un motor mai sigur şi mai rapid decât caii care n-ar rezista oboselii drumului.

— Ce motor? întrebă contele Timaşev.

— Vântul, răspunse locotenentul Prokop.

Vântul, da, vântul! Americanii au ştiut să-l folosească de minune pentru săniile lor cu pânze. Aceste sănii se iau la întrecere cu trenurile rapide din vastele preerii ale Statelor Unite, atingând viteze de 50 m pe secundă, adică 180 km pe oră.

Or, în clipa aceea, vântul bătea cu toată puterea dinspre sud şi putea să imprime acestui fel de vehicul o viteză de 12 până la 15 leghe pe oră. Era deci posibil ca între două răsărituri de soare la orizontul Galliei sania să ajungă până la Insulele Baleare, sau cel puţin până la singura insulă din arhipelag care scăpase din imensul dezastru.

Motorul era gata de a fi pus în funcţiune. Bine, dar Prokop mai adăugase că sania era gata şi ea. Într- adevăr you-you-ul[28] de pe Dobrâna, lung de vreo douăsprezece picioare, în care încăpeau cinci-şase persoane, nu era oare o sanie gata făcută? Nu ajungea să-i pui două tălpici false de fier care, sprijinind părţile, ar fi ca două patine pe care ar aluneca? Şi cât timp îi trebuia mecanicului de pe goeletă ca să potrivească tălpicile? Cel mult câteva ceasuri. Atunci pe câmpul de gheaţă neted ca în palmă, fără o piedică, fără o ridicătură, fără o zgârietură chiar, uşoara ambarcaţiune dusă de pânza ei şi cu vântul în spate nu va alerga cu o viteză neasemuită? În plus, puteau să acopere you-you-ul cu un acoperiş de lemn, căptuşit cu pânză groasă. Ar adăposti, în felul acesta, pe cei ce vor conduce sania la dus şi pe cei ce s-ar putea să-i aducă la înapoiere. Plină cu blănuri, încărcată de provizii diverse şi de întăritoare, cu o sobiţă portativă încălzită cu spirt, sania prezenta condiţiile cele mai favorabile pentru a ajunge până la insuliţă şi a transporta pe supravieţuitorii din Formentera.

Nu se putea născoci ceva mai potrivit, mai practic. O singură obiecţie se putea însă aduce. Vântul era bun pentru ca să se îndrepte spre nord. Dar atunci când vor trebui să se întoarcă spre sud?...

— N-are a face, strigă căpitanul Servadac. Să nu ne gândim acum decât cum să ajungem! Ne vom gândi după aceea şi la întoarcere!

---

28 Barcă cu unul sau două rânduri de vâsle care asigură legătura navei cu cheiul (n.t.).

De altfel, you-you-ul, dacă nu putea să înainteze ca un vas ce navighează cu ajutorul cârmei împotriva curentului, poate că cel puţin va reuşi să se folosească de vânt, într-o oarecare măsură, mergând pieziş. Tălpile de fier, muşcând din suprafaţa îngheţată, trebuiau să-i asigure cel puţin stabilitatea pe direcţie. Era prin urmare cu putinţă, dacă vântul nu se va schimba la întoarcere, să poată înainta şi spre sud. Dar vor vedea ei mai târziu ce va fi de făcut.

Mecanicul de pe Dobrâna, ajutat de câţiva mateloţi, se puse imediat pe treabă. Pe seară, you-you-ul, prevăzut cu o dublă armătură de fier în faţă, apărat de un acoperiş uşor, ca de şopron, având şi un fel de cârmă de metal care trebuia să-l ferească oarecum de smucituri, plin cu provizii, ustensile şi pături, era gata de drum.

Dar atunci, locotenentul Prokop ceru îngăduinţa să-l însoţească el pe căpitanul Servadac în locul contelui Timaşev. Pe de o parte, you-you-ul nu putea lua cu el mai mult de doi călători, pentru cazul că ar fi trebuit la întoarcere să aducă mai multe persoane, iar pe de alta, manevrarea pânzelor ca şi direcţia ce trebuia urmată cereau mâna şi priceperea unui marinar.

Contele Timaşev insistă, dar la rugăminţile stăruitoare ale căpitanului Servadac, care-i ceru să-l înlocuiască pe lângă tovarăşii ce rămâneau, trebui să cedeze. În fond, călătoria era plină de primejdii. Pasagerii de pe you-you erau expuşi la tot felul de pericole. Era de ajuns un viscol mai violent ca fragilul vehicul să se desfacă în bucăţi, iar în cazul că Hector Servadac nu se mai întorcea, numai contele Timaşev putea să fie şeful firesc al micii colonii... Aşa că acesta se învoi să rămână.

În ce-l privea, căpitanul Servadac nici nu voia să audă să-şi cedeze locul. Cel care cerea sprijin şi ajutor era fără îndoială un francez, aşa că lui, ca ofiţer francez, îi revenea sarcina de a-l ajuta şi salva.

În ziua de 16 aprilie, la răsăritul Soarelui, căpitanul Servadac şi locotenentul Prokop se îmbarcară în you- you. Îşi luară rămas bun de la tovarăşii lor, care erau foarte mişcaţi văzându-i gata să se avânte pe imensa câmpie albă, pe un ger de minus 25 grade centigrade. Ben-Zuf era trist. Marinarii ruşi şi spaniolii voiră cu toţii să strângă mâinile căpitanului şi locotenentului. Contele Timaşev îl îmbrăţişă pe viteazul ofiţer şi

îl sărută pe credinciosul său Prokop. O sărutare apăsată a micuţei Nina, care-şi stăpânea cu greu lacrimile, încheie înduioşătoarea scenă de despărţire. Apoi, cu pânza desfăşurată, you-you-ul luat ca de o imensă aripă se făcu nevăzut la orizont în câteva clipe.

Velatura you-you-ului se compunea dintr-o brigantină şi un foc, dispus în aşa fel, încât să primească vântul din spate. Viteza acestui uşor vehicul era deci excesiv de mare, iar călătorii socotiră că ea atingea cel puţin douăsprezece leghe pe oră. O gaură practicată în partea din spate a acoperişului îngăduia locotenentului Prokop să-şi scoată prin ea capul bine înfofolit, fără să se expună prea mult frigului, aşa că se puteau îndrepta, cu ajutorul busolei, direct spre Formentera.

You-you-ul mergea foarte lin. Nu se simţea nici măcar acea slabă frecare, de care nu sunt scutite nici trenurile care circulă pe şinele cele mai bune. Mai puţin greu pe suprafaţa Galliei decât ar fi, fost pe Pământ, aluneca fără ruliu şi fără tangaj şi de zece ori mai repede decât în mediul său firesc.

Căpitanul Servadac şi locotenentul Prokop aveau din când în când senzaţia că erau ridicaţi în aer, ca şi cum un aerostat i-ar fi plimbat deasupra câmpului de gheaţă. Dar nu se desprindeau niciodată de acest câmp îngheţat, a cărui pătură superioară se spulbera sub armătura de fier a you-you-ului, lăsând în urmă un nor de pulbere de zăpadă.

Putură să-şi dea seama uşor că peste tot marea îngheţată avea aceeaşi înfăţişare. Nici o vieţuitoare nu însufleţea întinderea pustie. Impresia produsă era deosebit de tristă. Totuşi, o oarecare poezie se desprindea din peisaj, impresionându-i diferit pe cei doi tovarăşi de drum, pe fiecare după firea sa. Locotenentul Prokop îl contempla ca un savant, căpitanul Servadac ca un artist sensibil la orice nouă emoţie.

Când Soarele apuse şi noaptea înlocui cu desăvârşire ziua, se apropiară unul de celălalt cu o mişcare involuntară, iar mâinile lor se strânseră în tăcere.

Noaptea era foarte întunecoasă pentru că din ajun era Lună nouă; în schimb stelele clipeau cu o strălucire neasemuită pe cerul întunecat. În lipsa busolei, locotenentul Prokop ar fi putut fără îndoială să se călăuzească după noua stea polară, care lucea la orizont. Se înţelege că, oricât de mare era distanţa

care despărţea acum Gallia de Soare, ea era cu totul neînsemnată în comparaţie cu nesfârşita depărtare a stelelor.

Cât despre distanţa Galliei, ea era de pe acum considerabilă. Ultima notă stabilea cu precizie acest lucru. Iată la ce cugeta locotenentul Prokop, în timp ce căpitanul Servadac, dând alt curs frământărilor sale, nu se gândea decât la acel sau acei compatrioţi ai săi în ajutorul cărora alerga.

Viteza Galliei de-a lungul orbitei sale scăzuse cu 20 milioane leghe de la 1 martie la 1 aprilie, conform celei de-a doua legi a lui Kepler. În acelaşi timp, depărtarea de Soare crescuse cu 32 milioane leghe. Se găsea deci cam la jumătatea zonei străbătute de planetele mici, care circulă între orbitele lui Marte şi Jupiter. Lucrul era dovedit dealtfel de captarea satelitului care, după nota primită, era Nerina, unul din ultimii asteroizi descoperiţi de curând. Aşadar, Gallia se îndepărta tot mai mult de centrul ei de atracţie, după o lege foarte riguroasă. Aşa stând lucrurile, nu puteau oare spera că autorul documentelor va izbuti să calculeze orbita şi să stabilească cu precizie matematică epoca în care Gallia va fi la afeliu, dacă urmează o orbită eliptică? Punctul acesta ar marca atunci depărtarea ei maximă şi, începând din acea clipă, ea va începe să se apropie din nou de Soare. S-ar cunoaşte atunci precis durata anului şi numărul zilelor galliene ce-l compun.

Locotenentul Prokop cugeta la aceste probleme grave când ziua îl surprinse brusc. Atunci se sfătui cu căpitanul Servadac. După calcul, socotind că străbătuseră de la plecare un drum de cel puţin 100 de leghe în linie dreaptă, hotărâră să micşoreze viteza you-you-ului. O parte din vele fură strânse şi, în ciuda gerului năprasnic, cei doi exploratori cercetară câmpia albă cu cea mai mare atenţie.

Era cu desăvârşire pustie. Nici o îngrămădire de stânci nu-i strica minunata netezime.

— Nu suntem cumva prea la vest de Formentera? spuse căpitanul Servadac după ce consultă harta.

— E posibil, răspunse locotenentul Prokop. După cum aş fi făcut şi pe mare, m-am ţinut în direcţia insulei. Acum putem însă să cercetăm şi spre est.

— Bine, răspunse căpitanul Servadac. Să nu pierdem o clipă!

You-you-ul fu manevrat în aşa fel, încât să se îndrepte spre nord-est. Hector Servadac, înfruntând vântul aspru, stătea

în picioare în faţă. Toată forţa lui se concentra în priviri. Nu căuta să zărească în aer vreun fir de fum, care să trădeze locuinţa nefericitului savant, lipsit probabil de combustibil şi de hrană. Nu! încercă să descopere la orizont vârful unei insuliţe răsărind pe câmpul de gheaţă.

Deodată ochii căpitanului Servadac se aprinseră. Întinse mâna spre un punct în depărtare.

— E acolo! strigă el.

Şi arătă spre un fel de construcţie de lemn care se desprindea pe linia circulară trasată între cer şi câmpul de gheaţă. Locotenentul Prokop îşi luase ocheanul.

— Da! răspunse el. Acolo e un pilon care serveşte vreunei măsurători geodezice!

Nu mai încăpea nici o îndoială! Pânza fu manevrată pe direcţie şi you-you-ul, care se găsea nu mai departe de şase kilometri de punctul semnalat, se avântă cu o viteză uimitoare într-acolo.

Căpitanul Servadac şi locotenentul Prokop, pradă celei mai vii emoţii, n-ar mai fi fost în stare să rostească un cuvânt. Pilonul se mărea repede în faţa ochilor, şi curând văzură o îngrămădire de stânci joase, ca o pată pe covorul alb al câmpului de gheaţă, deasupra cărora se înălţa pilonul.

Aşa cum presimţise căpitanul Servadac, nici un fir de fum nu se ridica de pe insulă. Pe acest frig cumplit, nu trebuia să-şi mai facă nici un fel de iluzie. Fără îndoială, you-you-ul alerga cu toate pânzele sus spre un mormânt.

După zece minute, cu vreun kilometru înainte de a sosi, locotenentul Prokop strânse brigantina, căci avântul you-you-ului era de ajuns să-l ducă până la stânci.

Atunci o emoţie şi mai mare strânse inima căpitanului Servadac. În vârful pilonului vântul răsucea o fâşie de pânză albastră. Era tot ce mai rămăsese din steagul Franţei!

You-you-ul se izbi de primele stânci. Insuliţa nu avea o circumferinţă mai mare de o jumătate de kilometru. Din Formentera, din Arhipelagul Balearelor, nici o altă rămăşiţă.

La baza pilonului se înălţa o biată baracă de lemn cu obloanele ermetic închise.

Să se repeadă pe stânci, să se caţere pe pietrele lunecoase, să ajungă la cabană fu pentru căpitanul Servadac şi pentru locotenentul Prokop treabă de o clipă.

Hector Servadac dădu cu pumnul în uşa cabanei, închisă pe dinăuntru.

Strigă. Nici un răspuns.

— Ajută-mă, domnule locotenent! zise căpitanul Servadac.

Şi amândoi, punând voiniceşte umărul, scoaseră din ţâţâni uşa pe jumătate putredă.

În singura încăpere a cabanei era întuneric deplin, linişte desăvârşită. Ultimul locuitor al acestei cabane ori plecase ori era acolo, dar mort.

Deschiseră obloanele şi lumina năvăli înăuntru. Pe vatra rece a sobei nu mai era nimic altceva decât cenuşa unui foc stins.

Într-un colţ, un pat. Pe pat, un trup întins.

Căpitanul Servadac se apropie şi un strigăt îi ieşi din piept:

— Mort de frig! Mort de foame!

Locotenentul Prokop se aplecă asupra nefericitului.

— Trăieşte! strigă el.

Şi deschizând o sticluţă cu un întăritor puternic, strecură câteva picături între dinţii muribundului.

Un oftat uşor se auzi, urmat imediat de câteva cuvinte, rostite cu un glas slab:

— Gallia?

— Da!... Da!... Gallia!... răspunse căpitanul Servadac. Şi e...

— E cometa mea, a mea!...

– E acolo! strigă el.

După aceste cuvinte, muribundul căzu într-o toropeală adâncă, în timp ce căpitanul Servadac îşi spunea:

„Dar îl cunosc pe acest savant! Oare unde l-am mai întâlnit?"

Nici nu se puteau gândi că s-ar putea să-i dea îngrijirile necesare şi să-l salveze de la moarte în cabană aceea unde lipseau cele trebuitoare. Hotărârea lui Hector Servadac şi a locotenentului Prokop fu repede luată. În câteva clipe, muribundul şi cele câteva instrumente de fizică şi de astronomie, hainele sale, hârtiile, cărţile şi o uşă veche, ce-i servea de tablă pentru calcule, fură transportate pe you-you.

Vântul care, din fericire, îşi schimbase pe trei sferturi direcţia le era aproape favorabil. Se folosiră de el, ridicară pânza şi singura stâncă ce mai rămăsese din Insulele Baleare fu lăsată în urmă.

La 19 aprilie, după treizeci şi şase de ore, fără ca savantul să fi deschis ochii sau să fi rostit vreun cuvânt, fu adus în marea sală din Fagurele-Nina, în timp ce coloniştii îi primeau cu urale pe îndrăzneţii lor tovarăşi, a căror sosire o aşteptaseră cu atâta nerăbdare.

Sfârşitul primei părţi

PARTEA A DOUA

Capitolul I.

ÎN CARE ESTE PREZENTAT, FĂRĂ MULTĂ CEREMONIE, AL TREIZECI ŞI ŞASELEA LOCUITOR AL SFEROIDULUI GALLIAN

Cel de al treizeci şi şaselea locuitor al Galliei îşi făcuse, în sfârşit, apariţia pe Pământul Cald. Singurele cuvinte — şi acelea aproape de neînţeles — pe care le rostise erau: „E cometa mea, a mea!"

Oare ce voia să însemne acest răspuns? Voia să spună că fenomenul, până atunci neexplicat, al proiectării în spaţiu a unui enorm fragment desprins de pământ se datora ciocnirii de o cometă? întâlnirea avusese loc pe orbita terestră? Căruia dintre cei doi asteroizi îi dăduse singuraticul de pe Formentera numele Gallia, astrului cu coadă sau blocului azvârlit prin lumea solară? Problema nu putea fi rezolvată decât de savantul care-şi revendicase cu atâta energie „cometa"!

Muribundul era, fără tăgadă, autorul notelor culese în timpul călătoriei Dobrânei , astronomul care scrisese mesajul adus de porumbelul călător la Pământul Cald. Numai el putuse să arunce tocul şi cutiile în mare şi să pună în libertate pasărea pe care instinctul urma s- o îndrepte spre singurul teritoriu locuibil şi locuit de pe noul astru. Acest savant — căci era fără îndoială un savant — cunoştea unele elemente ale Galliei. Putuse să-i măsoare depărtarea treptată de Soare şi să calculeze micşorarea vitezei ei orbitale. Dar — şi acesta era lucrul cel mai important — izbutise el să calculeze natura orbitei astrului şi reuşise să-şi dea seama dacă era o hiperbolă, o parabolă sau o elipsă? Determinase oare curba prin observarea celor trei poziţii succesive ale Galliei? În sfârşit, aflase dacă noul astru se găsea în condiţiile necesare pentru a se întoarce pe Pământ şi în câtă vreme se va întoarce?

Iată întrebările pe care contele Timaşev şi le puse mai întâi sieşi, apoi căpitanului Servadac şi locotenentului Prokop. Aceştia nu putură să-i dea un răspuns. Luaseră în consideraţie şi discutaseră aceste ipoteze în timpul călătoriei lor de întoarcere, dar fără să reuşească să le rezolve. Din nenorocire era de temut că singurul om care putea să posede cheia problemei nu fusese adus decât ca un trup neînsufleţit. Dacă aşa stăteau lucrurile, se vor vedea nevoiţi să renunţe pentru totdeauna la speranţa de a cunoaşte viitorul sortit lumii galliene!

Înainte de toate, trebuia reînsufleţit trupul acela de astronom, care nu mai dădea nici un semn de viaţă. Farmacia de pe Dobrâna, bine aprovizionată cu medicamente, nu putea fi întrebuinţată mai cu folos ca în acest scop important. Zis şi făcut, după remarca menită să-i încurajeze a lui Ben-Zuf:

— La lucru, domnule căpitan! Nici nu-ţi vine să crezi ce greu mor savanţii ăştia!

Începură să aplice muribundului mai întâi un tratament extern, masaje atât de straşnice încât ar fi dărâmat şi pe un om sănătos, şi apoi unul intern prin medicamente atât de întăritoare, încât ar fi înviat şi un mort.

Ben-Zuf, schimbat periodic de Negrete, fusese însărcinat cu tratamentul extern, şi putem fi încredinţaţi că cei doi voinici îşi făcură cu grijă treaba. Între timp, Hector Servadac se întreba în zadar cine era acest francez, pe care-l culesese pe insuliţa

Formentera, şi în ce împrejurări fusese, mai demult, în legătură cu el.

Ar fi trebuit totuşi să-l recunoască, dar nu-l văzuse decât la vârsta numită, pe bună dreptate, ingrată, căci aşa şi este, atât din punct de vedere moral cât şi fizic. Într-adevăr, savantul care se odihnea acum în sala cea mare de la Fagurele-Nina nu era altul decât fostul profesor de fizică al lui Hector Servadac de la liceul Charlemagne.

Acest profesor se numea Palmyrin Rosette. Era un adevărat savant, foarte bine pregătit în toate disciplinele matematice. După ultimul an al cursului inferior, Hector Servadac plecase de la liceul Charlemagne ca să intre la Saint-Cyr şi de atunci, nemaiîntâlnindu-se cu profesorul lui, cei doi se uitaseră sau mai degrabă crezuseră că au uitat unul de celălalt.

Elevul Servadac, se ştie, nu se omorâse niciodată cu cartea. În schimb, câte farse nu jucase împreună cu alţi ştrengari de teapa lui nefericitului Palmyrin Rosette.

Cine băga grăunţe de sare în apa distilată din laborator, ceea ce provoca reacţiile chimice cele mai neaşteptate? Cine scotea o picătură din mercurul barometrului ca să-l facă să vină în contradicţie flagrantă cu starea atmosferei? Cine încălzea termometrul cu câteva clipe înainte ca profesorul să-l consulte? Cine vâra insecte vii între ocular şi obiectivul lunetei? Cine distrugea izolaţia maşinii electrice, aşa încât să nu poată produce nici măcar o singură scânteie? În sfârşit, cine făcuse o găurică invizibilă în placa pe care se sprijinea clopotul maşinii pneumatice, încât Palmyrin Rosette se spetea pompând afară aerul care pătrundea mereu?

Acestea erau isprăvi dintre cele mai obişnuite ale elevului Servadac şi ale veselei sale bande. Şi farsele aveau cu atât mai mult farmec pentru elevi, cu cât profesorul lor îşi ieşea mai repede din fire. Furiile şi supărările lui îi făceau să râdă pe elevii din clasele mari de la liceul Charlemagne.

Doi ani după ce Hector Servadac plecase de la liceu, Palmyrin Rosette, care se simţea mai curând cosmograf decât fizician, părăsise cariera profesorală ca să se consacre cu precădere studiilor de astronomie, încercă să intre la Observator. Dar firea lui nesuferită, atât de cunoscută în lumea savanţilor, îi închise toate porţile. Cum avea o oarecare stare, începu să facă astronomie pe cont propriu, fără vreun titlu

oficial, şi să critice cu mare plăcere sistemele celorlalţi astronomi. Lui i se datora, dealtfel, descoperirea ultimelor trei planete pitice şi calcularea elementelor celei de a 325-a comete din catalog. Dar, aşa cum am spus, profesorul Rosette şi elevul Servadac nu se mai găsiseră niciodată faţă în faţă până la întâlnirea întâmplătoare de pe insuliţa Formentera. Or, după doisprezece ani, nu era de mirare că Hector Servadac nu recunoscu, mai ales în starea în care se afla, pe fostul său profesor Palmyrin Rosette.

Când Ben-Zuf şi Negrete îl scoseseră pe savant din blănurile care-l înväluiau din cap până în picioare, se găsiseră în faţa unui omuleţ de cinci picioare şi două degete, slăbit fără îndoială, dar pirpiriu de felul lui, foarte chel, cu unul din acele cranii lustruite care seamănă cu partea mai mare a unui ou de struţ, fără barbă, afară doar de un fir care nu mai fusese ras de o săptămână, un nas lung şi coroiat, servind drept bază unei perechi din acei ochelari formidabili, care, la unii miopi, par că fac parte integrantă din însăşi fiinţa lor.

Trebuie că omuleţul era foarte nervos. Puteai să-l compari cu o bobină Ruhmkorff, al cărei fir înfăşurat ar fi fost un nerv lung de mai mulţi hectometri şi în care curentul nervos ar fi înlocuit un curent electric de aceeaşi intensitate. Pe scurt, în „bobina Rosette", „nervozitatea" — să admitem pentru o clipă acest cuvânt barbar — era înmagazinată la o foarte înaltă tensiune, tot aşa ca electricitatea în bobina Ruhmkorff. Totuşi, oricât de nervos ar fi fost profesorul, nu era un motiv să-l laşi să-şi dea duhul. Într-o lume care nu numără decât treizeci şi cinci de locuitori, viaţa celui de-al treizeci şi şaselea nu e de dispreţuit. După ce muribundul fu în parte dezbrăcat, putură să constate că inima lui mai bătea încă — slab, dar mai bătea. Era deci cu putinţă să-şi vină în simţiri, datorită îngrijirilor energice ce i se dădeau. Ben-Zuf freca şi iar freca trupul uscat ca iasca, de ţi-era teamă să nu ia foc, ca şi cum şi-ar fi lustruit sabia pentru paradă, şi fredona refrenul atât de cunoscut:

„La Tripoli, cuceritorul
Luciul spadei câştigă…”

În sfârşit, după douăzeci de minute de masaj neîntrerupt, un oftat ieşi de pe buzele muribundului, apoi două, trei. Gura, lipită parcă până atunci, i se descleştă. Ochii i se întredeschiseră, se închiseră din nou, apoi se deschiseră de-a

binelea, deşi nu-şi dădea seama nici de locul unde se afla, nici de felul cum ajunsese acolo. Rosti câteva cuvinte, pe care însă nimeni nu le înţelese. Mâna dreaptă a lui Palmyrin Rosette se întinse, se ridică, se îndreptă spre frunte de parcă ar fi căutat un obiect ce nu se găsea la locul lui. Apoi savantul se încruntă, se înroşi şi, ca şi cum ar fi revenit la viaţă printr-un acces de furie, strigă:

— Ochelarii mei! Unde-mi sunt ochelarii?

Ben-Zuf căută ochelarii ceruţi. Fură găsiţi.

Ochelarii aceia monumentali erau prevăzuţi cu nişte adevărate lentile de telescop în chip de sticle. În timpul masajului se desprinseseră de tâmplele pe care păreau înşurubaţi de parcă o vergea străbătea capul profesorului de la o ureche la cealaltă. Fură potriviţi pe nasul ca un cioc de vultur, la locul lor firesc, şi atunci profesorul scoase un alt oftat, urmat de un hm! hm! ce putea fi interpretat ca un semn bun.

Căpitanul Servadac se aplecase deasupra lui şi-l privea cu mare atenţie. În clipa aceea, savantul deschise nişte ochi foarte mari. O privire ascuţită trecu prin lentilele groase ale ochelarilor şi cu o voce plină de supărare spuse:

— Elev Servadac, cinci sute de rânduri de copiat pentru mâine!

Cu aceste cuvinte îl salută Palmyrin Rosette pe căpitanul Servadac. Dar la această ciudată intrare în materie, iscată în mod evident de amintirea bruscă a unor vechi nemulţumiri, Hector Servadac, deşi crezuse o clipă că visează, recunoscu pe fostul lui profesor de fizică de la liceul Charlemagne.

— Domnul Palmyrin Rosette! strigă el. Fostul meu profesor, aici! În carne şi oase!

— Numai în oase, răspunse Ben-Zuf.

— Ei drăcie! Ce ciudată întâlnire... adăugă căpitanul Servadac uimit la culme.

Între timp Palmyrin Rosette căzuse iar într-un fel de somn ce se cuvenea respectat.

— Fiţi pe pace, domnule căpitan, spuse Ben-Zuf. Va trăi, pe răspunderea mea. Omuleţii ăştia sunt numai nervi! Am văzut eu şi mai uscaţi ca el, întorcându-se de mai departe!

— Şi de unde se-ntorceau, Ben-Zuf?

— Din Egipt, domnule căpitan, în cutii pictate!

— Erau mumii, dobitocule!

— Precum spuneţi, domnule căpitan!

Profesorul adormise, aşa că- l duseră într-un pat cald, fiind deci nevoiţi să amâne până la deşteptarea lui chestiunile urgente privitoare la cometă.

Toată ziua, căpitanul Servadac, contele Timaşev, locotenentul Prokop — care reprezentau Academia de Ştiinţe a micii colonii — în loc să aştepte cu răbdare până a doua zi, nu se putură împiedica să nu emită cele mai neverosimile ipoteze. Care era de fapt cometa pe care Palmyrin Rosette o botezase Gallia? Numele acesta nu se aplica, aşadar, fragmentului desprins de Pământ? Calculele de distanţă şi viteză cuprinse în note se refereau la cometa Gallia, nu la noul sferoid care-i purta pe căpitanul Servadac şi pe cei treizeci şi cinci însoţitori ai lui în spaţiu? Aşadar, nu mai erau gallieni aceşti supravieţuitori ai lumii terestre?

Iată întrebările ce şi le puneau. Or, dacă aşa stăteau lucrurile, aceasta însemna răsturnarea tuturor presupunerilor la care ajunseseră cu atâta strădanie şi care toate duceau la concluzia că un sferoid smuls chiar din măruntaiele pământului fusese proiectat în spaţiu — concluzie care se potrivea cu noile fenomene cosmice.

— Ei bine, strigă Hector Servadac, profesorul Rosette e aici şi el ne va spune cum stau lucrurile!

Venind vorba despre Palmyrin Rosette, căpitanul Servadac îl prezentă însoţitorilor săi aşa cum era, un om nesuferit, cu care nu se putea trăi în pace. Le vorbi despre el ca de un original fără leac, foarte încăpăţânat, tare iute la mânie, dar în fond foarte cumsecade. Cel mai bun lucru era să-l laşi să-i treacă supărarea, aşa cum aştepţi să treacă o furtună, punându-te la adăpost.

După ce căpitanul Servadac îşi încheie mica digresiune biografică, contele Timaşev luă cuvântul şi spuse:

— Fiţi încredinţat, domnule căpitan, că ne vom strădui să trăim în bună înţelegere cu profesorul Palmyrin Rosette. Cred, dealtfel, că ne va face un mare serviciu comunicându-ne rezultatele cercetărilor sale. Dar nu poate s-o facă decât cu o singură condiţie.

— Şi anume? întrebă Hector Servadac.

— Ca el să fie autorul documentelor pe care le-am găsit, răspunse contele Timaşev.

— Vă îndoiţi de acest lucru?

— Nu, domnule căpitan. Toate probabilităţile ar fi împotriva mea şi n-am vorbit astfel decât pentru a încheia şirul ipotezelor defavorabile.
— Ei, cine altul ar fi putut să scrie diversele note, dacă nu fostul meu profesor? le atrase atenţia căpitanul Servadac.
— Poate că vreun alt astronom, părăsit într-un alt punct al fostului glob terestru.
— Nu se poate, obiectă locotenentul Prokop, deoarece numai din documentele acelea cunoaştem noi numele de Gallia, nume care a fost pronunţat chiar de la bun început de profesorul Rosette!

La această remarcă foarte justă nu se putea găsi răspuns şi nu mai încăpea îndoială că solitarul de pe Formentera era autorul notelor. Dar ce căuta el acolo, asta o vor afla chiar din gura lui Apoi, nu numai uşa, ci şi hârtiile lui fuseseră aduse, odată cu el şi nu comiteau nici o indiscreţie consultându-le în timp ce dormea. Asta şi făcură.

Scrisul şi cifrele erau de aceeaşi mână care întocmise şi documentele. Uşa era toată acoperită de semne algebrice făcute cu cretă şi avuseseră mare grijă să nu se şteargă. Cât despre hârtii, erau mai ales foi volante, acoperite de figuri geometrice. Se încrucişau hiperbole, acele curbe deschise ale căror capete sunt infinite şi se depărtează tot mai mult una de alta; parabole, curbe caracterizate prin întoarcerea către punctul de pornire, dar ale căror ramuri se îndepărtează şi ele la infinit, în sfârşit, elipse, curbe mereu închise, oricât de prelungi ar fi.

Locotenentul Prokop remarcă că toate aceste curbe se refereau tocmai la orbitele cometelor, care pot fi parabolice, hiperbolice, eliptice — ceea ce însemna, în primele două cazuri, că acele dintre comete ce fuseseră zărite de pe pământ puteau să nu se mai întoarcă niciodată la orizontul terestru; iar în al treilea, că apăreau periodic la intervale de timp mai mult sau mai puţin îndelungate.

Era, aşadar, sigur, examinând doar hârtiile şi uşa, că profesorul se consacrase calculelor de orbite ale cometelor. Dar nu puteau să înţeleagă nimic din diversele curbe pe care le studiase pe rând, căci, pentru a-şi începe calculele, astronomii presupun întotdeauna că orbita cometei este parabolică.

În sfârşit, din toate rezulta că Palmyrin Rosette, în timpul şederii lui pe Formentera, calculase, integral sau în parte, elementele unei noi comete, al cărei nume nu era înscris în catalog. Calculul acesta îl făcuse oare înainte sau după cataclismul de la 1 ianuarie? Nu puteau s-o afle decât de la el.

— Să aşteptăm, spuse contele Timaşev.

— Aştept, dar fierb! răspunse căpitanul Servadac, care nu-şi găsea locul. Aş da o lună din viaţă pentru fiecare oră din somnul profesorului Rosette!

— Cred că aţi încheia un târg rău, domnule căpitan, spuse atunci locotenentul Prokop.

— Cum! Ca să aflăm care este viitorul astrului nostru...

— N-aş vrea să vă răpesc iluziile, domnule căpitan, răspunse locotenentul Prokop, dar faptul că profesorul ştie multe despre cometa Gallia nu dovedeşte deloc că el ar putea să ne informeze despre fragmentul care ne duce cu el! Oare există vreo legătură între apariţia ei la orizontul terestru şi proiectarea în spaţiu a unei bucăţi din glob?

— Da! Drace! strigă căpitanul Servadac. E o legătură vădită! E limpede ca lumina zilei că...

— Că?... spuse contele Timaşev ca şi cum ar fi aşteptat răspunsul interlocutorului său.

— Că Pământul s-a ciocnit de o cometă şi că ciocnirea a provocat desprinderea blocului ce ne poartă!

La această ipoteză, emisă atât de categoric de căpitanul Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop se priviră miraţi timp de câteva minute. Oricât de puţin probabilă ar fi fost întâlnirea unei comete cu Pământul, ea nu era imposibilă. O ciocnire de acest fel era o explicaţie dată, în sfârşit, inexplicabilului fenomen, era cauza de nedescoperit ale cărei efecte fuseseră atât de extraordinare.

— S-ar putea să aveţi dreptate, domnule căpitan, răspunse locotenentul Prokop, după ce examinase problema din acest nou unghi. Nu e cu neputinţă să se producă o astfel de ciocnire datorită căreia să se desprindă un fragment considerabil din globul pământesc. Dacă s-a întâmplat într-adevăr aşa, uriaşul disc pe care l-am văzut în noaptea de după catastrofă nu era altceva decât cometa care fusese, fără îndoială, deviată de pe orbita ei normală, dar a cărei viteză era atât de mare, încât Pământul n-a putut-o reţine în câmpul său de atracţie.

— Este singura explicaţie pe care am putea s-o dăm cu privire la apariţia acelui astru necunoscut, răspunse căpitanul Servadac.
— Iată o nouă ipoteză care pare foarte plauzibilă, spuse contele Timaşev. Ea pune de acord observaţiile noastre cu cele ale profesorului Rosette. Ar însemna atunci că acelui astru rătăcitor, de care ne-am ciocnit, i-a dat el numele de Gallia.
— Evident, domnule conte.
— Foarte bine, domnule căpitan, dar mai este un lucru pe care nu mi-l pot explica.
— Şi anume?
— Cum se face că acest savant e mult mai preocupat de cometa aceea decât de blocul care-l duce prin spaţiu!
— Ah, domnule conte, răspunse căpitanul Servadac, ştiţi bine cât de originali sunt uneori fanaticii ăştia ai ştiinţei, şi omul nostru, vă spun eu, e teribil de ciudat!
— E foarte probabil, adăugă locotenentul Prokop, ca el să fi calculat elementele Galliei înaintea ciocnirii. Profesorul putea foarte bine să vadă apropierea cometei şi s-o cerceteze în perioada anterioară catastrofei.

Observaţia locotenentului Prokop era justă. Oricum, ipoteza căpitanului fu în principiu adoptată. Totul se reducea la următorul fapt: o cometă, tăind ecliptica, s-a lovit de Pământ în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie, iar ciocnirea desprinsese din globul pământesc o bucată uriaşă care, de atunci, gravita prin spaţiile interplanetare.

Dacă membrii Academiei de Ştiinţe de pe Gallia nu ajunseseră încă să cunoască tot adevărul, ei erau în orice caz foarte aproape de el. Numai Palmyrin Rosette putea să lămurească pe deplin problema!

Capitolul II.

LA SFÂRŞITUL CĂRUIA CITITORUL AFLĂ CEEA CE, FĂRĂ ÎNDOIALĂ, GHICISE MAI DE MULT

Aşa se încheie ziua de 19 aprilie. În timp ce şefii discutau în chipul ştiut, coloniştii îşi vedeau de treburile zilnice. Intrarea

neaşteptată a profesorului în scena galliană nu-i preocupa peste măsură. Spaniolii, nepăsători din fire, ruşii, încrezători în stăpânul lor, nu se prea sinchiseau de cauze şi efecte. Nu se străduiau deloc să afle dacă Gallia îi va întoarce într-o bună zi pe Pământ sau dacă vor trebui să trăiască, sau mai bine-zis să-moară, aici! Iată de ce, în noaptea următoare, nu pierdură nici un ceas de somn şi se odihniră ca nişte înţelepţi pe care nimic nu-i poate tulbura.

Ben-Zuf, preschimbat în infirmier, nu se dezlipea de la căpătâiul profesorului Rosette. Se dedicase trup şi suflet acestei misiuni. Se jurase că-l va pune iar pe picioare. Onoarea lui era în joc. Şi cum îl mai îngrijea! Câte picături de tonice nu-i mai băga pe gît la cel mai mic prilej! Cum îi mai număra suspinele! Şi cum îi pândea cuvintele ce-i ieşeau de pe buze! Adevărul ne obligă să mărturisim că numele Galliei revenea adesea în somnul zbuciumat al lui Palmyrin Rosette, iar tonul lui era când neliniştit, când furios. Visa oare profesorul că voiau să-i fure cometa, că i se contesta descoperirea Galliei, că se punea la îndoială întâietatea observaţiilor şi calculelor sale? Era foarte probabil să fie aşa. Palmyrin Rosette era dintre aceia care şi în somn îşi ies repede din sărite.

Dar oricât de atent ar fi fost Ben-Zuf, el nu prinse din vorbele fără şir ale profesorului nimic ce l-ar fi ajutat să lămurească marea problemă. Pe de altă parte, profesorul dormi toată noaptea, iar suspinele, la început uşoare, se preschimbară în curând în sforăieli sonore, ceea ce era un semn bun.

Când Soarele se înălţă la orizontul occidental al Galliei, Palmyrin Rosette se mai odihnea încă, iar Ben-Zuf socoti de cuviinţă să-i respecte somnul. Dealtfel, în clipa aceea, atenţia ordonanţei fu atrasă în altă parte de un incident.

Mai multe lovituri răsunară la poarta cea mare care închidea intrarea în galeria principală a Fagurelui-Nina. Poarta îi apăra nu atât de musafirii nepoftiţi, cât de frigul de afară.

Ben-Zuf era gata să plece de lângă bolnav, dar după ce se gândi o clipă, îşi spuse că, pesemne, i se păruse. La urma urmei nu era portar şi, apoi, erau alţii mai puţin ocupaţi ca el care puteau face acest serviciu. Aşa că nu se clinti din loc.

La Fagurele-Nina toţi dormeau adânc. Zgomotul se auzi iar. Era limpede că fusese provocat de o fiinţă vie cu ajutorul unui obiect contondent.

— Ei drăcia dracului, asta-i prea de tot! îşi spuse Ben-Zuf. Cine poate să fie?
Şi se îndreptă spre galeria principală. Ajuns în faţa porţii întrebă cu o voce cât se poate de neprietenoasă:
— Cine-i acolo?
— Eu, îi răspunse un glas mieros.
— Cine, eu?
— Isac Hakhabut.
— Şi ce vrei?
— Să-mi deschideţi, domnule Ben-Zuf.
— Ce cauţi aici? Nu cumva vrei să-ţi vinzi marfa?
— Ştiţi prea bine că nu vor să mi-o plătească.
— Ei atunci, du-te la naiba!
— Domnule Ben-Zuf, spuse atunci Isac cu multă umilinţă în glas, aş vrea să vorbesc cu Excelenţa Sa guvernatorul general.
— Doarme.
— Aştept până când se va scula.
— Ei bine, aşteaptă acolo unde eşti.

Ben-Zuf se pregătea să plece fără să mai stea pe gânduri, când se ivi căpitanul Servadac, pe care-l trezise zgomotul.
— Ce s-a întâmplat, Ben-Zuf?
— Mai nimic. Câinele ăsta de Hakhabut vrea să vorbească cu dumneavoastră, domnule căpitan.
— Deschide, răspunse Hector Servadac. Să vedem ce vânt îl aduce.
— Care altul, dacă nu interesul!
— Deschide când îţi spun!

Ben-Zuf se supuse. Îndată după aceea, Isac Hakhabut, învăluit în caftanul lui vechi, se repezi în galerie. Căpitanul Servadac se întoarse în sala principală, iar Isac se ţinu după el, adresându-i-se cu toate titlurile onorifice.
— Ce doreşti? întrebă căpitanul Servadac, uitându- se drept în ochii lui Isac Hakhabut.
— Ah, domnule guvernator, strigă acesta, nu aţi aflat nimic nou în ultimele ceasuri?
— Deci după veşti ai venit aici?
— Bineînţeles, domnule guvernator, şi îndrăznesc să sper că-mi veţi spune...
— Nu-ţi voi spune nimic, jupâne Isac, pentru că nu ştiu nimic.

— Cu toate astea în cursul zilei de ieri a mai venit cineva pe Pământul Cald!
— Ai şi aflat?
— Da, domnule guvernator! De pe biata mea tartană am văzut cum pleacă you-you-ul pe un drum lung şi cum se întoarce! Mi s-a părut că văd cum coborâţi cu multă grijă...
— Ei, şi?
— Ei bine, domnule guvernator, nu-i aşa că aţi adus un străin?...
— Îl cunoşti?
— O, nu spun asta, domnule guvernator, dar, în sfârşit, aş fi vrut... aş fi dorit...
— Ce anume?
— Să vorbesc cu străinul, căci poate vine...
— De unde?
— De pe coasta nordică a Mediteranei şi îmi închipui că aduce...
— Că aduce, ce?
— Veşti din Europa! spuse Isac, aruncând o privire lacomă către căpitanul Servadac.

Va să zică, tot nu-şi schimbase părerea, după trei luni şi jumătate de şedere pe Gallia, încăpăţânatul! Cu firea lui, îi era desigur mai greu decât oricui să se desprindă din punct de vedere moral de lucrurile pământeşti, cu toate că din punct de vedere material o făcuse de mult! Dacă se văzuse nevoit cu mare regret să recunoască apariţia unor fenomene nefireşti, ca scurtarea zilelor şi a nopţilor, schimbarea punctelor cardinale în raport cu răsăritul şi apusul Soarelui, toate acestea, în mintea lui, se petreceau pe Pământ! Marea aceasta era tot Mediterana! Dacă o parte din Africa pierise fără putinţă de tăgadă în vreun cataclism, Europa rămăsese întreagă la câteva sute de leghe depărtare spre nord! Locuitorii ei nu-şi schimbaseră felul de a trăi şi el va mai putea să facă trafic, să cumpere, să vândă, într-un cuvânt să facă negoţ! Hansa va naviga acum de-a lungul coastei europene, în lipsa celei africane, şi poate nu va avea nimic de pierdut din această schimbare! Iată de ce alergase de îndată Isac Hakhabut la Fagurele-Nina ca să afle veşti din Europa.

Să cauţi să-i deschizi ochii lui Isac, să-i învingi îndărătnicia, era timp pierdut. Căpitanul Servadac nici nu se gândi măcar să încerce. Când auzi ce vrea de la el se mulţumi să ridice din umeri.

Dar cel care ridica şi mai tare din umeri era Ben- Zuf. Ordonanţa auzise cererea lui Isac şi răspunse el la rugăminţile stăruitoare ale lui Hakhabut, deoarece căpitanul îi întorsese spatele.
— Aşadar, nu m-am înşelat? continuă traficantul a cărui privire se aprinse. A sosit un străin ieri?
— Da, răspunse Ben-Zuf.
— Trăieşte?
— Nădăjduim.
— Aş putea să ştiu, domnule Ben-Zuf, din ce parte a Europei soseşte călătorul acesta?
— Din Insulele Baleare, răspunse Ben-Zuf care voia să vadă unde vrea să ajungă Isac Hakhabut.
— Insulele Baleare! Ce loc potrivit pentru comerţ pe Mediterana! Ce afaceri bune am făcut eu acolo altădată! Toată lumea cunoştea Hansa în arhipelag!
— O cunoştea şi încă prea bine!
— Dar insulele acestea sunt la mai puţin de douăzeci şi cinci de leghe de coasta Spaniei şi e cu neputinţă ca prea cinstitul călător să nu fi adus ceva veşti din Europa.
— Ba a adus şi-ţi va da unele veşti care o să-ţi facă plăcere!
— Adevărat, domnule Ben-Zuf?
— Adevărat.
— Nu m-aş uita la... reluă Isac şovăind... Nu... Fără îndoială... Deşi nu sunt decât un om sărman... N-o să mă uit la câţiva reali, acolo... Ca să pot vorbi cu el...
— Ba, te-ai uita!
— Da, dar tot i-aş da... Numai să vorbesc neîntârziat cu el!
— Vezi că drumeţul nostru e foarte ostenit, răspunse Ben-Zuf, şi acum doarme!
— Dar dacă l-am trezi...
— Hakhabut! spuse atunci căpitanul Servadac, dacă îndrăzneşti să trezeşti pe cineva aici, te dau afară!
— Domnule guvernator, răspunse Isac cu un glas şi mai umil, şi mai rugător, aş vrea totuşi să aflu...
— Şi vei afla, adăugă căpitanul Servadac. Vreau să fii de faţă, când noul nostru tovarăş ne va da veşti despre Europa!
— Şi eu, căci vreau să văd ce mutră vei face! Zise Ben-Zuf.

Nu-i fu dat lui Isac Hakhabut să aştepte prea mult. În clipa aceea, Palmyrin Rosette îi chema cu voce nerăbdătoare.

La chemarea lui, toţi se repeziră spre patul profesorului, căpitanul Servadac, contele Timaşev, locotenentul Prokop şi Ben-Zuf a cărui mână vânjoasă îl ţinea cu greu pe Hakhabut.

Profesorul nu era treaz decât pe jumătate şi, probabil încă sub puterea unui vis, striga:

— Ei, Joseph! Dracu să te ia, dobitocule! N-ai de gând să vii odată, Joseph?

Joseph era fără îndoială servitorul lui Palmyrin Rosette; dar el nu putea să vină pentru bunul motiv că mai locuia încă în lumea veche.

Ciocnirea Galliei avusese ca rezultat să despartă dintr-o dată şi, pesemne, pentru totdeauna pe stăpân de servitorul lui.

Între timp profesorul se trezea de-a binelea, ţipând întruna:

— Joseph! Joseph, fir-ai să fii de râs! Unde mi-e uşa?

— Iată-mă! spuse atunci Ben-Zuf. Uşa dumneavoastră e la loc sigur!

Palmyrin Rosette deschise ochii şi-l privi ţintă, încruntând din sprâncene.

— Tu eşti, Joseph? întrebă el.

— La ordinele dumneavoastră, domnule Palmyrin, răspunse netulburată ordonanţa.

— Ei bine, Joseph, cafeaua, şi mai repede!

— Cafeaua, imediat! răspunse Ben-Zuf, alergând la bucătărie.

În acest timp, căpitanul Servadac îl ajuta pe Palmyrin Rosette să se ridice în capul oaselor.

— Dragă domnule profesor, aţi recunoscut, aşadar, pe fostul dumneavoastră elev de la Charlemagne? îl întrebă el.

— Da, Servadac, da! răspunse Palmyrin Rosette. Sper că te-ai mai cuminţit în ultimii doisprezece ani!

— M-am cuminţit de tot! răspunse râzând căpitanul Servadac.

— Bine! Bine! spuse, Palmyrin Rosette. Dar unde e cafeaua mea? Fără cafea, mintea nu-i limpede şi astăzi am nevoie să fiu cu mintea limpede!

Din fericire, Ben-Zuf sosi aducând băutura de care era vorba, o uriaşă ceaşcă cu cafea neagră, fierbinte.

După ce goli ceaşca, Palmyrin Rosette se sculă din pat, intră în sala comună, aruncă o privire în jurul lui şi, în cele din urmă, se tolăni într-un fotoliu, în cel mai bun din câte fuseseră aduse de pe Dobrâna..

Atunci, deşi chipul lui era încă încruntat, profesorul, cu un ton plin de satisfacţie ce amintea biletele încheiate cu „all right", „va bene", „nil desperandum", intră în materie cu aceste cuvinte:

— Ei bine, domnilor, ce părere aveţi despre Gallia?

Căpitanul tocmai voia să-l întrebe înainte de toate ce-i Gallia, când Isac Hakhabut se repezi s-o facă. La vederea lui, profesorul încruntă iar din sprâncene şi, cu tonul unui om care n-a fost tratat cu respectul cuvenit, exclamă, dându-l la o parte cu mâna pe Hakhabut:

— Dar ăsta cine mai e?

— Nu-i daţi atenţie, răspunse Ben-Zuf.

Dar nu era uşor să-l opreşti pe Isac şi nici să-l împiedici să vorbească. Trecu din nou la atac fără să-i pese de cei din jur.

— Domnule, spuse el, în numele lui Dumnezeu, daţi-mi veşti despre Europa!

Palmyrin Rosette sări de pe fotoliu ca împins de un arc.

— Veşti despre Europa, vrea să afle veşti despre Europa!

— Da... da... răspunse Isac, agăţându-se de fotoliul profesorului ca să-i reziste mai bine lui Ben-Zuf care îl trăgea de-acolo.

— Şi la ce ţi-ar folosi? reluă Palmyrin Rosette.

— Ca să mă întorc acolo!

— Să te întorci! În ce zi suntem astăzi? întrebă profesorul întorcându-se spre fostul său elev.

— 20 aprilie, răspunse căpitanul Servadac.

— Ei bine, astăzi 20 aprilie, urmă Palmyrin Rosette cu faţa luminată, astăzi Europa este la 123 milioane de leghe de noi!

Isac Hakhabut se prăbuşi ca un om căruia i se smulsese inima din piept.

— Ei, asta-i bună! Pe aici nu ştiţi nimic?

— Iată ce ştim! răspunse căpitanul Servadac.

Şi în câteva cuvinte îl puse pe profesor la curent cu situaţia. Povesti tot ce se întâmplase, din noaptea de 31 decembrie, cum Dobrâna făcuse o călătorie de explorare, cum descoperise ce mai rămăsese din vechiul continent, adică cele câteva puncte din Tunis, Sardinia, Gibraltar, Formentera, cum în trei rânduri documente anonime căzuseră în mâinile exploratorilor, cum, în sfârşit, plecaseră din Insula Gurbi ca să vină pe Pământul Cald, cum părăsiseră postul ca să vină să locuiască la Fagurele-Nina.

Palmyrin Rosette ascultase povestirea dând oarecări semne de nerăbdare. Când căpitanul Servadac încheie, spuse:
— Domnilor, unde credeţi că sunteţi în clipa de faţă?
— Pe un nou asteroid care gravitează în lumea solară, răspunse căpitanul Servadac.
— Şi, după părerea dumneavoastră, acest asteroid este... ?
— Un uriaş fragment smuls din globul pământesc.
— Smuls! Nu, zău, smuls! Un fragment din globul pământesc! Dar oare de către cine, de către ce?...
— Prin ciocnirea cu o cometă, căreia i-aţi dat numele de Gallia, scumpe domnule profesor.
— Ei bine, nu, domnilor, spuse Palmyrin Rosette ridicându-se. E mai mult decât atât!
— Mai mult decât atât? întrebă surprins locotenentul Prokop.
— Da, urmă profesorul, da! Este adevărat că o cometă necunoscută s-a ciocnit de Pământ, în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie, la orele două şi 47 de minute, 35 secunde şi 6 zecimi, dimineaţa, dar de abia l-a atins, ca să zic aşa, luând cu ea cele câteva parcele pe care le-aţi găsit în cursul călătoriei de explorare!
— Şi atunci, strigă căpitanul Servadac, suntem?...
— Pe astrul pe care l-am botezat Gallia, răspunse Palmyrin Rosette cu glas triumfător. Vă aflaţi pe cometa mea!

Capitolul III.

CÂTEVA VARIAŢII PE VECHEA TEMĂ ATÂT DE CUNOSCUTĂ A COMETELOR DIN LUMEA SOLARĂ ŞI ALTELE

Atunci când profesorul Palmyrin Rosette ţinea o conferinţă definea astfel, după cei mai mari astronomi, cometele:
„Aştri constituiţi dintr-un punct central care se numeşte nucleu, dintr-o nebuloasă care se cheamă coamă, dintr-o dâră luminoasă care se numeşte coadă — aştri care nu pot fi văzuţi de locuitorii pământului decât într-o anumită parte a drumului

lor, datorită orbitei foarte excentrice pe care o descriu în jurul Soarelui".

Apoi, Palmyrin Rosette nu uita niciodată să adauge că definiţia lui era riguros exactă — cu rezerva că aceşti aştri puteau să fie lipsiţi fie de nucleu, fie de coadă, fie de coamă, şi totuşi să fie comete. De aceea avea grijă să adauge, după Arago, că, pentru a merita frumosul nume de cometă, un astru trebuie: 1) să fie dotat cu mişcare proprie, 2) să descrie o elipsă foarte alungită şi, prin urmare, să se îndepărteze la o distanţă atât de mare, încât să nu mai poată fi văzut nici de pe Soare, nici de pe Pământ. Prima condiţie îndeplinită, astrul nu mai putea fi confundat cu o stea, iar cea de a doua nu permitea să fie luat drept o planetă. Or, neputând să facă parte din clasa meteorilor, nefiind planetă, nefiind stea, astrul trebuia neapărat să fie cometă.

Atunci când făcea o astfel de expunere din fotoliul lui de conferenţiar, profesorul Palmyrin Rosette nici nu se gândea că într-o zi va fi purtat de o cometă prin lumea solară. Arătase întotdeauna pentru aceşti aştri, cu coamă sau fără, o înclinare deosebită. Poate presimţea de atunci ceea ce îi rezerva viitorul, cine ştie? De aceea era şi foarte priceput în cometografie. Regretul lui cel mai mare la Formentera, după ciocnire, fusese desigur faptul că nu avea un auditoriu în faţă, căci imediat ar fi ţinut o expunere despre comete după următorul plan:

1) Care este numărul cometelor în spaţiu?

2) Care sunt cometele periodice, adică acelea care se întorc într-un timp determinat, şi care cele neperiodice?

3) Care este probabilitatea unei ciocniri între Pământ şi una dintre aceste comete?

4) Care ar fi urmările acestei ciocniri după cum cometa ar avea un nucleu dur sau nu?

Răspunzând la aceste patru întrebări, Palmyrin Rosette ar fi mulţumit fără îndoială chiar pe auditorii cei mai exigenţi, ceea ce se va şi întâmpla în capitolul de faţă.

La prima întrebare: Care este numărul cometelor în spaţiu?

Kepler a pretins că sunt tot atât de multe comete pe cer câţi peşti în apă.

Arago, bazându-se pe numărul aştrilor de acest fel care gravitează între Mercur şi Soare, a fixat doar la 17 milioane numărul celor care rătăcesc în lumea solară.

Lambert susţine că sunt 500 de milioane numai până la Saturn, adică pe o rază de 364 milioane de leghe.

Alte calcule stabilesc chiar cifra de 74 milioane de miliarde de comete.

Adevărul este că nu se ştie nimic cu privire la numărul aştrilor cu coamă, că nu au fost număraţi, că nu vor fi niciodată număraţi, dar că sunt foarte numeroşi. Putem spune, ducând mai departe comparaţia lui Kepler, că un pescar, aşezat pe suprafaţa Soarelui, n-ar putea să-şi arunce undiţa în spaţiu fără a prinde una din aceste comete. Şi asta nu- i totul. Mai sunt multe altele care au scăpat de influenţa Soarelui şi aleargă prin univers. Unele din ele sunt aşa de vagabonde, atât dezordonate, încât părăsesc când nu gândeşti un centru de atracţie pentru a intra în altul. Ele trec dintr-o lume. solară într-alta cu o uşurinţă vrednică de plâns, unele care nu au fost niciodată zărite îşi fac apariţia la orizontul terestru, altele dispar pe veci.

Dar ca să ne limităm la cometele care aparţin într- adevăr lumii solare, au ele, oare, orbite fixe pe care nimic nu le poate schimba şi care prin urmare fac cu neputinţă ciocnirea acestor corpuri fie unele cu altele, fie cu Pământul? Ei bine, nu! Orbitele acestea nu sunt ferite de influenţe străine. Din eliptice, ele pot să devină parabolice sau hiperbolice. Şi ca să nu vorbim decât de Jupiter, trebuie să spunem că acest astru „deranjează" cel mai mult orbitele. Aşa cum au remarcat astronomii, pare că le aţine mereu calea cometelor şi că exercită asupra acestor mici aştri o influenţă explicabilă prin marea sa putere de atracţie, care le poate fi fatală.

Aceasta e, în mare, lumea cometelor care numără cu milioanele aştri ce-o alcătuiesc.

A doua întrebare: Care sunt cometele periodice şi care cele neperiodice?

Parcurgând analele astronomice, găsim cam 5-600 de comete care au fost obiectul unor cercetări serioase la diferite epoci. Dar din acestea, numai la vreo patruzeci se cunoaşte exact perioada de revoluţie. Aceşti patruzeci de aştri se împart în comete periodice şi comete neperiodice. Primele apar din nou la orizontul terestru după un interval de timp mai mult sau mai

puţin lung, dar aproape regulat. Celelalte, a căror întoarcere nu poate fi stabilită, se îndepărtează de Soare la distanţe pe drept cuvânt incomensurabile.
Printre cometele periodice se află zece numite „cu perioade scurte" şi ale căror mişcări sunt calculate cu mare precizie. Sunt cometele Halley, Encke, Gambart, Faye, Brorsen, Arrest, Tuttle, Winecke, Vico şi Tempel.

E nimerit să spunem câteva cuvinte despre fiecare, căci una dintre ele s-a comportat faţă de globul pământesc tot aşa cum s-a purtat cometa Gallia.

Cometa Halley este cea mai demult cunoscută. Se presupune că a fost văzută în anii 134 şi 52 înaintea erei noastre, apoi în anii 400, 855, 930, 1006, 1230, 1305, 1380, 1456, 1531, 1607, 1682, 1759 şi 1835. Se mişcă de la răsărit spre apus, adică în sens invers faţă de mişcarea planetelor în jurul Soarelui. Intervalele care despart apariţiile ei sunt de 75-76 de ani, după cum este de tulburată în revoluţia ei de vecinătatea lui Jupiter şi a lui Saturn. Întârzierile ei pot depăşi 600 de zile. Celebrul Herschell, aflându-se la Capul Bunei Speranţe, în 1835 când a apărut cometa, a putut, în condiţii mai bune decât astronomii din emisfera boreală, s-o urmărească până la sfârşitul lui martie 1836, epocă la care din pricina prea marii depărtări de Pământ, ea nu s-a mai văzut. La periheliul ei, cometa Halley trece la 22 milioane de leghe de Soare, adică la o distanţă mai mică decât Venus, ceea ce pare că s-a întâmplat şi cu Gallia. La afeliu, se depărtează de Soare cu 1.300 milioane de leghe, adică până dincolo de orbita lui Neptun.

Cometa Encke este cea care-şi îndeplineşte revoluţia în perioada cea mai scurtă, în medie de 1205 zile, adică mai puţin de trei ani şi jumătate. Se mişcă în sens direct de la apus spre răsărit. A fost descoperită la 26 noiembrie 1818 şi, după calcularea elementelor ei, se descoperi că ea era una şi aceeaşi cu cometa observată în 1805. Aşa cum au prevăzut astronomii, ea fu revăzută în 1822, 1825, 1829, 1832, 1835, 1838, 1842, 1845, 1848, 1852 etc. şi nu a încetat niciodată să se arate la orizontul terestru în perioada stabilită. Orbita ei este cuprinsă în cea a lui Jupiter. Ea nu se depărtează deci de Soare cu mai mult de 156 milioane leghe şi se apropie de el până la 13 milioane, adică mai mult decât Mercur. Observaţie importantă: s-a văzut că diametrul mare al orbitei eliptice a cometei scade treptat şi,

prin urmare, distanţa medie faţă de Soare devine din ce în ce mai mică. E probabil, deci, ca această cometă să cadă până la urmă pe astrul luminos care o va absorbi, afară doar dacă nu se va volatiliza înainte, din pricina căldurii sale prea mari.

Cometa zisă a lui Gambart sau a lui Biela a fost zărită în 1772, 1789, 1795, 1805, dar numai la 28 februarie 1826 i-au fost calculate elementele. Mişcarea sa e directă. Revoluţia ei durează 2.410 zile, cam şapte ani. La periheliu, trece la 32.710.000 leghe de Soare, adică puţin mai aproape decât Pământul; la afeliu, la 235.370.000 de leghe, adică dincolo de orbita lui Jupiter. Un fenomen ciudat s-a petrecut în 1846. Cometa Biela a apărut la orizontul terestru în două bucăţi. Se despărţise în drum, fără îndoială, sub acţiunea unei forţe interioare. Cele două fragmente călătoreau împreună, la o distanţă de 60.000 de leghe unul de celălalt; dar în 1852, distanţa crescuse la 500.000 de leghe.

Cometa Faye a fost semnalată prima oară la 22 noiembrie 1843, în timp ce-şi îndeplinea revoluţia în sens direct. Elementele orbitei sale au fost calculate şi s-a prezis atunci că va apărea din nou în 1850 şi 1851, după şapte ani şi jumătate sau 2.718 zile. Previziunea se împlini: astrul apăru la vremea arătată şi în epocile următoare, după ce trecuse la 64.650.000 leghe de Soare, adică mai departe decât Marte, şi se depărtase la 226.560.000 leghe, adică mai mult decât Jupiter.

Cometa Brorsen, cu mişcare directă, a fost descoperită la 26 februarie 1846. Ea îşi îndeplineşte mişcarea de revoluţie în cinci ani şi jumătate sau 2.042 de zile. Distanţa ei la periheliu e 24.614.000 de leghe; distanţa la afeliu este de 216.000.000 de leghe.

Cât despre celelalte comete cu perioadă scurtă, aceea a lui Arrest îşi îndeplineşte revoluţia în ceva mai mult de şase ani şi jumătate şi a trecut în 1862 doar la 11 milioane de leghe depărtare de Jupiter; aceea a lui Tuttle în 13 ani şi 8 luni, aceea a lui Winecke în cinci ani şi jumătate, aceea a lui Tempel cam tot în atâta timp, iar aceea a lui Vico s-a rătăcit, se pare, în spaţiile cereşti. Dar aceşti aştri n-au fost obiectul unor observaţii atât de amănunţite ca cele citate mai sus.

Rămâne să enumerăm principalele comete „cu perioadă lungă". Cometa din 1556 zisă „a lui Carol Quintul", aşteptată cam prin anul 1860, n-a mai fost zărită.

Cometa din 1860, studiată de Newton şi care după Wiston ar fi provocat potopul fiindcă se apropiase prea mult de Pământ, pare să fi fost văzută cam prin anii 619 şi 43 înaintea erei noastre, apoi în 531 şi 1106. Revoluţia ei ar fi de 675 de ani şi la periheliu trece atât de aproape de Soare, încât primeşte o cantitate de căldură de 28.000 de ori mai mare decât cea pe care o primeşte Pământul, adică de două mii de ori temperatura de topire a fierului.

Cometa din 1586 poate fi asemuită prin strălucirea ei cu o stea de mărimea 1. Cometa din 1744 târa după ea mai multe cozi, ca un paşă care se învârte în jurul marelui sultan.

Cometa din 1811, care a dat numele său anului când a apărut, avea un inel cu un diametru de 171 leghe, o nebuloasă de 450 de mii de leghe şi o coadă de 45 de milioane.

Cometa din 1843, despre care s-a crezut că este cea din 1668, din 1494, şi 1317, a fost observată de Cassini, dar astronomii nu sunt de acord asupra duratei revoluţiei sale. Ea trece la o distanţă doar de 12 mii de leghe de astrul luminos, cu o viteză de 15 mii de leghe pe secundă; căldura pe care o primeşte atunci este egală cu aceea pe care ar trimite-o Pământului 47 de mii de sori. Coada ei era vizibilă chiar în plină zi, într-atât îi mărea densitatea această înspăimântătoare căldură.

Cometa Donati, care strălucea atât de minunat în mijlocul constelaţiilor boreale, are o masă evaluată la a 700-a parte din cea a Pământului.

Cometa din 1862, împodobită cu egrete luminoase, semăna cu o scoică de formă ciudată.

În sfârşit, cometa din 1864, în revoluţia ei care se îndeplineşte în nu mai puţin de 2.800 de secole, se va pierde, ca să spunem aşa, în spaţiul nesfârşit.

Cu privire la cea de a treia întrebare: care este probabilitatea unei ciocniri între Pământ şi una din aceste comete?

Dacă se desenează pe hârtie orbitele planetare şi orbitele cometelor, se vede că ele se încrucişează în multe locuri. Dar nu acelaşi lucru se întâmplă în spaţiu. Planurile acestor orbite sunt înclinate în unghiuri diferite faţă de ecliptică, adică faţă de planul orbitei terestre. În ciuda acestei „precauţii" a naturii, nu

se poate oare întâmpla, dat fiind numărul atât de mare al cometelor, ca una dintre ele să se ciocnească de Pământ?

Iată ce se poate răspunde:

Pământul, după cum se ştie, nu iese niciodată din planul eclipticii, iar orbita pe care o descrie în jurul Soarelui este toată cuprinsă în acest plan.

Ce trebuie, aşadar, să se întâmple ca Pământul să fie lovit de o cometă? Trebuie:

1) Că această cometă să-l întâlnească în planul eclipticii;

2) Că punctul pe unde trece în acea clipă cometa să fie chiar punctul curbei pe care o descrie Pământul;

3) Că distanţa care desparte centrele celor doi aştri să fie mai mică decât raza lor.

Aceste trei condiţii pot ele oare să se realizeze simultan şi să provoace, prin urmare, ciocnirea?

Atunci când i se cerea părerea lui Arago în această privinţă el răspundea:

„Calculul probabilităţilor oferă mijlocul de a evalua şansele unei întâlniri de acest fel, şi el arată că, la apariţia unei comete necunoscute, se poate paria pe 280 milioane contra unu că nu se va izbi de globul nostru".

Laplace nu respingea posibilitatea unei asemenea întâlniri şi el i-a descris urmările în lucrarea sa „Expunere asupra sistemului lumii".

Aceste şanse sunt oare destul de liniştitoare? Fiecare va judeca după firea lui. Trebuie, de altfel, să remarcăm că atunci când ilustrul astronom a făcut acest calcul l-a bazat pe două elemente care pot să varieze la infinit. El cere într-adevăr: 1) ca la periheliu, cometa să fie mai aproape de Soare decât Pământul; 2) ca diametrul acestei comete să fie egal cu un sfert din diametrul Pământului.

Şi pe deasupra nu se vorbeşte în acest calcul decât de întâlnirea nucleului cometei cu globul pământesc. Dacă am socoti şansele unei întâlniri cu nebuloasa, ar trebui să le înzecim, adică 281 milioane contra 10 sau 28.100.000 contra unu. Dar rămânând în cadrul primei probleme, Arago adaugă:

„Să admitem un moment că acea cometă, care s-ar ciocni de Pământ, ar nimici toată specia omenească; atunci pericolul de moarte prin care ar trece fiecare individ ar fi exact acelaşi ca în cazul când într-o urnă n-ar fi decât o singură bilă albă faţă de

un total de 281 milioane bile, iar condamnarea lui la moarte ar fi consecinţa inevitabilă a ieşirii bilei albe la prima tragere!"

Din toate acestea rezultă, aşadar, că nu e imposibil ca Pământul să fie izbit de o cometă. Dar a fost el izbit vreodată?

Nu, răspund astronomii, pentru că „din faptul că pământul se învârteşte în jurul unei axe invariabile, aşa cum susţine Arago, se poate trage concluzia certă că n-a fost întâlnit de o cometă. Într-adevăr, ca urmare a acestei vechi ciocniri, o axă instantanee de rotaţie ar fi înlocuit axa principală, iar latitudinile terestre ar fi fost supuse unei continue variaţii pe care cercetările nu le-au semnalat. Caracterul constant al latitudinilor terestre dovedeşte deci că, de la originea lui, globul nostru nu s-a ciocnit de o cometă... Deci şi că, aşa cum au făcut-o unii savanţi, nu se poate atribui ciocnirii cu o cometă depresiunea de 100 m sub nivelul Oceanului formată de Marea Caspică. Prin urmare n-a existat în trecut nici o ciocnire, lucrul pare sigur, dar a putut să se producă una?

Aici intervine, fireşte, incidentul Gambart.

În 1832, reapariţia cometei Gambart a semănat groaza în lume. O coincidenţă cosmografică destul de ciudată a făcut ca orbita acestei comete să taie aproape pe cea a Pământului. Or, la 29 octombrie înainte de miezul nopţii, cometa trebuia să treacă foarte aproape de unul din punctele orbitei terestre. Pământul se va găsi oare în acest punct în clipa aceea? Dacă da, se vor întâlni; căci, după observaţiile lui Olbers, lungimea razei cometei fiind egală cu cinci raze terestre, o parte din orbita terestră va fi înecată în nebuloasă.

Din fericire, Pământul nu sosi în punctul respectiv al eclipticei decât cu o lună mai târziu, la 30 noiembrie, şi cum are o mişcare de revoluţie de 674 mii de leghe pe zi, atunci când trecu prin el, cometa ajunsese la mai bine de 20 de milioane de leghe depărtare.

Foarte bine; dar dacă Pământul ar fi sosit în acel punct al orbitei sale cu o lună mai devreme, sau ar fi sosit cometa cu o lună mai târziu, întâlnirea ar fi avut loc. Oare faptul acesta putea să se întâmple? Desigur, căci dacă nu admitem că sferoidul terestru poate fi abătut din drum, nimeni nu poate îndrăzni să pretindă că o cometă nu poate fi întârziată — aceşti aştri fiind supuşi atâtor influenţe de temut în drumul lor. Deci,

dacă ciocnirea nu s-a produs în trecut, este sigur că ea ar putea să se producă în viitor.

De altfel, sus-numita cometă Gambart trecuse în 1805 de zece ori mai aproape de Pământ, la numai 2 milioane de leghe. Dar cum faptul n-a fost cunoscut, trecerea ei nu a stârnit panică. Nu tot aşa s-a petrecut cu cometa din 1843, căci era de temut că Pământul va fi cuprins cel puţin de coada ei, ceea ce ar fi viciat atmosfera.

Cu privire la a patra întrebare: admiţând că o ciocnire între Pământ şi o cometă se poate produce, care ar fi efectele acestei ciocniri?

Vor fi diferite, după cum cometa va avea sau nu un nucleu, într-adevăr, unii din aceşti aştri rătăcitori au un sâmbure, ca un fruct, alţii n-au.

Când cometele n-au nucleu, ele sunt formate dintr- o nebuloasă atât de subţire, încât se pot zări prin ea stelele de mărimea a zecea. De aici şi schimbările de formă pe care le suferă adesea cometele, de unde greutatea de a le recunoaşte. Aceeaşi materie diafană intră şi în compoziţia cozii lor. E ca şi cum s-ar evapora sub influenţa căldurii solare. Dovadă că aşa stau lucrurile e faptul că această coadă începe să se dezvolte, fie ca un pămătuf lung, fie ca un evantai cu mai multe ramuri, imediat ce cometele nu se mai află decât la 30 milioane de leghe de Soare, distanţă inferioară celei care îl desparte de Pământ. Dealtfel, se întâmplă adesea ca unele comete, alcătuite în mod evident dintr-o materie mai densă, mai rezistentă, mai refractară acţiunii temperaturilor înalte, nu prezintă nici un fel de apendice de acest soi.

În cazul că ar avea loc o întâlnire între sferoidul terestru şi o cometă fără nucleu, nu ar fi o ciocnire în adevăratul sens al cuvântului. Astronomul Faye a spus că o pânză de păianjen ar opune, poate, mai multă rezistenţă unui glonte decât nebuloasa unei comete. Dacă materia care alcătuieşte coada sau coama nu e insalubră, atunci nu există nici un pericol. Dar ceea ce ar putea să fie de temut este sau ca vaporii cozilor să fie incandescenţi, în care caz ar arde totul pe faţa pământului, sau să introducă în atmosferă elemente gazoase improprii vieţii. Totuşi pare greu de acceptat ca această ultimă eventualitate să se împlinească. Într- adevăr, după Babinet, atmosfera terestră, oricât de subţire ar fi în păturile ei superioare, are totuşi o

densitate foarte mare în comparaţie cu nebuloasele sau cozile cometelor şi nu s-ar lăsa pătrunsă. Atât de subţiri sunt aceşti vapori, încât Newton a putut să afirme că dacă o cometă fără nucleu, cu o rază de 365 milioane de leghe, ar fi condensată până la gradul atmosferei terestre, ar încăpea toată într-un degetar cu diametrul de 25 de milimetri.

Aşadar, în ce priveşte cometele formate doar din nebuloase, ele nu prezintă pericole mari în caz de ciocnire. Dar ce s-ar petrece dacă astrul cu coamă ar fi format dintr-un nucleu tare?

Dar mai întâi, există astfel de nuclee? Se va putea răspunde că da, atunci când cometa a atins un grad de concentrare, suficient pentru a trece din stare gazoasă în stare solidă. În acest caz, atunci când se interpune între o stea şi un observator de pe Pământ, steaua nu se mai vede.

Or, se pare că, după Anaxagora, cu 480 de ani înaintea erei noastre, în timpul lui Xerxes, Soarele a fost eclipsat de o cometă. De asemenea, câteva zile înaintea morţii lui August, Dion observă o eclipsă de acest fel, eclipsă care nu se putea datora interpunerii Lunii, de vreme ce Luna în ziua aceea se găsea în opoziţie.

Trebuie să spunem însă că cometografii resping această îndoită mărturie şi poate că nu greşesc. Dar două observaţii mai recente nu mai îngăduie să se pună la îndoială existenţa nucleelor come tare. Într- adevăr, cometele din 1774 şi din 1828 au acoperit stele de mărimea a 8-a. Se admite de asemenea că, după observaţii directe, cometele din 1402, 1532, 1744 au nuclee solide. În ce priveşte cometa din 1843, faptul este cu atât mai sigur cu cât astrul putea fi văzut ziua în amiaza mare, aproape de Soare şi fără ajutorul vreunui instrument.

Nu numai că unele comete au nuclee tari, dar aceste nuclee au fost chiar măsurate. Astfel se cunosc diametrele reale, începând cu 11-12 leghe pentru cometele din 1798 şi 1805 (Gambart) până la 3.200 leghe pentru cea din 1845. Aceasta din urmă ar avea deci un nucleu mai mare decât globul terestru, astfel încât, în cazul unei întâlniri, cometa ar ieşi, poate, învingătoare.

Cât despre nebuloasele cele mai însemnate pentru care s-au făcut măsurători, s-a găsit că ele variază între 7.200 şi

450.000 de leghe. Pentru a încheia trebuie să spunem ca şi Arago: există sau pot exista:

1) Comete fără nucleu,

2) Comete al căror nucleu este poate diafan,

3) Comete mai strălucitoare decât planetele, având probabil un nucleu solid şi opac.

Şi acum, înainte de a căuta să stabilim care ar fi consecinţele unei întâlniri a Pământului cu unul din aceşti aştri, se cuvine să remarcăm că, chiar dacă nu ar exista o ciocnire directă, cele mai grave fenomene sar putea totuşi produce. Într-adevăr, trecerea la mică distanţă a unei comete, dacă masa ei este destul de însemnată, nu ar fi lipsită de pericole. Cu o masă inferioară, nimic de temut. Astfel cometa din 1770, care s-a apropiat de Pământ la 100.000 de leghe, n-a schimbat nici cu o secundă durata anului terestru, în timp ce acţiunea Pământului a întârziat cu două zile revoluţia cometei.

Dar în cazul când masele celor două corpuri ar fi egale şi cometa ar trece la numai 55.000 leghe de Pământ, ea ar face să crească durata anului terestru cu 16 ore şi 5 minute şi ar schimba cu 2 grade înclinarea eclipticii. Poate că ar capta şi Luna în trecere[29].

În sfârşit, care ar fi urmările unei ciocniri? Le vom afla.

Sau cometa, atingând numai Pământul, i-ar lăsa o bucată din ea, sau ar smulge ea câteva parcele din glob — ca în cazul Galliei — sau s-ar lipi de Pământ formând la suprafaţa lui un nou continent.

În toate cazurile, viteza tangenţială de revoluţie a Pământului ar putea fi dintr-o dată distrusă. Atunci, fiinţe, arbori, case ar fi proiectate cu viteza de opt leghe pe secundă pe care o aveau înainte de ciocnire. Mările s-ar revărsa din bazinele lor naturale şi ar nimici totul. Substanţele din centrul globului, care sunt încă lichide, l-ar spinteca şi ar tinde să iasă afară. Axa Pământului fiind alta, un nou ecuator l-ar înlocui pe cel vechi. În sfârşit, viteza globului ar putea fi stăvilită cu desăvârşire şi, prin urmare, forţa de atracţie a Soarelui nemaifiind contrabalansată,

---

29 Masa cometelor reprezintă cel mult 1/10 000 din masa Pământului. Luna, care are masa egală cu 1/81 din masa Pământului, este deci mult mai mare decât cometele, în consecinţă, lucrul acesta nu este posibil niciodată (n.r.).

Pământul ar cădea spre el în linie dreaptă, pentru a fi absorbit după 64 zile şi jumătate.

De asemenea, prin aplicarea teoriei lui Tyndall, conform căreia căldura nu este decât o formă de mişcare, viteza globului, oprită brusc, s-ar transforma mecanic în căldură. Atunci, Pământul, sub acţiunea unei temperaturi de câteva milioane de grade, s-ar volatiliza în câteva secunde.

Dar pentru a sfârşi acest rezumat rapid, există 281 milioane de şanse contra unu ca să nu aibă loc o ciocnire între o cometă şi Pământ.

— Fără îndoială, aşa cum va spune mai târziu Palmyrin Rosette, fără îndoială că numai noi am scos bila albă.

Capitolul IV.

ÎN CARE ÎL VOM VEDEA PE PALMYRIN ROSETTE ATÂT DE ÎNCÂNTAT DE SOARTA LUI, ÎNCÂT FAPTUL DĂ DE GÂNDIT

— Cometa mea! acestea erau ultimele cuvinte rostite de profesor.

Apoi privind la auditorii săi, încruntă din sprâncene ca şi cum vreunul dintre ei avea de gând să-i conteste dreptul de proprietate asupra Galliei. Poate că se întreba chiar în ce calitate se instalaseră aceşti intruşi, strânşi în jurul lui, pe domeniul ce-i aparţinea.

Căpitanul Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop rămăseseră tăcuţi. Aflaseră, în sfârşit, adevărul, de care se apropiaseră atât de mult. Se ştie care au fost ipotezele admise, rând pe rând, după îndelungate discuţii: mai întâi, schimbarea axei de rotaţie a Pământului şi a celor două puncte cardinale; apoi un fragment desprins din sferoidul terestru şi purtat prin spaţiu; în sfârşit, o cometă necunoscută care, după ce a atins uşor Pământul, îi luase câteva bucăţele şi le ducea poate până în lumea siderală.

Trecutul îl cunoşteau. Prezentul îl vedeau. Care era viitorul? Savantul acesta original îl prevăzuse oare? Hector Servadac şi însoţitorii lui şovăiau să-i pună această întrebare.

Dându-şi aere de mare profesor, Palmyrin Rosette părea că aşteaptă acum ca străinii, întruniţi în sala comună, să-i fie prezentaţi.

Hector Servadac îndeplini această formalitate, ca să nu-l mânie pe supărăciosul şi arţăgosul astronom.

— Domnul conte Timaşev, spuse el prezentându-şi tovarăşul.

— Fiţi binevenit, domnule conte, răspunse Palmyrin Rosette, cu bunăvoinţa condescendentă a gazdei care se ştie la ea acasă.

— Domnule profesor, spuse contele Timaşev, n-aş putea spune că am venit pe cometa dumneavoastră de bunăvoie, dar nu vă sunt de aceea mai puţin recunoscător pentru ospitalitatea dumneavoastră.

Simţind unda de ironie din răspuns, Hector Servadac surâse uşor şi urmă:

— Locotenentul Prokop, comandantul goeletei Dobrâna cu care am făcut ocolul lumii galliene.

— Ocolul?... strigă profesorul.

— Întocmai, ocolul, răspunse căpitanul Servadac. Apoi continuă: Ben-Zuf, ordon...

— Aghiotantul guvernatorului general al Galliei, se grăbi să adauge Ben-Zuf care nu voia ca dubla calitate, a lui şi a stăpânului său, să fie contestată.

Apoi fură prezentaţi pe rând marinarii ruşi, spaniolii, şi la sfârşit tânărul Pablo şi micuţa Nina, pe care profesorul îi privi pe deasupra ochelarilor lui teribili, ca un ursuz căruia nu-i plac copiii.

Cât despre Isac Hakhabut, el înaintă câţiva paşi şi spuse:

— Domnule astronom, o întrebare, una singură, dar care e foarte însemnată pentru mine... Când putem nădăjdui să ne întoarcem?...

— Ei, răspunse profesorul, cine vorbeşte de întoarcere! De-abia am plecat!

Prezentările fiind făcute, Hector Servadac îl rugă pe Palmyrin Rosette să spună ce i se întâmplase.

Povestea lui poate fi cuprinsă în câteva rânduri. Vrând să verifice măsura arcului stabilit la meridianul Parisului, guvernul francez numi în acest scop o comisie ştiinţifică din care, ţinând

seama de ciudăţeniile lui, Palmyrin Rosette nu făcea parte. Profesorul, înlăturat în acest fel şi furios la culme, luă hotărârea să lucreze pe cont propriu. Pretinzând că primele operaţii geodezice erau pline de greşeli, el hotărî să verifice din nou măsurătorile reţelei extreme care legase Formentera de litoralul spaniol printr-un triunghi din care o latură măsura 40 de leghe. Era o muncă pe care Arago şi Biot o înfăptuiseră înaintea lui cu o precizie remarcabilă.

Palmyrin Rosette părăsi, aşadar, Parisul. Se duse în Insulele Baleare, îşi instală observatorul pe vârful cel mai înalt al insulei şi se pregăti să trăiască aici ca un pustnic, împreună cu servitorul său Joseph, în timp ce unul din foştii săi laboranţi, pe care-l angajase în acest scop, puse pe una din înălţimile de pe coasta Spaniei un felinar care să poată fi văzut de ocheanele de pe Formentera. Câteva cărţi, instrumente de observaţie, hrană pentru două luni de zile, iată tot materialul luat, fără a mai pune la socoteală o lunetă astronomică de care Palmyrin Rosette nu se despărţea niciodată şi care părea că face parte din însăşi fiinţa lui. Fostul profesor de la liceul Charlemagne avea pasiunea să scotocească adâncurile cerului şi nutrea nădejdea să facă o descoperire care să-i aducă nemurirea. Era ideea lui fixă.

Munca lui Palmyrin Rosette cerea, înainte de toate, o mare răbdare. În fiecare noapte trebuia să pândească felinarul pe care ajutorul lui îl aprindea pe teritoriul spaniol, ca să poată fixa vârful triunghiului, fără să uite că, în aceste condiţii, trecuseră 61 de zile înainte ca Arago şi Biot să-şi poată atinge scopul. Din nefericire, aşa cum s-a mai spus, o ceaţă foarte groasă învăluia nu numai această parte a Europei, ci aproape întregul Pământ.

Or tocmai pe aceste meleaguri ale Insulelor Baleare se produseră în mai multe rânduri spărturi în ceţurile groase. Trebuia să vegheze cu cea mai mare grijă, ceea ce nu-l împiedica pe Palmyrin Rosette să arunce o privire întrebătoare asupra firmamentului, căci se îndeletnicea pe atunci şi cu revizuirea hărţii acelei părţi a cerului unde se află constelaţia Gemenilor.

Cu ochiul liber, această constelaţie arată cel mult şase stele; dar cu un telescop, având o deschidere de 27 centimetri, se observă mai multe de şase mii. Palmyrin Rosette nu poseda un instrument atât de puternic şi în lipsa lui trebuia să se mulţumească cu luneta astronomică.

Totuşi, într-o zi, căutând să măsoare adâncurile cereşti în partea unde se găsea constelaţia Gemenilor, i se păru că vede un punct strălucitor ce nu era însemnat pe nici o hartă. Era fără îndoială o stea ce nu figura în nici un catalog. Dar, observând-o cu atenţie mai multe nopţi de-a rândul, profesorul văzu că astrul cu pricina se deplasa foarte repede faţă de stelele fixe. Să fi fost oare o mică planetă trimisă în dar de zeul astronomilor? Făcuse, în sfârşit, o descoperire!

Palmyrin Rosette îşi continuă cercetările cu şi mai multă atenţie. Viteza de deplasare a astrului îi arăta că era vorba de o cometă. Curând după aceea se zări nebuloasa, apoi când cometa nu mai fu decât la o distanţă de 30 de milioane de leghe de Soare se desfăşură şi coada.

Trebuie să mărturisim că, din acea clipă, marele triunghi fu dat uitării. Desigur, în fiecare noapte, ajutorul lui Palmyrin Rosette aprindea conştiincios felinarul pe coasta Spaniei, dar tot atât de sigur este că Palmyrin Rosette nu mai privea în acea direcţie. Nu mai avea obiectiv şi ocular decât pentru noul astru cu coamă pe care voia să-l studieze şi să-l denumească. Trăia numai în acest colţ al cerului unde se găsesc Gemenii.

Atunci când vrei să calculezi elementele unei comete, începi prin a-i presupune o orbită parabolică. Este cel mai bun procedeu. Într-adevăr, cometele se arată în general în preajma periheliului lor, adică atunci când sunt la cea mai mică distanţă de Soare, care se găseşte într-unul din focarele orbitei. Ori, între elipsă şi parabolă, care au focarul comun, diferenţa nu e simţitoare în această parte a curbelor, căci parabola nu e altceva decât o elipsă cu axă infinită.

Palmyrin Rosette îşi bază deci calculele pe ipoteza unei curbe parabolice şi, în acest caz, avu dreptate. Aşa cum pentru a determina un cerc este necesar să cunoşti trei puncte pe circumferinţa lui, tot aşa pentru a stabili elementele unei comete trebuie să observi succesiv trei din poziţiile sale. Se poate atunci trasa drumul pe care astrul îl va urma în spaţiu şi i se pot stabili „efemeridele" — cum se spune.

Palmyrin Rosette nu se mulţumi cu trei poziţii. Profitând de norocul cu totul neaşteptat că ceaţa se risipea la zenit, el notă zece, douăzeci, treizeci, în ascensiune dreaptă şi în declinaţie, şi astfel obţinu cu mare exactitate cele cinci

elemente ale noii comete, care înainta cu o iuţeală înspăimântătoare.

Obţinu astfel:

1) Înclinarea orbitei cometei faţă de ecliptică, adică de planul care cuprinde curba de revoluţie a Pământului în jurul Soarelui. În mod obişnuit, unghiul pe care aceste planuri îl fac este destul de mare — ceea ce, se ştie, micşorează şansele de întâlnire. Dar, în cazul de faţă, cele două planuri coincideau.

2) Fixarea nodului ascendent al cometei, adică longitudinea sa pe ecliptică, altfel spus: punctul în care astrul cu coamă tăia orbita terestră.

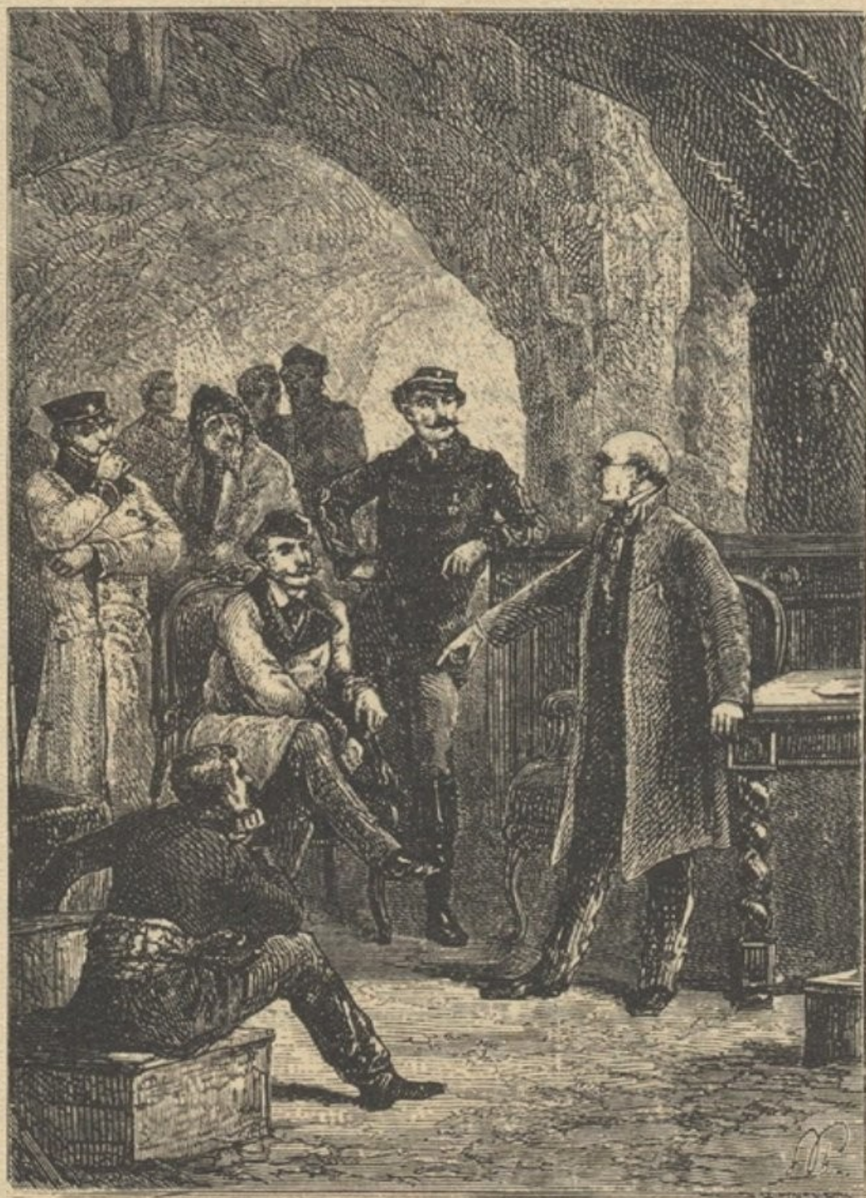
După ce obţinuse aceste două elemente, aflase poziţia planului orbitei cometare în spaţiu.

3) Direcţia axei mari a orbitei. Ea fu obţinută calculându-se longitudinea periheliului cometei. Palmyrin Rosette cunoscu astfel situaţia curbei parabolice în planul gata determinat.

4) Distanţa la periheliu a cometei, adică distanţa care o va despărţi de Soare când va trece prin punctul cel mai apropiat de el, calcul care, până la urmă, dădu exact forma orbitei parabolice, de vreme ce avea în mod obligatoriu Soarele într-unul din focare.

— Cometa mea! acestea erau ultimile cuvinte rostite de profesor.

5)
În

sfârşit sensul mişcării cometei. Această mişcare era retrogradă în raport cu cea a planetelor, adică se mişca de la răsărit[30] spre apus.

Cunoscând aceste cinci elemente, Palmyrin calculă data la care cometa va trece la periheliul ei. Constatând, spre marea lui bucurie, că era o cometă necunoscută, îi dădu numele de Gallia, după ce şovăise întâi între Palmyra şi Rosetta, şi începu apoi să-şi redacteze raportul. Se pune întrebarea dacă profesorul îşi dădea seama de posibilitatea unei ciocniri între Pământ şi Gallia? Bineînţeles, ciocnirea era nu numai posibilă, ci chiar sigură.

Ar fi prea puţin dacă am spune că era încântat. Fu cuprins de un adevărat delir astronomic. Da! Pământul va fi izbit în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie, iar ciocnirea va fi cu atât mai cumplită cu cât cele două astre mergeau în sens opus.

Un altul, speriat, ar fi plecat de îndată din Formentera. El însă rămase la post. Nu numai că nu părăsi insula, dar nu spuse nimic despre descoperirea sa. Din ziare aflase că ceţuri groase făceau imposibilă orice observaţie pe ambele continente, şi cum nici un observator nu semnalase noua cometă, era îndreptăţit să creadă că numai el o descoperise în spaţiu.

Aşa şi era, iar această împrejurare scuti restul Pământului de imensa panică de care ar fi fost cuprinşi locuitorii lui dacă ar fi ştiut ce primejdie îi ameninţa.

Astfel, Palmyrin Rosette era singurul care ştia că va avea loc o întâlnire între Pământ şi cometa pe care cerul Balearelor îi îngăduise s-o vadă, în timp ce pretutindeni altundeva ea se ascundea de privirile astronomilor.

Profesorul rămase deci la Formentera, cu atât mai mult cu cât, după calculele sale, astrul cu coamă trebuia să se lovească de Pământ în sudul Algeriei. Ori, el voia să fie acolo, căci cometa, fiind o cometă cu nucleu tare, „totul va fi foarte ciudat!"

Ciocnirea se produse cu toate efectele care se cunosc. Dar se întâmplă că Palmyrin Rosette fu dintr-o dată despărţit de servitorul lui Joseph. Şi, când se trezi dintr-un leşin destul de

---

30 Din 252 comete, 123 au o mişcare directă, iar 129 o mişcare retrogradă (n.a.).

îndelungat, se găsi singur pe o insuliţă. Era tot ce mai rămăsese din Arhipelagul Balearelor.

Acestea erau întâmplările povestite de profesor, cu multe interjecţii şi încruntări din sprâncene, cu totul nejustificate de atitudinea binevoitoare a auditorilor săi. Şi încheie spunând:

— S-au produs schimbări importante: deplasarea punctelor cardinale, scăderea intensităţii forţei de gravitaţie. Dar nu am crezut ca dumneavoastră, domnilor, că mă aflu încă pe sferoidul terestru! Nu! Pământul continuă să graviteze în spaţiu, însoţit de Luna care nu l-a părăsit şi-şi urmează orbita obişnuită, pe care ciocnirea nu o schimbase. El n-a fost dealtfel atins decât în treacăt de cometă, şi n-a pierdut decât acele neînsemnate porţiuni pe care le-aţi găsit. Totul s-a petrecut, deci, cum nu se poate mai bine şi n-avem de ce să ne plângem. Într-adevăr, sau am fi putut fi zdrobiţi la ciocnirea cu cometa, sau aceasta ar fi putut rămâne lipită de Pământ şi, în amândouă cazurile, nu am mai avea avantajul de a pribegi acum prin lumea solară.

Palmyrin Rosette spunea aceste lucruri cu atâta satisfacţie, că nimănui nu-i da prin gând să-l contrazică. Numai nefericitul de Ben-Zuf îndrăzni să emită părerea că „dacă, în loc să izbească un punct din Africa, cometa s-ar fi ciocnit de colina Montmartre, fără îndoială că aceasta ar fi rezistat şi atunci..."

— Montmartre! strigă Palmyrin Rosette, dar Montmartre ar fi fost făcut praf şi pulbere ca un muşuroi de cârtiţă ce este!

— Muşuroi de cârtiţă! strigă la rândul său Ben-Zuf, jignit de moarte. Dar colina mea ar fi agăţat din zbor fărâmitura aia de cometă şi ar fi purtat-o ca pe-un chipiu.

Ca să curme discuţia aceasta ce nu-şi avea rostul, Hector Servadac îi ordonă lui Ben-Zuf să tacă, explicând profesorului cât de ciudate erau ideile ordonanţei sale cu privire la soliditatea colinei Montmartre.

Incidentul fu închis „din ordin", dar ordonanţa nu-i va ierta niciodată lui Palmyrin Rosette felul dispreţuitor în care vorbise despre locul lui de naştere.

Acum însă era important să se afle dacă Palmyrin Rosette putuse, după ciocnire, să-şi continue observaţiile astronomice şi care erau concluziile în ce priveşte viitorul cometei.

Locotenentul Prokop, cu toate menajamentele pe care le cerea firea arţăgoasă a profesorului, puse această îndoită

întrebare cu privire la drumul pe care-l urma acum Gallia în spaţiu şi la durata revoluţiei ei în jurul Soarelui.
— Da, domnule, spuse Palmyrin Rosette, stabilisem drumul cometei înainte de ciocnire, dar a trebuit să fac din nou calculele.
— Şi pentru ce, domnule profesor? întrebă locotenentul Prokop destul de mirat de răspuns.
— Pentru că, dacă orbita terestră n-a fost modificată de întâlnire, nu tot aşa s-a petrecut cu orbita galliană.
— Orbita aceasta a fost modificată în urma ciocnirii?
— Îndrăznesc să susţin cu toată tăria acest lucru, răspunse Palmyrin Rosette, ţinând seama de faptul că observaţiile mele de după ciocnire au fost făcute cu o precizie extrem de mare.
— Şi aţi obţinut elementele noii orbite? întrebă iute locotenentul Prokop.
— Da, răspunse fără urmă de şovăire Palmyrin Rosette.
— Atunci ştiţi?...
— Iată, domnule, ceea ce ştiu: Gallia s-a izbit de Pământ în timp ce trecea la nodul său ascendent, la orele două şi 47 minute, 35 secunde şi 6 zecimi, dimineaţa, în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie; la 10 ianuarie a tăiat orbita planetei Venus, a trecut la periheliul ei la 15 ianuarie, a tăiat din nou orbita lui Venus, a depăşit nodul ei descendent la 1 februarie, s-a încrucişat cu orbita lui Marte la 13 februarie, a pătruns în zona planetelor mici la 10 martie, a atras Nerina ca satelit...
— Lucruri pe care le ştim toţi, scumpe domnule profesor, spuse Hector Servadac, de vreme ce am avut norocul să găsim notiţele dumneavoastră. Numai că nu menţionau locul şi n-aveau nici semnătură.
— V-aţi putut îndoi că erau de la mine? strigă cu multă trufie profesorul. De la mine care le-am aruncat cu sutele în mare, de la mine, Palmyrin Rosette!
— Într-adevăr, nu se putea, răspunse grav contele Timaşev.

Totuşi întrebarea cu privire la viitorul Galliei rămăsese fără răspuns. Se părea chiar că profesorul voia să evite Un răspuns direct. Locotenentul Prokop se pregătea tocmai să repete într-un fel mai categoric întrebarea, dar Hector Servadac, socotind că e mai bine să nu-l sâcâie pe acest original, îi spuse:

— Vai, domnule profesor! Ne veţi explica cum se face oare că n-am fost mai tare atinşi de pe urma unei ciocniri atât de cumplite?
— E foarte firesc.
— Şi credeţi că Pământul n-a avut altceva de suferit decât pierderea unui teritoriu de câteva leghe pătrate şi că, între altele, axa lui de rotaţie nu s-a schimbat brusc?
— Aşa cred, căpitane Servadac, răspunse Palmyrin Rosette, şi iată pe ce mă bazez. Pământul mergea atunci cu o viteză de 28.800 leghe pe oră, iar Gallia cu o viteză de 57.000 leghe pe oră. Este ca şi cum un tren care face cam 86.000 leghe pe oră s-ar năpusti asupra unui obstacol. Cum a fost această ciocnire, domnilor, puteţi să vă daţi singuri seama. Cometa, al cărei nucleu este alcătuit dintr-o substanţă foarte dură, a făcut întocmai ca un glonte tras de aproape printr-un geam: a trecut prin Pământ fără să spargă nimic.
— Într-adevăr, răspunse Hector Servadac, aşa se puteau petrece lucrurile.
— Aşa trebuiau să se petreacă, reluă profesorul, tot categoric. Cu atât mai mult cu cât globul terestru n-a fost atins decât foarte pieziş. Dar dacă Gallia ar fi căzut normal, ar fi pătruns foarte adânc, pricinuind cele mai mari dezastre, şi ar fi sfărâmat până şi colina Montmartre, dacă i-ar fi stat în cale!
— Domnule! strigă Ben-Zuf atacat direct şi fără să-l fi provocat el de data aceasta pe profesor.
— Tăcere, Ben-Zuf, spuse căpitanul Servadac.

În acea clipă Isac Hakhabut, convins de realitatea faptelor, se apropie de Palmyrin Rosette şi îl întrebă cu multă nelinişte în glas:
— Domnule profesor, ne vom întoarce oare pe Pământ şi când se va întâmpla lucrul acesta?
— Eşti tare grăbit? răspunse Palmyrin Rosette.
— Aş dori să formulez mai ştiinţific întrebarea pe care o pune Isac, domnule, spuse atunci locotenentul Prokop.
— Vă rog.
— Spuneţi că vechea orbită a Galliei a fost modificată?
— Fără îndoială.
— Noua orbită, noua curbă pe care o urmează cometa, este hiperbolică, ceea ce ar duce-o la distanţe infinite în lumea siderală, fără nici o speranţă de întoarcere?

— Nu! răspunse Palmyrin Rosette.
— Această orbită este cumva eliptică?
— Eliptică.
— Şi planul ei tot mai coincide cu cel al orbitei terestre?
— Fără îndoială.
— Gallia este, aşadar, o cometă periodică?
— Da, şi cu perioadă scurtă, de vreme ce revoluţia ei în jurul Soarelui, ţinând seama de perturbările aduse de Jupiter, Saturn şi Marte, se va face exact în doi ani.
— Dar atunci, strigă locotenentul Prokop, sunt toate şansele ca, la doi ani de la ciocnire, ea să întâlnească Pământul exact în punctul unde l-a mai întâlnit!
— E, într-adevăr, de temut că aşa se va întâmpla!
— De temut! strigă căpitanul Servadac.
— Da, domnilor, răspunse Palmyrin Rosette, bătând din picior. Suntem foarte bine aici şi, dacă n-ar depinde decât de mine, Gallia nu s-ar întoarce niciodată la Pământ!

Capitolul V.

ÎN CARE ELEVUL SERVADAC ESTE BRUFTULUIT DE PROFESORUL PALMYRIN ROSETTE

Aşadar, pentru cercetătorii noştri, pentru creatorii de ipoteze, totul era acum limpede, totul era lămurit. Erau purtaţi de o cometă ce gravita în lumea solară. Ceea ce văzuse căpitanul Servadac îndepărtându-se în spaţiu, în spatele perdelei de nori groşi, după ciocnire, era Pământul. Globul terestru provocase puternica şi singura maree pe care o cunoscuse Marea Galliană.

Oricum, cometa trebuia să se întoarcă la Pământ — cel puţin aşa susţinea profesorul. Totuşi, erau calculele atât de precise pentru ca întoarcerea să se întâmple cu exactitate matematică? Trebuie să recunoaştem că gallienii mai aveau multe îndoieli în această privinţă.

Zilele următoare fură consacrate instalării noului venit. Era, din fericire, unul din acei oameni care se mulţumesc cu orice şi se adaptează uşor. Trăind zi şi noapte în cer, printre stele, alergând după aştri rătăcitori prin spaţiu, problemele locuinţei şi hranei — cu excepţia cafelei — îl preocupau destul de puţin. Părea că nu vede nici măcar ingeniozitatea de care dăduseră dovadă coloniştii în amenajarea Fagure lui-Nina.

Căpitanul Servadac voia să dea cea mai bună cameră fostului său profesor. Dar acesta, nefiind prea dornic să împartă viaţa comună, refuză categoric. Ceea ce îi trebuia era un fel de observator, bine aşezat, bine izolat, şi în care să se consacre liniştit cercetărilor sale astronomice.

Hector Servadac şi locotenentul Prokop se străduiră, aşadar, să-i găsească o locuinţă potrivită. Fură norocoşi. În coasta masivului vulcanic, cam la o înălţime de o sută de picioare deasupra grotei centrale, descoperiră un fel de scobitură strâmtă, dar de ajuns de încăpătoare ca să cuprindă observatorul şi instrumentele lui. Era loc pentru un pat, câteva mobile, o masă, un fotoliu, un dulap, fără a mai socoti şi faimoasa lunetă, care fu aşezată în aşa fel, încât să poată fi uşor mânuită. Un firicel de lavă, derivat din marea cascadă, era suficient ca să încălzească observatorul.

Aici se instală profesorul, mâncând din hrana ce i se aducea la ore fixe, dormind puţin, ziua calculând, noaptea cercetând, într-un cuvânt, amestecându-se cât mai puţin în viaţa comună. Cel mai bun lucru, la urma urmei, odată ce recunoşteai că ai de-a face cu un original, era să-l laşi în voia lui.

Frigul devenise foarte aspru. Coloana termometrului nu mai arăta în medie decât treizeci de grade centigrade sub zero. Ea nu oscila în tubul de sticlă aşa cum ar fi făcut în alte climate mai capricioase, ci cobora încet, treptat. Şi va continua să scadă aşa până va atinge limita extremă a frigului din spaţiu, iar temperatura nu va urca decât atunci când Gallia se va apropia iar de Soare, urmându-şi traiectoria eliptică.

Lipsa de oscilaţii ale coloanei de mercur în tubul termometrului se datora faptului că nici o adiere nu tulbura atmosfera galliană. Coloniştii se găseau în condiţii climaterice cu totul deosebite. Nici o moleculă de aer nu se mişca. Tot ceea ce era lichid sau fluid pe suprafaţa cometei părea îngheţat. Deci, nici o furtună, nici o ploaie, nici un nor, atât la zenit cât şi la

orizont. Nici urmă din ceţurile umede sau negurile uscate care năvălesc în regiunile polare ale globului pământesc. Cerul era mereu senin, luminat ziua de raze solare, iar noaptea de raze stelare, fără ca unele să pară mai calde decât celelalte.

Trebuie să precizăm că această temperatură, extrem de joasă, era uşor de îndurat în aer liber. Într-adevăr, ceea ce nu pot îndura cei ce iernează în ţinuturile arctice, ceea ce le usucă plămânii, făcându-i improprii pentru funcţiunile vitale, este aerul îngheţat deplasat cu violenţă, viforul sălbatic, ceaţa nesănătoasă, sunt viscolele cumplite. Acestea sunt cauza bolilor care ucid pe navigatorii de la poli.

Dar în perioadele de calm, când atmosfera nu e tulburată, fie că se găsesc în insula Melville ca Parry, dincolo de gradul 81 cum a fost Kane, sau mai departe, dincolo de limitele atinse de viteazul Hali şi exploratorii de pe Polaris, ei ştiu să înfrunte gerul oricât de năprasnic ar fi. Cu condiţia să fie bine îmbrăcaţi, bine hrăniţi, ei suportă cele mai joase temperaturi dacă nu bate deloc vântul, şi au rezistat chiar când alcoolul din termometre arăta 60 de grade sub zero.

Coloniştii de pe Pământul Cald se găseau deci în cele mai bune condiţii ca să poată îndura frigul din spaţiu. Blănurile de pe goeletă, pieile tăbăcite nu le lipseau. Hrana era îmbelşugată şi sănătoasă. În sfârşit, atmosfera calmă le îngăduia să umble de colo până colo fără nici un pericol, cu toate scăderile extrem de mari ale temperaturii.

Guvernatorul general al Galliei avea grijă ca toţi coloniştii să fie bine îmbrăcaţi şi bine hrăniţi. Exerciţiile prescrise erau executate zilnic. Nimeni nu putea să se sustragă de la programul vieţii obşteşti. Nici tânărul Pablo, nici micuţa Nina nu făceau excepţie. Bine înfofoliţi în blănuri, aceste două făpturi încântătoare păreau nişte drăgălaşi eschimoşi. Când patinau împreună, în faţa litoralului ce mărginea Pământul Cald, Pablo era întotdeauna plin de grijă faţă de mica lui tovarăşă; o ajuta în jocurile ei, o sprijinea când era prea obosită. Totul potrivit cu vârsta lor.

Ce se întâmplă în acest timp cu Isac Hakhabut? După întâlnirea cu Palmyrin Rosette, Isac Hakhabut se întorsese plouat la tartana lui. În mintea lui se petrecuse o schimbare. Amănuntele atât de precise furnizate de profesor nu mai lăsau nici umbră de îndoială, şi el nu se mai îndoia. Se ştia purtat prin

spaţiu de o cometă rătăcitoare, la milioane de leghe depărtare de globul pământesc pe care încheiase atâtea afaceri mănoase!

S-ar fi putut crede că această situaţie ce depăşea orice previziune omenească ar fi trebuit să-i schimbe felul de a fi şi de a gândi, că ar fi trebuit să-l facă să revină la sentimente mai bune faţă de cei câţiva semeni pe care soarta fusese atât de îndurătoare să-i lase pe lângă el, şi să nu-i mai socotească o marfă bună doar pentru a-i mări câştigurile.

Dar nimic din toate acestea nu se întâmplă. Dacă Isac Hakhabut s-ar fi schimbat, el n-ar mai fi fost un specimen desăvârşit a ceea ce poate să devină un om care nu se gândeşte decât la el însuşi. Dimpotrivă, se făcu şi mai aspru şi mai neîndurător, şi nu se mai gândea decât cum să profite cât mai mult de situaţie. Îl cunoştea îndeajuns pe căpitanul Servadac ca să fie sigur că nu i se va face niciodată vreun rău; ştia că bunurile lui sunt apărate de un ofiţer francez şi că, în afară de un caz de forţă majoră, nimeni nu se va atinge de ele. Iar cum acest caz de forţă majoră nu părea că se va produce, iată cum avea de gând Isac Hakhabut să profite de situaţie.

Pe de o parte, oricât de nesigure ar fi fost şansele de întoarcere pe Pământ, trebuia să ţină seama de ele. Pe de alta, aurul şi argintul, englez sau rusesc, nu lipseau în mica colonie, dar aceste metale nu aveau valoare decât dacă ar fi fost puse din nou în circulaţie pe Pământ. Trebuia deci ca, încet-încet, să pună mâna pe toată bogăţia monetară a Galliei.

Interesul lui Isac era să-şi vândă mărfurile înainte de întoarcere, căci prin însăşi raritatea lor aveau mai multă valoare pe Gallia decât pe Pământ, dar aştepta ca, din cauza nevoilor coloniei, cererea să fie mai mare decât oferta. E aici o ridicare sigură de preţuri şi un profit tot atât de sigur. Trebuia deci să vândă, dar şi să aştepte ca să poată vinde mai bine. Iată la ce se gândea Isac Hakhabut în strâmta-i cabină de pe Hansa. În orice caz scăpaseră de chipul lui nesuferit şi n-aveau de ce să se plângă.

În timpul acelei luni, drumul străbătut de Gallia a fost de 39 milioane de leghe, iar la sfârşitul lunii, ea se găsea la 110 milioane de leghe de Soare. Profesorul desenase exact orbita eliptică a cometei, cuprinzând şi efemeridele ei. Pe această curbă erau însemnate 24 de diviziuni egale, care reprezentau cele 24 de luni ale anului gallian. Aceste diviziuni arătau drumul

parcurs în fiecare lună. Primele 12 segmente, însemnate pe curbă, scădeau treptat în lungime până la punctul de afeliu, conform cu una din cele trei legi ale lui Kepler; dincolo de acest punct, mergeau crescând pe măsură ce se apropiau de periheliu.

Într-o zi — era la 12 mai — profesorul comunică rezultatele muncii sale căpitanului Servadac, contelui Timaşev şi locotenentului Prokop. Aceştia le primiră cu un interes lesne de priceput. Întreaga traiectorie a Galliei se desfăşura sub ochii lor şi se putea vedea că ea se întindea puţin dincolo de orbita lui Jupiter. Drumurile parcurse în fiecare lună şi distanţele faţă de Soare erau exprimate în cifre. Totul era foarte limpede şi, dacă Palmyrin Rosette nu se înşelase, dacă Gallia îşi îndeplinea mişcarea de revoluţie în doi ani, ea se va întâlni cu Pământul în punctul unde se ciocnise de el, de vreme ce în acest timp se vor fi îndeplinit exact două revoluţii terestre. Dar care vor fi atunci consecinţele noii ciocniri? Nici nu voiau să se gândească la ele.

În orice caz, dacă exactitatea lucrărilor lui Palmyrin Rosette putea fi pusă la îndoială, era bine să se ferească să i-o arate.

— Aşadar, spuse Hector Servadac, în timpul lunii mai, Gallia nu va descrie decât 30.400.000 leghe şi va ajunge la 139 milioane leghe de Soare?

— Întocmai, răspunse profesorul.

— Am părăsit, deci, zona planetelor mici? adăugă contele Timaşev.

— Socotiţi şi dumneavoastră singur, domnule, căci am trasat zona acestor planete!

— Iar cometa va fi la afeliu exact la un an de când a trecut la periheliul ei? întrebă Hector Servadac.

— Aşa e.

— La 15 ianuarie viitor?

— Fireşte, la 15 ianuarie... Ah! Ba nu! strigă profesorul. De ce spui 15 ianuarie, căpitane Servadac?

— Pentru că de la 15 ianuarie la 15 ianuarie e un an, presupun, altfel spus 12 luni!...

— 12 luni terestre, da! răspunse profesorul. Dar nu 12 luni galliene!

Locotenentul Prokop, la vorbele acestea neaşteptate, nu se putu împiedica să nu zâmbească.

— Zâmbeşti, domnule, se repezi Palmyrin Rosette. Şi de ce zâmbeşti?
— Oh, numai pentru că văd că vreţi să reformaţi calendarul terestru, domnule profesor.
— Nu vreau, domnule, decât să fim logici!
— Să fim logici, dragă domnule profesor! strigă căpitanul Servadac. Să fim logici!
— Admiteţi, întrebă Palmyrin Rosette pe un ton destul de tăios, că Gallia se va întoarce la periheliul ei la un interval de doi ani?
— Admitem.
— Această perioadă de doi ani, care constituie o revoluţie completă în jurul Soarelui, constituie deci anul gallian!
— Întocmai.
— Acest an, ca orice an, trebuie împărţit în 12 luni?
— Cum vreţi dumneavoastră, dragă domnule profesor.
— Nu e după cum vreau eu...
— Ei bine, în 12 luni! răspunse Hector Servadac.
— Şi din câte zile vor fi formate aceste luni?
— Din 60 de zile, de vreme ce zilele au scăzut la jumătate.
— Căpitane Servadac, spuse profesorul pe un ton sever, gândeşte-te la ceea ce spui!...
— Dar mi se pare că mă integrez în sistemul dumneavoastră, răspunse Hector Servadac.
— Nu, deloc.
— Explicaţi-ne atunci...
— Nimic mai simplu! urmă Palmyrin Rosette ridicând dispreţuitor din umeri. Fiecare lună galliană va trebui să cuprindă două luni terestre, nu?
— Fără îndoială, de vreme ce anul gallian trebuie să dureze doi ani.
— Şi două luni au 60 de zile pe Pământ, nu-i aşa?
— Da, 60 de zile.
— Prin urmare?... întrebă contele Timaşev adresându-se lui Palmyrin Rosette.
— Prin urmare, dacă două luni cuprind 60 de zile terestre, asta face 120 de zile galliene de vreme ce durata zilei pe suprafaţa Galliei nu mai este decât de 12 ore. S-a înţeles?
— S-a înţeles foarte bine, domnule, răspunse contele Timaşev. Dar nu credeţi că noul calendar e un pic cam încurcat...

— Încurcat! strigă profesorul. De la 1 ianuarie nici nu mai socotesc altcum!
— Aşa încât, întrebă căpitanul Servadac, lunile noastre vor avea acum cel puţin 120 de zile.
— Şi ce vezi rău în asta?
— Nimic, dragă domnule profesor. Deci, acum, în loc să fim în mai nu suntem decât în martie?
— În martie, domnilor, în a 266-a zi a anului gallian, care corespunde celei de a 133-a zi din anul terestru. Astăzi este deci 12 martie gallian şi după ce vor mai trece 60 de zile galliene...
— Vom fi în 72 martie! strigă Hector Servadac. Bravo! Să fim logici!

Lui Palmyrin Rosette îi trecu prin gând că fostul lui elev îşi cam bătea joc de el, dar, fiind târziu, cei trei vizitatori părăsiră observatorul.

Profesorul întemeiase, aşadar, calendarul gallian. Totuşi, trebuie să mărturisim că numai el se servea de acest calendar, că nimeni nu-l înţelegea atunci când vorbea de 47 aprilie sau 118 mai.

Între timp luna iunie — după vechiul calendar — sosise. În perioada aceasta, Gallia trebuia să străbată numai 27.500.000 leghe şi să se îndepărteze de Soare la o distanţă de 155 milioane. Temperatura scădea întruna, dar atmosfera era tot aşa de curată, tot aşa de calmă ca şi până atunci.

Traiul de fiecare zi se scurgea pe Gallia cu o regularitate, am putea spune, cu o monotonie desăvârşită. Pentru a tulbura această monotonie era nevoie de personalitatea zgomotoasă, nervoasă, capricioasă, arţăgoasă, a lui Palmyrin Rosette. Când binevoia să-şi întrerupă observaţiile şi să coboare în sala comună, vizita lui stârnea întotdeauna scene.

Discuţia se învârtea mereu în jurul aceleiaşi probleme. Oricare ar fi fost pericolul unei noi întâlniri cu Pământul, căpitanul Servadac şi însoţitorii săi erau încântaţi de această eventualitate, ceea ce îl scotea din sărite pe profesor. El nici nu voia să audă de întoarcere şi-şi continua cercetările asupra Galliei ca şi cum ar fi trebuit să rămână aici pe vecie.

Într-o zi — la 27 iunie — Palmyrin Rosette năvăli ca din puşcă în sala comună unde îi găsi pe căpitanul Servadac, pe locotenentul Prokop, pe contele Timaşev şi pe Ben-Zuf.

— Locotenentul Prokop, strigă el, răspunde fără ocol şi fără ascunzişuri la întrebarea care ţi-o voi pune.
— Dar nu prea am obiceiul... i-o întoarse locotenentul Prokop.
— Bine! urmă Palmyrin Rosette, care părea că-l tratează pe locotenent aşa cum tratează un profesor pe elevul său. Răspunde: ai făcut sau nu înconjurul Galliei cu goeleta dumitale aproape de ecuator, adică pe unul din marile cercuri?
— Da, domnule, răspunse locotenentul căruia contele Timaşev îi făcuse semn să-i facă pe voie straşnicului Rosette.
— Bine, urmă acesta. Şi în timpul acestei călătorii de explorare, n-ai însemnat pe hartă drumul parcurs de Dobrâna?
— Cu aproximaţie, răspunse Prokop, adică cu ajutorul lochului şi al busolei şi nu după înălţimea Soarelui sau a stelelor care era cu neputinţă de calculat.
— Şi ce-ai constatat?...
— Că circumferinţa Galliei trebuie să măsoare vreo 2.300 km, ceea ce ar însemna 740 km în diametru.
— Da... spuse Palmyrin Rosette ca pentru sine, acest diametru ar fi, de fapt, de 16 ori mai mic decât cel al Pământului care este de 12.792 de km.

Căpitanul Servadac şi cei doi însoţitori ai săi se uitau la profesor şi nu înţelegeau unde voia să ajungă.
— Ei bine, reluă Palmyrin Rosette, ca să-mi completez cercetările asupra Galliei, îmi rămâne să-i mai aflu suprafaţa, volumul, masa, densitatea şi intensitatea gravitaţiei.
— În ce priveşte suprafaţa şi volumul, răspunse locotenentul Prokop, de vreme ce cunoaştem diametrul Galliei, nimic nu-i mai uşor.
— Am zis eu că e greu? se răsti profesorul. Calculele astea le făceam când eram de o şchioapă.
— O! O! făcu Ben-Zuf, care de-abia aştepta prilejul să-l nemulţumească pe cel ce vorbise urât despre Montmartre.
— Elev Servadac, urmă Palmyrin Rosette, după ce se încruntase o clipă la Ben-Zuf, ia-ţi tocul. Dacă cunoşti circumferinţa marelui cerc al Galliei, spune-mi care-i suprafaţa ei?
— Iată, domnule Rosette, răspunse Hector Servadac, hotărât să se poarte ca un elev bun, 2383 km circumferinţa Galliei, de înmulţit cu diametrul 740.
— Da, şi mai repede! se repezi profesorul. N-ai terminat? Ei bine?

— Ei bine, răspunse Hector Servadac, iată rezultatul: suprafaţa Galliei este de 1.719.020 km pătraţi.
— Adică o suprafaţă de 287 de ori mai mică decât a Pământului, care are 510 milioane km pătraţi.
— Pf! făcu Ben-Zuf ţuguindu-şi buzele a dispreţ faţă de cometa profesorului.
Profesorul îl fulgeră cu o privire cumplită.
— Ei bine, reluă profesorul care se aprindea, acum care e volumul Galliei?
— Volumul?... răspunse şovăind Hector Servadac.
— Elev Servadac, ai uitat să calculezi volumul unei sfere a cărei suprafaţă e dată?
— Nu, domnule Rosette, dar nu mă lăsaţi nici să răsuflu.
— În matematică nu se răsuflă, domnule, nu se răsuflă!
Le trebuia multă putere de stăpânire celor de faţă ca să nu izbucnească în râs.
— Gata? întrebă profesorul. Volumul unei sfere...
— Este egal cu suprafaţa... răspunse Hector Servadac şovăind, înmulţită cu...
— Cu o treime din rază, domnule! strigă Palmyrin Rosette. Cu o treime din rază! Ai terminat?
— Aproape! O treime din raza Galliei fiind 123 virgulă, 3, 3, 3, 3...
— 3, 3, 3, 3... repetă Ben-Zuf parcurgând întreaga gamă a tonurilor.
— Linişte! strigă profesorul scos din sărite. Mulţumeşte-te cu primele două zecimale, lasă deoparte pe celelalte.
— Le las, răspunse Hector Servadac.
— Şi?
— 1.719.020 înmulţit cu 123,33 face 211.439.460 km cubi.
— Iată volumul cometei mele! strigă profesorul. E o cantitate, nu?
— Fără îndoială, remarcă locotenentul Prokop, dar acest volum este de 5166 ori mai mic decât cel al Pământului care este, în cifre rotunde, de...
— Un trilion, 82 miliarde, 841 milioane de km cubi, ştiu, domnule, răspunse Palmyrin Rosette.
— Şi, prin urmare, adăugă locotenentul Prokop, volumul Galliei este inferior şi volumului Lunii, care este a 49-a parte din volumul Pământului.

— Ei, şi? replică profesorul rănit în amorul său propriu.
— Aşadar, urmă neîndurător locotenentul Prokop, văzută de pe Pământ, Gallia n-ar părea mai mare decât o stea de mărimea a 7-a, adică n-ar putea fi zărită cu ochiul liber!
— Ei drăcie, strigă Ben-Zuf, ce mai cometă! Şi pe ea ne găsim noi!?
— Linişte! se răsti Palmyrin Rosette furios la culme.
— O alună, un bob de mazăre, o sământă de muştar! urmă, răzbunându-se, Ben-Zuf.
— Taci, Ben-Zuf, spuse căpitanul Servadac.
— O gămălie de ac, acolo! O nimica toată!
— Ei, la naiba, n-ai de gând să taci?

Ben-Zuf înţelese că domnul căpitan era gata să se supere şi ieşi din sală stârnind toate ecourile din masivul vulcanic prin hohotele lui de râs.

Era şi timpul să iasă. Palmyrin Rosette, gata să izbucnească, avu nevoie de câteva clipe până să-şi vină în fire, pentru că nici el nu voia să-i atace cineva cometa, după cum nici Ben-Zuf nu voia să-i fie defăimat Montmartre. Fiecare îşi apăra bunul cu străşnicie.

În sfârşit, profesorul îşi recapătă graiul şi adresându-se elevilor săi, mai bine-zis auditorilor săi, le spuse:
— Domnilor, cunoaştem acum diametrul, circumferinţa, suprafaţa şi volumul Galliei. E ceva, dar nu e totul. Vreau să obţin, prin măsurători directe, masa şi densitatea ei şi să aflu care este intensitatea gravitaţiei la suprafaţa ei.
— Va fi greu, zise contele Timaşev.
— N-are a face. Vreau să ştiu cât cântăreşte cometa mea şi voi afla.
— Ceea ce va face şi mai grea soluţionarea problemei, observă locotenentul Prokop, e că nu ştim din ce substanţă e alcătuită Gallia.
— Ah! Nu ştiţi ce substanţă e? urmă profesorul.
— Nu, nu ştim, şi dacă ne-aţi spune şi nouă...
— Ei, domnilor, ce-mi pasă! rosti Palmyrin Rosette... O să rezolv eu problema şi fără asta.
— Suntem la ordinele dumneavoastră, când veţi crede de cuviinţă, domnule profesor! spuse atunci căpitanul Servadac.

— În matematică nu se răsuflă!

— Observaţiile şi calculele mele mai durează o lună, răspunse oţărât Palmyrin Rosette, şi dacă vreţi să aşteptaţi până termin...
— Desigur, domnule profesor! răspunse contele Timaşev. Aşteptăm cât vreţi dumneavoastră!.
— Şi chiar mai mult! întări căpitanul Servadac, care nu putu să se împiedice să nu facă această mică glumă.
— Ei bine, ne întâlnim peste o lună! răspunse Palmyrin Rosette, la 62 aprilie viitor!

Adică 31 iulie terestru.

Capitolul VI.

ÎN CARE SE VA VEDEA CĂ PALMYRIN ROSETTE ARE DREPTATE CÂND GĂSEŞTE MATERIALUL COLONIEI NEÎNDESTULĂTOR

În timpul acesta Gallia continua să circule prin spaţiile interplanetare sub puterea de atracţie a Soarelui. Până atunci nimic nu-i stingherise mişcările. Planeta Nerina, pe care o luase în slujba ei trecând prin zona asteroizilor, îi rămăsese credincioasă şi-şi îndeplinea conştiincios mica revoluţie bilunară. Se părea că totul se va petrece fără nici o încurcătură în cursul anului gallian.

Dar marea preocupare a locuitorilor fără voie ai Galliei era mereu aceeaşi: se vor întoarce pe Pământ? Astronomul nu greşise oare în calculele sale? Calculase bine noua orbită a cometei şi durata revoluţiei ei în jurul Soarelui? (Palmyrin Rosette se supăra atât de uşor şi nu i se putea cere să-şi revadă rezultatele cercetărilor.)

Aşadar, Hector Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop tot mai erau neliniştiţi în această privinţă. Cât despre ceilalţi colonişti, această problemă era ultima din grijile lor. Ce resemnare în faţa soartei! Ce filozofie practică! Spaniolii mai ales, săraci în Spania, nu fuseseră niciodată până atunci atât de fericiţi! Negrete şi însoţitorii lui nu avuseseră nicicând parte de condiţii de trai atât de bune. Ce le păsa lor de drumul urmat de Gallia? De ce s-ar fi străduit să afle dacă va rămâne în câmpul

de atracţie al Soarelui sau va scăpa de acesta şi va începe să străbată alte ceruri? Cântau nepăsători; şi cum altfel şi-ar fi putut petrece nişte majos mai bine timpul decât cântând?

Dar cei mai fericiţi locuitori ai coloniei erau, fără doar şi poate, tânărul Pablo şi micuţa Nina. Ce de jocuri fermecătoare mai scorneau împreună alergând de-a lungul nesfârşitelor galerii din Fagurele-Nina, căţărându-se pe stâncile litoralului! Uneori petreceau plutind până unde vedeau cu ochii, pe întinderea îngheţată a mării. Alteori se distrau pescuind pe malul micii lagune pe care cascada de foc o menţinea în stare lichidă. Toate acestea nu-i împiedicau să înveţe cu Hector Servadac. Ajunseseră să se facă foarte bine înţeleşi şi, mai ales, se înţelegeau bine unul pe celălalt! De ce s-ar fi preocupat de viitor băiatul şi fetiţa? De ce ar fi regretat trecutul? Într-o zi Pablo o întrebă:

— Ai rude, Nina?

— Nu, Pablo, răspunse Nina. Sunt singură. Dar tu?

— Şi eu sunt singur, Nina. Ce făceai tu înainte?

— Păzeam caprele, Pablo.

— Eu, rosti băiatul, alergam zi şi noapte în întâmpinarea cailor diligenţei.

— Acum, însă, nu mai suntem singuri, Pablo.

— Nu, Nina, nicidecum.

— Guvernatorul e tatăl nostru, contele şi locotenentul sunt unchii noştri.

— Şi Ben-Zuf, prietenul nostru, adăugă Pablo.

— Şi toţi ceilalţi sunt tare drăguţi, spuse Nina. Ne răsfaţă, Pablo! Ei bine, nu trebuie să ne lăsăm răsfăţaţi. Trebuie să-i facem să fie mulţumiţi de noi... mereu.

— Eşti aşa de cuminte, Nina, încât alături de tine trebuie să fiu la fel.

— Eu sunt sora ta şi tu eşti fratele meu, spuse grav Nina.

— Bineînţeles, răspunse Pablo.

Gingăşia şi drăgălăşenia acestor două fiinţe făcuseră să fie îndrăgite de toţi. Cu ei nimeni nu era zgârcit în vorbe bune şi mângâieri, iar capra Marzy îşi avea şi ea partea. Căpitanul Servadac şi contele Timaşev simţeau pentru aceşti copii o sinceră şi părintească afecţiune. De ce ar fi regretat Pablo câmpiile pârjolite de arşiţă ale Andaluziei, iar Nina stâncile

sterpe ale Sardiniei? Se părea că această nouă lume fusese dintotdeauna a lor.

Sosi şi luna iulie. În timpul acestei luni, Gallia n- avea de parcurs decât 22 milioane de leghe de-a lungul orbitei sale, depărtarea de Soare fiind de 172 milioane leghe. Ea se găsea, aşadar, la o distanţă de Soare de patru ori şi jumătate mai nare decât a Pământului, având o viteză aproape asemănătoare. Într-adevăr, media vitezei globului terestru când parcurge ecliptica este de aproximativ 21 de milioane leghe pe lună, adică 28.800 leghe pe oră.

La 62 aprilie gallian, profesorul îi trimise un bilet laconic căpitanului Servadac. Palmyrin Rosette voia să înceapă chiar în ziua aceea operaţiile care să-i permită să calculeze masa şi densitatea cometei sale ca şi intensitatea atracţiei gravitaţionale la suprafaţa ei. Hector Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop se siliră să nu lipsească de la întâlnire. Cu toate că experienţele care se pregăteau nu-i interesau în acelaşi grad ca pe profesor, totuşi ei ar fi vrut să afle din ce substanţă era alcătuită temelia Galliei.

De dimineaţă Palmyrin Rosette venise la ei în sala cea mare. Nu părea să fie încă într-o foarte proastă dispoziţie, dar ziua abia începuse.

Toată lumea ştie ce înseamnă forţa atracţiei gravitaţionale. Este forţa de atracţie pe care o exercită Pământul asupra unui corp cu masa egală cu 1 şi vă aduceţi aminte cât de mult fusese micşorată această forţă pe Gallia — fenomen care determina, fireşte, creşterea puterii musculare a gallienilor. Dar proporţia exactă nu se cunoştea.

În ce priveşte masa, ea este alcătuită din cantitatea de materie care constituie un corp şi este reprezentată de însăşi greutatea corpului. Densitatea este cantitatea de materie a unui corp într-un volum dat.

Deci prima problemă-de rezolvat era: cât de mare este atracţia gravitaţională pe suprafaţa Galliei?

A doua problemă: care este cantitatea de materie din care este formată Gallia, cu alte cuvinte — care era masa sa şi, prin urmare, greutatea sa.

A treia problemă: care era cantitatea de materie cuprinsă în Gallia, volumul ei fiind cunoscut, altfel spus: care este densitatea ei?

— Domnilor, spuse profesorul, astăzi vom termina studiul diferitelor elemente care constituie cometa mea. Când vom cunoaşte forţa de atracţie gravitaţională pe suprafaţa ei, masa şi densitatea ei prin măsurători directe, ea nu va mai avea taine pentru noi. De fapt vom cântări Gallia.

Ben-Zuf, care tocmai intrase în sală, auzi ultimele cuvinte ale lui Palmyrin Rosette. El părăsi fără un cuvânt încăperea şi se întoarse peste câteva clipe spunând pe un ton ghiduş:

— Degeaba am cotrobăit prin magazia generală, n- am găsit nici o balanţă şi, dealtfel, nu văd unde am putea-o agăţa!

Rostind aceste vorbe, Ben-Zuf se uită afară ca şi cum ar fi căutat un cui în cer.

O privire a profesorului şi un gest al lui Hector Servadac îl făcură să renunţe a mai face glume proaste.

— Domnilor, reluă Palmyrin Rosette, trebuie să ştiu, în primul rând, cât cântăreşte pe Gallia un kilogram terestru. Din pricina masei mai mici a Galliei, atracţia ei este mai mică şi consecinţa acestui fapt e că fiecare obiect cântăreşte mai puţin pe suprafaţa ei decât ar cântări pe suprafaţa Pământului. Dar care este diferenţa între cele două greutăţi, iată ce trebuie să aflăm.

— Nimic mai adevărat, răspunse locotenentul Prokop, şi balanţele obişnuite — chiar dacă am fi avut una — n-ar fi putut servi la operaţia noastră, căci talgerele lor fiind supuse egal atracţiei galliene, n-ar fi putut arăta raportul între greutatea galliană şi cea terestră.

— Aşa-i, întări contele Timaşev, kilogramul, de exemplu, de care v-aţi fi servit, ar fi pierdut tot atât din greutatea lui ca şi obiectul pe care trebuia să-l cântărească şi...

— Domnilor, grăi Palmyrin Rosette, dacă spuneţi toate astea pentru a mă informa pe mine, vă pierdeţi vremea şi vă rog să mă lăsaţi să-mi continui cursul de fizică.

Profesorul vorbea mai mult ca oricând ex cathedra.

— Aveţi un dinamometru şi o greutate de un kilogram? întrebă el. În asta stă totul. La un dinamometru, greutatea este indicată de o lamă de oţel sau de un resort care acţionează conform flexibilităţii şi tensiunii lor. Atracţia nu le influenţează deci în nici un fel. Dacă atârn o greutate de un kilogram terestru de cântarul meu, acul va indica exact cât cântăreşte acest kilogram pe suprafaţa Galliei. Aş cunoaşte deci diferenţa care există între

atracţia Galliei şi atracţia Pământului. Pun, aşadar, din nou întrebarea: aveţi un dinamometru?

Auditorii lui Palmyrin Rosette se consultară din priviri. Apoi Hector Servadac se întoarse către Ben-Zuf care cunoştea până în cele mai mici amănunte tot materialul coloniei.

— N-avem nici dinamometru şi nici o greutate de un kilogram, spuse el.

Profesorul îşi exprimă dezamăgirea izbind puternic cu piciorul în pământ.

— Dar, continuă Ben-Zuf, cred că ştiu unde se poate găsi un cântar, dacă nu şi o greutate.

— Unde?

— Pe tartana lui Hakhabut.

— Trebuia să ne spui pe loc, dobitocule! strigă profesorul dând din umeri.

— Şi mai ales trebuie să te duci să-l aduci! adăugă căpitanul Servadac.

— Mă duc, zise Ben-Zuf.

— Te însoţesc, se hotărî Hector Servadac, căci Hakhabut poate să ne facă greutăţi, dacă e vorba să împrumute ceva, orice-ar fi!

— Haidem cu toţii la tartană, propuse contele Timaşev. Vom vedea cum stă Isac pe bordul Hansei.

Fiind de acord, erau gata să iasă din sală, când profesorul spuse:

— Conte Timaşev, oare unul din oamenii dumitale n-ar putea ciopli din substanţa stâncoasă a masivului un bloc care să aibă exact un decimetru cub?

— Mecanicul meu îl va confecţiona fără nici o greutate, răspunse contele Timaşev, dar cu o singură condiţie: să i se dea un metru ca să obţină măsura exactă.

— Poate că n-aveţi nici metru, aşa cum n-aveţi nici cântar? strigă Palmyrin Rosette.

Nu exista nici metru în magazia generală. Ben-Zuf fu nevoit să facă această penibilă mărturisire.

— Dar, adăugă el, e foarte posibil să se găsească la bordul Hansei.

— Să mergem, dar! răspunse Palmyrin Rosette, şi o luă cu pas grăbit prin galeria cea mare. Îl urmară imediat şi Hector Servadac, contele Timaşev, Prokop şi Ben-Zuf printre stâncile înalte care dominau litoralul. Coborâră până la mal şi se

îndreptară spre golful îngust unde Dobrâna şi Hansa erau prinse în crusta lor de gheaţă.

Cu toate că temperatura era extrem de scăzută, 35° sub zero, călduros îmbrăcaţi, cu glugile pe cap, cu mantalele lor de blană strânse bine pe corp, căpitanul Servadac şi însoţitorii lui puteau să înfrunte frigul fără prea mari neplăceri. Dacă barba, sprâncenele şi genele lor fură acoperite pe loc de mici cristale, asta se datora faptului că aburii respiraţiei îngheţau în aerul rece. Pe obrazul lor se ridicau ace albe, subţiri, ascuţite ca cele ale porcului spinos, făcându-i să apară caraghioşi la vedere. Faţa profesorului, care, scund fiind, semăna cu un ursuleţ, părea şi mai sălbatică.

Era ora opt dimineaţa. Soarele se îndrepta repede spre zenit. Discul lui, micşorat mult din cauza distanţei, arăta ca o Lună plină. Razele lui ajungeau până la solul planetei lipsite de căldură şi cu luminozitate foarte scăzută. Toate stâncile litoralului de la poalele masivului, şi vulcanul însuşi, îşi arătau albeaţa neprihănită a ultimelor zăpezi căzute înainte ca vaporii să fi încetat să satureze atmosfera galliană. În fund, până la vârful conului fumegând care domina tot acest teritoriu, se desfăşura uriaşul covor pe care nici o pată nu-l murdărea. Pe versantul septentrional se revărsa cascada de lavă. Acolo, zăpezile făcuseră loc torentelor de foc care şerpuiau urmând toanele pantelor până la golful peşterii centrale, de unde cădeau perpendicular în mare.

Deasupra cavernei, la 500 de picioare mai sus, se căsca un fel de gură neagră peste care se bifurcau şuvoaiele erupţiei. Din această gură ieşea ţeava unei lunete astronomice. Era observatorul lui Palmyrin Rosette.

Plaja era în întregime albă şi nu se deosebea de marea îngheţată. Nici o linie de demarcaţie nu le despărţea. În contrast cu imensitatea albă, cerul părea de un albastru deschis. Pe plajă se vedeau urmele de paşi lăsate de colonişti, care fie că se plimbau zilnic, fie că veneau să ia gheaţă pentru a obţine apă dulce prin topire, fie că se duceau să patineze. Curbele patinelor se încrucişau pe pojghiţa tare ca cercurile făcute pe oglinda apei de insectele acvatice.

Urme de paşi se îndreptau de pe litoral şi spre Hansa. Erau cele lăsate de Isac Hakhabut după căderea zăpezii. Marginile

zimţate ale acestor urme căpătaseră în bătaia marelui ger tăria bronzului.

O jumătate de kilometru despărţea primele stânci ale masivului de golful unde iernau cele două vase. Ajungând la golf, locotenentul Prokop le arătă cât de mult se ridicase linia de plutire a Hansei şi a Dobrânei. Tartana şi goeleta se înălţaseră deasupra suprafeţei mării cu vreo 20 de picioare.

— Iată un fenomen ciudat! spuse căpitanul Servadac.

— Ciudat şi îngrijorător, răspunse locotenentul Prokop. E limpede că sub coca vaselor, acolo unde adâncimea este mică, se petrece o mare acţiune de congelare. Puţin câte puţin crusta se îngroaşă şi ridică cu o forţă de neînvins tot ce e deasupra.

— Dar acţiunea asta va avea un sfârşit? întrebă contele Timaşev.

— Nu ştiu, răspunse locotenentul Prokop, căci frigul nu a ajuns la maximum.

— Sper că nu! strigă profesorul. Altfel, degeaba te duci la 200 milioane de leghe departe de Soare, dacă nu găseşti decât aceeaşi temperatură ca la polii tereştri.

— Sunteţi prea bun, domnule profesor, răspunse locotenentul Prokop. Din fericire, gerurile din spaţiu nu depăşesc totuşi 60 până la 70 de grade, ceea ce e destul de acceptabil.

— Aş! zise Hector Servadac, frigul fără vânt este un frig fără guturai şi nici n-o să strănutăm măcar o dată toată iarna.

Locotenentul Prokop îi împărtăşi contelui Timaşev temerile pe care i le inspira situaţia goeletei. Datorită straturilor îngheţate n-ar fi fost cu neputinţă ca Dobrâna să fie ridicată la o înălţime considerabilă. În aceste condiţii, în perioada dezgheţului, te puteai aştepta la o nenorocire de felul celor care distrug adesea balenierele ce iernează în mările arctice. Dar ce puteai face?

Ajunseră lângă Hansa, închisă în carapacea ei de gheaţă. Trepte tăiate de curând de Isac Hakhabut îţi îngăduiau să urci pe bord. Ce s-ar face el dacă tartana s-ar ridica la vreo sută de picioare?

O trâmbă subţire de fum albastru ieşea din ţeava de alamă care se ivea dintre zăpezile întărite, îngrămădite pe punte. Era limpede că zgârcitul îşi folosea combustibilul cu o economie sângeroasă. Dar nu suferea prea tare de frig. Într-adevăr, straturile de gheaţă care înveleau tartana, prin însuşi

faptul că erau rele conducătoare de căldură, trebuiau că păstrează înăuntru o temperatură suportabilă.
— Ohe! Nabucodonosor! strigă Ben-Zuf.

Capitolul VII.

ÎN CARE SE VA VEDEA CĂ ISAC GĂSEŞTE UN PRILEJ MINUNAT SĂ ÎMPRUMUTE BANI CU MAI MULT DE 1800 LA SUTĂ DOBÂNDĂ

Glasul lui Ben-Zuf fu auzit. Uşa capotei din spate se deschise şi Isac Hakhabut îşi scoase afară partea de sus a trupului.
— Cine-i acolo? strigă el. Ce vreţi de la mine? Nu-i nimeni aici! N-am nimic de împrumutat sau de vânzare!
Acestea fură primitoarele cuvinte care-i întâmpinară pe oaspeţi.
— Frumos, n-am ce zice, jupân Hakhabut, răspunse căpitanul Servadac cu o voce poruncitoare. Ne iei poate drept hoţi?
— Ah, dumneavoastră sunteţi, domnule guvernator general, zise bătrânul fără să iasă din cabină.
— În persoană, strigă Ben-Zuf care se şi urcase pe putea tartanei. Vizita lui trebuie să fie o cinste pentru tine. Haide! Afară din cuşcă!
Isac Hakhabut se hotărî să se arate în întregime în deschizătura capotei, a cărei uşă o ţinea pe jumătate închisă ca să o poată împinge repede în caz de primejdie.
— Ce vrei? întrebă.
— Să stăm de vorbă o clipă cu dumneata, jupâne Isac, răspunse căpitanul. Dar fiindcă frigul e cam înţepător, n-o să refuzi să ne dai găzduire în cabina dumitale.
— Ce! Vreţi să intraţi? strigă Isac care nu încerca să ascundă cât de suspectă îi părea această vizită.
— Da, vrem, îi confirmă Hector Servadac, căţărându-se pe scări, urmat de cei ce-l însoţeau.

— N-am nimic cu ce să vă servesc, spuse Isac cu un glas jalnic. Nu sunt decât un om sărman.
— Iar o ia cu jelaniile! spuse Ben-Zuf. Hai, bătrâne, să facem pace.
Şi Ben-Zuf, luându-l pe Hakhabut de guler, îl dădu la o parte fără multă vorbă. Apoi deschise uşa cabinei. În clipa când să intre, căpitanul Servadac spuse:
— Bagă-ţi bine în cap, Hakhabut, că nu venim să punem mâna împotriva voinţei tale pe bunurile ce-ţi aparţin. Repet că în ziua în care interesul obştesc va cere să dispunem de încărcătura tartanei, nu voi şovăi s-o fac, adică să te expropriez în folosul obştesc, plătindu-ţi marfa la preţurile europene curente.
— La preţurile europene curente, bolborosi Isac Hakhabut printre dinţi. Nici vorbă, ci la preţurile curente de pe Gallia, şi eu voi fi acela care le va stabili.
În timpul acesta Hector Servadac şi însoţitorii săi coborâseră în cabina Hansei. Nu era decât o încăpere strâmtă, locul cel mai mare cu putinţă fiind rezervat încărcăturii. O sobiţă de tuci, unde doi cărbuni se căzneau să ardă, se afla într-un colţ, în faţa canapelei care-i slujea de pat. Un dulap, a cărui uşă era încuiată cu grijă, se afla în fundul odăiţei. Câteva scăunele, o masă de brad de o curăţenie îndoielnică şi drept ustensile de bucătărie — strictul necesar. Mobilierul era, pe cât se vede, lipsit de confort, dar demn de proprietarul Hansei.
Prima grijă a lui Ben-Zuf, odată ajunşi în cabină, după ce negustorul închisese uşa, fu să arunce în sobă câţiva cărbuni, prevedere îndreptăţită de temperatura scăzută din odaie. Faptul stârni protestele şi gemetele lui Isac Hakhabut care şi-ar fi ars mai bine oasele, dacă ar fi avut altele de schimb, decât să risipească din combustibil. Dar nimeni nu-l băgă în seamă. Ben-Zuf rămase de pază lângă sobă, şi înteţi focul suflând în el cu multă pricepere. Apoi, oaspeţii aşezându-se de bine de rău fiecare pe unde găsi, îl lăsară pe căpitanul Servadac să-i aducă la cunoştinţă gazdei scopul vizitei lor.
Isac Hakhabut, care stătea în picioare într-un colţ, încleştându-şi mâinile cu degetele cârligate, părea un condamnat ascultând sentinţa.
— Jupâne Isac, spuse atunci căpitanul Servadac, am venit aici ca să-ţi cerem un serviciu.
— Un serviciu?

— În interesul nostru comun.
— Dar nu îmi amintesc să avem un interes comun.
— Ascultă întâi şi nu te mai văicări, Hakhabut. Nu-i vorba să te jupuim de viu.
— Îmi cereţi un serviciu, mie, un om sărac! exclamă el plângăreţ.
— Iată despre ce e vorba, răspunse Hector Servadac prefăcându-se că nu l-a auzit.
El îşi dădu seama că preambulul acesta solemn putea să-l facă pe Isac Hakhabut să creadă că i se va cere întreaga avere.
— Într-un cuvânt, jupâne Isac, continuă căpitanul Servadac, am avea nevoie de un dinamometru. Poţi să ne împrumuţi unul?
— Un dinamometru! strigă Isac ca şi cum i s-ar fi cerut să împrumute mai multe mii de franci. Un cântar spuneţi?...
— Da! Un cântar pentru cântărit! repetă Palmyrin Rosette, pe care atâtea formalităţi începuseră să-l supere peste măsură.
— N-aveţi un cântar? întrebă locotenentul Prokop.
— Ba are, rosti Ben-Zuf.
— Într-adevăr... Cred că da... răspunse Isac Hakhabut, care nu voia să se angajeze la nimic.
— Ei bine, jupân Isac, fii atât de bun şi împrumută- ne cântarul dumitale.
— Să-l împrumut? strigă cămătarul. Domnule guvernator, îmi cereţi să-l împrumut?
— Pentru o zi! rosti profesorul, pentru o zi, Isac. O să ţi-l înapoiem.
— Dar este un instrument foarte delicat, dragă domnule, răspunse Isac Hakhabut. Arcul se poate rupe pe gerurile astea mari.
— Ah, bestia! strigă Palmyrin Rosette.
— Şi apoi poate vreţi să cântăriţi ceva greu.
— Doar n-ai să crezi că vrem să cântărim un munte? se băgă în vorbă Ben-Zuf.
— Mai mult decât un munte! grăi Palmyrin Rosette. Vom cântări Gallia.
— Dumnezeule! strigă Isac ale cărui văicăreli prefăcute urmăreau un scop, vădit, cusut cu aţă albă.
Căpitanul Servadac interveni din nou.
— Jupâne Hakhabut, avem nevoie de cântar pentru a cântări o greutate de cel mult un kilogram.

— Un kilogram, Dumnezeule!
— Şi pe deasupra acest kilogram va cântări mult mai puţin, ca urmare a atracţiei mai mici de pe Gallia. Astfel că n-ai de ce te teme pentru cântarul dumitale.
— Fără îndoială... domnule guvernator... spuse Isac, dar să împrumut, să împrumut!
— De vreme ce nu vrei să-l împrumuţi, îi propuse atunci contele Timaşev, poate vrei să-l vinzi?
— Să-l vând! exclamă Isac Hakhabut, să-mi vând cântarul! Dar după ce-l voi fi vândut, cum îmi voi putea cântări marfa? Doar n-am balanţe! N-am decât acest biet şi micuţ instrument, aşa de gingaş, dar aşa de precis, de care vreţi să mă lipsiţi.

Ben-Zuf nu pricepea cum de nu-l strânge căpitanul de gât pe omul acesta îngrozitor, care-l înfrunta. Dar Hector Servadac se amuza să meargă până la capăt cu toate formele de convingere.

— Haide, jupâne Isac, spuse fără să se supere defel, văd bine că nu primeşti să ne împrumuţi cântarul.
— Vai! Pot oare s-o fac, domnule guvernator?
— Nici să-l vinzi?
— Să-l vând! Niciodată!
— Ei atunci, poate vrei să-l închiriezi?

Ochii lui Isac Hakhabut se preschimbară în doi tăciuni aprinşi.

— Răspundeţi dumneavoastră de tot ce-ar putea să se întâmple? întrebă el cu interes.
— Da.
— Depuneţi în mâinile mele o garanţie care îmi va aparţine în caz că se va întâmpla ceva?
— Da.
— Cât?
— 100 de franci pentru un instrument care valorează 20. E destul?
— Nu prea, domnule guvernator... nu prea... că, în sfârşit, cântarul acesta este singurul care se găseşte în lumea noastră nouă. Dar sper, adăugă el, că e vorba de 100 de franci-aur!
— Aur.
— Şi cântarul acesta de care am atâta nevoie vreţi să-l închiriaţi pe o zi întreagă.
— Pe o zi.

— Şi preţul chiriei?
— Va fi de douăzeci de franci, spuse contele Timaşev. Îţi convine?
— Vai! Nu sunt eu cel mai tare! murmură Isac Hakhabut împreunându-şi mâinile. Trebuie să ştii să te resemnezi.

Târgul era încheiat şi, bineînţeles, spre marea mulţumire a lui Isac. 20 de franci chirie, 100 de franci garanţie şi totul în aur francez sau rusesc.

De! Nu era Isac Hakhabut acela care să-şi vândă dreptul primului născut pe un blid de linte, boabele de linte ar fi trebuit să fie perle în cazul acesta.

Traficantul, după ce aruncă o privire bănuitoare în jur, se duse după cântar.
— Ce om! spuse contele Timaşev.
— Da, răspunse Hector Servadac. În felul lui, e chiar prea reuşit. Aproape imediat Isac Hakhabut se întoarse aducând instrumentul pe care-l strângea cu grijă sub braţ.

Era un dinamometru, având un cârlig de care se agăţa obiectul pe care doreai să-l cântăreşti. Un arc mişcându-se pe un cerc gradat arăta greutatea. Aşadar, după cum le atrăsese atenţia Palmyrin Rosette, gradele indicate de acest instrument nu depindeau de legea gravitaţiei oricare ar fi fost ea. Făcut- pentru cântărirea lucrurilor de pe Pământ, ar fi arătat un kilogram pentru orice obiect de un kilogram. Pentru acelaşi obiect însă, cât va arăta pe Gallia? Se va vedea mai târziu.

O sută de franci aur îi fură număraţi lui Isac, care acoperi cu mâinile metalul preţios de parcă ar fi închis deasupra lui capacul unei casete. Cântarul fu dat în grija lui Ben-Zuf, iar oaspeţii Hansei se pregătiră să părăsească deîndată cabina.

Dar în clipa aceea, profesorul îşi aminti că-i mai lipseşte un obiect de care nu se putea lipsi în cercetările sale. Un cântar nu-i slujea la nimic dacă nu avea să atârne de el un bloc din materia galliană ale cărui dimensiuni trebuiau măsurate cu exactitate, un bloc de, să zicem, un decimetru cub.
— Staţi! Asta nu-i tot! rosti Palmyrin Rosette oprindu-se. Trebuie să ne mai împrumuţi...

Isac Hakhabut tresări.
— Trebuie să ne mai împrumuţi un metru şi o greutate de un kilogram.

— Ah! cât despre asta, bunul meu domn, răspunse Isac, mi-e cu neputinţă şi-mi pare foarte rău. Aş fi fost atât de bucuros să vă pot fi de folos.

Şi de data asta Isac Hakhabut rostea de două ori adevărul, adică afirmând că nu exista pe bordul tartanei nici metru, nici greutăţi de cântar şi a doua oară că îi părea tare rău că nu are aşa ceva. Ar mai fi avut prilejul să încheie încă o afacere excelentă.

Palmyrin Rosette, foarte supărat, îşi privea însoţitorii ca şi cum ar fi vrut să-i facă răspunzători de situaţie. Şi avea tot dreptul să fie foarte dezamăgit, căci fără aceste instrumente nu prea vedea cum o s-o scoată la capăt şi să obţină un rezultat satisfăcător.

— Trebuie totuşi să mă descurc, chiar dacă n-am obiectele necesare! murmură el scărpinându-se în cap.

Urcă apoi repede scara cabinei. Însoţitorii săi îl urmară. Dar încă nu ajunseseră pe puntea tartanei, că se şi auzi un clinchet argintiu din cabină. Isac Hakhabut strângea cu grijă aurul într-unul din sertarele dulapului.

La sunetul acesta, profesorul se întoarse cât ai clipi şi se repezi către scara pe care o coborî, urmat tot atât de repede de ceilalţi care însă nu pricepură nimic din purtarea lui Palmyrin Rosette.

— Ai monede de argint! strigă el apucându-l pe Isac de mâneca vechii sale haine.

— Eu!... Arginţi!... răspunse Isac Hakhabut, galben la faţă, ca şi cum s-ar fi aflat lângă un hoţ.

— Da!... Arginţi!... repetă profesorul cu sufletul la gură... Monede franceze?... Monede de 5 franci?

— Da... Nu... răspunse Isac fără să-şi mai dea seama ce vorbeşte. Dar profesorul se aplecase peste sertarul pe care Isac Hakhabut

Încerca zadarnic să-l închidă. Căpitanul Servadac, contele Timaşev, locotenentul Prokop, neînţelegând nimic, dar hotărâţi să fie de partea profesorului, lăsau scena să se desfăşoare fără să se amestece.

— Am nevoie de aceste monede franceze! strigă Palmyrin Rosette.

— Niciodată! urlă la rândul lui traficantul căruia i se părea că vrea să-i smulgă măruntaiele.

— Îmi trebuie şi le voi avea!
— Doar dacă mă omori înainte! răcni Isac Hakhabut.

Căpitanul Servadac socoti atunci că a venit clipa să intervină.

— Dragă profesore, spuse el surâzând, lăsaţi-mă să duc eu această afacere la bun sfârşit, cum am dus-o şi pe cealaltă.

— Ah, domnule guvernator, strigă Isac Hakhabut, pierit cu totul, ocrotiţi-mă, ocrotiţi-mi avutul!

— Taci, jupâne Isac, răspunse Hector Servadac. Apoi întorcându-se spre Palmyrin Rosette, îl întrebă: Aveţi nevoie de monede de 5 franci pentru experienţele dumneavoastră?

— Da, răspunse profesorul, pentru început îmi trebuie 40.

— 200 de franci! murmură cămătarul.

— Şi pe deasupra, adăugă profesorul, 10 monede de 2 franci şi 20 de monede de 50 de centime.

— 30 de franci! rosti o voce plângăreaţă.

— În total 230 de franci, continuă Hector Servadac.

— Da, 230 de franci, încuviinţă Palmyrin Rosette.

— Bine, zise căpitanul Servadac. Şi, adresându-se contelui Timaşev, îl întrebă:

— Domnule conte, mai aveţi cu ce să-i daţi lui Isac o garanţie pentru împrumutul forţat pe care-l voi face?

— Punga mea este la dispoziţia dumneavoastră, domnule căpitan, răspunse contele Timaşev, dar n-am la mine decât ruble în hârtii.

— Nu hârtii! Nu hârtii! strigă Isac Hakhabut. Hârtiile n-au curs pe Gallia.

— Oare banii de metal au? spuse rece contele Timaşev.

— Jupâne Isac, spuse atunci căpitanul Servadac, jelaniile dumitale le-am ascultat până acum destul de binevoitor. Dar nu abuza de răbdarea mea. De bună voie sau fără, vrei ori nu să ne dai cei 230 de franci?

— Săriţi, hoţii! strigă Isac.

Dar nu putu urma, căci mâna puternică a lui Ben-Zuf îl şi strângea de gât.

— Lasă-l, Ben-Zuf, spuse, căpitanul Servadac, lasă- l, o să se supună singur.

— Niciodată!… Niciodată!

— Ce dobândă ceri, jupâne Isac, ca să ne împrumuţi 230 de franci?

— Un împrumut!... Nu-i decât un împrumut!... strigă Isac Hakhabut şi faţa i se lumină cât ai clipi.
— Da, un simplu împrumut... Ce dobândă pretinzi?
— Ah, domnule guvernator general! răspunse mieros cămătarul, banii sunt greu de câştigat şi mai ales se găsesc destul de rar astăzi pe Gallia.
— Încetează cu observaţiile astea prosteşti... Cât ceri? continuă Hector Servadac.
— Ce să zic, domnule guvernator general, răspunse Isac Hakhabut, cred că o dobândă de 10 franci...
— Pe zi?...
— Bineînţeles... Pe zi!

Nici nu-şi terminase bine fraza şi contele Timaşev aruncă pe masă câteva ruble. Isac puse mâna pe ele şi se apucă să numere biletele cu o repeziciune uimitoare. Cu toate că era vorba doar de „hârtii", garanţia era de natură să satisfacă pe cel mai hrăpăreţ cămătar.

Monedele franceze cerute de profesor îi fură date pe loc, iar el le puse cu vădită mulţumire în buzunar.

În ce-l priveşte pe Isac, reuşise să-şi plaseze fondurile cu o dobândă de peste 1.800 la sută. Hotărât lucru, dacă în continuare dădea împrumuturi cu aceeaşi dobândă, avea să se îmbogăţească mai iute pe Gallia decât ar fi făcut-o pe Pământ.

Câteva clipe mai târziu căpitanul Servadac şi însoţitorii săi părăsiseră tartana, şi Palmyrin Rosette strigă:
— Domnilor, nu am luat cu mine 230 de franci, ci din ce să fac exact un kilogram şi un metru.

Capitolul VIII.

ÎN CARE PROFESORUL ŞI ELEVII SĂI JONGLEAZĂ CU SEXTILIOANE, CVINTILIOANE ŞI ALŢI MULTIPLI AI MILIARDULUI

Un sfert de oră mai târziu, oaspeţii de pe Hansa se strânseseră în sala comună şi ultimele cuvinte rostite de profesor aveau să se lămurească.

La ordinul său, Ben-Zuf strânsese diferitele obiecte de pe masă şi făcuse loc. Monedele de argint, împrumutate de la Hakhabut, fură aranjate după valoare, două fişicuri de câte 20 de monede de 5 franci, un fişic de 10 monede de doi franci şi un fişic de 20 de monede de 50 de centime.

— Domnilor, spuse Palmyrin Rosette, foarte mulţumit de el însuşi, pentru că n-aţi avut prevederea ca, în momentul cataclismului, să salvaţi un metru şi o greutate de un kilogram din vechiul material terestru, a trebuit să mă gândesc cum să înlocuiesc aceste două bunuri de care nu mă pot lipsi pentru a calcula atracţia, masa şi densitatea cometei mele.

Această frază era puţin cam lungă, aşa cum o întocmeşte orice orator sigur de el şi de impresia pe care o va face asupra ascultătorilor. Nici căpitanul Servadac, nici contele Timaşev, nici locotenentul Prokop nu luară în seamă ciudata mustrare pe care le- o adresase Palmyrin Rosette. Se obişnuiseră cu purtările lui.

— Domnilor, urmă profesorul, m-am asigurat în primul rând că diferitele monede pe care le-am luat sunt aproape noi şi n-au fost nici uzate, nici pilite de acest cămătar. Sunt, aşadar, în condiţiile necesare pentru a garanta operaţiei toată precizia dorită. Şi pentru început, am să mă servesc de ele pentru a obţine exact lungimea metrului terestru.

Hector Servadac şi însoţitorii lui înţeleseră ideea profesorului încă înainte de a o exprima în întregime. Cât despre Ben-Zuf, îl privea pe Palmyrin Rosette ca pe un scamator care se pregătea să prezinte câteva numere într-o baracă din Montmartre.

Iată pe ce-şi baza profesorul prima operaţie a cărei idee îi venise pe neaşteptate, când auzise sunând monedele în sertarul lui Isac Hakhabut.

Se ştie că monedele franceze sunt zecimale şi au toate monedele divizionare, între o centimă şi o sută de franci, adică: 1) 1, 2, 5, 10 centime, de aramă; 2) 20 de centime, 50 de centime, un franc, doi franci, cinci franci, de argint; 3) cinci, zece, douăzeci, cincizeci şi o sută de franci, de aur.

Deci, peste franc există toţi multiplii zecimali ai francului, sub franc toate împărţirile zecimale ale francului. Francul este etalonul.

Şi asupra acestui punct insistă întâi şi întâi profesorul. Diferitele monede sunt exact calibrate, iar diametrul lor

determinat riguros de lege este respectat cu precizie la fabricaţie. Aşadar, ca să nu vorbim decât de monedele de 5 franci, de 2 franci şi de 50 de centime de argint, primele au un diametru de 37 milimetri, a doua categorie un diametru de 27 milimetri şi a treia de 18 milimetri. Nu era oare cu putinţă ca, punând una lângă alta un număr anumit de monede de valori diferite, să se obţină lungimea exactă de 1 000 de milimetri pe care-i cuprinde metrul terestru?

Era posibil, profesorul o ştia, şi acest lucru îl făcuse să aleagă 10 monede de câte 5 franci, din cele 20 pe care le adusese, 10 monede de 2 franci şi 20 de bucăţi de câte 50 de centime. Într-adevăr, făcând iute următorul calcul pe un capăt de hârtie, îl prezentă ascultătorilor săi:

10 monede a 5 fr. de 0,037 m = 0,370 m

10 „ „ 2 „ „ 0,027 m = 0,270 m

20 „ „ 50 centime „ 0,018 m = 0,360 m

Total = 1,000 m

— Foarte bine, dragă profesore, zise Hector Servadac. Nu ne mai rămâne acum decât să punem una lângă cealaltă cele 40 de monede, în aşa fel, încât aceeaşi dreaptă să treacă prin centrele lor, şi vom avea exact lungimea metrului terestru.

— Fir-ar să fie! strigă Ben-Zuf. E totuşi grozav lucru să fii învăţat!

— Asta numeşte el a fi învăţat! răspunse Palmyrin Rosette dând din umeri.

Cele 10 monede de 5 franci fură puse pe masă şi aşezate unele lângă altele în aşa fel, încât centrele lor să fie legate de aceeaşi linie dreaptă, apoi cele zece monede de doi franci şi pe urmă cele 20 monede de câte 50 de centime. Un semn arăta pe masă cele două capete ale liniei alcătuite în acest fel.

— Domnilor, spuse profesorul, iată lungimea exactă a metrului terestru.

Operaţia fusese făcută cu cea mai mare precizie. Cu ajutorul unui compas, acest metru fu împărţit în zece părţi egale, ceea ce dădu decimetri. Se tăie apoi o stinghie de această lungime şi ea fu înmânată mecanicului de pe Dobrâna.

Având un bloc din materia necunoscută a masivului vulcanic, pe care şi-l procurase dinainte, nu-i mai rămânea acestuia, om foarte îndemânatic de felul lui, decât să-i cioplească şase feţe de un decimetru pătrat pentru a obţine un cub perfect.

Era ceea ce ceruse Palmyrin Rosette.

Metrul fusese realizat. Se mai punea problema obţinerii unei greutăţi de exact un kilogram, ceea ce era şi mai uşor. Într-adevăr, monedele franceze au nu numai un diametru perfect determinat, ci şi o greutate calculată cu cea mai mare precizie.

Şi, pentru a nu vorbi decât de monedele de 5 franci, ele cântăresc exact 25 de grame, adică greutatea a 5 monede de un franc cântărind fiecare 5 grame. Era deci de ajuns să pui laolaltă 40 de monede de 5 franci de argint pentru a avea o greutate de un kilogram.

Căpitanul Servadac şi însoţitorii săi pricepuseră acest lucru de la bun început.

— Ei, ei! zise Ben-Zuf. Văd eu bine că, pentru toate astea, nu-i destul să fii învăţat, trebuie să fii şi...

— Şi ce? întrebă Hector Servadac.

— Trebuie să fii bogat.

Observaţia lui Ben-Zuf stârni râsul tuturor.

În sfârşit, câteva ore mai târziu, decimetrul cub de piatră era cioplit cu o precizie mai mult decât suficientă şi mecanicul îl puse în mâinile profesorului.

Palmyrin Rosette fiind în posesia unei greutăţi de un kilogram, a unui bloc de un decimetru cub şi având, în sfârşit, un cântar cu care să le cântărească succesiv, era în măsură să calculeze atracţia, masa şi densitatea cometei sale.

— Domnilor, zise el, în cazul că nu ştiţi — sau cel puţin nu mai ştiţi — trebuie să vă amintesc vestita lege a lui Newton, după care atracţia este direct proporţională cu masa şi invers proporţională cu pătratul distanţei. Vă rog să nu mai uitaţi acest principiu.

Cum mai preda profesorul! Dar şi cu ce elevi disciplinaţi avea de a face!

— Iată, urmă el, o grămadă de 40 de monede de 5 franci strânse în sacul acesta. Grămada aceasta ar cântări pe Pământ exact un kilogram. Deci, dacă fiind pe Pământ l-aş atârna de cârligul cântarului acul ar arăta un kilogram. E limpede, nu?

Vorbind astfel, Palmyrin Rosette nu înceta să-şi aţintească ochii asupra lui Ben-Zuf. În această privinţă îl imita pe Arago care, în timpul demonstraţiilor sale, se uita întotdeauna la unul din ascultătorii săi care i se părea a fi mai puţin inteligent şi atunci când credea că acest ascultător a înţeles, era sigur de claritatea demonstraţiei făcute[31].

În cazul de faţă ordonanţa căpitanului Servadac nu era lipsită de inteligenţă, nici vorbă de aşa ceva, dar n-avea învăţătură, ceea ce însemna acelaşi lucru. Ben-Zuf părând convins, profesorul îşi continuă demonstraţia în termenii următori:

— Ei bine, domnilor, această grămadă de 40 de monede am să le atârn de cârligul cântarului şi, cum ne aflăm pe Gallia, o să vedem cât cântăreşte pe Gallia.

Grămada fu atârnată de cântar, acul cântarului oscilă, se opri şi arătă pe cercul gradat 133 de grame.

— Deci, urmă Palmyrin Rosette, ceea ce cântăreşte un kilogram pe Pământ nu cântăreşte pe Gallia decât 133 grame, adică de vreo 7 ori mai puţin. E limpede?

Ben-Zuf încuviinţă din cap, aşa că profesorul îşi reluă grav demonstraţia.

— Şi-acum veţi înţelege că rezultatele pe care le-am obţinut cu un dinamometru ar fi fost cu neputinţă de obţinut cu o balanţă obişnuită. Cele două talgere în care aş fi pus pe unul blocul şi pe celălalt o greutate de un kilogram ar fi rămas în echilibru, căci amândouă au scăzut în greutate cu exact aceeaşi cantitate. Aţi înţeles?

— Până şi eu am înţeles, răspunse Ben-Zuf.

— Dacă, aşadar, urmă profesorul, greutatea este aici de 7 ori mai mică decât pe globul terestru, trebuie să tragem concluzia

---

31 În legătură cu aceasta, iată o întâmplare povestită cu haz de ilustrul savant:

Într-o zi, într-un salon unde povestise după obiceiul lui, intră un tânăr pe care nu-l cunoştea şi care îl salută cu cea mai mare efuziune .

- Cu cine am onoarea să vorbesc?îl întrebă.

- O! Domnule Arago, sigur că mă cunoaşteţi foarte bine, căci asist cu asiduitate la cursurile dumneavoastră şi mă priviţi fără încetare cât durează lecţia!(n.a.)

că forţa de atracţie pe Gallia nu-i decât a şaptea parte din cea de pe suprafaţa Pământului.

— Perfect! rosti căpitanul Servadac. Iată-ne lămuriţi asupra acestui punct. Deci, dragă domnule profesor, să trecem la masă.

— Nu, întâi la densitate, spuse Palmyrin Rosette.

— Într-adevăr, rosti locotenentul Prokop, cunoscând volumul Galliei, când vom cunoaşte densitatea, vom deduce în mod firesc şi masa.

Raţionamentul locotenentului era just şi nu le mai rămânea decât să treacă la calcularea densităţii Galliei.

Profesorul făcu şi acest lucru. El luă blocul cioplit din masivul vulcanic, bloc care era exact de un decimetru cub.

— Domnilor, spuse el, acest bloc este făcut dintr-o materie necunoscută pe care aţi întâlnit-o pretutindeni în călătoria dumneavoastră de jur împrejurul cometei mele. Se pare că ea nu-i alcătuită decât din această substanţă. Litoralul, vulcanul, teritoriul spre nord şi spre sud par constituite din acest mineral, căruia ignoranţa dumneavoastră în materie de geologie nu v-a îngăduit să-i daţi un nume.

— Da, şi tare am vrea să ştim ce este această substanţă, zise Hector Servadac.

— Cred, aşadar, continuă Palmyrin Rosette, că am dreptul să-mi dezvolt argumentaţia ca şi cum Gallia sar compune în întregime doar din această materie până în străfundurile ei. Şi iată un decimetru cub din această materie. Cât ar cântări el pe Pământ? Ar cântări exact greutatea pe care o are pe Gallia înmulţită cu şapte, căci, repet, atracţia este de şapte ori mai mică pe cometă decât pe globul terestru. Aţi înţeles, voi care mă priviţi cu ochii mari şi miraţi?

Aceste cuvinte se adresau lui Ben-Zuf.

— Nu, răspunse Ben-Zuf.

— Ei bine, n-am să-mi pierd timpul să te fac să înţelegi. Dacă domnii ăştia pricep e de ajuns.

— Ce mai urs! murmură Ben-Zuf.

— Să cântărim, aşadar, acest bloc, spuse profesorul. E ca şi cum aş atârna cometa de cârligul cântarului meu. Blocul fu agăţat de cântar şi acul arătă pe cerc 1,430 kg.

— 1 kg şi 430 gr ori şapte, strigă Palmyrin Rosette, face aproape 10 kg. Deci densitatea Pământului fiind aproximativ 5, densitatea Galliei este dublă faţă de cea a globului terestru, de

vreme ce are valoarea 10. Dacă n-ar fi aşa, puterea de atracţie, în loc să fie pe cometa mea a şaptea parte din cea de pe Pământ, n-ar fi decât a 15-a parte.

Rostind aceste cuvinte, profesorul se socotea în drept să fie mândru. Dacă Pământul era mai mare ca volum, cometa lui avea o densitate mai mare şi, în fond, nu ar fi schimbat-o pentru nimic în lume.

Iată deci că în acest moment, diametrul, circumferinţa, suprafaţa, volumul, densitatea Galliei şi forţa de atracţie gravitaţională pe suprafaţa acesteia erau cunoscute. Rămânea de calculat masa, cu alte cuvinte greutatea.

Calculul fu făcut repede. Într-adevăr, dacă un decimetru cub de materie galliană ar fi cântărit 10 kg pe Pământ, Gallia cântărea de atâtea ori 10 câţi decimetri cubi avea volumul ei. Or se ştie că acest volum fiind de 211.433.460 km3, avea un număr de reprezentat de 21 de cifre, adică 211 cvintilioane, 433 cvadrilioane, 460 trilioane. Acest număr de kilograme terestre dădea deci masa sau greutatea Galliei. Era deci inferioară aceleia a globului terestru cu 4 sextilioane, 788 cvintilioane, 566 cvadrilioane, 540 trilioane kilograme.

— Dar cât cântăreşte Pământul? întrebă Ben-Zuf năucit cu desăvârşire de aceste miliarde şi milioane.

— Întâi şi întâi, ştii ce-i aia un miliard? îl întrebă căpitanul Servadac.

— Nu prea, domnule căpitan.

— Ei bine, află că de la începutul erei noastre n-a trecut încă un miliard de minute; dacă ai fi datorat un miliard, înapoind câte un franc în fiecare minut de atunci încoace, n-ai fi terminat încă să-ţi plăteşti datoria.

— Un franc pe minut! strigă Ben-Zuf. Dar aş fi fost ruinat în mai puţin de un sfert de oră! Ei, dar la urma urmei, cât cântăreşte Pământul?

— 5.875 sextilioane de kg, răspunse locotenentul Prokop, un număr format din 25 de cifre.

— Dar Luna?

— 72 sextilioane de kg.

— Numai! exclamă Ben-Zuf. Şi Soarele?

— Două nonilioane, răspunse profesorul, un număr alcătuit din 31 de cifre.

— Două nonilioane! strigă Ben-Zuf, cu vreo două grame mai mult sau mai puţin, dar tot pe acolo, nu?

Palmyrin Rosette începu să-i arunce lui Ben-Zuf priviri pieziţe.

— Aşa că, spuse căpitanul Servadac ca să încheie, orice obiect cântăreşte pe suprafaţa Galliei de şapte ori mai puţin decât pe suprafaţa Pământului.

— Da, răspunse profesorul şi, în consecinţă, forţele noastre musculare sunt de şapte ori mai mari. Un hamal din piaţă, care ar duce 100 de kg pe Pământ, ar fi în stare să poarte 700 pe Gallia.

— Iată de ce sărim de şapte ori mai sus! zise Ben- Zuf.

— Fără îndoială, răspunse locotenentul Prokop, şi dacă masa Galliei ar fi mai mică, Ben-Zuf, săritura ar fi şi mai înaltă!

— Ai trece şi peste colina Montmartre! adăugă profesorul făcând cu ochiul, ca să-l scoată pe Ben-Zuf din sărite.

— Dar pe celelalte astre care este forţa de atracţie a gravitaţiei? întrebă Hector Servadac.

— Ai uitat! strigă profesorul. De fapt, n-ai fost niciodată altceva decât un elev destul de slab.

— Recunosc, spre ruşinea mea! răspunse căpitanul Servadac.

— Ei bine, Pământul având 1, atracţia pe Lună este de 0,16, pe Jupiter 2,45, pe Marte 0,50, pe Mercur 1,15, pe Venus 0,92 aproape egală cu cea a Pământului, pe Soare[32] 28. Acolo un kilogram terestru cântăreşte 28 kg!

— Pe Soare, adăugă locotenentul Prokop, un om cu o constituţie ca a noastră, dacă ar cădea, nu s-ar ridica decât cu greu, iar o ghiulea de tun n-ar merge mai departe de câteva zeci de metri.

— Un bun câmp de bătălie pentru fricoşi! îşi dădu cu părerea Ben-Zuf.

— Nicidecum, îl contrazise căpitanul Servadac, de vreme ce ar fi prea greoi ca să dea bir cu fugiţii.

— Ei bine, zise Ben-Zuf, îmi pare rău că Gallia nu-i mai mică decât este, deoarece am fi putut fi mai puternici, am fi putut sări mai sus. E adevărat că n-ar fi fost uşor!

---

32 Dacă se ia atracţia pe Pământ drept unitate, pe Jupiter atracţia este 2,54; pe Marte 0,38; pe Mercur 0,39; pe Venus 0,90; iar pe Soare 27,9 (n.r.).

Aceste cuvinte nu puteau decât să-l jignească pe profesor în amorul său propriu în calitatea lui de proprietar al sus-numitei Gallii. De aceea îl mustră pe Ben-Zuf.

— Ia te uită! strigă el. Oare capul acestui ignorant nu-i destul de uşurel şi aşa? Să ia seama, căci altfel o palǎ de vânt o să i-l sufle într-o bună zi.

— Bine! răspunse Ben-Zuf, am să-l ţin cu amândouă mâinile.

Palmyrin Rosette, văzând că n-o scoate la capăt cu căpăţânosul de Ben-Zuf, era gata să se retragă, când căpitanul Servadac făcu un gest ca să-l oprească.

— Iertaţi-mă, dragă domnule profesor, spuse el. Încă o singură întrebare. Oare nu ştiţi cumva ce fel de substanţă este cea din care e alcătuită Gallia?

— Poate că da, răspunse Palmyrin Rosette. Natura acestei materii... Densitatea ei de 10... Aş îndrăzni să afirm... Ah, dacă-i aşa, am cum să-l înnebunesc pe acest Ben-Zuf! Să-i mai dea mâna atunci să-şi compare colina cu cometa mea!

— Şi ce-aţi îndrăzni să afirmaţi?... întrebă căpitanul Servadac.

— Că această substanţă, urmă profesorul sacadând fiecare silabă a frazei, că această substanţă nu-i altceva decât o sare...

— Hm, o sare!... strigă dispreţuitor Ben-Zuf.

— O sare de aur, compus care se găseşte adesea pe Pământ, şi în materia aceasta dacă există 70 la sută sare, socot că are 30 la sută aur!

— 30 la sută! strigă Hector Servadac.

— Ceea ce, adunând greutatea specifică a celor două corpuri dă în total 1 0 — adică exact cifra densităţii pe Gallia.

— O cometă de aur! repetă căpitanul Servadac.

— Vestitul Maupertuis credea că lucrul acesta este foarte posibil şi Gallia îi dă dreptate.

— Să cîntărim, aşadar, acest bloc.

— Dar atunci, zise contele Timaşev, dacă Gallia ar cădea pe globul terestru, ar schimba toate condiţiile monetare pentru că la data actuală nu sunt în circulaţie decât 29 miliarde 400 de milioane kilograme de aur.
— Într-adevăr, răspunse Palmyrin Rosette, şi de vreme ce blocul de sare de aur care ne poartă cântăreşte în greutate terestră 211 cvintilioane, 433 cvadrilioane, 460 trilioane de kilograme, ar aduce pe Pământ vreo 61 cvintilioane de aur. Or, la 3500 franci kilogramul, asta va face ca sumă rotundă 246 sextilioane de franci, un număr format din 24 de cifre.
— Şi-n ziua aceea, spuse Hector Servadac, valoarea aurului va scădea la zero şi ar merita mai mult ca oricând calificativul de „metal păcătos".

Profesorul nu apucase să audă acest comentariu. Ieşise maiestuos după ultimul său răspuns, pentru a se urca din nou în observator.
— Dar, întrebă Ben-Zuf, la ce servesc toate calculele pe care savantul ăsta arţăgos le-a făcut ca pe nişte scamatorii?
— La nimic, răspunse Hector Servadac, şi tocmai în asta stă farmecul lor.

Capitolul IX.

ÎN CARE VA FI VORBA NUMAI DE JUPITER, MARELE TULBURĂTOR AL COMETELOR

Într-adevăr, Palmyrin Rosette nu făcuse decât artă pentru artă. El cunoştea efemeridele cometei, mersul ei prin spaţiile interplanetare, durata revoluţiei ei în jurul Soarelui. Restul: masa, densitatea, atracţia şi chiar valoarea metalică a Galliei nu-l puteau interesa decât pe el, nu şi pe tovarăşii săi, dornici mai ales să regăsească Pământul pe punctul de pe orbită şi la data indicată. Îl lăsară, aşadar, pe profesor cu cercetările lui de ştiinţă pură.

A doua zi era 1 august, sau, folosind limbajul lui Palmyrin Rosette, 63 aprilie gallian. În timpul acestei luni, cometa care avea să străbată 16 milioane şi 500 mii de leghe trebuia să se

îndepărteze la 197 milioane leghe de Soare. Mai avea de parcurs încă 81 milioane de leghe pe traiectoria ei ca să atingă punctul de afeliu la 15 ianuarie. După acest punct va tinde să se apropie din nou de Soare.

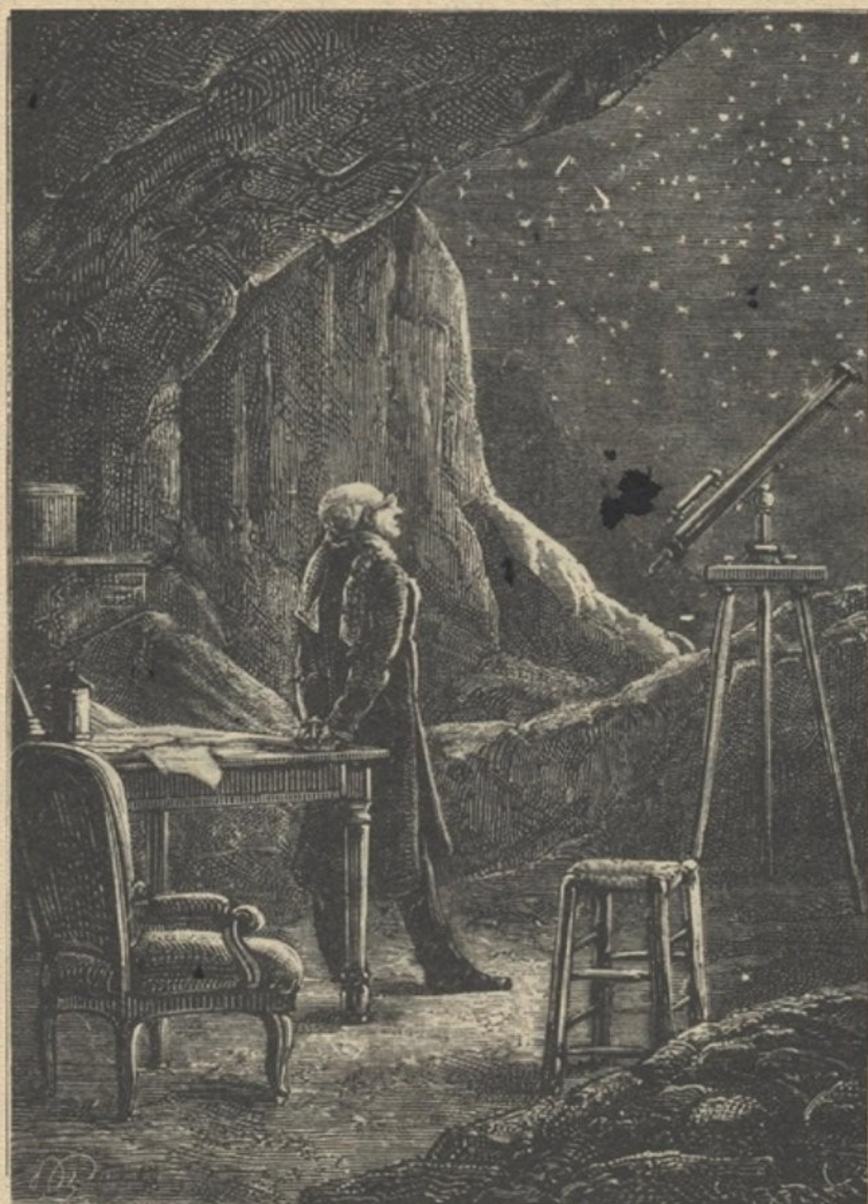
Dar pe atunci Gallia înainta spre o lume minunată pe care nici un ochi omenesc nu o putuse vedea până acum atât de aproape! Da, profesorul avea dreptate să nu-şi mai părăsească observatorul! Niciodată vreun astronom — şi un astronom este mai mult decât un om, de vreme ce trăieşte în afara lumii terestre — nu a luat parte la o asemenea sărbătoare pentru ochi. Ce frumoase erau nopţile galliene! Nici o adiere de vânt, nici un abur nu le tulbura seninătatea. Acolo se afla cartea cerului, deschisă, lăsându-se citită cu o neasemuită uşurinţă.

Lumea minunată către care mergea Gallia era lumea lui Jupiter, cel mai însemnat dintre aştrii pe care Soarele îi ţine sub puterea lui de atracţie. De la întâlnirea Pământului cu cometa trecuseră şapte luni şi aceasta se îndreptase repede spre superba planetă care-i venea în întâmpinare. La data de 1 august pe cei doi aştri nu-i mai despărţeau decât 61 de milioane de leghe şi până la 1 noiembrie trebuiau să se apropie treptat unul de celălalt.

Nu era oare periculos? Circulând atât de aproape de Jupiter, Gallia nu risca foarte mult? Puterea de atracţie a planetei, a cărei masă era atât de mare în raport cu cea a Galliei, nu putea oare să exercite asupra ei o influenţă dezastruoasă? Bineînţeles, calculând durata revoluţiei Galliei, profesorul ţinuse până în cele mai mici amănunte seama de tulburările pe care i le putea provoca nu numai Jupiter, ci şi Saturn sau Marte. Dar dacă se înşelase asupra însemnătăţii acestor tulburări, dacă întârzierile suferite de cometa sa erau mai importante decât credea! Dacă mai ales Jupiter, acest veşnic seducător de comete!...

Ce frumoase erau nopţile galliene!

În

fine, aşa cum explica locotenentul Prokop, în cazul când calculele astronomului erau greşite, o împătrită primejdie păştea Gallia:

1) Ori Gallia, irezistibil atrasă de Jupiter, va cădea pe suprafaţa acestuia şi, va fi nimicită;

2) Ori captată doar, ar trece în stare de satelit, poate chiar de subsatelit;

3) Ori, deviată de pe traiectoria ei, va urma o nouă orbită care nu o va mai readuce pe ecliptică;

4) Ori, întârziată cât de puţin de astrul care-i va tulbura mersul, va ajunge prea târziu pe ecliptică pentru a reîntâlni Pământul.

Se observă că, din aceste patru pericole, unul singur era prea de ajuns pentru ca gallienii să piardă orice şansă de întoarcere pe globul natal.

Trebuie să remarcăm însă că, din cele patru eventualităţi, Palmyrin Rosette n-avea să se teamă decât de două. Ca Gallia să devină lună sau sublună în lumea jupiteriană nu-i putea conveni aventurosului astronom. Dar dacă, după ce ar fi pierdut posibilitatea de a întâlni Pământul, ar continua să graviteze în jurul Soarelui sau chiar să rătăcească în spaţiile siderale prin acea nebuloasă a Căii lactee, din care par să facă parte toate stelele vizibile, cu acest lucru s-ar fi împăcat foarte bine. Înţelegea că tovarăşii săi sunt cuprinşi de dorinţa de neînvins de a se întoarce pe Pământ, unde-şi lăsaseră familiile, prietenii; dar Palmyrin Rosette nu mai avea familie, n-avea prieteni căci nu avusese niciodată timp să-şi facă. Cu caracterul pe care i-l cunoaşteţi, cum ar fi izbutit? Deci dacă avusese norocul nemaipomenit să fie purtat prin spaţiu de un nou astru, era gata să dea orice ca să nul mai părăsească niciodată.

O lună trecu în această situaţie, între temerile gallienilor şi speranţele lui Palmyrin Rosette. La 1 septembrie, distanţa între Gallia şi Jupiter nu mai era decât de 38 milioane leghe — exact depărtarea care desparte Pământul de centrul său de atracţie. La 15 septembrie, distanţa nu mai era decât de 26 milioane leghe. Planeta se mărea pe cer, iar Gallia părea, atrasă de ea ca şi cum rotirea ei eliptică se preschimbase, sub influenţa lui Jupiter, în cădere în linie dreaptă.

Era cu adevărat considerabilă planeta care ameninţa să tulbure mersul Galliei. O piatră de încercare deosebit de

primejdioasă! Se ştie, de la Newton încoace, că atracţia între corpurile cereşti se exercită direct proporţional cu masa lor şi invers proporţional cu pătratul distanţelor. Or, masa lui Jupiter era considerabil de mare, iar distanţa la care va trece Gallia pe lângă el relativ mică.

Diametrul acestui uriaş este de 35.790 leghe, adică de 1 1 ori diametrul terestru, iar circumferinţa sa măsoară 112.440 leghe. Volumul este de 1.414 ori mai mare decât cel al Pământului, adică ar trebui 1.414 globuri terestre pentru a se ajunge la mărimea lui[33]. Masa sa este de 338 ori mai mare decât aceea a sferoidului terestru, cu alte cuvinte, cântăreşte de 138 de ori mai mult, adică aproape 2 octilioane de kilograme — un număr compus din 28 de cifre. Dacă densitatea lui medie, dedusă din masă şi volum, nu echivalează nici cu un sfert din cea a Pământului şi nu o depăşeşte decât cu o treime pe cea a apei — de unde şi ipoteza că uriaşa planetă este lichidă măcar la suprafaţă[34] — masa lui nu era mai puţin ameninţătoare pentru Gallia.

Trebuie să mai spunem, pentru a încheia descrierea fizică a lui Jupiter, că-şi termină revoluţia în jurul Soarelui în 11 ani, 10 luni, 17 zile, 8 ore şi 42 minute terestre, că se mişcă cu o viteză de 13 km pe secundă pe o orbită de 1.214 milioane de leghe, că se roteşte în jurul axului său în numai 9 ore şi 55 de minute[35], astfel încât durata zilelor sale e mult redusă, şi, prin urmare, oricare din punctele de pe ecuatorul său se deplasează de 27 de ori mai repede decât unul din punctele ecuatoriale ale Pământului, ceea ce a dat fiecăruia din polii săi o depresiune de 995 leghe; axul planetei este aproape perpendicular în planul orbitei sale, din care cauză zilele sunt egale cu nopţile, iar schimbările de anotimp au diferenţe neînsemnate, Soarele rămânând aproape invariabil în planul ecuatorial. În sfârşit, intensitatea luminii şi căldurii primite de această planetă nu-i decât a 25-a parte din cea de pe suprafaţa Pământului, căci

---

33 Volumul lui Jupiter este de 1314 ori mai mare decât volumul Pământului(n.r.)

34 Atmosfera lui Jupiter conţine amoniac, apă şi hidrogen sulfurat(n.r.)

35 Jupiter se roteşte în jurul axei sale 9 ore şi 50 de minute(n.r.)

Jupiter urmează o traiectorie eliptică ce-l plasează la minimum 188 milioane de leghe de Soare şi la maximum 207 milioane.

Ne mai rămâne să vorbim de cele patru luni[36] care, când reunite la acelaşi orizont, când despărţite, luminează mirific nopţile jupiteriene. Din aceşti patru sateliţi, unul se mişcă în jurul lui Jupiter la o depărtare aproape egală cu cea care desparte Luna de Pământ. Altul este ceva mai mic ca astrul nopţilor. Dar toţi îşi îndeplinesc revoluţia cu o iuţeală mult sporită faţă de cea a Lunii, primul într-o zi, 18 ore, 28 minute, al doilea în 3 zile, 13 ore, 14 minute, al treilea în 7 zile, 3 ore, 43 minute şi al patrulea în 16 zile, 16 ore, 32 minute. Cel mai îndepărtat circulă la o distanţă de 465.130 leghe de suprafaţa planetei.

Se ştie că prin cercetarea acestor sateliţi, a căror mişcare e cunoscută cu precizie absolută, s-a determinat pentru prima oară viteza luminii. Ei pot să slujească şi la calcularea longitudinii terestre.

— Pe Jupiter, spuse într-o zi locotenentul Prokop, poţi să ţi-l închipui ca pe un ceas uriaş, ale cărui arătătoare sunt sateliţii, măsurând timpul cu o exactitate desăvârşită.

— Un ceas cam mare pentru buzunarul meu, răspunse Ben-Zuf.

— Aş adăuga, continuă locotenentul, că dacă ceasurile noastre au cel mult trei arătătoare, acesta are patru...

— Să fim atenţi să n-aibă în curând cinci! îi ripostă căpitanul Servadac, gândindu-se la pericolul prin care trecea Gallia, ameninţată să fie preschimbată în satelit al sistemului jupiterian.

Cum e de presupus, această lume care se mărea zi de zi sub ochii lor constituia singurul subiect de discuţie al căpitanului Servadac şi al tovarăşilor săi. Nu-şi puteau lua privirile de la ea, nu puteau vorbi despre altceva.

Într-o zi veni vorba despre vârsta diferitelor planete care se rotesc în jurul Soarelui. Iar locotenentul Prokop nu le-ar fi putut răspunde mai bine decât citind acest pasaj din Povestiri despre infinit de Flammarion, din care avea traducerea în limba rusă: „Cele mai îndepărtate (dintre aceste astre) sunt cele mai venerabile şi cele mai înaintate pe calea progresului. Neptun, situat la 1.100 milioane de leghe de Soare, a ieşit primul din

---

36 Se cunosc 13 sateliţi ai lui Jupiter (n.r.)

nebuloasa solară acum miliarde de secole. Uranus, care gravitează la 700 de milioane leghe de centrul comun, al orbitelor planetare, are mai multe sute de milioane de secole. Jupiter, colos care planează la 190 de milioane de leghe, are vârsta de 70 milioane de secole. Marte numără de zece ori 100 milioane de ani de existenţă, distanţa sa de Soare este de 56 milioane de leghe. Pământul, la o depărtare de 37 milioane de leghe de Soare, a ieşit din sânul incandescent al acestuia cam cu o sută de milioane de ani în urmă. Poate că nu sunt mai mult de 50 de milioane de ani de când s-a desprins de Soare Venus. Ea gravitează la 26 de mii de leghe distanţă şi n-au trecut decât 10 milioane de ani de când a luat fiinţă Mercur care are aceeaşi origine şi se află la 14 milioane de leghe depărtare, în timp ce Pământul a dat naştere Lunii[37].

Aşa suna noua teorie, ceea ce îl determină pe căpitanul Servadac să facă următoarea reflecţie: „Dacă tot nu-i altă scăpare, mai bine să ne capteze Mercur decât Jupiter. Am sluji atunci un stăpân mai puţin bătrân şi probabil mai uşor de mulţumit!"

În timpul ultimelor 15 zile din septembrie, planetele Gallia şi Jupiter continuară să se apropie una de cealaltă. În prima zi a acestei luni cometa întâlnise orbita lui Jupiter şi în prima zi a lunii următoare cele două astre trebuiau să fie la cea mai mică depărtare unul de altul. Nu era de aşteptat o ciocnire directă, fiindcă planurile orbitelor lui Jupiter şi Galliei nu coincideau, dar erau totuşi uşor înclinate unul spre celălalt. Planul în care se mişcă Jupiter nu face decât un unghi de un grad şi 19 minute faţă de ecliptică şi n-aţi uitat că ecliptica şi orbita cometei erau proiectate de la întâlnire în acelaşi plan.

În cursul acestor 15 zile, Jupiter ar fi fost demn de toată admiraţia pentru orice observator mai puţin dezinteresat decât gallienii. Discul său, luminat de razele Soarelui, le răsfrângea cu o oarecare intensitate pe Gallia. Obiectele luminate pe suprafaţa ei căpătau nuanţe noi. Nerina însăşi, când se afla în opoziţie cu Jupiter şi deci în conjuncţie cu Soarele, putea fi vag desluşită noaptea. Palmyrin Rosette nu se clintea din observatorul lui şi, cu luneta aţintită asupra minunatului astru, părea că vrea să

---

37 Teoria Lui Flammarion, astronom francez (1842-1925), cu privire la vârsta planetelor, nu a fost confirmată(n.r.)

pătrundă până în ultimele ei taine lumea jupiteriană. Această planetă, pe care nici un astronom de pe Pământ n-o văzuse la mai puţin de 150 de milioane de leghe, era pe cale să se apropie la numai 13 milioane de entuziastul profesor!

Cât despre Soare, la distanţa unde gravita acum Gallia, nu apărea decât sub forma unui disc cu un diametru de 5 minute şi 46 secunde.

La câteva zile înainte ca Jupiter şi Gallia să fi ajuns la cea mai mică distanţă, sateliţii planetei se puteau vedea cu ochiul liber. Se ştie că, fără lunetă, de pe Pământ e cu neputinţă să zăreşti lunile lumii jupiteriene. Cu toate acestea, câţiva privilegiaţi înzestraţi cu o vedere excepţională au văzut fără ajutorul nici unui instrument pe sateliţii lui Jupiter. Printre alţii, analele ştiinţifice pomenesc de Moestlin, profesorul lui Kepler, de un vânător siberian după spusele lui Wranghel, iar după Bogulavski, directorul observatorului din Breslau, de un meşter croitor din acest oraş. Admiţând că unii muritori au beneficiat de o asemenea vedere pătrunzătoare, ei ar fi avut numeroşi rivali dacă ar fi locuit în acea perioadă la Pământul Cald şi în Fagurele-Nina. Sateliţii puteau fi văzuţi de toată lumea. Se observa chiar că primul era de un alb mai mult sau mai puţin strălucitor, al doilea uşor albăstrui, al treilea de un alb ca neaua, al patrulea când portocaliu, când roşiatic. Trebuie să mai adăugăm că Jupiter, la această distanţă, părea cu totul lipsit de strălucire.

Dacă Palmyrin Rosette continua să cerceteze planeta în calitate de astronom complet dezinteresat, tovarăşilor lui le era mai departe teamă ca mersul cometei să nu întârzie sau chiar ca atracţia să nu se schimbe în cădere. Zilele se scurgeau însă fără să le îndreptăţească temerile. Astrul care intervenise în mersul Galliei nu va avea deci o altă înrâurire decât tulburările indicate de calcul? Dacă o cădere în linie dreaptă nu era de aşteptat, datorită impulsului iniţial al cometei, acest impuls va ajunge să o ţină în limita perturbaţiilor care, la urma urmei, trebuiau să-i îngăduie să-şi îndeplinească în doi ani revoluţia în jurul Soarelui? Era fără îndoială ceea ce cerceta Palmyrin Rosette, dar ar fi fost greu să-i smulgi secretul observaţiilor. Câteodată Hector Servadac şi tovarăşii lui aduceau vorba despre toate acestea.

— Haida-de! spunea căpitanul Servadac, dacă durata revoluţiei galliene se va schimba, dacă Gallia va suferi întârzieri neaşteptate, ex-profesorul meu nu-şi va mai încăpea în piele de bucurie. Va fi fericit să ne ia peste picior şi, fără să fie nevoie să-l întrebăm, vom şti la ce să ne aşteptăm!
— Deie Domnul, rosti contele Timaşev, ca, în definitiv, să nu fi făcut nici o greşeală în calculele lui.
— El, Palmyrin Rosette, să comită o greşeală!? îi răspunse Hector Servadac. Mi se pare de necrezut. Nu putem să nu recunoaştem că-i un cercetător remarcabil. Sunt convins de exactitatea primelor lui calcule, în ce priveşte revoluţia Galliei, dar nu cred şi în exactitatea celorlalte, dacă afirmă că trebuie să părăsim orice speranţă de a ne întoarce pe Pământ.
— Ei bine, domnule căpitan, interveni atunci Ben- Zuf, vreţi să vă spun ce gând nu-mi dă pace?
— Spune-mi ce gând nu-ţi dă pace, Ben-Zuf.
— Savantul dumneavoastră îşi petrece tot timpul în observator, nu-i aşa? întrebă ordonanţa cu glasul unui om care a cugetat adânc.
— Da, bineînţeles, răspunse Servadac.
— Şi zi şi noapte, ocheanul lui infernal e aţintit spre domnul Jupiter care vrea să ne înghită?
— Da! Şi?
— Sunteţi sigur, domnule căpitan, că fostul dumneavoastră profesor nu-l atrage puţin câte puţin cu luneta lui blestemată?
— Ah! Nu, asta nu! răspunse căpitanul Servadac, izbucnind în râs.
— Lăsaţi, lăsaţi, domnule căpitan! zise Ben-Zuf clătinând capul cu un aer neconvins. Nu sunt atât de sigur ca dumneavoastră. O! Nu ştiu cum mă stăpânesc să nu...
— Să nu? întrebă Hector Servadac.
— Să nu-i fac praf instrumentul ăla nenorocit!
— Să-i spargi luneta, Ben-Zuf?
— Ţăndări!
— Ei, n-ai decât să încerci şi dau ordin să te spânzure.
— Asta-i bună! Să mă spânzure!
— Nu sunt eu guvernatorul general al Galliei?
— Ba da, domnule căpitan, sunteţi! răspunse viteazul Ben-Zuf.

Şi într-adevăr, dacă ar fi fost condamnat, mai curând şi-ar fi pus singur ştreangul de gât decât să nege o singură clipă dreptul de viaţă şi de moarte al „Excelenţei Sale".

La 1 octombrie, între Jupiter şi Gallia nu mai erau decât 18 milioane leghe. Planeta se găsea, aşadar, de 180 ori mai departe de cometă decât este Luna de Pământ în punctul cel mai îndepărtat. Or, se ştie că, dacă Jupiter ar fi adus la depărtarea care desparte Luna de sfera terestră, discul său ar prezenta un diametru de 34 de ori mai mare decât cel al Lunii, adică, socotind pe suprafaţă, de 1.200 de ori discul lunar. Locuitorilor de pe Gallia li se înfăţişa deci în acest moment ca un disc de mare întindere.

Se vedeau limpede dungile de diferite nuanţe care-l brăzdau paralel cu ecuatorul, benzile cenuşii la nord şi la sud, rând pe rând întunecate şi luminoase la poli, lăsând într-o lumină mai puternică înseşi marginile astrului. Pete, deosebite ca formă şi culoare, putând fi desluşite, acopereau ici şi colo puritatea dungilor transversale. Aceste dungi şi pete erau oare doar produsul schimbărilor atmosferice de pe Jupiter? Prezenţa, natura, mişcarea lor trebuiau explicate prin îngrămădirea vaporilor, prin formarea norilor aduşi de curenţii de aer care asemenea alizeelor se propagau în sens invers cu rotaţia planetei în jurul axei sale? Palmyrin Rosette nu putea face nici o afirmaţie în această privinţă, la fel ca şi observatorii tereştri. Dacă se întorcea pe Pământ nu va avea nici măcar alinarea de a fi surprins unul din cele mai interesante secrete ale lumii jupiteriene.

În timpul săptămânii a doua, din luna octombrie, temerile fură mai puternice ca oricând. Gallia ajungea cu mare viteză la punctul periculos. Contele Timaşev şi căpitanul Servadac, de obicei rezervaţi, dacă nu reci unul faţă de celălalt, se simţeau apropiaţi în faţa primejdiei comune. Schimbau mereu păreri. Când socoteau câteodată partida pierdută şi întoarcerea pe Pământ imposibilă, dădeau frâu liber închipuirii şi scrutau viitorul ce-i aştepta în lumea solară, poate chiar în lumea siderală. Erau dinainte împăcaţi cu soarta. Se vedeau duşi către o nouă omenire şi se inspirau din acea filozofie care, respingând concepţia îngustă a unei lumi făcute doar pentru om, îmbrăţişează ideea unui univers locuit pe toată întinderea sa.

Dar, de fapt, ori de câte ori se analizau bine, simţeau că ultima speranţă nu-i părăsea şi că nu vor renunţa să revadă Pământul — atâta vreme cât el va apărea la orizontul Galliei în mijlocul miilor de stele de pe boltă. Dealtfel, dacă scăpau de primejdiile iscate de vecinătatea lui Jupiter — aşa cum le repetase adeseori locotenentul Prokop — Gallia n-avea să se mai teamă de nimic, nici de Saturn, prea îndepărtat de ea, nici de Marte, a cărui orbită o va reîntâlni revenind spre Soare. De aceea, cu aceeaşi nerăbdare ca Wilhelm Tel, aşteptau să „fi trecut încercarea funestă"!

La 15 octombrie, cei doi aştri se găseau la cea mai mică distanţă unul de celălalt, dacă nu se ivea nimic neprevăzut. Depărtarea nu era decât de 13 milioane leghe. Atunci, sau avea să cadă sub influenţa lui Jupiter, sau Gallia îşi va continua mersul pe orbită fără să sufere alte întârzieri decât cele calculate...

Gallia trecu. Şi îşi dădură bine seama de asta a doua zi datorită îngrozitoarei dispoziţii a lui Palmyrin Rosette. Dacă triumfa în calitate de matematician, fusese învins în schimb ca om dornic de aventuri! El, care trebuia să fie cel mai mulţumit dintre astronomi, se simţea cel mai nenorocit dintre gallieni!

Gallia, urmând traiectoria ei neschimbată, continua să graviteze în jurul Soarelui şi deci să se îndrepte spre Pământ.

Capitolul X.

ÎN CARE SE VA ARĂTA LĂMURIT CĂ E MAI BINE SĂ FACI TRAFIC PE PĂMÂNT DECÂT PE GALLIA

— Drace! Cred c-am scăpat ca prin farmec! strigă căpitanul Servadac când dezamăgirea profesorului îi demonstră că nu mai era nici un pericol.

Apoi rosti către tovarăşii săi, tot atât de mulţumiţi ca şi el:

— Ce vom fi făcut, la drept vorbind? O simplă călătorie prin lumea solară, o călătorie de doi ani! Dar pe Pământ sunt unele care ţin mai mult! Deci, până acum, n-avem de ce ne plânge şi, cum totul va merge strună de aici încolo, în mai puţin de 15 luni vom fi pe sferoidul nostru obişnuit.

— Şi vom vedea Montmartre, adăugă Ben-Zuf.

Era o întâmplare cu adevărat fericită că gallienii „scăpaseră de un abordaj", cum ar fi spus un marinar. Chiar dacă, sub influenţa lui Jupiter, cometa ar fi suferit o întârziere de numai o oră, Pământul s-ar fi găsit la aproape 100.000 de leghe de punctul exact unde trebuia să-l întâlnească cometa. În cât timp s-ar fi repetat aceleaşi condiţii? N-ar fi fost secole, milenii înainte ca o a doua întâlnire să fi fost cu putinţă? Fireşte. Afară de asta, dacă Jupiter ar fi tulburat mersul Galliei până la a-i schimba planul sau forma orbitei, poate ar fi continuat să graviteze pentru totdeauna fie în lumea solară, fie în spaţiile siderale.

La 1 noiembrie, distanţa care despărţea pe Jupiter de Gallia era de 17 milioane leghe. În două luni şi jumătate, cometa va trece la afeliu, adică la cea mai mare depărtare de Soare, şi, de atunci încolo, va tinde să se apropie de acesta.

Proprietăţile luminoase şi calorice ale astrului radios păreau acum deosebit de slăbite. O semiobscuritate învăluia obiectele de pe suprafaţa cometei. Lumina şi căldura nu mai reprezentau decât a 25-a parte din ce trimite Soarele pe Pământ. Dar astrul era mereu prezent. Gallia nu înceta de a fi în puterea lui. Se vor apropia în curând. Se vor întoarce iar la viaţă, înapoindu-se spre centrul arzător, a cărui temperatură e socotită a fi nu mai puţin de 5 milioane de grade[38]. Această perspectivă apropiată i-ar fi însufleţit pe gallieni din punct de vedere fizic şi moral, dacă ar fi fost din aceia care îşi pierd curajul.

Dar Isac Hakhabut? Egoistul acesta cunoscuse temerile prin care trecuseră căpitanul Servadac şi tovarăşii lui în ultimele două luni? Nu, defel. Isac Hakhabut nu părăsise Hansa de când cu împrumutul făcut spre marele lui profit. Chiar a doua zi după ce se terminaseră experienţele profesorului, Ben-Zuf se grăbise să-i ducă înapoi dinamometrul şi monedele de argint. Preţul închirierii şi dobânda se şi aflau în mâinile lui. Nu mai avu decât să-i predea rublele de hârtie, care-i serviseră de garanţie, şi relaţiile lui cu locuitorii Fagurelui-Nina luară sfârşit. Dar Ben-Zuf îi spuse cu acest prilej că solul Galliei. era alcătuit din aur, e adevărat fără nici o valoare, şi care, dată fiind cantitatea mare în care se găsea, nu va avea valoare nici când vor cădea pe Pământ. Isac îşi închipui, bineînţeles, că Ben-Zuf îşi bate joc de

38 Temperatura efectivă a Soarelui este de aproximativ 5800°C(n.r.)

el. Nu dădu nici o crezare acestei poveşti şi mai mult ca oricând se gândea cum să pună mâna pe toată rezerva monetară a coloniei galliene. Aşadar Fagurele-Nina nu avu nici măcar o singură dată cinstea să primească vizita lui Isac Hakhabut.

— Şi e curios, îşi dădea câteodată Ben-Zuf cu părerea, cât de uşor te obişnuieşti cu lipsa lui!

În această perioadă însă, Isac Hakhabut se gândea cum să reia legăturile cu gallienii. Aşa îi dicta interesul. Pe de o parte, anumite stocuri de marfă începeau să se strice. Pe de alta, era important pentru el să le schimbe pe bani înainte de a ajunge pe Pământ. Într-adevăr, vândute pe Pământ, aceste mărfuri n-ar mai fi avut decât o valoare obişnuită. Pe piaţa galliană, dimpotrivă, puteau să atingă preţuri mari, ţinând seama de varietatea lor şi mai ales ţinând seama — după cum ştia prea bine Isac — că toţi vor fi nevoiţi să i se adreseze lui.

Tocmai atunci, diferite articole de primă necesitate: ulei, cafea, zahăr, tutun etc. erau pe cale să lipsească din magazia generală. Ben-Zuf îi atrase atenţia căpitanului. Acesta, credincios normei de purtare pe care şi-o impusese faţă de Isac Hakhabut, luă hotărârea să rechiziţioneze pe bani mărfurile de pe Hansa.

Potrivirea de gânduri între vânzător şi cumpărători avea să-l aducă pe Isac în situaţia de a statornici legături cu locuitorii Pământului Cald. Datorită târgurilor care aveau să se încheie, de voie de nevoie, la un preţ foarte ridicat, Isac Hakhabut spera să pună mâna pe tot aurul şi argintul coloniei.

— Doar că, îşi spunea el cugetând în strâmta lui cabină, valoarea încărcăturii mele este mai mare decât banii de care pot dispune oamenii ăştia. Or, când voi avea totul în caseta mea, cu ce vor putea ei să cumpere de la mine restul de marfă rămasă?

Această împrejurare îl îngrijora pe omul nostru. Dar îşi aduse aminte la timp că era nu numai comerciant, ci că şi împrumuta bani cu dobândă, sau ca să-i zicem pe şleau, era cămătar. N-ar putea oare să continue pe Gallia bănoasa meserie cu care îi mergea atât de bine pe Pământ? Ultima tranzacţie de acest fel era de natură să-l atragă. Şi Isac Hakhabut — minte chibzuită — ajunse încetul cu încetul la următorul raţionament: „Când aceşti oameni nu vor mai avea bani, eu voi mai avea mărfuri, căci preţurile lor vor fi în continuare foarte ridicate. Cine mă va împiedica atunci să dau bani cu împrumut acelora, se

înţelege, care socot că-şi vor onora semnătura. Hei, hei, poliţele nu vor fi mai proaste pe Pământ fiindcă au fost semnate pe Gallia! Dacă nu vor fi plătite la timp, am să le protestez, iar portăreii n-or să stea cu mâinile în sân. Nimic nu interzice oamenilor să-şi valorifice bunul. Dimpotrivă. Există un căpitan Servadac şi mai ales un conte Timaşev care-mi par solvabili şi nu se vor uita la dobândă. Ah! Nu m-ar supăra deloc să le împrumut ceva bani pe care să mi-i înapoieze pe lumea adevărată".

Fără să ştie, Isac Hakhabut era gata să imite un procedeu folosit odinioară de gali. Ei împrumutau pe poliţe scadente pe lumea cealaltă. Pentru ei, e adevărat, lumea cealaltă însemna veşnicia. Pentru Isac însemna lumea terestră, căreia soarta bună cu el şi rea cu debitorii lui îl va reda probabil înainte de 15 luni. În consecinţă, din tot ce s-a spus se desprinde că, aşa cum Pământul şi Gallia mergeau unul către altul, fără să se poată opri, tot aşa şi Isac Hakhabut era pe cale să facă un pas către căpitanul Servadac, care se îndrepta la rândul lui spre proprietarul tartanei.

Întâlnirea avu loc pe data de 15 noiembrie, în cabina Hansei. Prevăzătorul negustor se ferise să ofere, ştiind că o să i se ceară.

— Jupâne Isac, spuse de-a dreptul căpitanul Servadac, fără introducere sau ocolişuri, avem nevoie de cafea, tutun, ulei şi alte articole cu care e aprovizionată Hansa. Mâine, Ben-Zuf şi cu mine vom veni să cumpărăm cele trebuincioase.

— Doamne, păzeşte-mă! strigă Isac căruia îi ieşeau din gură vorbele acestea fie că erau îndreptăţite fie că nu.

— Am spus, reluă căpitanul Servadac, că vom veni „să cumpărăm", auzi? Să cumperi, îmi închipui, înseamnă să iei o marfă la preţul convenit. Prin urmare, n-ai de ce să te văicăreşti.

— Ah! Domnule guvernator, răspunse Isac cu o voce tremurătoare ca un cerşetor care cere de pomană, aud. Ştiu că nu veţi îngădui să fie jefuit un biet negustor al cărui avut este atât de primejduit.

— Nu-i deloc primejduit, Isac, şi îţi repet că n-o să ţi se ia nimic fără plată.

— Bani gheaţă?.

— Bani gheaţă.

— Înţelegeţi, domnule guvernator, spuse Isac Hakhabut, că mi-e cu neputinţă să dau pe credit.

Căpitanul Servadac, după obiceiul lui, şi ca să-l cerceteze pe toate feţele, îl lăsă să vorbească. Celălalt îi dădea înainte:

— Cred... da... socot... că la Pământul Cald sunt persoane foarte onorabile... adică foarte solvabile... domnul conte Timaşev... domnul guvernator chiar...

Hector Servadac simţi o clipă dorinţa să-i plătească cu un picior undeva.

— Dar înţelegeţi... continuă blând Isac Hakhabut, dacă aş face credit unuia... aş fi pus într-o mare încurcătură... nevoit să refuz pe altul... Asta ar crea situaţii neplăcute... şi cred că-i mult mai bine... să nu fac credit nimănui.

— Asta-i şi părerea mea, răspunse Hector Servadac.

— Ah, continuă Isac, mă bucur deosebit de mult la gândul că domnul guvernator îmi împărtăşeşte vederile. Aşa trebuie înţeles comerţul în adevăratul sens al cuvântului. Pot îndrăzni să-l întreb pe domnul guvernator în ce fel de bani se vor face plăţile?

— În aur, argint, aramă, iar după terminarea monedelor, în bilete de bancă...

— Hârtie! strigă Isac Hakhabut. Iată de ce mă temeam.

— Cum, n-ai încredere în Băncile Franţei, Angliei, Rusiei?

— Ah, domnule guvernator!... Numai metalul preţios, aurul, argintul, are o valoare adevărată...

— De aceea, răspunse căpitanul Servadac care arăta o nemărginită bunăvoinţă, de aceea am şi spus, jupâne Isac, că vei fi la început plătit în aur şi argint care îşi au cursul lor pe Pământ.

— În aur!... În aur! strigă înfierbântat Isac. Ăsta e banul adevărat.

— Da, mai ales în aur, jupâne Isac, căci tocmai aurul se găseşte din belşug pe Gallia, aurul rusesc, aurul englezesc, aurul francez.

— Ah, ce aururi bune! murmură Isac, pe care lăcomia îl împingea să pună la plural acest substantiv atât de preţuit în toate lumile!

Căpitanul Servadac, hotărât să se retragă, spuse:

— Atunci e-n ordine, jupâne Isac, pe mâine.

Isac Hakhabut se îndreptă spre el.

— Domnule guvernator, îmi permiteţi să mai pun o singură întrebare?
— Mă rog.
— Voi fi liber, nu-i aşa, să fixez... la mărfurile mele... preţul care-mi convine?
— Jupâne Hakhabut, răspunse liniştit căpitanul Servadac, aş fi în drept să-ţi impun preţuri maximale, dar sunt împotriva acestor procedee... Vei fixa pentru mărfurile dumitale preţurile obişnuite pe pieţele europene şi nu altele.
— Doamne păzeşte! Domnule guvernator!... strigă Isac, atins unde-l durea mai tare, dar asta înseamnă să mă lipsiţi de beneficiul meu legitim. Este împotriva oricăror reguli comerciale... Sunt în drept să fac legea pieţei, de vreme ce deţin toate mărfurile. Dacă vreţi să faceţi dreptate cu adevărat, nu vă puteţi opune, domnule guvernator!... Ar însemna să mă lipsiţi de dreptul meu.
— Preţurile europene, răspunse căpitanul Servadac.
— Cum! Iată o împrejurare bună de exploatat...
— E tocmai ce vreau să te împiedic să faci!
— Niciodată n-o să se ivească un asemenea prilej...
— Să-ţi jupoi semenii, jupâne Isac. Ei bine, îmi pare rău pentru dumneata. Dar nu uita că, în interesul obştesc, aş avea dreptul să dispun de mărfurile dumitale...
— Să dispuneţi de ceea ce îmi aparţine în mod legitim?
— Da, jupâne Isac... răspunse căpitanul, dar îmi pierd timpul încercând să te fac să înţelegi acest adevăr atât de simplu! Hotărăşte-te, dar, să mă asculţi şi socoteşte-te mulţumit că îţi vinzi marfa la un preţ oarecare, atunci când te-aş putea obliga s-o dai pe degeaba.

Isac Hakhabut era să înceapă din nou cu văicărelile, dar căpitanul Servadac i-o tăie scurt, rostind aceste ultime cuvinte înainte de a ieşi:
— Preţurile europene, jupâne Isac, preţurile europene!
Isac îşi petrecu restul zilei blestemându-l pe guvernator şi toată colonia galliană, care pretindeau să-i pună cele mai mari impozite, ca în timpurile grele. Şi nu se consolă într-o oarecare măsură decât după următoarea cugetare, căreia îi dădea un înţeles cu totul deosebit: „Bine, bine, oameni păcătoşi. O să mă supun preţurilor voastre europene! Dar o să câştig mai mult decât credeţi!"

A doua zi, în 16 noiembrie, căpitanul Servadac care voia să supravegheze executarea ordinelor sale, Ben- Zuf şi doi mateloţi ruşi se duseră la tartana în zori.
— Ei, strigă întâi Ben-Zuf, cum îţi merge, coţcar bătrân?
— Sunteţi prea bun, domnule Ben-Zuf, răspunse Isac.
— Am venit, aşadar, să cădem la învoială prieteneşte cu tine.
— Da... prieteneşte... dar plătind.
— La preţurile europene, se mulţumi să adauge căpitanul Servadac.
— Bine!... Bine! urmă Ben-Zuf. N-o să aştepţi mult şi ai să primeşti ce ţi se cuvine.
— Ce vă trebuie? întrebă Isac Hakhabut.
— Pentru azi, răspunse Ben-Zuf, cafea, tutun, zahăr, câteva zeci de kilograme din fiecare. Dar bagă bine de seamă, să ne dai marfă de bună calitate sau e vai de tine! Eu mă pricep fiindcă astăzi sunt iar caporal artelnic.
— Vă credeam aghiotantul domnului guvernator general, zise Isac.
— Da, în timpul marilor ceremonii, dar sunt caporal când e vorba să merg la piaţă. Hai, să nu pierdem timpul.
— Spuneaţi, domnule Ben-Zuf, 10 kg de cafea, 10 kg de zahăr şi 10 kg de tutun, nu?
Şi zicând acestea, Isac Hakhabut părăsi cabina, coborî în cala Hansei de unde se întoarse în curând aducând întâi 10 pachete de tutun de la regia Franţei, prinse bine în banderole cu timbru de stat şi cântărind fiecare 1 kg.
— Iată 10 kg de tutun, spuse, a 12 franci kilogramul, face 120 de franci.
Ben-Zuf era gata să plătească preţul cuvenit, când căpitanul Servadac îl opri:
— O clipă, Ben-Zuf. Să vedem dacă sunt bine cântărite.
— Aveţi dreptate, domnule căpitan.
— Ce rost are? întrebă Isac Hakhabut. Vedeţi bine că ambalajul acestor pachete e intact şi greutatea e scrisă pe banderolă.
— N-are a face, jupâne Isac! răspunse căpitanul Servadac cu un glas care nu îngăduia nici o împotrivire.
— Hai, bătrâne, adu-ţi cântarul! zise Ben-Zuf.
Isac se duse după cântar şi atârnă de cârlig un pachet de tutun de 1 kg.

— Mein Gott! strigă deodată, într-adevăr avea de ce să se sperie.

Datorită puterii de atracţie mai mici pe suprafaţa Galliei, acul cântarului nu arăta decât 133 de grame în loc de un kilogram cât avea pachetul pe Pământ.

— Ei bine, jupâne Isac, spuse căpitanul păstrându- şi întreaga seriozitate, aşa-i c-am avut dreptate obligându-te să cântăreşti pachetul?

— Dar, domnule guvernator!

— Pune cât trebuie ca să fie un kilogram.

— Dar, domnule guvernator...

— Haide, pune! zise Ben-Zuf.

— Dar, domnule Ben-Zuf...

Şi nefericitul Isac nu reuşea să îngâne altceva. Înţelesese acum fenomenul provocat de atracţia mai mică. Vedea el că „aceşti pungaşi" o să-şi scoată pârleala prin scăderea greutăţii pentru preţurile la care-i obliga să cumpere. Ah! Dacă ar fi avut cântare obişnuite, balanţe cu talgere, aşa ceva nu s-ar fi întâmplat, precum s-a arătat în altă împrejurare. Dar n-avea.

Mai încercă el să ceară, să-l înduioşeze pe căpitanul Servadac. Acesta însă părea de neclintit. Nu era nici vina lui, nici a tovarăşilor lui, dar avea pretenţia ca acul cântarului să arate un kilogram de vreme ce un kilogram plătea.

Isac Hakhabut trebui deci să se supună, nu fără să-şi amestece gemetele cu hohotele de râs ale lui Ben-Zuf şi ale marinarilor ruşi. În cele din urmă,pentru un kilogram de tutun fu nevoit să dea şapte şi tot aşa pentru zahăr şi cafea.

— Încetează, Harpagon! îi tot repeta Ben-Zuf care ţinea cântarul cu mâna lui. Ţi-ar plăcea mai mult să le luăm fără să le plătim?

În sfârşit, afacerea se termină. Isac Hakhabut le furnizase 70 kg de tutun, tot atâta cafea şi zahăr şi nu primise pentru fiecare articol decât preţul a zece kilograme.

La urma urmei, cum constată Ben-Zuf, „Gallia era de vină! De ce venise jupânul Isac să facă negoţ pe Gallia?" Atunci însă căpitanul Servadac, care nu voise decât să râdă pe seama lui Isac, călăuzit de spiritul de dreptate pe care-l avusese totdeauna faţă de el, stabili echilibrul firesc între greutate şi preţ. Aşa că pentru 70 de kilograme, Isac Hakhabut primi exact preţul a 70 kg.

Trebuie să recunoaştem însă că situaţia în care se aflau căpitanul Servadac şi tovarăşii săi ar fi constituit o scuză suficientă pentru felul cam fantezist de a trata o afacere comercială.

De altfel, ca şi în alte împrejurări, Hector Servadac avu senzaţia că Isac se preface mai nenorocit decât era în realitate. În gemetele şi împotrivirile sale era ceva suspect, ceea ce se simţea. Oricum, plecară toţi de pe Hansa şi Isac Hakhabut putu auzi până departe cântecul ostăşesc al voiosului Ben-Zuf:

„Goarna-mi place, N-ai ce-i face,
Trâmbiţa şi toba când bate
De bucurie nici că se poate,
Dar îmi place cel mai mult
Tunul să-l ascult...”

Capitolul XI.

ÎN CARE CERCURILE SAVANTE ALE GALLIEI SE LANSEAZĂ CU IMAGINAŢIA ÎN MIJLOCUL SPAŢIILOR NESFÂRŞITE

Trecu o lună. Gallia continua să se rotească ducând cu sine mica ei lume. Mică, în tr-adevăr, dar lăsându-se până atunci neatinsă de influenţa patimilor omeneşti. Lăcomia, egoismul nu erau întruchipate decât de Hakhabut, acest trist exemplar al rasei umane, şi era singura pată care putea fi găsită în microcosmosul gallian despărţit de omenire.

La urma urmei, gallienii trebuiau să se socotească doar nişte pasageri ce făceau o călătorie în jurul lumii solare. De aici, gândul că trebuiau să stea cât mai confortabil, deşi temporar, pe bord. Ocolul terminat, după o lipsă de doi ani, nava lor va acosta pe vechiul astru şi, în cazul când calculele profesorului se dovedeau de o absolută exactitate — şi aşa trebuiau să fie — vor părăsi cometa pentru a pune din nou piciorul pe continentele terestre.

E adevărat că sosirea navei Gallia pe Pământ, „baza ei navală", nu se va efectua decât cu preţul unor extrem de mari

greutăţi, al unor primejdii cumplite. Dar problema aceasta se va pune mai târziu, la vremea ei.

Contele Timaşev, căpitanul Servadac, locotenentul Prokop erau încredinţaţi că-şi vor revedea semenii într-un interval relativ scurt. Nu aveau deci de ce să se îngrijească de provizii pentru viitor, să folosească în perioada anotimpului cald ţinuturile roditoare ale Insulei Gurbi, să conserve diferitele specii de animale, patrupede şi zburătoare, pe care le sortiseră pentru reconstituirea regnului animal pe Gallia.

Dar, de câte ori, stând de vorbă, nu pomeneau despre ceea ce ar fi încercat, ca să facă bun de locuit asteroidul lor, dacă le-ar fi fost cu neputinţă să-l părăsească vreodată! Câte planuri de înfăptuit, câte munci de îndeplinit pentru a asigura existenţa micului grup de fiinţe pe care o iarnă de mai bine de 20 de luni o făcea atât de grea.

La 15 ianuarie în anul următor, cometa urma să atingă capătul axei mari, adică să ajungă la afeliu. După ce va depăşi acest punct, traiectoria ei o va aduce spre Soare cu o viteză crescândă. Încă nouă până la zece luni se vor scurge înainte ca marea să se dezgheţe şi solul să rodească sub căldura Soarelui. În epoca aceea, Dobrâna şi Hansa ar fi transportat oamenii şi animalele pe Insula Gurbi. Câmpiile ar fi fost repede aduse în stare înfloritoare în anotimpul atât de scurt, dar atât de călduros al verii galliene. Însămânţat la vremea potrivită, solul ar fi produs în câteva luni furajele şi grânele trebuincioase pentru hrana tuturor. Cositul, secerişul ar fi fost terminate înainte de vremea iernii. Şi ar fi trăit pe insulă viaţa liberă şi sănătoasă a vânătorilor şi agricultorilor. Apoi, odată cu venirea iernii, şi-ar fi reluat existenţa de troglodiţi în alveolele muntelui vulcanic. Albinele ar fi roit din nou către Fagurele-Nina, ca să petreacă acolo lunga şi aspra vreme a anotimpului geros. Da, coloniştii s-ar fi reîntors astfel la calda lor locuinţă. Totuşi, n-ar fi căutat ei oare să facă o explorare îndepărtată pentru a descoperi o mină de combustibil, un zăcământ de cărbune uşor de exploatat? N-ar fi încercat să construiască chiar pe Insula Gurbi o aşezare mai bună, mai potrivită cu nevoile coloniei şi cu condiţiile climaterice de pe Gallia?

Ar fi făcut-o fără îndoială. Ar fi încercat, cel puţin, să scape de lunga întemniţare în cavernele Pământului Cald, întemniţare şi mai tristă din punct de vedere psihic, decât din punct de

vedere fizic. Trebuia să fii Palmyrin Rosette, un excentric absorbit de cifre, ca să nu resimţi aceste grele neajunsuri, ca să vrei să rămâi pe Gallia în aceste condiţii ad infinitum[39]!

O împrejurare îngrozitoare îi ameninţa mereu pe locuitorii Pământului Cald. Se putea susţine că ea nu se va mai ivi pe viitor? Puteau măcar să fie siguri că nu va avea loc înainte ca Soarele să fi înapoiat cometei căldura de care avea nevoie ca să poată fi locuită? Problema era serioasă şi ea fu de multe ori discutată referitor la prezent, şi nu la un viitor de care gallienii sperau să scape prin întoarcerea lor pe Pământ.

Nu se putea, oare, întâmpla ca vulcanul care încălzea tot Pământul Cald să-şi înceteze activitatea? Focurile interioare ale Galliei nu puteau oare să se stingă? Odată erupţia sfârşită, ce se va petrece cu locuitorii din Fagurele-Nina? Ar trebui să pătrundă până în măruntaiele cometei ca să găsească o temperatură suportabilă? Le va fi cu putinţă chiar şi acolo să înfrunte gerurile cosmice?

Desigur, se putea presupune că, într-un viitor îndepărtat, soarta Galliei avea să fie cea hărăzită tuturor lumilor din univers. Focurile din adâncurile ei se vor stinge. Va deveni un astru mort cum este astăzi Luna, cum va fi mai târziu Pământul. Dar acest viitor nu-i frământa pentru moment pe gallieni. Sperau să poată părăsi Gallia cu mult înainte ca ea să devină de nelocuit.

Dar erupţia putea înceta dintr-o clipă într-alta, cum se întâmpla cu vulcanii tereştri, înainte chiar ca Gallia să se fi apropiat suficient de Soare. Şi, în acest caz, de unde să ia lava care răspândea o căldură atât de folositoare până în adâncurile masivului? Ce combustibil le va da destule calorii pentru ca locuinţa să aibă temperatura medie ce le-ar fi îngăduit să suporte fără grijă gerurile de 60° sub zero?

Aşa se punea această gravă problemă. Din fericire, nici o schimbare nu se arătase până atunci în izbucnirea materiilor eruptive. Vulcanul funcţiona normal şi, cum am spus, potolit, ceea ce era un semn bun. Aşadar, în această privinţă, nu exista pricină de îngrijorare nici pentru prezent, nici pentru viitor. Cel puţin, căpitanul Servadac, întotdeauna încrezător, era de această părere.

---

39 La nesfâsşit, în limba latină(n.t.)

La 15 decembrie Gallia se găsea la 216 milioane leghe de Soare, aproape de capătul axei mari a orbitei. Ea nu mai gravita decât cu o viteză de 11 până la 12 milioane leghe pe lună. O lume nouă se desfăşura în faţa ochilor locuitorilor de pe Gallia şi mai ales ai lui Palmyrin Rosette. După ce îl cercetase pe Jupiter mai de aproape decât orice alt muritor înaintea lui, profesorul se concentra acum în contemplarea lui Saturn. Dar depărtarea nu mai era aceeaşi. Doar 13 milioane leghe despărţiseră cometa de lumea jupiteriană, pe când acum o despărţeau 173 de milioane de ciudata planetă. Deci n-aveau a se teme dinspre partea asta de nici o întârziere, afară de cea calculată şi, în consecinţă, nimic grav nu se putea întâmpla.

Oricum, Palmyrin Rosette va avea prilejul să-l cerceteze pe Saturn ca şi când, fiind pe Pământ, planeta s-ar fi apropiat de el cu jumătate din diametrul orbitei ei. Era inutil să-i ceri amănunte despre Saturn. Fostul profesor nu mai simţea nici o nevoie să-i înveţe pe alţii. Nu-l puteau face decât cu greu să-şi părăsească observatorul, iar ocularul lunetei parcă era înşurubat de ochii lui zi şi noapte.

Din fericire, printre cărţile din biblioteca de pe Dobrâna se găseau câteva tratate de cosmografie elementară, şi, mulţumită locotenentului Prokop, aceia dintre gallieni care se interesau de problemele astronomice putură să afle ce era lumea lui Saturn.

Ben-Zuf avu de ce să fie bucuros când i se spuse că dacă Gallia s-ar fi îndepărtat de Soare până la distanţa unde se învârtea Saturn, Pământul nu s-ar mai fi putut vedea cu ochiul liber. Or se ştie că ordonanţa ţinea foarte mult ca globul terestru să poată fi zărit mereu.

— Cât vedem Pământul, nimic nu-i pierdut, repeta el.

Şi, într-adevăr, la distanţa care-l desparte pe Saturn de Soare, Pământul ar fi fost invizibil chiar pentru ochii cei mai pătrunzători.

Saturn, în acea perioadă, rătăcea prin spaţiu la 175 milioane leghe de Gallia şi, prin urmare, la 364 milioane, 350 mii leghe de Soare. La această depărtare nu mai primea decât a suta parte din lumina şi căldura pe care astrul radios le trimite Pământului.

Cu cartea în mână aflară că Saturn îşi împlineşte revoluţia în jurul Soarelui în 29 de ani şi 167 de zile, parcurgând cu o viteză de 8.858 leghe pe oră o orbită de 2.287.500.000 leghe

„fără să mai punem la socoteală sutimile", cum zicea Ben-Zuf. Circumferinţa planetei este la ecuator de 90.380 de leghe. Suprafaţa ei este de 40 miliarde km2, volumul de 666 miliarde km3. În concluzie, Saturn este de 735 de ori mai mare ca Pământul şi, în consecinţă, mai mic decât Jupiter. Cât despre masa planetei, ea nu e decât de 100 de ori mai mare decât cea a globului terestru, ceea ce îi dă o densitate mai mică decât cea a apei. Ea se învârteşte în jurul propriului ei ax în 10 ore şi 29 minute, ceea ce face ca anul ei să fie alcătuit din 24.630 de zile, iar anotimpurile, având în vedere înclinaţia deosebit de puternică a axului pe planul orbitei, durează câte şapte ani tereştri fiecare.

Dar ceea ce trebuie să dăruiască saturnienilor — dacă există — nopţi minunate sunt cele 8 luni[40] care escortează planeta. Au nume cât se poate de mitologice: Midas, Encelade, Tethys, Dione, Rhea, Titan, Hyperion, Iapet. Dacă revoluţia lui Midas nu durează decât 22 ore şi jumătate, cea a lui Iapet este de 79 de zile. Dacă Iapet se roteşte la 910 mii leghe de suprafaţa lui Saturn, Midas circulă la numai 34.000 de leghe, la o distanţă aproape de 3 ori mai mică decât Luna de Pământ. Trebuie să fie minunate aceste nopţi, cu toate că intensitatea luminii solare este relativ scăzută.

Ceea ce sporeşte frumuseţea nopţilor planetei este fără îndoială triplul inel care o înconjoară. Saturn pare prins într-o cingătoare bătută în nestemate. Un observator aşezat drept sub acest inel, care ar trece atunci pe la zenit la 5.165 leghe deasupra lui, n-ar zări decât o panglică îngustă a cărei lăţime Herschell o evalua la numai 100 de leghe. E ca un fir luminos întins prin spaţii. Dar dacă observatorul se depărtează de o parte sau de alta, el vede trei inele concentrice desprinzându-se încetul cu încetul unul de celălalt, cel mai apropiat întunecat şi străveziu, lat de 3.126 leghe, cel mijlociu lat de 7.388 leghe şi mai strălucitor decât însăşi planeta şi, în sfârşit, inelul din afară, lat de 3.678 leghe şi având o nuanţă cenuşie.

Aşa arată acest apendice inelar care se mişcă în propriul său plan de 10 ore şi 32 minute. Din ce materie e alcătuit şi cum

---

40 Ca volum Saturn este de 744 ori mai mare ca Pământul, iar ca masă de 95 de ori. Se roteşte în jurul axei în 10 ore şi 14 minute. Are 9 sateliţi(n.r.)

rezistă dezagregării? Nimeni nu ştie, dar lăsându-l să dăinuie, natura a vrut, pare- se, să le arate oamenilor cum s-au făurit încetul cu încetul corpurile cereşti. În realitate, acest apendice este rămăşiţa nebuloasei care, după ce s-a condensat treptat, a devenit Saturn. Datorită unei pricini necunoscute s-a solidificat probabil de la sine şi dacă s-ar sparge, ori ar cădea în ţăndări pe Saturn, fiecare s-ar preface într-un nou satelit al planetei.

Oricum ar fi, acest triplu inel trebuie să dea naştere unor fenomene din cele mai curioase pentru saturnienii care locuiesc pe sferoidul lor între 45° latitudine şi ecuator. Când se desluşeşte în zare ca o uriaşă punte arcuită, întreruptă la cheia de boltă de umbra pe care o aruncă Saturn în spaţiu, când apare în întregime ca o semiaureolă. Adesea apendicele acoperă Soarele care se iveşte la intervale foarte precise, bineînţeles spre marea bucurie a astronomilor saturnieni. Şi dacă am adăuga la acest fenomen răsăritul şi apusul celor opt luni, unele pline, altele la pătrar, ici discuri argintate, colo cornuri ascuţite, aspectul cerului saturnian trebuie să fie noaptea un spectacol neasemuit.

Gallienii nu erau în stare să observe toate splendorile acestei lumi. Se găseau prea departe. Astronomii tereştri, înarmaţi cu lunetele lor, se puteau apropia de 1.000 de ori mai mult de ele şi, din cărţile de pe Dobrâna, căpitanul Servadac şi tovarăşii săi aflară mai mult decât putură să vadă cu propriii lor ochi. Dar nu se plângeau — vecinătatea marilor aştri însemnând un pericol prea mare pentru micuţa lor cometă.

Nu puteau să pătrundă mai mult nici în lumea îndepărtată a lui Uranus, dar, aşa cum s-a spus înainte, planeta principală a acestei lumi, de 82 de ori mai mare ca Pământul, de unde la distanţa cea mai mică se vede doar ca o stea de mărimea a şasea, era văzută foarte clar de gallieni cu ochiul liber. Totuşi nu se observa nici unul din cei opt sateliţi pe care-i poartă cu sine pe orbita ei eliptică descrisă în 84 de ani şi care o duce, în medie, la 729 milioane leghe de Soare[41].

Ultima planetă a sistemului solar — ultima până în clipa când vreun Le Verrier al viitorului va descoperi o alta şi mai

---

41 Uranus are diametrul de 53390 Km, volumul său fiind de 54 de ori mai mare decât al Pământului. Depărtarea faţă de Soare este de 2870 mil. Km. Are 5 sateliţi. Descoperit în 1781 de W. Herschel(n.r.)

îndepărtată — gallienii nu o puteau zări. Palmyrin Rosette o văzu, fără îndoială, în câmpul lunetei sale, dar nu chemă pe nimeni să-i facă onorurile observatorului şi trebuiră să se mulţumească să-l observe pe Neptun... În cărţile de cosmografie. Depărtarea mijlocie a acestei planete de Soare este de 1.140.000.000 leghe, iar durata revoluţiei ei de 165 ani. Neptun îşi parcurge deci uriaşa orbită de 7.170.000 leghe cu o viteză de 20.000 km pe oră; are forma unui sferoid de 105 ori mai mare ca Pământul, în jurul căruia circulă un satelit la o distanţă de 100.000 leghe[42].

Această depărtare de circa 1.200 milioane leghe la care gravitează Neptun pare să fie marginea sistemului solar. Şi totuşi, oricât de mare se arată diametrul acestei lumi, este neînsemnat în comparaţie cu cel al grupului sideral de care depinde astrul luminos.

Soarele pare să facă parte din marea nebuloasă a Căii Lactee, în mijlocul căreia nu străluceşte decât ca o modestă stea de mărimea a patra. Unde ar fi ajuns Gallia dacă ar fi ieşit de sub atracţia solară? De care nou centru s-ar fi ataşat, rătăcind prin spaţiile siderale? Poate de cea mai apropiată stea din Calea Lactee.

Aceasta este Alfa, din constelaţia Centaurului. Luminii, care face 77 mii de leghe pe secundă, îi trebuie trei ani şi jumătate[43] ca să ajungă de la Soare până la ea. La ce distanţă se află aşadar Alfa? Este la o distanţă atât de mare, că pentru a o exprima în cifre astronomii au fost nevoiţi să ia drept unitate miliardul şi susţin că Alfa este la 8 000 de „miliarde" de leghe.

Se cunoaşte un mare număr de asemenea distanţe? Au fost măsurate cel mult opt şi, printre principalele stele cărora li s-a aplicat această măsură, sunt pomenite Vega, aşezată la 50.000 de miliarde leghe, Sirius, la 52.200 de miliarde, Steaua polară la 117.600 de miliarde, constelaţia Berbecului, la 170.400 miliarde de leghe. Acest ultim număr este alcătuit din 15 cifre.

---

42 Neptun a fost descoperit prin calcul matematic de Le Verrier. Se află la 4.505 mii km depărtare faţă de Soare. Diametrul: 45.000 km. Are doi sateliţi: Triton şi Nereida (n.r.).

43 Până la steaua Alfa din constelaţia Centaurului lumina călătoreşte 4,3 ani (n.r.).

Şi ca să ne facem o imagine asupra unor astfel de distanţe, luând drept bază viteza luminii, după o serie de ingenioşi savanţi, se poate face următorul raţionament:
„Să presupunem că avem o fiinţă cu o putere vizuală infinită şi că ne plasăm pe constelaţia Berbecului. Dacă priveşte spre Pământ va fi martora unor fapte care s-au întâmplat acum 72 de ani. Dacă o ducem pe o stea de zece ori mai depărtată va vedea evenimentele care s-au petrecut acum 720 de ani. Şi mai departe, la o distanţă până la care luminii îi trebuie 1.800 de ani să ajungă, ar asista la primele decenii ale erei noastre. Mai departe, dacă îi trebuie razei de lumină 6.000 de ani ca să ajungă până la el, va putea să privească pustiirile potopului. Şi, în sfârşit, mai departe, căci spaţiul e infinit, ar vedea facerea lumii. Într-adevăr, toate faptele sunt, cum s-ar spune, stereotipe în spaţiu şi nimic nu se poate şterge din ceea ce s-a făurit cândva în Univers".

Poate că aventurosul Palmyrin Rosette avea dreptate când dorea să rătăcească prin lumea siderală, unde atâtea minuni i-ar fi vrăjit privirile. În cazul când cometa lui ar fi intrat pe rând în slujba unei stele, apoi a alteia, câte sisteme stelare atât de diferite n-ar fi văzut! Gallia s-ar fi deplasat, împreună cu aceste stele a căror neclintire nu-i decât aparentă şi care se mişcă totuşi cum face Arcturus, cu o viteză de 22 leghe pe secundă. Însuşi Soarele înaintează cu 62 milioane de leghe pe an, îndreptându-se către constelaţia Hercule. Dar depărtarea dintre stele este atât de mare, încât poziţiile lor, cu toată iuţeala cu care se deplasează, nu au putut fi modificate încă pentru observatorii tereştri.

Totuşi aceste deplasări seculare vor trebui, în mod necesar, să schimbe într-o zi forma constelaţiilor, căci fiecare stea înaintează sau pare să înainteze cu viteze diferite. Astronomii au putut indica noile poziţii pe care le vor lua astrele unul faţă de celelalte într-un număr mare de ani. Conturul anumitor constelaţii, aşa cum va fi peste 50.000 de ani, a fost reprodus grafic. El înfăţişează, de exemplu, în locul patrulaterului neregulat al Ursei mari, o cruce lungă proiectată pe cer, şi în locul pentagonului constelaţiei Orion, un simplu patrulater.

Dar nici locuitorii actuali ai Galliei, nici cei ai globului terestru n-ar fi putut constata cu propriii lor ochi astfel de

dislocări succesive. Nu fenomenul acesta s-ar fi dus să-l caute Palmyrin Rosette în lumea siderală. Dacă vreo împrejurare ar fi smuls cometa în afara centrului ei de atracţie pentru a o pune în slujba altor astre, atunci privirile lui ar fi fost fermecate de minuni despre care sistemul solar nu ne poate da nici cea mai slabă idee.

În depărtări, grupurile planetare nu sunt întotdeauna stăpânite de un singur Soare. Sistemul monarhic pare să fie înlăturat în unele colţuri ale cerului. Un soare, doi sori, şase sori depind unul de altul, se-nvârtesc sub influenţa lor reciprocă. Sunt diferit coloraţi, roşii, galbeni, verzi, portocalii, violeţi. Cât de minunate trebuie să fie aceste contraste de lumină pe care le revarsă pe suprafaţa planetelor lor! Şi cine ştie dacă Gallia n-ar fi văzut răsărind la orizontul ei zori care luau pe rând toate culorile curcubeului?

Dar nu-i va fi dat să se rotească guvernată de un nou centru, nici să se amestece în grămezile de stele pe care telescoape puternice au putut să le descompună, nu-i va fi dat să se piardă în acele puncte stelare resorbite în parte, sau, în sfârşit, printre nebuloasele compacte care rezistă celor mai puternice oglinzi reflectoare ale telescoapelor — nebuloase dintre care astronomii cunosc peste 5.000, răspândite prin spaţiu.

Nu! Gallia nu va părăsi niciodată lumea solară, nici nu va pierde din ochi Pământul. Şi, după ce va fi descris o orbită de vreo 630 de milioane leghe, nu va fi făcut decât o neînsemnată călătorie în acest Univers a cărui imensitate este nemărginită.

Capitolul XII.

CUM S-A SĂRBĂTORIT ZIUA DE 1 IANUARIE PE GALLIA ŞI ÎN CE FEL S-A SFÂRŞIT SĂRBĂTOAREA

În timpul acesta, odată cu depărtarea treptată a Galliei, frigul creştea simţitor. Temperatura ajunsese sub minus 42 grade. Termometrele cu mercur nu mai puteau fi folosite, căci mercurul se solidifică la minus 42 de grade. Fu deci întrebuinţat termometrul cu alcool de pe Dobrâna şi coloana coborî brusc la 53 de grade sub zero. Totodată, la malurile golfului unde fuseseră aduse să ierneze cele două vase se întâmplase ceea ce prevăzuse locotenentul Prokop. Straturile de gheaţă, printr-o mişcare lentă, dar de neoprit, se îngroşaseră sub carena Hansei şi a Dobrânei. Lângă promontoriul stâncos ce le adăpostea, goeleta şi tartana, ridicate în bazinul lor de gheaţă, ajunseseră să atingă acum un nivel de 50 de picioare deasupra Mării Galliene. Dobrâna, mai uşoară decât tartana, o domina puţin. Nici o putere omenească nu era în stare să împiedice ridicarea vaselor. Locotenentul Prokop era tare îngrijorat de soarta goeletei. Toate lucrurile care se aflau pe ea fuseseră luate de acolo. Nu mai rămăseseră decât coca, maşina de aburi şi catargele; dar oare nu această cocă trebuia, în cazul unor împrejurări deosebite, să dea adăpost micii colonii? Dacă la dezgheţ ea se va sfărâma printr-o cădere cu neputinţă de înlăturat şi dacă gallienii erau siliţi să părăsească Pământul Cald, ce alt vas ar fi putut-o înlocui? În nici un caz tartana, şi ea la fel de ameninţată şi hărăzită să aibă aceeaşi soartă. Hansa, prinsă ca într-o menghină în carapacea de gheaţă, se şi aplecase într-o parte făcând un unghi îngrijorător. Era periculos să rămâi pe ea. Dar Isac nu înţelegea să-şi abandoneze încărcătura, pe care o păzea zi şi noapte. Simţea el bine că-şi riscă viaţa, dar avutul lui era şi mai mult în joc, şi nu se sfia să blesteme soarta, pentru toate încercările ce se abăteau asupra lui. În aceste împrejurări, căpitanul Servadac luă o hotărâre şi Isac fu nevoit să se supună. Încărcătura Hansei avea o valoare de netăgăduit. Trebuia deci, înainte de orice, salvată de un dezastru aproape de neînlăturat. Căpitanul Servadac încercase mai întâi să trezească în Isac Hakhabut teama pentru el însuşi. Nu izbutise. Isac nu voia să se mute.

— Fă cum vrei, i-a răspuns atunci Hector Servadac, dar încărcătura dumitale va fi transportată în depozitele de pe Pământul Cald.

Văicărelile lui Isac Hakhabut, oricât erau ele de înduioşătoare, nu mişcară pe nimeni, aşa că mutatul începu în ziua de 20 decembrie.

De altfel, Isac putea veni să stea la Fagurele-Nina şi să-şi păzească la fel ca mai înainte marfa, să vândă, să facă negoţ la preţurile şi cu greutăţile stabilite. Nu ar fi avut nimic de suferit. Iar dacă Ben-Zuf şi-ar fi permis să-l dezaprobe într-adevăr pe căpitan, era numai pentru faptul că se purta atât de îngăduitor cu jalnicul negustor.

De fapt Isac Hakhabut nu putea decât să fie de acord cu hotărârea luată de guvernatorul general. Ea îi ocrotea interesele, îi punea avutul la adăpost, şi el nu trebuia să plătească descărcarea tartanei, de vreme ce totul se făcea „împotriva voinţei sale".

Timp de mai multe zile, ruşii şi spaniolii munciră cu sârg la transportul mărfii. Călduros îmbrăcaţi, cu capul bine înfăşurat în glugi, înfruntară fără grijă temperatura joasă. Se fereau doar să atingă cu mâinile neînmănuşate nenumăratele obiecte de metal pe care le duceau. Li s-ar fi luat pielea de pe degete ca şi cum aceste lucruri ar fi fost înroşite în foc, căci efectul frigului este absolut acelaşi cu cel al unei arsuri. Treaba se sfârşi cu bine şi încărcătura Hansei fu în sfârşit înmagazinată într-una din largile galerii ale Fagurelui-Nina.

Locotenentul Prokop nu se simţi liniştit decât atunci când lucrul fu dus la îndeplinire. Isac Hakhabut, nemaiavând nici un motiv să rămână pe tartana lui, veni să locuiască în galeria unde se aflau şi mărfurile sale. Trebuie să recunoaştem că nu supăra pe nimeni. Îl vedeau foarte puţin. Se culca lângă bunurile lui, mânca din bunurile lui. Mesele mai mult decât sărăcăcioase şi le pregătea la o lampă de spirt. Gazdele de la Fagurele-Nina nu aveau relaţii cu el decât atunci când aveau nevoie să cumpere ceva, iar el să vândă. Insă sigur e că, puţin câte puţin, tot aurul şi argintul micii colonii se vărsa într-un sertar cu trei încuietori, ale cărui chei nu-l părăseau niciodată pe Isac Hakhabut.

Se apropia 1 ianuarie după calendarul terestru. Peste câteva zile se-mplinea un an de când cometa se întâlnise cu globul pământesc, de când avusese loc ciocnirea care

despărţise 36 de fiinţe omeneşti de semenii lor. Până acum, nimeni nu lipsea dintre ei. În noile condiţii climaterice, erau perfect sănătoşi. Temperatura scăzuse din ce în ce, fără schimbări bruşte, fără reveniri, putem chiar adăuga fără să bată vântul, aşa că nu-i îmbolnăvise nici măcar de un guturai. Deci, nimic mai sănătos decât clima cometei. Totul te făcea să crezi că, dacă se dovedeau juste calculele profesorului, când Gallia va ajunge pe Pământ nu va lipsi nici un gallian.

Cu toate că prima zi a anului nu era Anul nou al Galliei, cometa începând atunci abia a doua jumătate a revoluţiei, căpitanul Servadac vru, nu fără temei, să o serbeze cu oarecare solemnitate.

— Nu trebuie, le spuse el contelui Timaşev şi locotenentului Prokop, ca tovarăşii noştri să-şi piardă interesul pentru cele de pe Pământ. Ei se vor întoarce într-o zi pe globul terestru şi, chiar dacă această întoarcere n-ar avea loc, ar fi folositor să-i legăm de lumea veche măcar prin amintiri. Acolo se serbează Anul nou, să-l serbăm şi aici pe cometă. Sentimentele acestea manifestate în acelaşi timp sunt un lucru bun. Nu trebuie să uităm că acolo oamenii se ocupă de noi. Din diferite colţuri ale globului se zăreşte Gallia rotindu-se prin spaţiu, dacă nu cu ochiul liber, dată fiind dimensiunea şi distanţa, cel puţin cu ajutorul lunetelor şi telescoapelor. Păstrăm cu Pământul un fel de legătură ştiinţifică şi Gallia face în continuare parte din lumea solară.

— Vă aprob, domnule căpitan, răspunse contele Timaşev. Este mai mult ca sigur că observatoarele se ocupă foarte mult de noua cometă. Îmi închipui că lunete puternice din Paris, Petersburg, Greenwich, Cambridge, Cap, Melbourne sunt adesea aţintite spre asteroidul nostru.

— Subiectul trebuie să fie la modă acolo, urmă căpitanul Servadac, şi m-aş mira dacă revistele şi ziarele n-ar ţine la curent publicul de pe cele două continente cu toate întâmplările Galliei. Să ne gândim, aşadar, la cei ce se gândesc la noi şi în acest 1 ianuarie terestru să împărtăşim simţămintele lor.

— Credeţi, interveni locotenentul Prokop, că lumea de pe Pământ se ocupă de cometa care s-a ciocnit de globul terestru? Sunt şi eu de părerea asta, dar socot că interesul se datorează şi altor motive decât celor ştiinţifice sau curiozităţii. Cercetările pe care le-a făcut astronomul nostru au fost făcute şi acolo,

desigur, şi nu cu mai puţină precizie. Efemeridele Galliei sunt stabilite exact şi încă de mult. Se cunosc elementele noii comete. Se ştie ce traiectorie parcurge în spaţiu, sa determinat unde şi cum va întâlni Pământul. În ce punct anume al eclipticii, în ce secundă, în ce loc chiar o să se ciocnească din nou de glob, toate acestea sunt, mai mult ca sigur, calculate cu o precizie matematică. Mai ales certitudinea acestei întâlniri trebuie să fi cuprins toate spiritele. Merg mai departe şi îndrăznesc să afirm că pe Pământ s-au luat măsuri pentru a atenua groaznicele urmări ale unei noi ciocniri, dacă asemenea măsuri pot fi luate.

Vorbind astfel locotenentul Prokop rostea poate adevărul, căci argumentele sale erau logice. Întoarcerea Galliei, calculată până în cele mai mici amănunte, trebuia să aibă întâietate faţă de orice altă preocupare terestră. Lumea se gândea, neîndoielnic, la Gallia nu atât nădăjduind, cât temându-se de apropierea ei. E adevărat că gallienii, deşi doreau această întâlnire, nu puteau decât să fie îngrijoraţi de urmările unei noi ciocniri. Dacă pe Pământ, aşa cum credea locotenentul Prokop, fuseseră luate măsuri pentru a atenua dezastrul, nu era bine să se procedeze la fel şi pe Gallia? Acest lucru trebuia discutat mai târziu.

Oricum, hotărâră să sărbătorească ziua de 1 ianuarie. Şi ruşii aveau s-o sărbătorească împreună cu francezii şi spaniolii, deşi calendarul lor nu fixa la această dată înnoirea anului terestru[44].

În timpul ultimei săptămâni a anului, Ben-Zuf alerga de colo, colo, foarte ocupat. Trebuia pregătit un program atrăgător. Plăcerile nu puteau fi prea multe pe Gallia. Se hotărî deci ca marea zi să înceapă printr- o masă îmbelşugată şi să se termine cu o plimbare lungă pe gheaţă, în direcţia Insulei Gurbi. Se vor întoarce la lumina torţelor, făcute din materialele de pe Hansa.

Francezii, ruşii, spaniolii şi mica Nina se aşezară la masă.

„Dacă masa e deosebit de bună, îşi spuse Ben-Zuf, plimbarea în schimb va fi deosebit de veselă şi de mai mult nici nu-i nevoie."

---

44 Se ştie că între calendarul Iulian (stil vechi) şi calendarul Gregorian (stil nou) era o diferenţă de 11 zile pe vremea aceea(n.r.)

Alcătuirea meniului n-a fost un lucru uşor. De aceea ordonanţa căpitanului Servadac şi bucătarul de pe Dobrâna au ţinut sfat de nenumărate ori şi, în cele din urmă, s-a ajuns la o îmbinare bine chibzuită între bucătăria rusească şi cea franceză.

În seara zilei de 31 decembrie totul era gata. Gustările reci, conservele de carne, pateurile de vânat, răciturile şi celelalte preparate cumpărate pe un preţ ridicat de la Isac Hakhabut se şi aflau pe masa întinsă în sala cea mare. Mâncărurile calde trebuiau să fie pregătite, a doua zi dimineaţa, pe cuptorul de lavă.

În seara aceea se puse o întrebare cu privire la Palmyrin Rosette. Trebuiau să-l invite la masa sărbătorească? Da, sigur că se cuvenea să-l cheme. Dar va accepta oare invitaţia? Era mai mult decât îndoielnic. Totuşi îl poftiră. Căpitanul Servadac vru să urce personal în observator, dar Palmyrin Rosette îi primea atât de rău pe nepoftiţi, încât preferară să-i trimită un bilet.

Tânărul Pablo se oferi să ducă el invitaţia şi se întoarse cu un răspuns scris în termenii următori:

„Palmyrin Rosette nu are de spus decât că: astăzi este 125 iunie şi mâine întâi iulie, ţinând seama de faptul că pe Gallia trebuie să se socotească zilele după calendarul gallian".

Refuzul era ştiinţific întocmit, dar rămânea tot refuz.

La 1 ianuarie, o oră după răsăritul Soarelui, francezii, ruşii, spaniolii şi mica Nina, care reprezenta Italia, se aşezară la o masa comună, cum până atunci nu avusese loc niciodată pe Gallia. În ce priveşte bucatele, Ben-Zuf şi bucătarul de pe Dobrâna se întrecuseră pe ei înşişi. În special un fel de potârniche pe varză, în care varza fusese înlocuită cu un „carry" menit să se topească pe limbă, s-au bucurat de cel mai mare succes. Cât despre vinurile luate din pivniţele de pe Dobrâna erau excelente. Vinurile franceze şi spaniole fură băute în cinstea ţării lor de baştină şi nici Rusia nu fu uitată cu prilejul câtorva sticle de kummel. Masa fu aşa cum dorise Ben-Zuf: foarte bună şi foarte veselă.

La desert toasturile pentru patria comună, pentru vechiul sferoid, pentru „întoarcerea pe Pământ" au stârnit asemenea urale, că probabil şi Palmyrin Rosette le-a auzit din înălţimile observatorului său.

După terminarea mesei, mai rămâneau încă trei ore pline de lumină. Soarele trecea la zenit — un Soare care n-ar fi distilat niciodată vinurile de Bordeaux sau de Bourgogne pe care le băuseră, căci discul său lumina spaţiul fără să-l încălzească.

Toţi mesenii se îmbrăcară călduros din cap până-n picioare, pentru o excursie care avea să ţină până noaptea. Aveau de înfruntat o temperatură aspră, dar neprimejdioasă, datorită aerului atât de liniştit.

Ieşiră din Fagurele-Nina, unii stând de vorbă, alţii cântând. Pe plaja îngheţată, fiecare îşi puse patinele şi plecă în voia lui, unii singuri, alţii în grup. Contele Timaşev, căpitanul Servadac, locotenentul Prokop mergeau cu plăcere împreună. Negrete şi spaniolii rătăceau fără ţel pe uriaşul câmp şi se avântau cu nemaipomenită viteză până la ultimele hotare ale zării. Ajunseseră foarte buni patinatori şi-şi desfăşurau plini de ardoare graţia firească.

Marinarii de pe Dobrâna, după o datină a ţărilor nordice, se înşirară unul după celălalt. O prăjină lungă strânsă sub braţul drept îi ţinea în rând şi alunecau aşa cât vedeau cu ochii ca un tren pe care şinele nu-l lasă să facă decât curbe cu o rază foarte mare.

Cât despre Pablo şi Nina, braţ la braţ, scoţând chiote de bucurie — ca doi pui de pasăre la primul lor zbor — patinau cu nespusă graţie. Se-ntorceau spre grupul căpitanului Servadac şi fugeau din nou. Aceste două făpturi tinere închideau în ele toată bucuria şi poate toată speranţa lumii galliene.

Nu trebuie să-l uităm nici pe Ben-Zuf, zburând de la unul la altul cu o nesecată veselie şi dăruindu-se cu totul prezentului, fără să-i pese de viitor.

Francezii, ruşii, spaniolii şi mica Nina se aşezară la masă.

Grupul de patinatori mânat de avânt merse departe pe întinderea netedă, mai departe decât linia circulară care mărginea orizontul Pământului Cald. În urma lui pieiră primele lanţul de stânci, apoi creasta albă a falezei, apoi vârful vulcanului încununat de nori de fum. Se mai opreau din când în când să-şi tragă sufletul — o clipă doar căci le era frică să nu răcească. Apoi plecau iar îndreptându-se spre Insula Gurbi, dar fără să încerce să ajungă până acolo, căci odată cu lăsarea nopţii trebuiau să se întoarcă.

Soarele şi începuse să coboare spre est, sau mai degrabă — spectacol cu care se obişnuiseră — părea să cadă repede. Astrul luminos apunea în condiţii foarte deosebite în această zare îngustată. Nici un nor nu era colorat de nuanţele admirabile ale ultimelor raze. Nici măcar ochiul nu putea zări peste marea îngheţată acea lumină verde care se revarsă pe întinderea apelor în amurg. Aici Soarele, lărgindu-se sub refracţie, se înfăţişa ca un disc cu circumferinţa bine conturată. Dispărea brusc, ca şi cum o trapă s-ar fi deschis deodată în câmpul îngheţat, şi numaidecât se lăsa noaptea.

Înainte de sfârşitul zilei, căpitanul Servadac adună pe toată lumea în jurul lui. Plecaseră răspândiţi în „trăgători" şi trebuiau să se întoarcă într-un pluton strâns, ca să nu se rătăcească în întuneric şi să se înapoieze împreună la Pământul Cald. Întunericul era adânc, căci Luna, în conjuncţie cu Soarele, se pierdea în slaba lui iradiaţie.

Se lăsase noaptea. Stelele nu mai aruncau asupra solului gallian decât acea „pală lumină" de care vorbeşte Corneille. Patinatorii aprinseseră atunci torţele şi, în timp ce purtătorii lor alunecau iute, flăcările, ca un steag desfăşurat în vânt, se înteţeau din pricina vitezei.

Un ceas mai târziu, litoralul înalt al Pământului Cald se ivi nedesluşit în zare, ca un uriaş nor negru. Nu se puteau înşela. Vulcanul se ridica deasupra lui şi arunca în întuneric o lumină vie. Văpaia lavei incandescente se răsfrângea pe oglinda de gheaţă, îi izbea în faţă pe patinatori şi arunca în spatele lor umbre nemăsurate. Drumul dura cam de o jumătate de oră. Se apropiau repede de ţărm, când se auzi deodată un strigăt. Îl scosese Ben-Zuf. Fiecare îşi încetini cursa, muşcând gheaţa cu patinele de oţel. Şi iată, la lumina torţelor gata să se stingă, îl văzură pe Ben-Zuf întinzând braţele spre litoral.

Un ţipăt izbucni din toate piepturile răspunzând celui pe care-l scosese Ben-Zuf...

Vulcanul se stinsese brusc. Lava care până atunci se revărsa din conul superior încetase să mai curgă. Ai fi zis că un suflu puternic trecuse peste crater.

Toţi înţeleseră că izvorul de foc secase. Materiile eruptive îi lăsaseră în pană? Căldura va lipsi pentru totdeauna pe Pământul Cald şi nu va mai exista nici o posibilitate de a lupta împotriva gerurilor galliene? Îi aştepta, aşadar, moartea, moartea prin frig?

— Înainte! strigă cu o voce tunătoare căpitanul Servadac.

Torţele se stinseră. Toţi porniră în întunericul adânc. Ajunseră la ţărm. Urcară, nu fără greutate, stâncile îngheţate şi se repeziră în galeria deschisă, apoi în sala cea mare...

Întunericul era adânc, temperatura începuse să scadă. Perdeaua incandescentă nu mai închidea marele golf şi, plecându-se în afară, locotenentul Prokop putu să vadă că mica lagună, până atunci lichidă sub cascada de lavă, se solidificase din pricina frigului.

Aşa se încheie pe Gallia prima zi a anului terestru care începuse atât de vesel!

Capitolul XIII.

ÎN CARE CĂPITANUL SERVADAC ŞI TOVARĂŞII SĂI FAC SINGURUL LUCRU CE ERA DE FĂCUT

Gallienii îşi petrecură restul nopţii, adică cele câteva ore până-n zori, într-o stare de nespusă nelinişte. Palmyrin Rosette,

gonit de frig, trebuise să-şi părăsească observatorul şi să se refugieze în galeriile Fagurelui-Nina. Acum era momentul să fie întrebat dacă mai stăruia în dorinţa de a colinda lumea solară pe cometa lui de nelocuit. Dar, fără doar şi poate că ar fi răspuns afirmativ.

În timpul acesta, ca şi el, Hector Servadac şi tovarăşii săi trebuiră să caute adăpost în cele mai adânci galerii ale masivului. Nu mai putură rămâne în marea sală, larg deschisă spre aerul din afară. Umezeala pereţilor ei se prefăcea în ţurţuri şi, chiar dacă s-ar fi ajuns să se astupe marea deschizătură, mărginită altădată de perdeaua de lavă, temperatura ar fi fost de nesuportat.

În fundul galeriilor întunecate se mai simţea o urmă de căldură. Nu se stabilise încă echilibrul între temperatura de afară şi cea dinăuntru, dar fenomenul nu avea să întârzie. Se simţea cum, puţin câte puţin, căldura se pierdea. Muntele era ca un leş ale cărui extremităţi se răceau în timp ce inima se mai împotrivea frigului morţii.

— Ei bine, strigă căpitanul Servadac, ne vom duce să locuim chiar în inima vulcanului.

A doua zi îşi adună tovarăşii şi le vorbi astfel:

— Prieteni, ce ne ameninţă? Frigul, şi numai frigul. Avem hrană mai multă decât e nevoie pentru cât avem de stat pe Gallia. Ce ne trebuie ca să ieşim din aceste câteva luni de iarnă? Puţin din căldura pe care ne-o dădea până acum pe degeaba natura. Ei bine, această căldură, mai mult ca sigur, există în străfundurile Galliei şi acolo o vom şi căuta!

Cuvintele pline de încredere îi îmbărbătară pe aceşti oameni de suflet, dintre care unii începuseră să fie copleşiţi. Contele Timaşev, locotenentul Prokop, Ben-Zuf strânseră mâna pe care le-o întinse căpitanul. Ei nu erau dintre aceia care se lasă doborâţi.

— Ei, la naiba, Nina, zise Hector Servadac uitându-se la fetiţă, n-o să-ţi fie teamă să cobori în adâncul vulcanului?

— Nu, domnule căpitan, răspunse cu hotărâre Nina, mai ales dacă vine şi Pablo.

— Pablo va veni cu noi! E un viteaz! Nu i-e teamă de nimic! Nu-i aşa, Pablo?

— Vă voi urma pretutindeni, domnule guvernator, răspunse băiatul.

Acestea fiind zise, nu le mai rămânea decât să se pună pe lucru.

Nici nu putea fi vorba să pătrunzi în vulcan prin craterul superior. Pe o temperatură aşa de scăzută, nu se putea umbla pe povârnişurile munţilor. Piciorul n- ar fi găsit nici un punct de sprijin pe pantele alunecoase. Erau deci nevoiţi să ajungă la hornul central prin interiorul masivului, dar repede, căci un frig cumplit începuse să pătrundă în cele mai îndepărtate colţuri ale Fagurelui-Nina.

Locotenentul Prokop, după ce cercetase în amănunt aşezarea galeriilor interioare şi orientarea lor în însuşi sânul masivului, recunoscu că unul din culoarele strâmte trebuia să ajungă lângă hornul central. Pe acolo se simţea într-adevăr, când se ridica lava împinsă de vapori, căldura „mustind" prin pereţi, ca să zicem aşa. Era limpede că substanţa minerală, sarea de aur din care era alcătuit muntele, era bună conducătoare de căldură. Deci, străpungând această galerie pe o lungime care nu trebuia să treacă de 7-8 metri, aveau să întâlnească vechiul drum al lavei şi poate le va fi uşor să coboare pe el.

Se puseră pe lucru numaidecât. Marinarii ruşi, sub conducerea locotenentului lor, se dovediră foarte îndemânatici în această împrejurare. Târnăcopul şi hârleţul nu fură de ajuns ca să străpungă substanţa dură. Fură nevoiţi să foreze găuri de mină şi, cu ajutorul pulberii, să arunce stânca în aer. Munca merse mai repede aşa şi în două zile fu dusă la bun sfârşit. În răstimpul acesta scurt, coloniştii suferiră groaznic de frig.

— Dacă nu putem intra pe nicăieri în adâncurile masivului, spuse contele Timaşev, nici unul din noi nu va rezista şi acesta va fi probabil sfârşitul coloniei galliene.

— Nu-i decât o încercare la care este supus curajul nostru, fu de părere căpitanul Servadac. Ceva îmi spune că e de necrezut ca erupţia vulcanului să fi încetat ca urmare a stingerii complete a focurilor galliene interioare. Mai mult ca sigur că oprirea revărsărilor exterioare nu-i decât temporară.

Locotenentul Prokop sprijini părerea căpitanului Servadac. O altă gură eruptivă se deschise poate în alt colţ al cometei şi era posibil ca lava să fi urmat această nouă cale.

Multe cauze puteau să fi schimbat împrejurările cărora li se datora această erupţie, fără ca substanţele minerale să fi

încetat să se combine chimic cu oxigenul în străfundurile Galliei. Dar era cu neputinţă de ştiut dacă vor putea ajunge în centrul cometei, unde temperatura permite să înfrunţi gerurile spaţiale.

În timpul acestor două zile Palmyrin Rosette nu luă defel parte nici la discuţii, nici la lucrări. Mergea de colo până colo ca un suflet chinuit, un suflet care nu se poate împăca deloc cu soarta. În pofida tuturor, îşi instalase luneta în sala cea mare. Acolo, de mai multe ori pe noapte sau în cursul zilei, sta să cerceteze cerul până când îngheţa bocnă. Atunci se întorcea, bombănind, blestemând Pământul Cald, repetând mereu că stânca lui din Formentera i-ar fi oferit mai multe resurse.

Ultima lovitură de târnăcop fu dată în ziua de 4 ianuarie. Se puteau auzi pietrele rostogolindu-se înăuntrul hornului central. Locotenentul Prokop observă că ele nu cădeau perpendicular, ci părea mai curând că alunecă pe perete, izbindu-se de ieşituri stâncoase. Hornul central era, aşadar, înclinat şi, în consecinţă, mai uşor de coborât. Această observaţie se dovedi justă. În clipa când gaura fu destul de mare pentru ca un om să poată trece prin ea, locotenentul Prokop şi căpitanul Servadac o porniră prin hornul central în urma lui Ben-Zuf care purta o torţă. Acest horn avea o direcţie oblică, cu o pantă de cel mult 45 de grade. Se putea deci coborî fără pericolul de a cădea. Peretele era brăzdat de nenumărate eroziuni, excavaţii, colţuri de stânci şi, sub cenuşa care le acoperea, piciorul găsea un punct solid de sprijin. Erupţia se produsese de curând. Ea nu putuse izbucni decât atunci când ciocnirea dăduse Galliei o parte din atmosfera terestră, pentru că pereţii nu erau încă roşi de lavă.

— Perfect, zise Ben-Zuf! De-ar fi şi trepte! Iertaţi-mă că nu vă pot oferi ceva mai bun!

Căpitanul Servadac şi tovarăşii săi începură să coboare prevăzători. Ca să vorbim ca Ben-Zuf, scării îi lipseau destule trepte. Le trebui aproape jumătate de oră ca să ajungă la o adâncime de 500 de picioare, spre sud. În pereţii hornului central erau săpate adâncituri mari, dar nici una din ele nu forma o galerie. Ben-Zuf, mişcând torţa, le lumina din plin. Se vedea până în fundul adânciturilor, dar înăuntrul lor nu se deschidea nici o ramificaţie aşa cum fusese la etajul de mai sus al Fagurelui-Nina. Gallienii n-aveau însă de ales. Erau siliţi să accepte mijloacele de salvare, oricare ar fi fost acestea.

Speranţele căpitanului Servadac păreau să se împlinească. Pe măsură ce pătrundeau mai adânc, în străfundurile masivului, temperatura creştea treptat. Nu era o simplă creştere, ca în minele de pe Pământ. O cauză locală grăbea acest fenomen. Se simţea izvorul de căldură din măruntaiele sferoidului. Nu explorau o mină de cărbuni, ci un vulcan adevărat. În adâncurile acestui vulcan încă nestins, aşa cum bănuiseră ei, lava clocotea. Dacă dintr-o pricină necunoscută nu se mai ridica până la crater pentru a se revărsa, cel puţin îşi răspândea căldura în toată temelia masivului. Un termometru cu mercur adus de locotenentul Prokop şi barometrul din mâna căpitanului Servadac arătau în acelaşi timp atât adâncimea straturilor galliene sub nivelul mării, cât şi creşterea treptată a temperaturii. La 600 de picioare sub nivelul solului, coloana de mercur indica plus 6 grade.

— Şase grade, spuse căpitanul Servadac, nu-i destul pentru nişte oameni pe care iarna îi va ţine închişi mai multe luni. Să coborâm mai mult, de vreme ce aerisirea se face destul de bine.

Într-adevăr, prin gura largă a craterului, prin golul cel mare care se deschidea în coasta muntelui, aerul pătrundea valuri, valuri. Era parcă atras de adâncimi şi se putea respira în cele mai bune condiţii. Puteau, aşadar, să coboare fără grijă până la locul unde vor afla o temperatură potrivită.

Mai coborâră vreo 400 de picioare sub nivelul Fagurelui-Nina, ceea ce însemna o adâncime de 250 de metri faţă de nivelul Mării Galliene. Termometrul arăta acum 12 grade. Temperatura era suficientă în cazul că nimic nu avea s-o schimbe.

Desigur, exploratorii ar fi putut să se afunde şi mai mult pe drumul pieziş al lavei. Dar la ce bun? Şi aşa, ciulind urechea, auzeau bubuituri înfundate, semn că nu se găseau prea departe de vatra centrală.

— Să rămânem aici, zise Ben-Zuf. Friguroşii pot să se ducă mai jos, dacă au chef. Dar, la naiba! în ce mă priveşte, socot că e destul de cald.

Problema era dacă se puteau de bine de rău instala în această parte a masivului. Hector Servadac şi tovarăşii săi se aşezară pe o ieşitură de stâncă şi de acolo, înteţind lumina torţelor, cercetară locul unde se opriseră.

Adevărul ne sileşte să recunoaştem că era cât se poate de lipsit de confort. Hornul central, lărgindu-se, nu alcătuia aici decât un fel de gaură destul de adâncă. Gaura aceasta putea, la drept vorbind, să adăpostească întreaga colonie galliană. Dar ca s-o faci cât de cât bună de locuit era ceva mai greu. Dedesubt şi deasupra erau nişte scobituri mai mici care aveau să slujească destul de bine drept cămări pentru provizii, iar despre camere separate pentru căpitanul Servadac şi contele Timaşev nici nu putea fi vorba. O mică încăpere pentru Nina se mai putea găsi. În rest, îi aştepta viaţa comună, de zi de zi. Scobitura principală trebuia să servească şi de sufragerie şi de salon şi de dormitor. După ce trăiseră aproape ca nişte iepuri în vizuina lor, coloniştii aveau să se îngroape sub pământ ca nişte cârtiţe şi să trăiască la fel cu ele — minus lunga lor hibernare.

Cu toate acestea, întunecoasa cavernă era uşor de luminat cu lămpi şi felinare. Uleiul nu lipsea, căci magazia generală mai avea câteva butoaie, ca şi o cantitate de spirt pentru gătitul unor mâncăruri.

În ce priveşte sechestrarea în tot timpul iernii galliene, nu va fi, bineînţeles, totală. Coloniştii, îmbrăcaţi cât mai călduros, puteau să plece deseori, fie la Fagurele-Nina, fie până la stâncile litoralului. Era, dealtfel, absolut necesar să se aprovizioneze cu gheaţă care, prin topire, să le dea apa trebuincioasă. Fiecare va fi însărcinat pe rând cu această treabă destul de neplăcută, devreme ce trebuia să urci la o înălţime de 900 de picioare şi să cobori tot atât cu o povară grea.

În sfârşit, după o cercetare amănunţită, se hotărâră ca micuţa colonie să se instaleze cât mai bine cu putinţă în această pivniţă întunecoasă. Unica scobitură urma să slujească tuturor de locuinţă. La urma urmei, căpitanul Servadac şi tovarăşii săi nu vor împărţi un culcuş mai rău decât exploratorii care iernează în ţinuturile arctice. Nici pe bordul balenierelor, nici în forturile din nordul Americii nu există mai multe camere sau cabine. Se foloseşte doar o sală încăpătoare, unde umezeala pătrunde mai greu. Oamenii se feresc acolo de unghere, care sunt tot atâtea cuiburi de condensare a vaporilor. Şi apoi, o cameră mare, înaltă, e mai uşor de aerisit şi de încălzit şi, prin urmare, mai sănătoasă. În forturi un întreg etaj este astfel amenajat, iar pe vapoare toată sub-puntea.

Iată ce le explică în câteva cuvinte locotenentul Prokop, obişnuit cu toate practicile din mările polare, iar însoţitorii săi se resemnară să facă la fel ca exploratorii din regiunile arctice, de vreme ce erau şi ei siliţi să ierneze. Toţi trei urcară apoi la Fagurele-Nina. Coloniştii fură înştiinţaţi de hotărârile luate, pe care le încuviinţară. Toată lumea se puse de îndată pe lucru, începând prin a curăţa scobitura de cenuşa caldă încă ce-i acoperea pereţii, iar mutarea materialelor de la Fagurele-Nina se făcu fără întârziere. Nu era nici o clipă de pierdut. Degerai pur şi simplu chiar în cele mai adânci galerii ale vechii locuinţe. Zelul muncitorilor fu deci stimulat în mod natural, şi nicicând mutatul unor lucruri trebuincioase, paturi, ustensile, proviziile de pe goeletă, mărfurile de pe tartana, nu se făcu mai repede. Se cuvine să recunoaştem că, pe de o parte, nu trebuiau decât să coboare, şi că, pe de altă parte, din cauza scăderii în greutate, diferitele pachete erau mai uşor de dus. Palmyrin Rosette n-avu încotro şi se refugie şi el în adâncurile Galliei, dar nu îngădui să i se transporte şi luneta. E adevărat că nici n-avea ce să caute cu ea în prăpastia întunecată, aşa că rămase pe trepiedul ei în marea sală a Fagurelui-Nina.

N-are rost să pomenim de nesfârşitele vaiere ale lui Isac Hakhabut. Nu uita nimic din pomelnicul lui obişnuit. În tot universul nu se afla negustor mai greu încercat decât dânsul. Sub şuvoiul de glume de care nu era deloc cruţat, veghea cu grijă la transportul mărfurilor sale. La ordinele căpitanului Servadac, tot ceea ce îi aparţinea fu depozitat separat, în însăşi scobitura unde avea să locuiască. În felul acesta, putea să-şi păzească marfa şi să-şi continue negustoria.

Instalarea se termină în câteva zile. Câteva felinare luminau din loc în loc drumul pieziş care urca spre Fagurele-Nina. Priveliştea nu era lipsită de pitoresc şi, într-o poveste din 1001 de nopţi, ar fi fost încântătoare. Marea scobitură care slujea tuturor drept locuinţă era luminată de lămpile de pe Dobrâna. La 10 ianuarie cu toţii se mutaseră în acest subsol şi erau bine adăpostiţi cel puţin împotriva temperaturii de afară care scăzuse la peste 60 de grade sub zero.

— Va bene, cum spune mica noastră Nina, exclamă Ben-Zuf, veşnic mulţumit. În loc să stăm la etajul întâi, locuim în pivniţă, asta-i tot.

Dar cu toate că nu lăsau să se ghicească nimic din frământările lor, contele Timaşev, căpitanul Servadac şi locotenentul Prokop priveau viitorul cu oarecare îngrijorare. Dacă dogoarea vulcanică va pieri într-o zi, dacă vreo schimbare neaşteptată va întârzia Gallia în cursul revoluţiei ei solare, dacă vor trebui să înceapă alte iernări în condiţii asemănătoare, vor găsi oare în subsolul cometei combustibilul care lipsise până atunci? Huila, rămăşiţă a străvechilor păduri îngropate în epocile geologice şi mineralizată sub acţiunea timpului, nu putea exista în adâncurile Galliei! Vor fi deci nevoiţi să folosească materiile eruptive ascunse în străfundurile vulcanului, atunci când acesta se va fi stins cu desăvârşire?
— Prieteni, spuse căpitanul Servadac, om trăi şi om vedea! Avem înaintea noastră luni îndelungate să cugetăm, să stăm de vorbă, să dezbatem aceste probleme. Drace! Prea ar fi de tot să nu ne vină nici o idee!
— Da, răspunse contele Timaşev, creierul se înfierbântă când dă de greutăţi şi o să găsim noi până la urmă o ieşire. Dealtfel, nu-i de aşteptat ca această căldură internă să se isprăvească înainte de venirea verii galliene.
— Nici eu nu cred, spuse locotenentul Prokop. Tot se mai aude clocotul dinăuntru. Fierberea substanţelor vulcanice e probabil recentă. Când cometa străbătea spaţiile, înainte de a se întâlni cu Pământul,. nu avea nici un fel de atmosferă şi, în consecinţă, oxigenul nu s-a introdus, fireşte, în aceste adâncimi decât după ciocnire. De aici o combinaţie chimică al cărei rezultat a fost erupţia. Iată ce cred eu că s-a întâmplat, şi sunt sigur că acţiunea plutoniană nu-i decât la începuturile ei în miezul Galliei.
— Şi eu sunt de părerea ta, Prokop, rosti contele Timaşev. Departe de a ne teme de stingerea căldurii centrale, mi-e mai degrabă frică de o altă eventualitate, nu mai puţin teribilă pentru noi.
— Care? întrebă căpitanul Servadac.
— Ca erupţia să nu se dezlănţuie şi să ne surprindă instalaţi pe căile lavei, domnule căpitan.
— Drace, strigă căpitanul Servadac, asta s-ar putea întâmpla.
— O să veghem, răspunse locotenentul Prokop, şi cu atâta grijă încât n-o să ne lăsăm surprinşi.

Cinci zile mai târziu, la 15 ianuarie, Gallia trecea la afeliu, la capătul axei mari a orbitei ei, şi se rotea la 220 de milioane leghe de Soare.

Capitolul XIV.

CARE STĂ MĂRTURIE CĂ OAMENII NU SUNT FĂCUŢI SĂ GRAVITEZE LA 220 MILIOANE LEGHE DE SOARE

Gallia avea să urce, aşadar, de acum încolo, puţin câte puţin pe curba ei eliptică cu o viteză sporită. Orice fiinţă vie de pe suprafaţa ei era îngropată în masivul vulcanic, în afară de cei 13 englezi din Gibraltar.

Cum suportaseră militarii britanici, rămânând de bună voie pe insuliţa lor, prima parte a iernii galliene? Mai bine — cel puţin asta era părerea generală — decât locuitorii de pe Pământul Cald. Nu avuseseră nevoie, desigur, să ia de la un vulcan căldura lavei pentru a o folosi pentru nevoile vieţii. Proviziile lor de cărbune şi de hrană erau foarte îmbelşugate. Pesemne nici alimentele, nici combustibilul nu le lipsiseră. Postul unde stăteau era bine întărit. Cu zidurile lui groase de piatră îi apărase, fără îndoială, de cele mai mari scăderi de temperatură. Bine încălziţi, nu le fusese frig, bine hrăniţi, nu le fusese foame, iar veşmintele lor deveniseră cel mult prea strâmte. Generalul de brigadă Murphy şi maiorul Oliphant îşi dăduseră probabil măiestre lovituri pe câmpul de bătaie al şahului. Nu se-ndoia deci nimeni că lucrurile se petrecuseră bine şi plăcut pe Insula Gibraltar. În orice caz, Anglia nu va avea laude suficiente pentru cer doi ofiţeri şi cei 11 soldaţi, rămaşi cu credinţă la postul lor.

Căpitanul Servadac şi tovarăşii săi, dacă ar fi fost în primejdie să piară de frig, s-ar fi refugiat cu siguranţă la Gibraltar. Le trecuse prin gând s-o facă. Ar fi fost, fără îndoială, bine primiţi pe insulă, cu toate că prima întâlnire lăsase de dorit. Englezii nu erau oameni care să-şi părăsească semenii fără să le dea ajutor. Astfel că, dacă ar fi fost absolută nevoie, coloniştii de pe Pământul Cald n-ar fi şovăit să emigreze spre Gibraltar. Dar ar fi trebuit să facă o călătorie lungă pe uriaşul câmp de gheaţă, fără nici un adăpost, fără foc şi, din câţi ar fi pornit, poate că nu toţi ar fi ajuns la capătul drumului! De aceea, acest plan nu putea fi pus în practică decât într-o situaţie deznădăjduită, şi, atâta vreme cât vulcanul producea destulă căldură, era de la sine înţeles că nu vor părăsi Pământul Cald.

Am spus mai înainte că orice fiinţă vie din colonia galliană îşi găsea adăpost în adânciturile hornului central. Într-adevăr, un număr de animale trebuiseră să părăsească galeriile Fagurelui-Nina, unde ar fi murit de frig. Nu fără greutate reuşiseră să coboare la această adâncime pe cei doi cai aparţinând căpitanului Servadac şi lui Ben-Zuf. Dar căpitanul şi ordonanţa ţineau în mod deosebit să-i păstreze pe Zefir şi Galette şi să-i aducă vii înapoi pe Pământ. Le iubeau pe sărmanele dobitoace, atât de puţin făcute să trăiască în noile condiţii climatice. O scobitură largă, transformată în grajd, le fu hărăzită şi, din fericire, aveau pentru ei destul nutreţ.

Cât despre celelalte animale domestice, trebuiră să sacrifice o parte din ele. Era cu neputinţă să le ţii în străfundurile masivului. Să le laşi în galeriile de sus însemna să le dai pradă unei morţi crâncene. Fură nevoiţi să le împuşte. Carnea lor se putea păstra cât doreau în vechea magazie unde era deosebit de frig, ceea ce însemna o creştere însemnată a proviziilor alimentare.

Pentru a încheia lista fiinţelor vii care căutară adăpost înăuntrul masivului, trebuie să pomenim şi de păsările a căror hrană era alcătuită numai din firimiturile ce li se lăsau zilnic. Gerul le făcuse să părăsească înălţimile Fagurelui-Nina şi să se aciuiască în grotele întunecate ale muntelui. Dar numărul lor era încă atât de mare, prezenţa lor atât de stânjenitoare, încât trebuiră urmărite şi nimicite în mare parte. Toate acestea îi ocupară pe colonişti tot sfârşitul lunii ianuarie, iar instalarea lor nu se termină decât tot atunci. După aceea începu o existenţă

de o monotonie înnebunitoare pentru membrii coloniei galliene. Aveau ei să reziste oare? Şefii lor căutară să combată pericolul printr-o strânsă viaţă de colectiv zilnică, prin convorbiri la care erau chemaţi cu toţii să ia parte, prin lecturi cu glas tare din cărţile de călătorii şi ştiinţă găsite în bibliotecă. Aşezaţi cu toţii în jurul mesei mari, ruşi şi spanioli ascultau şi învăţau şi, de le era dat să se întoarcă pe Pământ, aveau să fie mai puţin neştiutori decât ar fi fost dacă ar fi rămas în ţara lor de baştină. Ce făcea în vremea asta Isac Hakhabut? Îl interesau şi pe el discuţiile, lecturile? Defel. Ce profit i-ar fi adus? Petrecea ore nesfârşite ca să-şi facă o dată şi încă o dată socotelile, să numere iar şi iar banii care se vărsau necontenit în mâinile lui. Ceea ce câştigase, împreună cu ceea ce avusese înainte se ridica pe puţin la suma de 150.000 de franci, dintre care jumătate în aur european. Va şti el să facă în aşa fel, încât metalul sunător şi preţios să-şi recâştige pe Pământ valoarea, şi dacă număra zilele care trecuseră, era numai din punctul de vedere al dobânzilor pierdute. Nu avusese prilejul să dea bani cu împrumut, aşa cum spera, şi cu o garanţie serioasă, se înţelege. Dintre colonişti tot Palmyrin Rosette îşi găsi primul o ocupaţie în care să se cufunde cu desăvârşire. Cu cifrele lui nu se simţea niciodată singur şi ceru calculelor să-i scurteze lungile zile de iarnă. Despre Gallia ştia tot ce se putea şti, dar nu şi despre Nerina, satelitul ei. Or, drepturile de proprietate pe care susţinea că le are asupra cometei era firesc să le extindă şi asupra satelitului ei. De aceea, singurul lucru care-i rămânea de făcut era să determine noile elemente ale Nerinei, de când aceasta fusese smulsă din zona planetelor mici.

Se hotărî să se ocupe de calcularea lor. Mai avea nevoie să stabilească câteva poziţii ale Nerinei în diferite puncte ale orbitei ei. După ce ar fi făcut acest lucru, de vreme ce cunoştea masa Galliei, obţinută prin măsurarea ei nemijlocită cu ajutorul dinamometrului, din colţul cămăruţei sale întunecoase era în stare să cântărească şi Nerina.

Numai că nu avea nici măcar acea cămăruţă întunecată căreia pretindea să i se spună „cabinet", căci era limpede că nu putea fi numită observator. Aşa că, în primele zile ale lui februarie, îi vorbi căpitanului Servadac.

— Vă trebuie un cabinet, dragă domnule profesor? se interesă acesta.

— Da, căpitane, dar un cabinet unde să pot lucra fără să mă tem de nepoftiţi.
— O să găsim noi aşa ceva, răspunse Hector Servadac. Chiar dacă acest cabinet n-o să fie atât de confortabil pe cât aş vrea, va fi în orice caz izolat şi liniştit.
— Nici nu vreau altceva.
— S-a făcut.
Apoi căpitanul văzând că Palmyrin Rosette nu-i în toane prea rele, îndrăzni să-i pună o întrebare cu privire la calculele lui anterioare, întrebare căreia îi dădea o reală însemnătate.
— Dragă domnule profesor, spuse în momentul când Palmyrin Rosette se pregătea să se retragă, aş vrea să întreb ceva.
— Spune.
— Calculele din care aţi dedus durata revoluţiei Galliei în jurul Soarelui sunt, cu siguranţă, exacte. Dar dacă nu mă-nşel, e de ajuns o jumătate de minut, mai devreme sau mai târziu, şi cometa dumneavoastră nu mai întâlneşte Pământul pe ecliptică.
— Ei şi?
— Şi, dragă domnule profesor, de aceea n-ar fi bine să faceţi o verificare a calculelor?
— N-are rost.
— Locotenentul Prokop e gata să vă ajute în această muncă importantă.
— N-am nevoie de nimeni, răspunse Palmyrin Rosette, atins la coarda simţitoare.
— Totuşi...
— Eu nu mă înşel niciodată, căpitane Servadac, şi stăruinţa dumitale este cu totul nelalocul ei.
— Drace! Dragă domnule profesor, i-o întoarse Hector Servadac, nu sunteţi prea drăguţ cu tovarăşii dumneavoastră şi...
Dar nu-i mai spuse ce avea pe suflet, Palmyrin Rosette fiind un om care încă nu trebuia supărat.
— Căpitane Servadac, răspunse tăios profesorul, nu-mi voi relua calculele pentru că sunt absolut exacte. Dar ceea ce vreau să vă spun este că voi face pentru Nerina, satelitul Galliei, ceea ce am făcut şi pentru ea.
— Iată, într-adevăr, o problemă care nu mai suferă amânare, răspunse cu seriozitate căpitanul Servadac, dar Nerina fiind o planetă mică, elementele ei sunt cunoscute de astronomii de pe Pământ.

Profesorul îi aruncă o privire cruntă căpitanului Servadac ca şi când i s-ar fi contestat utilitatea muncii. Apoi îi dădu următoarele lămuriri:

— Căpitane Servadac, dacă astronomii de pe Pământ au cercetat Nerina, dacă ei au ajuns să cunoască mişcarea ei diurnă medie, durata revoluţiei ei siderale, distanţa medie de Soare, excentricitatea ei, longitudinea periheliului, longitudinea medie a epocii, longitudinea nodului ascendent, înclinarea orbitei sale, toate acestea trebuie calculate de la început, ţinând seama de faptul că Nerina nu mai este o planetă din zona asteroizilor, ci un satelit al Galliei. Fiind lună, vreau s-o studiez ca lună şi nu văd de ce gallienii n-ar şti despre luna galliană ceea ce „pământenii" ştiu despre Luna pământeană.

Trebuia să-l auzi pe Palmyrin Rosette rostind cuvântul „pământenii"! Cu ce accent de dispreţ vorbea acum despre lucrurile de pe Pământ!

— Căpitane Servadac, urmă el, închei această discuţie aşa cum am început-o, rugându-te să-mi pui la dispoziţie un cabinet...

— O să am grijă, domnule profesor...

— O! nu sunt grăbit şi dacă e gata într-o oră...

Fu nevoie de trei, dar în cele din urmă Palmyrin Rosette fu instalat într-un fel de groapă unde încăpură masa şi fotoliul său. Apoi, în zilele următoare, în ciuda gerului năprasnic, el urcă în vechea sală pentru a stabili mai multe poziţii ale Nerinei. După aceea se închise în cabinetul său şi nu-l mai văzu nimeni.

Le trebuia o mare energie morală gallienilor, îngropaţi la 800 de picioare sub pământ, pentru a reacţiona împotriva acestei situaţii, netulburată de nici o întâmplare. Treceau multe zile fără ca vreunul să urce la suprafaţă şi, dacă n-ar fi fost nevoie să-şi procure apă dulce aducând bucăţi de gheaţă, până la urmă n-ar mai fi părăsit adâncimile vulcanului. Totuşi, se duseră de câteva ori până în părţile de jos ale hornului central. Căpitanul Servadac, contele Timaşev, Prokop, Ben-Zuf voiră să sondeze cât mai departe cu putinţă această prăpastie săpată în miezul Galliei. Trebuie să recunoaştem că explorarea masivului compus 30 la sută din aur îi lăsa nepăsători. Dealtfel, această substanţă n-ar mai avea preţ nici dacă ar cădea pe Pământ şi de aceea nu se sinchiseau de sarea cu pricina mai mult decât de o stâncă de granit. Din explorarea făcută, aflară că focul central continuă să ardă şi traseră concluzia că, dacă erupţia nu se mai

produce prin vulcan, alte cratere active s-au deschis pe suprafaţa Galliei.

Aşa trecură februarie, martie, aprilie, mai, într-un fel de amorţeală de care cei ce stăteau închişi nu-şi puteau da seama. Cei mai mulţi lâncezeau, stăpâniţi de o toropeală din ce în ce mai îngrijorătoare. Lecturile, ascultate la început cu interes, nu mai adunau ascultători în jurul mesei mari. Discuţiile se mărgineau la convorbiri în doi, trei şi se desfăşurau în şoaptă. Spaniolii, mai ales, erau foarte abătuţi şi nu-şi mai părăseau culcuşul. Abia dacă se duceau să ia ceva în gură. Ruşii rezistau mai bine şi-şi îndeplineau sarcinile cu mai mult zel. Lipsa de mişcare era marea primejdie a acestei îndelungate sechestrări. Căpitanul Servadac, contele Timaşev, locotenentul Prokop vedeau cum creşte treptat amorţeala, dar ce puteau face? Îndemnurile se dovedeau zadarnice. Ei înşişi se simţeau cuprinşi de o stare de apatie specială şi nu i se puteau împotrivi întotdeauna. Uneori se manifesta ca o prelungire neobişnuită a somnului, altădată ca o silă de neînvins faţă de hrană, oricare ar fi fost ea. S-ar fi spus că prizonierii, îngropaţi în pământ ca broaştele ţestoase în timpul iernii, vor dormi şi vor ţine post ca ele până la venirea verii. Din întreaga colonie galliană micuţa Nina rezista cel mai bine. Umbla, se ducea, venea, îl încuraja pe Pablo care şi el începea să fie cuprins de toropeala generală. Vorbea cu unul, cu altul şi vocea ei proaspătă vrăjea aceste lugubre adâncimi ca ciripitul unei păsări. Ea îl silea pe unul să mănânce, pe altul să bea. Era sufletul micii lumi pe care o înviora veşnicul ei du-te-vino. Fredona cântece vesele italieneşti, atunci când în locul trist în care se găseau se lăsa o linişte apăsătoare. Bâzâia ca o drăgălaşă musculiţă, dar mai cu folos şi mai binefăcătoare ca musca din fabulă[45]. Era atâta belşug de viaţă în micuţa ei făptură, că se transmitea parcă tuturor. Poate că reacţia se petrecea fără voia celor care sufereau această influenţă, dar ea nu era mai puţin reală, iar prezenţa micuţei Nina fu cu siguranţă salutară galbenilor pe jumătate adormiţi în acest mormânt.

Între timp lunile, treceau. Cum? Căpitanul Servadac şi tovarăşii săi n-ar fi putut-o spune.

---

45 Referire la fabula lui La Fontaine Musca şi diligenţa (Fabule, cartea a VII-a, fabula 9) (n.t.).

Către începutul lui iunie, lâncezeala generală păru că se risipeşte puţin câte puţin. Era înrâurirea Soarelui de care se apropia cometa? Poate, dar Soarele se afla încă foarte departe! Locotenentul Prokop, în timpul primei jumătăţi a revoluţiei galliene, îşi notase până în cele mai mici amănunte poziţiile şi cifrele date de profesor. Putuse obţine grafic efemeridele şi, pe o orbită desenată de el, să urmărească, mai mult sau mai puţin precis, mersul cometei.

Odată punctul de afeliu depăşit, îi veni uşor să indice poziţiile succesive ale întoarcerii Galliei. Aşadar, avu posibilitatea să-i ţină la curent, fără să-l întrebe pe Palmyrin Rosette.

El văzu că, la începutul lui iunie, Gallia, după ce întretăiase orbita lui Jupiter, se mai găsea încă la o uriaşă depărtare de Soare, adică la 197 milioane leghe. Dar viteza ei avea să crească treptat, conform uneia din legile lui Kepler. Şi peste patru luni va reintra în zona planetelor mici, la numai 125 de milioane de leghe de el.

În această perioadă — a doua jumătate a lui iunie — căpitanul Servadac şi tovarăşii săi îşi recăpătaseră toate facultăţile fizice şi psihice, Ben-Zuf se simţea ca un om care a dormit prea mult şi-şi dezmorţea pe cât putea braţele şi picioarele.

Urcau mai des până la sălile pustii ale Fagurelui-Nina. Căpitanul Servadac, contele Timaşev şi locotenentul Prokop se duseră şi pe plajă. Era încă tare frig, dar aerul nu-şi pierduse liniştea obişnuită. Nici un nor la orizont, nici o adiere. Ultimele urme de paşi întipărite pe mal erau la fel de desluşite ca în prima zi.

O singură parte a litoralului se schimbase: promontoriul stâncos care închidea golful. În locul acesta continuase mişcarea de creştere a straturilor de gheaţă. Acum se ridicau la mai mult de 150 de picioare. La această înălţime se aflau goeleta şi tartana la care nu se mai putea ajunge în nici un fel. Căderea lor când va veni dezgheţul era sigură, sfărâmarea lor cu neputinţă de înlăturat. Nu exista nici un mijloc de a le salva.

Din fericire Isac Hakhabut, care nu-şi părăsea niciodată dugheana din străfundurile muntelui, nu-l însoţise pe căpitanul Servadac în plimbarea lui pe ţărm.

— Dacă ar fi aici, zise Ben-Zuf, ce mai ţipete de păun ar scoate ticălosul ăla bătrân! Şi să scoţi ţipete de păun fără să ai coadă de păun nu-i nici o afacere!

Încă două luni, iulie şi august, se scurseră apropiind Gallia până la 164 milioane leghe de Soare. În timpul nopţilor scurte, frigul mai era foarte tăios, dar ziua, Soarele, parcurgând ecuatorul Galliei care trecea prin Pământul Cald, dădea o căldură destul de mare şi ridica temperatura cu vreo 20 de grade. Gallienii veneau zilnic să se refacă în bătaia razelor întăritoare şi, în această privinţă, nu făceau decât să urmeze pilda câtorva păsări care se zbenguiau pe sus şi nu se întorceau la cuibul lor decât seara.

Primăvara — dacă se poate folosi o astfel de denumire — avu o binefăcătoare influenţă asupra locuitorilor Galliei. Speranţa, încrederea îi însufleţiră din nou. În timpul zilei discul Soarelui se arăta mult mai mare la orizont. Noaptea, Pământul părea să crească în mijlocul stelelor nemişcate. Vedeau ţinta călătoriei lor. Se afla încă departe, dar o vedeau, cu toate că nu era decât un punct în spaţiu. Aceasta îl făcu pe Ben-Zuf să împărtăşească într-o zi căpitanului Servadac şi contelui Timaşev următoarea cugetare:

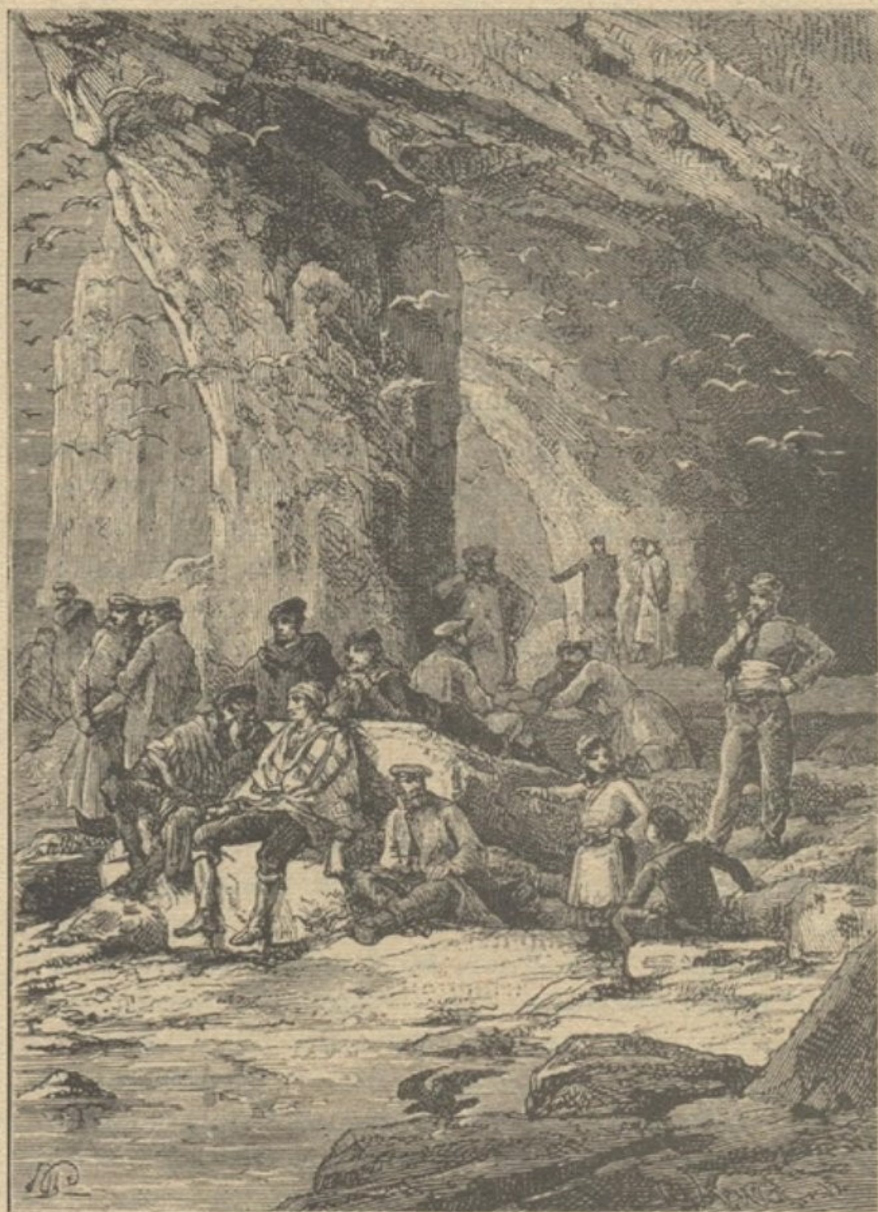
— Niciodată n-am să pot crede că încape acolo colina Montmartre.

— Şi totuşi încape, răspunse căpitanul Servadac, şi trag nădejde c-o s-o revedem!

— Darmite eu, domnule căpitan! Dar spuneţi-mi, nu vă fie cu supărare, în cazul când cometa domnului Rosette nu s-ar întoarce pe Pământ, n-ar exista vreun mijloc s-o silim?

— Nu, dragul meu, răspunse contele Timaşev. Nu stă în puterea omenească să schimbe aşezarea geometrică a Universului. Gândeşte-te ce vraişte ar fi dacă fiecare ar putea modifica mersul planetei sale! Dar natura n-a vrut aşa ceva şi cred că a fost înţelept din partea ei.

Gallienii veneau zilnic să se refacă în bătaia razelor întăritoare

Capitolul XV

ÎN CARE SE VORBEŞTE DESPRE PRIMELE ŞI ULTIMELE RELAŢII CARE S-AU STABILIT ÎNTRE PALMYRIN ROSETTE ŞI ISAC HAKHABUT

Sosi luna septembrie. Era încă cu neputinţă să plece din întunecoasele dar călduroasele ascunzişuri ale subsolului gallian ca să se întoarcă în locuinţa lor de la Fagurele-Nina. Albinele ar fi îngheţat fără îndoială în alveolele unde trăiseră până atunci.

Din fericire, şi în acelaşi timp, din nenorocire, vulcanul nu ameninţa să intre din nou în activitate. Din fericire, pentru că o erupţie neaşteptată ar fi putut să-i surprindă pe gallieni în hornul central, singura cale de ieşire a lavei. Din nenorocire, pentru că ar fi putut relua de îndată şi spre satisfacţia tuturor traiul uşor şi confortabil pe care-l duceau pe înălţimile Fagurelui-Nina.

— Şapte luni grele am trăit aici, domnule căpitan! spuse într-o zi Ben-Zuf. Aţi observat-o pe Nina în tot acest răstimp?

— Da, Ben-Zuf, răspunse căpitanul Servadac. Este o mică făptură deosebit de înzestrată! Ai fi zis că întreaga viaţă galliană se strânsese în inima ei!

— Bine, domnule căpitan, şi...

— Şi ?

— Dar, după ce ne vom întoarce pe Pământ, n-o s-o putem părăsi pe fetiţa asta scumpă!

— Ei drăcie! Ben-Zuf, o s-o adoptăm!

— Bravo, domnule căpitan! Dumneavoastră veţi fi tatăl ei, iar eu, cu voia dumneavoastră, mama ei!

— Iată-ne, aşadar, şi căsătoriţi, Ben-Zuf!

— Ah, domnule căpitan, e mult de când suntem căsătoriţi!

Încă din primele zile ale lunii octombrie, gerul se arătă aproape suportabil, chiar în timpul nopţii, atmosfera fiind absolut liniştită. Distanţa între Gallia şi Soare nu ajunsese de trei ori mai mare decât aceea care desparte Pământul de centrul lui de atracţie. Temperatura se menţinea în medie la 30-35 grade sub zero. Făcură mai des ascensiuni la Fagurele-Nina şi chiar afară. Coloniştii se aventurau acum pe ţărm fără să aibă de suferit. Începură iar să patineze pe minunata întindere îngheţată

pe care marea le-o punea la îndemână. Ce bucurie pentru deţinuţii care putură să iasă din închisoarea lor! În fiecare zi, contele Timaşev, căpitanul Servadac, locotenentul Prokop veneau să vadă cum stau lucrurile şi să discute „marea problemă a aterizării". Nu era de ajuns să abordeze globul terestru; trebuiau, în măsura în care era cu putinţă, să fie pregătiţi pentru tot ce le rezerva ciocnirea.

Unul din cei mai stăruitori oaspeţi ai vechiului domiciliu de la Fagurele-Nina era Palmyrin Rosette. Îşi instalase din nou luneta în observator şi acolo, atâta timp cât i-o îngăduia frigul, îşi continua cercetările astronomice.

Care era rezultatul noilor sale calcule, nimeni nu-l întrebă. Fără îndoială, n-ar fi primit nici un răspuns. Dar după câteva zile, tovarăşii lui observară că nu părea prea satisfăcut. Urca, cobora, iar urca şi iar cobora fără încetare prin tunelul înclinat al hornului central. Bombănea, mormăia mai mult ca niciodată. Nu se putea sta de vorbă cu el. O dată sau de două ori Ben-Zuf — curajos cum îl ştiţi — încântat de altfel de aceste semne de nemulţumire, încercă să intre în vorbă cu profesorul. Ce-a păţit nu se poate povesti.

„Se pare, gândi el, că lucrurile nu merg tocmai cum ar vrea el, acolo sus. Fir-ar să fie, numai de n-ar da peste cap mecanica cerească, şi pe noi odată cu ea!"

Între timp, căpitanul Servadac, contele Timaşev, locotenentul Prokop aveau destule motive să se întrebe ce putuse să-l supere în aşa hal pe Palmyrin Rosette. Îşi revăzuse oare profesorul calculele şi ele nu se mai potriveau cu ultimele lui observaţii? Într-un cuvânt, cometa nu mai ocupa pe orbita ei locul pe care-l determinau efemeridele stabilite anterior şi prin urmare ea nu va mai întâlni Pământul în punctul şi în secunda indicată?

Era cea mai mare grijă a lor şi, neavând alt temei pentru speranţele ce le nutreau în afară de afirmaţiile lui Palmyrin Rosette, când îl vedeau aşa de necăjit erau în drept să se teamă de tot ce-i mai rău.

Într-adevăr, profesorul era pe cale să devină cel mai nefericit dintre astronomi. Era limpede că observaţiile nu mai erau în acord cu calculele, iar un om ca el nu putea să sufere o dezamăgire mai mare. De fapt, ori de câte ori cobora în încăperea lui de lucru, pe trei sferturi îngheţat de cât stătuse la

capătul lunetei, era apucat de o adevărată furie. Dacă i-ar fi fost îngăduit unuia din semenii lui să se apropie de el în acele clipe, iată ce l-ar fi auzit spunând întruna:
— Mii de draci! Ce înseamnă asta? Ce caută aici? Nu-i la locul stabilit prin calculele mele! Ticăloasa! Întârzie! Sau Newton e nebun sau ea e smintită! Toate astea contravin legilor gravitaţiei universale! La dracu! Doar n-am putut să mă înşel! Observaţiile mele sunt exacte, calculele de asemenea! Ah, blestemata!

Şi Palmyrin Rosette îşi prindea capul în mâini şi îşi smulgea părul şi aşa nu prea bogat de pe creştet. Mereu, mereu acelaşi rezultat: o nepotrivire constantă şi inexplicabilă între calcul şi observaţie.
— Ia să vedem, îşi spunea el, nu cumva s-a deranjat ceva în mecanica cerească? Nu, e cu neputinţă! Eu mă înşel! Şi totuşi… şi totuşi…

Într-adevăr, Palmyrin Rosette ar fi slăbit de necaz, dacă lucrul ar mai fi fost cu putinţă.

În sfârşit, dacă el era dezamăgit, ceilalţi erau neliniştiţi; dar nu de asta se sinchisea profesorul.

Totuşi starea aceasta de lucruri avea să aibă un sfârşit.

Într-o zi, la 12 octombrie, Ben-Zuf, care se învârtea în jurul încăperii comune de la Fagurele-Nina unde se găsea în acea clipă profesorul, îl auzi scoţând un strigăt răsunător. Ben-Zuf alergă spre el.
— V-aţi lovit, nu? îl întrebă pe tonul pe care ar fi spus: cum o mai duceţi?
— Evrika! Îţi spun evrika! răspunse Palmyrin Rosette care ţopăia ca un nebun.
În pornirea lui se amestecau furia şi bucuria.
— Evrika? spuse iar Ben-Zuf.
— Da, evrika! Ştii ce înseamnă asta?
— Nu.
— Ei bine, du-te la dracu!

„Din fericire, gândi ordonanţa, când nu vrea să răspundă, domnul Rosette cel puţin o face cu politeţe."
Şi se duse nu la dracu, ci după Hector Servadac.
— Domnule căpitan, spuse el, am noutăţi!
— Ce anume?
— Savantul nostru… ei bine, a evrikat!

— A găsit!... strigă căpitanul Servadac. Dar ce-a găsit?
— Zău că nu ştiu.
— Ei! Tocmai asta trebuie neapărat să aflăm!

Şi căpitanul Servadac fu şi mai îngrijorat decât fusese până atunci. În acest timp Palmyrin Rosette, pe când cobora iar în camera lui de lucru, îşi tot spunea:

„Da, asta-i... Nu poate fi decât asta!... Ah! ticălosul!... Dacă-i aşa — o va plăti scump! Dar va voi el să mărturisească? Niciodată!... Va trebui să-i smulg vorbele cu cleştele!... Ei bine! am să-l iau cu vicleşuguri... şi o să vedem noi!"

Nu se putea înţelege nimic, dar era limpede că din ziua aceea Palmyrin Rosette îşi schimbă purtarea faţă de jupân Isac Hakhabut. Până atunci ori îl ocolise ori îl bruftuise. De atunci se schimbă cu desăvârşire faţă de el.

Cine fu cel mai mirat? Fără îndoială jupân Isac, puţin obişnuit cu asemenea amabilităţi. Profesorul cobora deseori în întunecoasa lui dugheană. Palmyrin Rosette se interesa de el, de persoana lui, de afacerile lui. Îl întreba dacă-şi vânduse bine marfa, cât câştig îi rămăsese în casă, dacă profitase de un prilej unic etc., etc. Şi toate astea cu intenţia, pe care o ascundea cu greu, de a-l strânge de gât pe loc.

Isac Hakhabut, neîncrezător ca o vulpe bătrână, nu răspundea decât pe ocolite. Avea de ce să-l mire schimbarea neaşteptată în purtarea profesorului faţă de el. Se întreba dacă Palmyrin Rosette n-avea de gând să-i ceară bani cu împrumut.

Or, se ştie că Isac Hakhabut nu refuza în principiu să dea bani, cu o dobândă curat cămătărească, de altfel. În socotelile lui intrau chiar şi astfel de operaţii ca să-şi sporească avutul. Dar nu voia să împrumute decât în schimbul unei semnături serioase şi nu-l socotea decât pe contele Timaşev, bogat boier rus, ca prezentând o garanţie solidă. Căpitanul Servadac era desigur un sărăntoc ca toţi gasconii! Cât despre profesor, cui i-ar putea da prin gând să împrumute bani unui profesor! Iată de ce jupân Isac era cu ochii în patru.

Pe de altă parte, bătrânul Isac avea să fie nevoit să întrebuinţeze ceva bani, puţini la număr, e adevărat, într-un fel pe care nu-l prevăzuse. Într-adevăr, în vremea aceea, el vânduse gallienilor aproape toate articolele alimentare care alcătuiau încărcătura Hansei. Nu avusese prevederea să păstreze ceva şi pentru el. Între altele îi lipsea cafeaua. Iar

cafeaua, oricât de puţină ai întrebuinţa, „când s-a isprăvit, s-a isprăvit" cum ar fi zis Ben-Zuf.

Aşa se întâmpla că, jupân Isac, nemaiavând băutura de care nu se putea lipsi, fu silit să recurgă la rezervele din magazia generală. Deci, după multe şovăieli, îşi spuse că rezervele erau ale tuturor gallienilor fără deosebire, că avea şi el aceleaşi drepturi, şi se duse la Ben-Zuf.

— Domnule Ben-Zuf, spuse el cu glasul lui cel mai mieros, aş vrea să-ţi adresez o mică rugăminte.

— Spune, Gobseck[46], răspunse Ben-Zuf.

— Aş vrea să iau din rezervă o livră de cafea pentru mine.

— O livră de cafea! răspunse Ben-Zuf. Cum adică? Ceri o livră de cafea?

— Da, domnule Ben-Zuf.

— Oh! Oh! E foarte serioasă treaba.

— Nu mai este?

— Ba da, vreo sută de kilograme.

— Şi?

— Şi, bătrâne, răspunse Ben-Zuf, clătinând capul într-un fel neliniştitor, nu ştiu dacă pot să-ţi dau!

— Daţi-mi, domnule Ben-Zuf, spuse Isac Hakhabut, daţi-mi şi-mi veţi umple inima de bucurie!

— Bucuria ta mă lasă rece!

— Totuşi n-aţi refuza dacă altul în locul meu...

— Haida-de! Vezi că tu nu eşti altul!

— Ei bine, domnule Ben-Zuf?

— Ei bine, am să raportez Excelenţei Sale, domnului guvernator general.

— Vai, domnule Ben-Zuf, nu mă îndoiesc că spiritul lui de dreptate... v

— Tocmai de spiritul lui de dreptate mă tem eu când e vorba de tine!

Cu aceste cuvinte puţin consolatoare, ordonanţa îl lăsă pe Isac Hakhabut.

Tocmai atunci Palmyrin Rosette, mereu la pândă, venise şi el, în timp ce Ben-Zuf şi Isac vorbeau. Prilejul i se păru foarte bun, aşa că intră pe loc în materie.

— Ai nevoie de cafea, jupân Isac?

---

46 Personaj de cămătar din opera lui Honore de Balzac(n.t.)

— Da... domnule profesor, răspunse Isac Hakhabut.
— Ai vândut tot?
— Vai! Am făcut greşeala asta!
— Ei drăcie! Şi de cafea nu te poţi lipsi! Da... da... Îţi pune sângele în mişcare.
— Aşa e... Şi în groapa asta neagră am neapărată nevoie de cafea.
— Ei bine, jupâne Isac, o să ţi se dea atât cât ai nevoie.
— Nu-i aşa, domnule profesor? Şi cu toate că am vândut-o, cafeaua asta, am şi eu dreptul ca oricare altul să iau din ea,pentru consumul meu!
— Fără îndoială, jupâne Isac, fără îndoială!... Şi-ţi trebuie multă?
— Numai o livră!... O folosesc doar cu atâta chibzuinţă!... O să-mi ajungă mult timp!
— Şi cum o să cântăreşti cafeaua asta? întrebă Palmyrin Rosette, care, fără să vrea, apăsă puţin pe aceste cuvinte.
— Cu cântarul meu!.... şopti bătrânul.

Lui Palmyrin Rosette i se păru că aude un suspin care ieşi din pieptul lui Isac.
— Da, spuse el... cu cântarul! Dar nu e vreo altă balanţă pe aici?
— Nu!... răspunse Isac, căruia îi părea poate rău că oftase.
— Ei, ei, jupâne Isac!... Va fi foarte avantajos! Pentru o livră de cafea, ţi se vor da şapte!
— Da... şapte! Aşa e!

Profesorul se uita la el, îl măsura. Voia să-i pună o întrebare... Nu îndrăznea, gândindu-se, pe bună dreptate, că Isac nu-i va spune adevărul pe care trebuia să-l afle cu orice preţ.

Totuşi, nemaiputând să-şi înfrângă nerăbdarea, era gata să vorbească, când se întoarse Ben-Zuf.
— Ei bine? întrebă Isac Hakhabut.
— Ei bine, guvernatorul nu vrea... răspunse Ben- Zuf.
— Nu vrea să-mi dea cafea! strigă Isac.
— Nu, dar vrea să-ţi vândă!
— Să-mi vândă, mein Gott!
— Da, şi aşa e şi drept, de vreme ce ai strâns toţi banii coloniei. Haide, ia să vedem cum arată gologanii tăi!
— Să mă obligaţi să cumpăr când un altul...
— Ţi-am mai spus că nu eşti altul. Cumperi, da sau nu?
— Dumnezeule!

— Răspunde, că închid prăvălia!

Isac ştia prea bine că Ben-Zuf nu ştia de glumă.

— Atunci... o să cumpăr, spuse el.

— Bine.

— Dar la ce preţ?

— Cu cât ai vândut-o. N-o să te jupuim. Pielea ta nu merită osteneală.

Isac Hakhabut băgase mâna în buzunar, unde zornăiau câteva monede de argint.

Profesorul era din ce în ce mai atent şi sorbea cuvintele de pe buzele lui Isac.

— Cât îmi cereţi pe o livră de cafea?

— Zece franci, răspunse Ben-Zuf. Este preţul obişnuit la Pământul Cald. Dar ce-ţi pasă de vreme ce după întoarcerea noastră pe Pământ aurul n-o să mai aibă valoare?

— Aurul să nu mai aibă valoare? răspunse Isac. Oare aşa ceva se poate întâmpla, domnule Ben-Zuf?

— O să vezi.

— Doamne, apără-mă! Zece franci, o livră de cafea!

— Zece franci. Gata?

Isac Hakhabut scoase atunci un ban de aur, îl privi la lumina lămpii, aproape îl sărută cu vârful buzelor.

— Şi o s-o cântăriţi cu cântarul meu? întrebă el cu o voce atât de plângăreaţă, că era de-a dreptul suspect.

— Dar cu ce vrei s-o cântăresc? răspunse Ben-Zuf.

Apoi luând cântarul, agăţă un talger de cârligul lui şi turnă atâta cafea, încât să arate o livră, adică de fapt şapte. Isac Hakhabut urmărea operaţia cu privirea.

— Gata! spuse Ben-Zuf.

— Acul e potrivit? întrebă negustorul aplecându-se asupra cercului gradat al instrumentului.

— Sigur că da, cărpănosule!

— Împinge-l puţin cu degetul, domnule Ben-Zuf.

— Şi de ce să-l împing?

— Pentru că... pentru că... îngăimă Isac Hakhabut, pentru că poate cântarul meu... nu e tocmai... exact!

De-abia rostise aceste cuvinte, că Palmyrin Rosette şi sări să-l strângă de gât. Îl zgâlţâia, îl înăbuşea.

— Nemernicule, striga el.

— Ajutor! Săriţi! răcnea Isac Hakhabut.

Lupta continua. E adevărat că Ben-Zuf nici nu se gândea să se amestece. Dimpotrivă, îi întărâtă pe potrivnici, râdea cu poftă. Pentru el nici unul nu era mai breaz ca celălalt. Dar, la zgomotul încăierării, căpitanul Servadac, contele Timaşev, locotenentul Prokop veniră să vadă ce se întâmplă. Isac şi profesorul fură despărţiţi.

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă Hector Servadac.

— S-a întâmplat, răspunse Palmyrin Rosette, că nemernicul ăsta ne-a dat un cântar necinstit, care arată o greutate mai mare decât în realitate.

— E adevărat, Isac?

— Domnule guvernator... Da... Nu! răspunse el. Da!...

— De fapt acest hoţ vindea cu lipsă la cântar, reluă profesorul furios, şi atunci când mi-am cântărit cometa cu instrumentul lui, am găsit o greutate mai mare decât aceea pe care o are ea în realitate.

— E adevărat?

— Zău... că... nu ştiu! mormăia Isac Hakhabut.

— Şi am luat masa asta greşită drept bază pentru calculele mele şi ele s-au găsit în dezacord cu observaţiile mele, şi am crezut că nu se mai află pe locul ei!

— Cine? Gallia?

— Ah, nu! Nerina, fir-ar să fie! Luna noastră!

— Dar Gallia?...

— Ei! Gallia e tot acolo unde trebuie să fie, răspunse Palmyrin Rosette. Se îndreaptă spre Pământ... Şi cu ea şi noi... Şi blestematul de Isac, lua-l-ar naiba!

Capitolul XVI.

ÎN CARE CĂPITANUL SERVADAC ŞI BEN-ZUF PLEACĂ ŞI SE ÎNTORC PRECUM AU PLECAT

Era adevărat. De când îşi făcea onorabilul negoţ dea lungul coastelor, Isac Hakhabut fura la cântar. Îl cunoaşteţi şi ca atare nu vă veţi mira. Dar în ziua când din vânzător se preschimbase în cumpărător, înşelătoria se întorsese împotriva lui. Averea i se datora în primul rând acestui dinamometru ce arăta cu un sfert mai mult, aşa cum Isac recunoscu — ceea ce îngădui profesorului să-şi reia calculele şi să le stabilească pe o bază precisă.

Atunci când pe Pământ cântarul arăta o greutate de un kilogram, în realitate obiectul cântărit nu avea decât 750 g. Deci, din greutatea Galliei trebuiau să scadă un sfert. Se înţelege că bazându-se pe o masă a cometei mai mare cu un sfert, calculele profesorului nu puteau să se potrivească cu adevăratele poziţii ale Nerinei, de vreme ce masa Galliei era aceea care o influenţa.

Palmyrin Rosette, mulţumit că-l snopise conştiincios pe Isac Hakhabut, se puse de îndată pe treabă, ca să sfârşească odată cu Nerina.

Se înţelege cât a fost de batjocorit după aceea Isac Hakhabut! Ben-Zuf îi tot spunea că va fi pus sub urmărire pentru că fura la cântar, că cercetările erau în curs şi că va fi deferit poliţiei corecţionale.

— Dar unde şi când? întreba el.

— Pe Pământ, la întoarcerea noastră, pungaş bătrân! răspundea Ben-Zuf amabil.

Dezgustătorul individ trebui să se închidă în gaura lui întunecoasă şi să se arate cât mai puţin cu putinţă.

Încă două luni şi jumătate mai despărţeau pe gallieni de ziua în care nădăjduiau să se întâlnească iar cu Pământul. Din 7 octombrie cometa intrase în zona planetelor mici acolo unde o captase pe Nerina.

La 1 noiembrie, jumătate din zona unde gravitează aceste asteroide a căror origine se datorează pesemne exploziei unei planete care se rotea între Marte şi Jupiter, fusese, din fericire, străbătută. În cursul acestei luni, Gallia urma să parcurgă un arc de 40 de milioane leghe pe orbita ei, apropiindu-se până la 78 de milioane leghe de Soare.

Temperatura se îmblânzise — atingea cam 10—12 grade sub zero. Totuşi nu se arăta nici un semn de dezgheţ. Suprafaţa mării era tot îngheţată, iar cele două vase cocoţate pe piedestalul lor de gheaţă se înălţau deasupra abisului.

Atunci fu pusă din nou pe tapet chestiunea englezilor lăsaţi pe insuliţa Gibraltar. Nu se îndoiau că avuseseră de suferit de pe urma năprasnicului ger gallian.

Căpitanul Servadac rezolvă problema într-un fel care făcea cinste generozităţii sale. El spuse că, în ciuda primirii proaste de care avuseseră parte când cu vizita Dobrânei, se cuvenea să intre din nou în legătură cu ei, pentru a-i pune la curent cu ceea ce fără îndoială nu ştiau. Întoarcerea pe Pământ care, la urma urmei, nu va fi decât rezultatul unei noi ciocniri, prezenta cumplite primejdii. Erau deci datori să-i prevină pe englezi şi chiar să-i convingă că trebuiau să înfrunte pericolele împreună.

Contele Timaşev şi locotenentul Prokop îşi însuşiră cu totul ideea căpitanului Servadac. Era la mijloc o problemă de omenie care nu putea să-i lase indiferenţi.

Dar cum să ajungă în acea perioadă până la insuliţa Gibraltar? Pe mare, bineînţeles, adică profitând de sprijinul solid pe care-l oferea încă gheaţa.

Era de altfel singurul mijloc de a călători de la o insulă la cealaltă, căci după dezgheţ nici un alt fel de comunicare nu mai era cu putinţă. Într-adevăr, nu se mai puteau bizui nici pe goeletă, nici pe tartană. Cât despre şalupa cu aburi, să o foloseşti în felul acesta ar fi însemnat să consumi câteva tone de cărbuni, care fuseseră puşi cu multă grijă deoparte, pentru cazul în care ar fi trebuit să se întoarcă pe Insula Gurbi.

Mai era şi you-you-ul care fusese transformat în sanie cu pânze. Se ştie cât de repede şi de sigur străbătuse el distanţa între Pământul Cald şi Formentera.

Dar era nevoie de vânt ca să-l pună în mişcare, iar vântul nu mai bătea pe suprafaţa Galliei. După dezgheţ, cu vaporii produşi de căldura verii, atmosfera galliană va fi din nou tulburată? Cine ştie? Lucrul era chiar de temut. Dar acum liniştea era desăvârşită, iar you-you-ul nu putea să ajungă până la insuliţa Gibraltar.

Mai rămânea posibilitatea de a face drumul pe jos sau cu patinele. Distanţa era foarte mare — aproape o sută de leghe. Puteau oare să încerce să o străbată în chipul acesta?

Căpitanul Servadac se oferi să aducă la îndeplinire această sarcină. 25 până la 30 de leghe pe zi, adică vreo 2 leghe pe oră, nu puteau să-l înspăimânte pe un om atât de antrenat la patinaj. În opt zile s-ar putea aşadar întoarce la Pământul Cald, după ce va fi vizitat pe cei din Gibraltar. O busolă ca să se orienteze, o oarecare cantitate de carne rece, o maşină cu spirt ca să fiarbă cafea, n-avea nevoie de mai mult, iar încercarea ce oferea destule riscuri se potrivea bine cu firea lui aventuroasă.

Contele Timaşev şi locotenentul Prokop stăruiră să plece în locul lui, sau să-l însoţească. Dar căpitanul Servadac nu primi. În caz că se va întâmpla o nenorocire, era mai bine să rămână la Pământul Cald atât contele cât şi locotenentul. Fără ei ce s-ar alege de tovarăşii lor în momentul întoarcerii? Contele Timaşev trebui să se dea bătut. Căpitanul Servadac nu primi să ia decât un singur însoţitor — pe credinciosul lui Ben- Zuf. Îl întrebă dacă se învoieşte.

— Dacă mă învoiesc? Ei drăcia dracului! strigă Ben-Zuf. Auzi, dacă mă învoiesc! Un prilej atât de bun să- mi dezmorţesc şi eu picioarele! Şi, pe urmă, credeţi că v-aş fi lăsat să vă duceţi singur!?

Plecarea fu hotărâtă pentru a doua zi, 2 noiembrie. Fără îndoială, dorinţa de a veni în ajutorul englezilor, de a-şi îndeplini datoria de om era principalul mobil care-l mâna pe căpitanul Servadac. Dar poate că în mintea lui de gascon se înfiripase şi un alt gând. Nu-l împărtăşise nimănui şi bineînţeles nu voia să-i spună nimic nici contelui Timaşev. Oricum ar fi fost, Ben-Zuf pricepu că „era ceva la mijloc" când în ajunul plecării căpitanul îi zise:

— Ben-Zuf, poate o să găseşti în magazia generală nişte pânză cu care să faci un drapel tricolor?

— Da, domnule căpitan, răspunse Ben-Zuf.

— Ei bine, fă drapelul pe ascuns, pune-l în raniţa ta şi ia-l cu tine.

Ben-Zuf nu mai întrebă nimic şi ascultă.

Care era planul căpitanului Servadac şi de ce nu le spunea el nimic tovarăşilor săi? Înainte de a-l dezvălui, trebuie să

spunem câteva cuvinte despre un fenomen psihologic, care deşi nu făcea parte din fenomenele cereşti, nu era mai puţin natural decât ele — date fiind slăbiciunile omeneşti.

De când Gallia se apropia din nou de Pământ, poate că, printr-o mişcare contrarie, contele Timaşev şi căpitanul Servadac tindeau să se îndepărteze unul de celălalt. Poate că nici nu-şi dădeau bine seama de acest lucru. Gândul fostei lor rivalităţi, dată cu desăvârşire uitării în timpul celor 22 de luni de trai comun, le venea puţin câte puţin în minte şi de aici şi în suflet. Ajunşi din nou pe Pământ, aceşti tovarăşi de aventură nu vor deveni iar rivalii de altădată? Dacă ai fost gallian nu înseamnă că ai încetat să fii om. Doamna de L... poate era tot liberă... Ba chiar ar fi însemnat să o jigneşti punând acest lucru la îndoială!

În sfârşit, cu voia sau fără voia lor, o oarecare răceală se ivise între conte şi căpitan. S-a putut de altfel vedea că niciodată nu existase între ei o adevărată intimitate, ci numai o prietenie născută din împrejurările în care se găseau.

Aşa stând lucrurile, iată care era planul căpitanului Servadac — plan care ar fi pricinuit poate o nouă ciocnire între el şi contele Timaşev. Din aceste motive îl şi ţinuse secret. Planul — trebuie s-o recunoaştem — era demn de mintea plină de fantezie care îl zămislise.

Se ştie că englezii, ţintuiţi de stânca lor, stăpâniseră mai departe insuliţa Gibraltar în numele Angliei. Fuseseră în drept dacă postul s-ar fi întors pe Pământ în bune condiţii. Cel puţin teritoriul ocupat n- avea să le fie disputat.

Or, în faţa Gibraltarului se afla insuliţa Ceuta. Înainte de ciocnire, Ceuta aparţinea spaniolilor şi se înălţa deasupra uneia din marginile strâmtorii. Dar Ceuta, părăsită, revenea primului ocupant. Deci, ceea ce i se părea foarte nimerit căpitanului Servadac era să se ducă pe stânca Ceuta, să o ia în stăpânire în numele Franţei şi să înfigă acolo drapelul francez.

„Cine ştie, îşi spunea el, dacă Ceuta nu va ajunge cu bine pe Pământ şi nu va domina vreo Mediterana importantă? Ei bine, pavilionul francez împlântat pe această stânca va justifica pretenţiile Franţei!"

Iată de ce, fără să sufle o vorbă, căpitanul Servadac şi ordonanţa lui, Ben-Zuf, plecară spre a o cuceri. Trebuie să recunoaşteţi că Ben-Zuf era omul făcut să- şi înţeleagă

căpitanul. Să cucerească o stânca pentru Franţa! Să le dea cu tifla englezilor! Fireşte că-i era pe plac!

Numai după plecare, la poalele falezei, după ce-şi luaseră rămas bun şi cei doi cuceritori se găsiră singuri, află Ben-Zuf de planul căpitanului său.

Şi atunci se păru că vechile refrene de la regiment îi veniră iar în minte, căci cu o voce răsunătoare începu să cânte:

„Soarele se ridica
Şi razele lui, săgeţi,
Ne-mpungeau în Africa,
Înainte, măi băieţi!"

Căpitanul Servadac şi Ben-Zuf, îmbrăcaţi bine, ordonanţa cu raniţa în spate şi ducând cele trebuincioase călătoriei, amândoi cu patinele în picioare, se avântară pe uriaşa întindere albă şi pierdură repede din ochi înălţimile Pământului Cald.

Călătoria se petrecu în linişte. Distanţa fu parcursă cu câteva popasuri, în timpul cărora luau împreună masa şi se odihneau. Temperatura devenea suportabilă chiar în timpul nopţii şi, la numai trei zile după plecarea lor, la 5 noiembrie, cei doi eroi ajunseră la câţiva kilometri de insuliţa Ceuta.

Ben-Zuf ardea de nerăbdare. Dacă ar fi trebuit să dea un asalt, viteazul soldat n-ar fi şovăit să se transforme în coloană sau chiar în „careu", ca să respingă cavaleria duşmană.

Era dimineaţă. Ţinuseră bine linia dreaptă încă de la plecare, cu ajutorul busolei. Stânca Ceuta se ivea la vreo 5-6 km în mijlocul razelor de soare, la apus.

Cei doi căutători de aventuri se grăbeau să pună piciorul pe acea stâncă. Deodată, la o distanţă de numai 3 km aproximativ, Ben-Zuf, care avea o privire pătrunzătoare, se opri şi zise:

— Domnule căpitan, ia uitaţi-vă acolo!

— Ce e, Ben-Zuf?

— Se mişcă ceva pe stâncă.

— Să mergem înainte, răspunse căpitanul Servadac.

În câteva clipe străbătură doi kilometri. Încetinind goana, căpitanul Servadac şi Ben-Zuf se opriră în cele din urmă din nou.

— Domnule căpitan!

— Ce e, Ben-Zuf?

— Zău că este cineva pe Ceuta şi ne face semne. Parcă îşi întinde braţele ca după un somn prea lung.

— Ei drăcie! strigă căpitanul Servadac, nu cumva sosim prea târziu?

Cei doi merseră mai departe şi curând după aceea Ben-Zuf strigă:

— Vai, domnule căpitan, este un telegraf!

Pe insula Ceuta funcţiona într-adevăr un telegraf, asemănător cu cele bazate pe un sistem de semafoare.

— Ei drăcie! strigă căpitanul. Dar dacă e telegraf, înseamnă că l-a pus cineva acolo.

— Afară de cazul că pe Gallia telegrafele cresc ca nişte copaci! zise Ben-Zuf.

— Şi dacă dă din mâini, înseamnă că cineva îl pune în mişcare.

— Ei, fir-ar să fie!

Hector Servadac, foarte înciudat, privi spre nord.

Acolo, la marginea zării se înălţa stânca Gibraltarului şi i se păru că un al doilea telegraf, aşezat în vârful insuliţei, răspundea chemărilor primului.

— Au ocupat Ceuta, strigă căpitanul Servadac, iar sosirea noastră e semnalizată acum la Gibraltar.

— Şi atunci, domnule căpitan?....

— Atunci, Ben-Zuf, trebuie să ne punem în cui pofta de cucerire şi să facem haz de necaz!

— Ei, totuşi, domnule căpitan, dacă nu-s decât vreo cinci-şase englezi care apără Ceuta?...

— Nu, Ben-Zuf, răspunse căpitanul Servadac. Ne- au luat-o înainte şi, dacă argumentele mele nu-i hotărăsc să ne cedeze locul, nu mai e nimic de făcut.

Foarte plouaţi, Hector Servadac şi Ben-Zuf sosiră la poalele stâncii. În clipa aceea ţâşni o santinelă ca împinsă de un arc.

— Cine-i acolo!?

— Prieteni! Franţa!

— Anglia!

Acestea fură primele cuvinte, după care patru oameni se iviră în partea de sus a insuliţei.

— Ce vreţi? întrebă unul din oameni, care făcea parte din garda Gibraltarului.

— Vreau să vorbesc cu şeful vostru, răspunse căpitanul Servadac.

— Cu comandantul Ceutei?

— Cu comandantul Ceutei, de vreme ce Ceuta are un comandant.
— Am să-l anunţ, răspunse soldatul englez.

După câteva minute, comandantul Ceutei, în mare ţinută, înainta spre primele stânci ale insuliţei.

Era maiorul Oliphant în persoană. Nu mai încăpea nici o îndoială. Ideea pe care o avusese căpitanul Servadac, de a ocupa Ceuta, o avuseseră şi englezii, dar o înfăptuiseră înaintea lui. După ce ocupaseră stânca, săpaseră un post pe care-l întăriră ca pe o cazemată. Aduseseră aici hrană şi combustibil cu barca comandantului Gibraltarului, înainte ca marea să fi îngheţat.

Un fum gros, care ieşea chiar din stânca, dovedea că se aprinsese aici în timpul iernii galliene un foc straşnic şi că garnizoana nu suferise de asprimea frigului. Într-adevăr, soldaţii englezi erau tare rotofei şi, cu toate că, poate, nu voia să recunoască, maiorul Oliphant se cam îngrăşase.

De altfel, englezii din Ceuta nu erau prea izolaţi pentru că numai patru leghe îi despărţeau de Gibraltar. Ei rămâneau în permanentă legătură, fie că străbăteau vechea strâmtoare, fie că puneau în mişcare telegraful.

Trebuie să adăugăm chiar că în acest timp generalul Murphy şi maiorul Oliphant nu-şi întrerupseseră partidele de şah. Mişcările lor, pregătite îndelung, erau transmise prin telegraf.

Cei doi preacinstiţi ofiţeri imitau în felul acesta cele două societăţi americane care în 1846, în pofida ploii şi a furtunii, au jucat „telegrafic" o celebră partidă de şah între Washington şi Baltimore.

E de prisos să adăugăm că, între generalul Murphy şi maiorul Oliphant, era vorba tot de partida începută pe vremea vizitei căpitanului Servadac la Gibraltar.

Acum, maiorul aştepta foarte rece să afle ce vor de la el cei doi străini.

— Maiorul Oliphant, nu-i aşa? spuse căpitanul Servadac, salutând.
— Maiorul Oliphant, guvernator al Ceutei, răspunse ofiţerul, adăugând: cu cine am cinstea să stau de vorbă?
— Căpitanul Servadac, guvernator general al Pământului Cald.
— Ah! Foarte bine, răspunse maiorul.

— Domnule, reluă atunci Hector Servadac, îmi daţi voie să-mi exprim mirarea văzându-vă instalaţi în calitate de comandant pe ceea ce a rămas dintr-o fostă proprietate spaniolă?
— Vă dau, domnule căpitan.
— Pot să îndrăznesc să vă întreb cu ce drept?...
— Cu dreptul primului ocupant.
— Cum nu se poate mai bine, domnule maior. Dar nu credeţi că spaniolii, care au devenit oaspeţii Pământului Cald, ar putea să o revendice cu oarecare drept?
— Nu cred, domnule căpitan.
— Şi de ce, mă rog?
— Pentru că tocmai aceşti spanioli au cedat stânca Ceuta Angliei, cu depline drepturi de proprietate.
— Prin contract, domnule maior?
— Printr-un contract, făcut după toate formele legale.
— Nu, zău?
— Au primit chiar în aur englezesc, căpitane Servadac, preţul acestei concesiuni importante.
— Iată de ce Negrete şi tovarăşii lui aveau atâţia bani în buzunar, strigă Ben-Zuf.

Într-adevăr, aşa se petrecuseră lucrurile cum spusese maiorul Oliphant. Vă amintiţi că cei doi ofiţeri se duseseră în secret în insula Ceuta, în timp ce spaniolii se mai găseau acolo. De unde şi cedarea, uşor de obţinut, a insuliţei în folosul Angliei.

Argumentul pe care se bizuise căpitanul Servadac cădea de la sine. Aşadar, înfrângere completă a cuceritorului şi a şefului său de stat-major. De aceea se feri să stăruie sau să lase să i se ghicească proiectele.
— Aş putea să aflu cărui fapt îi datorez cinstea acestei vizite? urmă atunci maiorul Oliphant.
— Domnule maior, am venit să vă fac un serviciu tovarăşilor dumneavoastră şi dumneavoastră personal.
— Ah! făcu maiorul cu tonul cuiva care e convins că n-are nevoie de serviciile nimănui.
— Poate că, domnule maior, nu sunteţi la curent cu ceea ce s-a întâmplat şi nu ştiţi că stâncile din Gibraltar şi Ceuta aleargă prin lumea solară la suprafaţa unei comete?
— O cometă? repetă maiorul cu un surâs foarte neîncrezător.

În câteva cuvinte, căpitanul Servadac îi vorbi despre rezultatele întâlnirii Galliei cu Pământul, dar ofiţerul englez nici

măcar nu clipi. Apoi adăugă că aveau toate şansele să se întoarcă pe globul pământesc şi că era poate nimerit ca locuitorii Galliei să-şi unească eforturile pentru a se feri de primejdiile noii ciocniri.
— Deci, domnule maior, dacă mica dumneavoastră garnizoană şi aceea din Gibraltar ar vrea să emigreze pe Pământul Cald...
— Nu ştiu cum să vă mulţumesc, domnule căpitan, răspunse cu răceală maiorul Oliphant, dar nu putem să ne părăsim postul.
— De ce?
— Nu avem ordin de la guvernul nostru, iar plicul adresat amiralului Fairfax mai aşteaptă încă trecerea curierului.
— Dar vă repet că nu mai suntem pe globul pământesc şi că în mai puţin de două luni cometa se va întâlni din nou cu Pământul!
— Nu mă îndoiesc, domnule căpitan Servadac, căci pesemne Anglia a făcut tot ce i-a stat în putinţă ca s-o atragă spre ea!
Era limpede că maiorul nu credea o vorbă din tot ce-i spunea căpitanul.
— Cum vreţi! urmă acesta. Vă încăpăţânaţi să păziţi aceste două posturi, Gibraltarul şi Ceuta?
— Bineînţeles, domnule căpitan, de vreme ce străjuiesc intrarea Mediteranei.
— Oh! Poate că nu va mai fi nici o Mediterana, domnule maior!
— Va fi întotdeauna o Mediterana, dacă aşa îi convine Angliei. Dar iertaţi-mă, domnule căpitan Servadac. Comandantul Murphy îmi transmite prin telegraf o mişcare teribilă. Îmi daţi voie...
Căpitanul Servadac, răsucindu-şi mustaţa de parcă vroia să şi-o smulgă, întoarse maiorului salutul pe care acesta i-l adresase. Soldaţii englezi intrară din nou în cazemata lor, iar cei doi cuceritori se găsiră singuri la poalele stâncilor.
— Ei bine, Ben-Zuf?
— Ei bine, domnule căpitan! Nu vă fie cu supărare, dar a dracului campanie am mai făcut!
— Să mergem, Ben-Zuf.
— Să mergem, domnule căpitan, răspunse Ben-Zuf care nu se mai gândea să cânte refrenul băieţilor din Africa.
Şi se întoarseră precum plecaseră, fără să fi avut prilejul să-şi desfăşoare drapelul.
Nici un incident nu tulbură întoarcerea şi în ziua de 9 noiembrie puneau din nou piciorul pe litoralul Pământului Cald. Trebuie să

adăugăm că sosiseră la timp ca să asiste la un straşnic acces de furie al lui Palmyrin Rosette şi trebuie să recunoaştem că acesta avea de ce să-l capete.

Vă amintiţi că profesorul îşi reluase seria observaţiilor şi a calculelor cu privire la Nerina. Ori, tocmai le încheiase şi poseda, în sfârşit, toate elementele satelitului său! Dar Nerina, care urma să apară din nou în ajun, nu se ivise la orizontul Galliei. Captată, desigur, de vreun alt asteroid mai puternic, fugise pe când străbătea zona planetelor mici!

Capitolul XVII.

ÎN CARE SE VORBEŞTE DESPRE MAREA PROBLEMĂ A ÎNTOARCERII PE PĂMÂNT ŞI DESPRE ÎNDRĂZNEAŢĂ PROPUNERE A LOCOTENENTULUI PROKOP

La întoarcere, Hector Servadac făcu cunoscut contelui Timaşev rezultatul vizitei pe care o făcuse englezilor. Nu-i ascunse nici faptul că Ceuta fusese vândută de spanioli care, de altfel, n-aveau nici un drept s-o vândă, şi nu-i tăinui decât planurile sale personale.

Se hotărî deci, de vreme ce englezii nu voiau să vină pe Pământul Cald, să se lipsească de ajutorul lor. Îi preveniseră. N-aveau decât să se descurce cum or şti.

Mai rămânea să discute grava problemă a noii întâlniri ce urma să aibă loc între cometă şi sferoidul terestru.

De fapt, era o adevărată minune că în prima ciocnire căpitanul Servadac, tovarăşii lui, animalele, într-un cuvânt toate vietăţile luate de pe Pământ scăpaseră cu viaţă. Totul se datora pesemne faptului că mişcarea se modificase încet ca urmare a unor împrejurări necunoscute. Dacă Pământul număra câteva victime, aceasta o vor afla mai târziu. În orice caz, un lucru era sigur: nimeni dintre cei ce fuseseră luaţi pe Insula Gurbi ca şi la Gibraltar, pe insulele Ceuta, Madalena sau Formentera nu avusese de suferit în urma ciocnirii. Oare tot aşa avea să fie şi la întoarcere? Probabil că nu.

În ziua de 10 noiembrie se luă în discuţie această problemă importantă. Contele Timaşev, căpitanul Servadac şi locotenentul Prokop se întruniră în excavaţia care le servea drept sală comună.

Bineînţeles, Ben-Zuf luă şi el parte la şedinţă. Cât despre Palmyrin Rosette, convocat după toate regulile, refuză să vină, deoarece chestiunea nu-l interesa în nici un fel. De când scumpa lui Nerina dispăruse era nemângâiat. Ameninţat să-şi piardă cometa, după cum îşi pierduse şi satelitul, dorea să fie lăsat în pace, ceea ce dealtfel şi făcură cu toţii.

Căpitanul Servadac şi contele Timaşev, din ce în ce mai reci unul faţă de celălalt, nu lăsară să se vadă nimic din gândurile lor tainice şi discutară problema ţinând seama de interesul general.

Căpitanul Servadac luă primul cuvântul şi le spuse următoarele:

— Domnilor, iată-ne şi în ziua de 10 noiembrie. În cazul când calculele fostului meu profesor sunt precise — şi aşa trebuie să fie — exact peste 51 de zile va avea loc o nouă întâlnire între cometă şi Pământ. În vederea acestui fapt trebuie să luăm vreo măsură de prevedere?

— Fireşte, domnule căpitan, răspunse contele Timaşev, dar avem noi oare posibilitatea să luăm astfel de măsuri şi nu suntem cu totul în voia providenţei?

— Providenţa nu ne opreşte să ne ajutăm, domnule conte, răspunse căpitanul Servadac. Dimpotrivă.

— Aveţi vreo idee de ceea ce am putea face, domnule căpitan Servadac?

— Nici una, ăsta e adevărul.

— Cum aşa, domnilor, spuse atunci Ben-Zuf, nişte învăţaţi ca dumneavoastră, nu vă fie cu supărare, să nu fie în stare să mâne afurisita asta de cometă unde şi cum vor vrea ei?

— Mai întâi nu suntem savanţi, Ben-Zuf, răspunse căpitanul Servadac, şi apoi chiar dacă am fi, tot n-am putea face nimic. Uite, vezi, Palmyrin Rosette care, el, este un savant...

— Bădăran, spuse Ben-Zuf.

— Fie, dar un savant, şi tot nu poate împiedica Gallia să se întoarcă spre Pământ!

— Bine, dar atunci la ce serveşte ştiinţa?

— Să ştii, de cele mai multe ori, că încă nu ştii tot! răspunse contele Timaşev.
— Domnilor, spuse locotenentul Prokop, este sigur că în această nouă ciocnire ne ameninţă diferite primejdii. Dacă îmi îngăduiţi, le voi enumera şi vom vedea dacă este posibil să le înlăturăm, sau cel puţin să le atenuăm efectele.
— Vorbeşte, Prokop, grăi contele Timaşev.
Cu toţii stăteau de vorbă atât de liniştiţi despre aceste lucruri, de ai fi zis că nu-i privesc direct.
— Domnilor, urmă locotenentul Prokop, trebuie mai întâi să vedem în ce fel se va produce noua întâlnire între cometă şi globul terestru. Vom examina după aceea împrejurările de care trebuie să ne temem şi pe cele a căror venire trebuie să o nădăjduim în fiecare din cazurile posibile.
— Nimic mai logic, răspunse căpitanul Servadac, dar să nu uităm că cei doi aştri se îndreaptă unul spre celălalt şi că viteza lor, în momentul ciocnirii, va fi de 90.000 leghe pe oră!
— Straşnice trenuri! îndrăzni să adauge Ben-Zuf.
— Să vedem cum se va produce şocul, reluă locotenentul Prokop. Cei doi aştri se vor întâlni sau oblic sau în unghi drept unul cu celălalt. În primul caz, s-ar putea ca Gallia să n-atingă decât în treacăt Pământul, ca şi prima dată, şi, după ce-i va fi smuls câteva bucăţi, să înceapă din nou să graviteze prin spaţiu. Dar orbita ei va fi fără doar şi poate schimbată, şi vom avea foarte puţine şanse, dacă vom fi scăpat cu viaţă, să ne revedem vreodată semenii.
— Ştiu că asta ar fi pe placul domnului Palmyrin Rosette, dar nu şi pe al nostru, remarcă, pe bună dreptate, Ben-Zuf.
— Să lăsăm, dar, deoparte această ipoteză, răspunse contele Timaşev. Îi cunoaştem destul de bine şi avantajele şi dezavantajele. Să ne întoarcem la ciocnirea directă, adică la cazul în care după ce s-a izbit de Pământ, Gallia ar rămâne lipită de el.
— Ca un neg pe obraz, spuse Ben-Zuf.
— Tăcere, Ben-Zuf, grăi Hector Servadac.
— La ordinele dumneavoastră, domnule căpitan.
— Să vedem dar, reluă locotenentul Prokop, care sunt eventualităţile pe care le prezintă ciocnirea directă. Înainte de toate, trebuie să admitem că, masa Pământului fiind cu mult

mai mare decât a Galliei, viteza lui nu va fi încetinită de întâlnire şi că va duce cometa cu el.
— Aşa e, întări căpitanul Servadac.
— Ei bine, domnilor, în eventualitatea unei ciocniri directe, Gallia va acosta Pământul fie cu partea din suprafaţa ei pe care o ocupăm noi la ecuator, fie cu partea situată la antipodul nostru, fie, în sfârşit, cu unul sau celălalt din polii săi. Or, în toate aceste cazuri, sunt foarte multe şanse ca nici una din fiinţele vii pe care le poartă să nu scape cu viaţă.
— Lămureşte-ne, domnule locotenent, spuse căpitanul Servadac.
— Dacă ne vom găsi, în momentul întâlnirii, pe partea din ecuator care se ciocneşte, vom fi zdrobiţi.
— Asta se-nţelege de la sine! întări Ben-Zuf.
— Dacă suntem la antipodul acestei părţi, în afară de certitudinea de a fi şi atunci zdrobiţi, de vreme ce viteza care ne mână se va întrerupe brusc — ceea ce echivalează cu o ciocnire — mai avem şi certitudinea că vom fi asfixiaţi. Într-adevăr, atmosfera galliană se va amesteca cu atmosfera terestră şi aerul nu va mai putea fi respirat pe vârful acestui munte, înalt de 100 de leghe, pe care-l va forma Gallia pe Pământ.
— Dar dacă Gallia se ciocneşte de Pământ cu unul din polii ei?... întrebă contele Timaşev.
— În acest caz, răspunse locotenentul Prokop, vom fi fără îndoială zvârliţi şi zdrobiţi într-o cumplită prăbuşire.
— Foarte bine, spuse Ben-Zuf.
— Mai adaug că, în cazul imposibil că nici una din aceste eventualităţi nu se va produce, vom fi totuşi negreşit arşi.
— Arşi? spuse Hector Servadac.
— Da, căci atunci când viteza Galliei va fi oprită de obstacol, ea se va transforma în căldură, iar cometa va fi cu totul sau în parte incendiată sub influenţa unei temperaturi ce se va ridica la câteva mii de grade!

Tot ceea ce spunea locotenentul Prokop era riguros exact. Auditorii lui îl priveau şi ascultau fără vreo mirare deosebită expunerea acestor ipoteze.
— Dar, domnule Prokop, spuse Ben-Zuf, o întrebare. Dacă Gallia cade în mare?...
— Oricât de adânci ar fi Atlanticul şi Pacificul, răspunse locotenentul Prokop — iar adâncimea lor nu trece de câteva

leghe — pătura de apă va fi insuficientă să amortizeze şocul. Prin urmare, toate efectele de care am vorbit s-ar produce tot aşa...
— Şi pe deasupra şi înecul... răspunse Ben-Zuf.
— Astfel, domnilor, spuse căpitanul Servadac, zdrobiţi, înecaţi, sfârtecaţi, sufocaţi sau prăjiţi, asta e soarta care ne e hărăzită, oricum s-ar produce întâlnirea!
— Da, domnule căpitan Servadac, răspunse locotenentul Prokop fără şovăire.
— Ei bine, spuse Ben-Zuf, de vreme ce aşa stau lucrurile, nu văd decât un singur lucru de făcut!
— Şi anume? întrebă Hector Servadac.
— Să părăsim Gallia înainte de ciocnire.
— Bine, dar prin ce mijloc?
— Oh, mijlocul e foarte simplu, răspunse liniştit Ben-Zuf. Nu există.
— Poate că totuşi există... spuse locotenentul Prokop.

Toate privirile se îndreptară spre locotenent care, cu capul în mâini, se gândea poate la vreun plan îndrăzneţ.
— Poate că există, repetă el, şi oricât de nesăbuit vi s-ar părea planul meu, cred că va trebui să-l punem în aplicare.
— Vorbeşte, Prokop, grăi contele Timaşev.

Locotenentul mai rămase câteva clipe cufundat în gânduri, apoi spuse:
— Ben-Zuf ne-a arătat singura cale de ieşire: să părăsim Gallia înainte de ciocnire.
— Dar e oare cu putinţă? întrebă contele Timaşev.
— Da... poate că... da!
— Şi cum?
— Cu ajutorul unui balon!
— Un balon! strigă căpitanul Servadac. Dar e depăşit balonul dumitale! Nici măcar în romane nu mai are preţ!
— Fiţi buni şi ascultaţi-mă, domnilor, urmă locotenentul Prokop, încruntând uşor din sprâncene. Cu condiţia să cunoaştem exact clipa în care se va produce ciocnirea, putem cu o oră înainte să ne ridicăm în atmosfera Galliei. Atmosfera ne va purta, cu necesitate, cu viteza câştigată; dar înainte de întâlnire, ea va putea să se amestece cu atmosfera terestră şi posibil ca printr-un fel de alunecare, balonul să treacă dintr-una în cealaltă fără

ciocnire directă şi să se menţină în aer în timp ce se produce ciocnirea.
— Bine, Prokop, răspunse contele Timaşev, te înţelegem, şi vom face ceea ce ne-ai spus!
— Şansele sunt 99 la sută împotriva noastră! reluă locotenentul Prokop.
— 99!
— Cel puţin, căci este sigur că în clipa când mişcarea ei de translaţie se va opri, balonul va fi cuprins de flăcări.
— Şi el? strigă Ben-Zuf.
— Şi el împreună cu cometa, răspunse Prokop... Afară doar de cazul că îmbinarea între cele două atmosfere... ştiu eu... mi-ar fi greu să spun... Dar e mai bine, mi se pare, ca în momentul ciocnirii să nu mai fim pe solul Galliei.
— Da! Da! spuse căpitanul Servadac. De n-ar fi decât o singură şansă la o sută de mii, şi tot o vom încerca!
— Dar nu avem hidrogen ca să ne umflam balonul... spuse contele Timaşev.
— Aerul cald ne va ajunge, răspunse Prokop, căci nu va fi nevoie să stăm mai mult de un ceas în aer.
— Bine, spuse căpitanul Servadac... un montgolfier... e ceva primitiv şi, ca atare, mai uşor de fabricat... Dar învelişul?...
— O să-l croim din velele Dobrânei, care sunt din pânză uşoară şi trainică.
— Că bine zici, Prokop, răspunse contele Timaşev. Găseşti răspuns la toate.
— Ura! Bravo! strigă Ben-Zuf ca încheiere.

Într-adevăr, planul propus de locotenentul Prokop era îndrăzneţ. Pieirea coloniştilor fiind sigură în toate celelalte ipoteze, trebuiau să rişte şi încă fără nici o şovăială. Pentru aceasta trebuiau să cunoască exact nu numai ora, ci chiar minutul, ba chiar, dacă era cu putinţă, secunda în care se va produce ciocnirea.

Căpitanul Servadac se însărcina să-l întrebe el pe Palmyrin Rosette, procedând însă cu multă grijă. Deci, încă din acea vreme, începură sub conducerea locotenentului lucrările de construire a balonului. Trebuia să fie destul de mare ca să poată încăpea în el toţi locuitorii de pe Pământul Cald, în număr de 23 — căci, după refuzul lor, nu trebuiau să se mai ocupe şi de englezii din Gibraltar şi Ceuta. Pe deasupra, locotenentul Prokop

hotărî să facă totul pentru ca să poată pluti cât mai mult în atmosferă, după ciocnire, dacă balonul avea să reziste. S-ar putea întâmpla să fie nevoit să caute un loc potrivit pentru aterizare şi nu trebuia ca vehiculul să-i lase tocmai atunci. De aceea luă hotărârea să ia cu sine o cantitate de combustibil, iarbă sau paie uscate, pentru a încălzi interiorul balonului. Aşa procedau altădată primii zburători cu aerostatele.

Velele Dobrânei fuseseră depozitate la Fagurele- Nina. Erau dintr-o ţesătură foarte deasă, pe care putea s-o facă şi mai impermeabilă cu ajutorul unui lac. Toate cele trebuincioase se găseau în încărcătura tartanei şi, prin urmare, la dispoziţia locotenentului. Acesta trasă cu grijă dimensiunile benzilor ce trebuiau tăiate. Munca se efectua în bune condiţii şi toată lumea se ocupă cu cusutul benzilor, toţi, chiar şi micuţa Nina. Mateloţii ruşi, foarte obişnuiţi cu o astfel de treabă, îi învăţară şi pe spanioli cum să procedeze, aşa că în noul atelier se muncea pe rupte.

Am spus toţi, dar nu l-am socotit, bineînţeles, pe bătrânul negustor, a cărui lipsă nu o simţea nimeni, şi nici pe Palmyrin Rosette, care nu voia nici măcar să audă că se construia un balon!

Trecu o lună. Căpitanul Servadac nu avusese încă prilejul să pună fostului său profesor întrebarea privitoare la noua întâlnire între cei doi aştri. Nu te puteai apropia de Palmyrin Rosette. Treceau zile întregi fără să-l vezi. Temperatura devenise aproape suportabilă în timpul zilei, aşa că el se închidea în observatorul lui în posesia căruia intrase din nou, şi unde nu lăsa pe nimeni să intre. La o primă încercare a căpitanului Servadac răspunsese foarte urât. Disperat la culme că se întorcea pe Pământ, nu voia să se gândească deloc la primejdia generală şi nici să facă ceva pentru salvarea celorlalţi. Şi totuşi era un lucru esenţial să cunoască clipa precisă în care cei doi aştri se vor întâlni cu o viteză de 27 de leghe pe secundă. Căpitanul Servadac trebuia să aştepte cu răbdare — şi aşteptă.

În acest timp Gallia continua să se apropie treptat de Soare. Discul Pământului se mărea vizibil în ochii gallienilor. Cometa străbătuse în luna noiembrie 59 de milioane leghe şi la 1 decembrie nu se mai găsea decât la 78 de milioane leghe de Soare.

Temperatura se ridica simţitor şi totul se nărui odată cu dezgheţul. Spectacolul mării care se disloca şi se dizolva era minunat. Se auzi „marele glas al gheţurilor" după cum obişnuiesc să spună vânătorii de balene. Pe povârnişurile vulcanului şi ale litoralului, se prelingeau, pe unde apucau, primele şuviţe de apă.

Şuvoaie, apoi căderi de apă se porniră în câteva zile. Zăpezile de pe înălţimi se topeau pretutindeni.

În acelaşi timp, vaporii începură să se ridice la orizont. Încetul cu încetul se formară nori, mişcându- se repede, împinşi de vânturile care tăcuseră în timpul lungii ierni galliene. Se aşteptau pe curând la tulburări atmosferice, dar la urma urmei, ele însemnau viaţa care se întorcea pe suprafaţa cometei odată cu căldura şi lumina.

Se produseră însă şi cele două accidente prevăzute care provocară distrugerea flotei galliene. În clipa când începu ruperea gheţurilor, goeleta şi tartana se găseau încă ridicate la 100 de picioare deasupra nivelului mării. Piedestalul lor enorm se muiase şi, odată cu dezgheţul, se înclină. Baza lui, subminată de apele mai calde — aşa cum se întâmpla cu aisbergurile din Marea Arctică — ameninţa să dispară. Le era cu neputinţă să salveze cele două vase şi îi revenea balonului rolul să le înlocuiască. Prăpădul se produse în noaptea de 12 spre 13 decembrie. Ca urmare a unei ruperi de echilibru, masivul de gheaţă se dădu dintr-o dată peste cap. Hansa şi Dobrâna îşi găsiră sfârşitul, zdrobindu- se de stâncile litoralului.

Nenorocirea asta pe care o aşteptau şi pe care n-o puteau înlătura îi mâhni totuşi mult pe colonişti. S-ar fi spus că pierise ceva de pe Pământ. Cât s-a văicărit Isac Hakhabut când şi-a văzut tartana nimicită dintr-o dată, cât a mai blestemat este cu neputinţă de spus. Aruncă vina pe căpitanul Servadac şi pe tovarăşii lui. Dacă nu l-ar fi silit să-şi aducă Hansa în golful de pe Pământul Cald, dacă ar fi lăsat-o în portul Insulei Gurbi, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat! Acţionaseră împotriva voinţei lui, erau răspunzători şi, după întoarcerea pe Pământ, o să deschidă el acţiune împotriva celor care-l păgubiseră!

— Ei drăcie! strigă căpitanul Servadac. Taci odată, jupâne Isac, sau te pun în lanţuri!

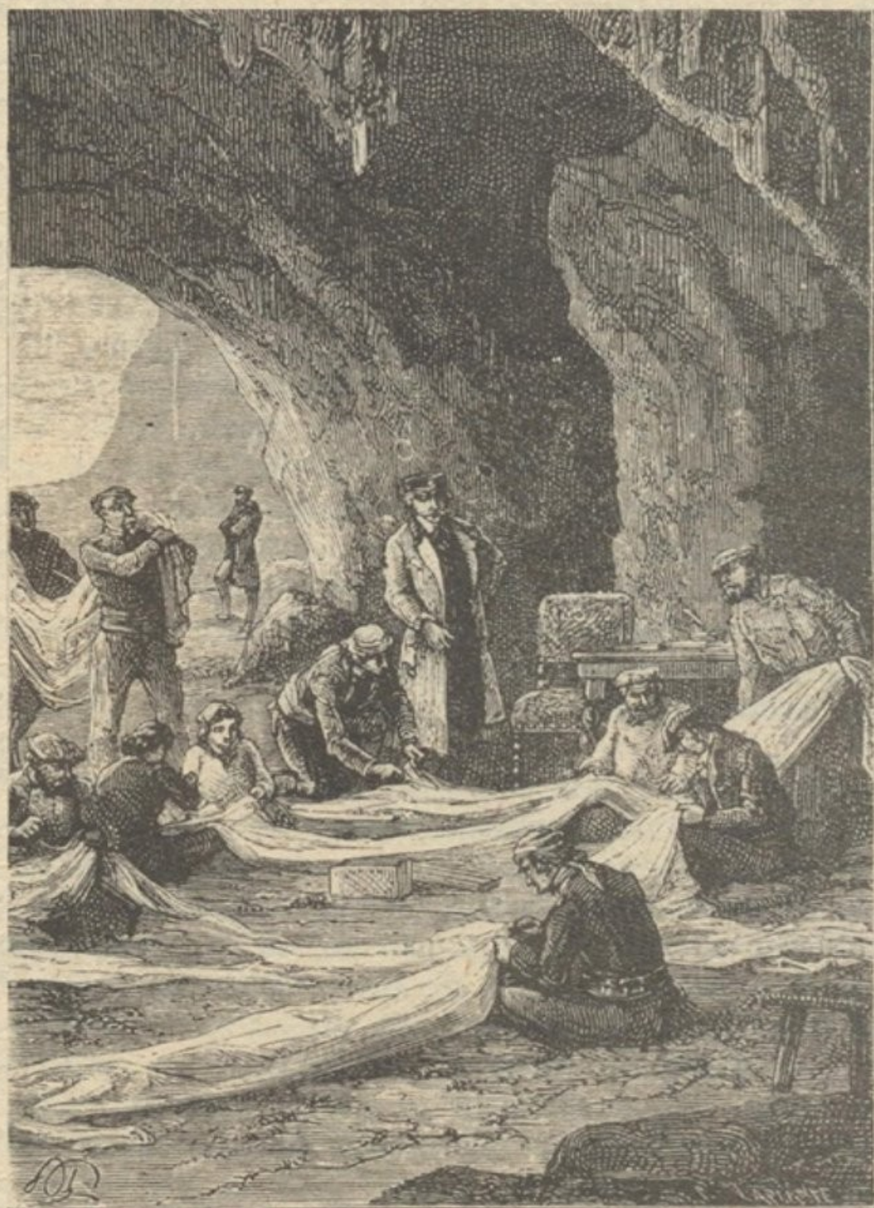
Isac Hakhabut tăcu şi se întoarse iar în gaura lui.

La 14 decembrie, balonul era gata. Cusut cu grijă şi dat cu lac, era foarte trainic. Plasa fusese făcută din parâmele mai subţiri de pe Dobrâna. Nacela, construită din împletiturile de răchită care formau despărţiturile în cala Hansei, era destul de mare ca să încapă în ea 23 de persoane. Nu era vorba, de fapt, decât de o scurtă ascensiune — atât cât trebuia ca să se strecoare cu atmosfera Galliei în atmosfera terestră. Nu trebuiau să se gândească prea mult la comoditate. Mai rămânea problema ceasului, minutului şi secundei, despre care îndărătnicul, încăpăţânatul de Palmyrin Rosette nu-şi spusese încă cuvântul.

În acea epocă Gallia tăie din nou orbita lui Marte care se găsea la o distanţă de circa 56 milioane leghe. Nu aveau deci să se teamă de nimic.

Totuşi, la 15 decembrie, în timpul nopţii, gallienii crezură că le-a sunat ceasul din urmă. Avu loc un fel de cutremur. Vulcanul se mişcă de parcă ar fi fost zgâlţâit de o

Toată lumea se ocupa cu cusutul benzilor.

convulsie subterană. Căpitanul Servadac şi însoţitorii lui crezură că Gallia se desface în bucăţi şi părăsiră în mare grabă masivul zguduit.

În acelaşi timp, din observator se auziră nişte strigăte şi pe stânci se ivi nefericitul profesor, cu o bucată din luneta lui sfărâmată în mână.

Dar nimeni nu se gândi să-i plângă de milă. În noaptea neagră, un al doilea satelit părea că se roteşte în jurul Galliei. Era chiar o bucată din cometă!

Sub acţiunea unei mişcări interioare, Gallia se despicase în două — aşa cum se întâmplase odinioară cu cometa Gambart. Un enorm fragment, desprins din ea însăşi, fusese azvârlit în spaţiu şi purta cu el pe englezii din Ceuta şi pe cei din Gibraltar.

Capitolul XVIII.

ÎN CARE SE VA VEDEA CĂ GALLIENII SE PREGĂTESC SĂ PRIVEASCĂ PUŢIN CAM DE SUS ÎNTREGUL LOR ASTRU

Care puteau să fie urmările acestui grav eveniment din punctul de vedere al Galliei? Căpitanul Servadac şi tovarăşii lui nu îndrăzneau încă să dea un răspuns acestei întrebări.

Soarele se întoarse repede la orizont, cu atât mai repede cu cât împărţirea cometei în două produse fusese rezultatul următor: dacă sensul mişcării de rotaţie a Galliei nu se schimbase, dacă ea se mişca tot în jurul axului ei, de la răsărit spre apus, durata rotaţiei diurne scăzuse la jumătate. Intervalul între două răsărituri de soare nu mai era de 12 ore, ci de 6. La şase ceasuri după ce răsărise la orizont, astrul luminos apunea la orizontul opus.

— Ei drăcie, spusese căpitanul Servadac, asta înseamnă că anul are acum 2800 de zile!

Şi într-adevăr, dacă Palmyrin Rosette ar fi ţinut să- şi pună iar de acord calendarul cu noua durată a zilelor galliene, ar fi ajuns să vorbească de 238 iunie sau de 325 decembrie!

Cât despre bucata din cometă care îi purta pe englezi şi Gibraltarul, era vădit că nu gravita în jurul Galliei. Dimpotrivă, se depărta de ea. Dar luase cu ea şi o bucată din marea şi atmosfera galliană? Putea oare să fie cât de cât locuită? Şi, în sfârşit, putea să se întoarcă vreodată pe Pământ? Asta se va şti mai târziu.

Care erau consecinţele ruperii în două a cometei asupra mersului ei? Iată ce se întrebaseră, în primul rând, contele Timaşev, căpitanul Servadac şi locotenentul Prokop. Simţiseră la început o creştere a forţei lor musculare şi constataseră o nouă micşorare a greutăţii. Prin scăderea considerabilă a masei Galliei, nu se va schimba oare şi viteza ei şi nu era de temut că o întârziere sau o grăbire în mişcarea ei de revoluţie vor împiedica întâlnirea cu Pământul? Ar fi fost o nenorocire fără seamăn!

Dar viteza Galliei se schimbase ea câtuşi de puţin? Locotenentul Prokop era de părere că nu. Totuşi nu îndrăznea s-o afirme cu tărie, neavând suficiente cunoştinţe în acest domeniu. Numai Palmyrin Rosette putea răspunde la această întrebare. Trebuiau, aşadar, într-un fel sau altul, prin metoda convingerii sau prin forţă, să-l silească să vorbească şi să le spună în acelaşi timp care era ora precisă a întâlnirii.

Mai întâi, în timpul zilelor următoare, putură să-şi dea seama că profesorul era cătrănit foc. Să fi fost din pricina faimoasei lunete, sau se putea trage concluzia că împărţirea cometei în două bucăţi nu schimbase întru nimic viteza Galliei, şi că, prin urmare, va întâlni Pământul în momentul stabilit? Într-adevăr, dacă, drept urmare a ruperii ei în două, cometa şi-ar fi grăbit sau şi-ar fi încetinit mersul, dacă întoarcerea ar fi fost compromisă, satisfacţia lui Palmyrin Rosette ar fi fost atât de mare încât nu şi-ar fi putut-o stăpâni. De vreme ce nu tresaltă de bucurie, înseamnă că n-avea nici un motiv să fie bucuros.
Căpitanul Servadac şi însoţitorii lui mizară pe această observaţie, dar nu era de ajuns. Trebuiau să smulgă taina acestui arici. În sfârşit, căpitanul Servadac izbuti şi iată în ce împrejurări:

Era în 18 decembrie. Palmyrin Rosette, furios la culme, avusese o discuţie aprinsă cu Ben-Zuf. Acesta îl jignise pe profesor flecărind pe seama cometei sale! Frumos astru, nimic de zis, care se desface ca o jucărioară, plezneşte ca o băşică şi

se sparge ca o nucă uscată! Mai bine să trăieşti pe un obuz, sau pe o bombă cu fitilul aprins şi aşa mai departe. În sfârşit, vă puteţi lesne închipui cum îşi dăduse Ben-Zuf drumul. Cei doi potrivnici începură să ocărască unul Gallia, celălalt Montmartre.

Întâmplarea făcu ca Hector Servadac să intervină în focul discuţiei. Fusese o inspiraţie divină? Căpitanul îşi spuse că de vreme ce cu blândeţea n-o scotea la capăt cu Palmyrin Rosette, poate că va izbuti cu violenţa, aşa că luă partea lui Ben-Zuf.

Mânia profesorului izbucni de îndată în cuvinte grele. Mânia căpitanului Servadac, o mânie prefăcută, se dezlănţui şi ea:

— Domnule profesor, rostiţi cuvinte care nu-mi sunt pe plac şi nu am de gând să le mai rabd! Uitaţi că vorbiţi cu guvernatorul general al Galliei?

— Şi dumneata, ripostă arţăgosul profesor, uiţi că vorbeşti cu proprietarul ei?

— N-are nici o importanţă, domnule! La urma urmei, drepturile dumneavoastră de proprietate sunt foarte îndoielnice.

— Îndoielnice?

— Şi pentru că ne e cu neputinţă acum să ne întoarcem pe Pământ, va trebui să vă conformaţi legilor în vigoare pe Gallia!

— Nu, zău?! răspunse Palmyrin Rosette. Nu cumva va trebui pe viitor să mă supun?

— Ba da. Întocmai!

— Mai ales acum când Gallia nu se va mai întoarce pe Pământ?...

— Şi când, prin urmare, suntem siliţi să trăim veşnic împreună, răspunse căpitanul Servadac.

— Şi de ce, mă rog, Gallia nu se mai întoarce pe Pământ? întrebă profesorul pe un ton cât se poate de dispreţuitor.

— Pentru că de când s-a împărţit în două, răspunse căpitanul Servadac, masa ei s-a micşorat şi, prin urmare, s-a produs o schimbare în viteza ei.

— Cine zice aşa ceva?

— Eu, toată lumea!

— Ei bine, căpitane Servadac, află că dumneata şi cu toată lumea sunteţi nişte...

— Domnule Rosette!...

— Nişte ignoranţi, nişte vite încălţate, care habar n-aveţi de mecanica cerească!

— Luaţi seama!
— Nici de fizica cea mai elementară!
— Domnule!
— Ah! Elev prost ce eşti! reluă profesorul a cărui mânie ajunsese la culme. N-am uitat că făceai clasa de ruşine!...
— Asta e prea mult!
— Că erai de râsul şcolii!
— Tăceţi, sau de nu...
— Nu, n-am să tac! Ai să mă asculţi cât eşti de căpitan! Nu zău! Grozavi fizicieni! Îşi închipuie că dacă masa Galliei a scăzut, viteza ei tangenţială a putut să se schimbe! Ca şi cum această viteză n-ar depinde decât de viteza iniţială combinată cu atracţia Soarelui! Ca şi cum perturbările nu s-ar petrece independent de masa aştrilor care le suferă! Se cunoaşte oare masa cometelor? Nu! Dar perturbările lor pot fi calculate? Da! Ah! îmi vine să-ţi plâng de milă!

Profesorul îşi ieşea tot mai tare din sărite. Ben-Zuf, luând în serios furia căpitanului, îi zise:
— Vreţi să-l fac mici fărâme, domnule căpitan, să-l despic ca afurisita lui de cometă?
— Ei bine, încearcă numai să te atingi de mine! strigă Palmyrin Rosette înfoindu-se, aşa pirpiriu cum era.
— Domnule, replică tăios căpitanul Servadac, am să ştiu eu să vă pun la punct!
— Iar eu am să te chem în judecată, pentru ameninţări şi tentativă de asasinat, în faţa tribunalelor competente!
— Tribunalele de pe Gallia?
— Nu, domnule căpitan, cele de pe Pământ!
— Haida-de! Pământul e departe! ripostă căpitanul Servadac.
— Oricât de departe ar fi, se repezi Palmyrin Rosette văzând roşu înaintea ochilor, tot o să-i tăiem orbita la nodul ascendent, în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie, şi îl vom atinge la ora 2 şi 47 de minute, 35 de secunde şi 6 zecimi dimineaţa.
— Dragă domnule profesor, răspunse căpitanul Servadac cu un salut graţios, atât voiam să ştiu!

Şi-l lăsă nedumerit la culme pe Palmyrin Rosette, căruia Ben-Zuf crezu de cuviinţă să-i adreseze un salut nu mai puţin graţios ca cel al căpitanului.

Hector Servadac şi tovarăşii săi aflaseră în sfârşit ceea ce doreau atât de mult să ştie. La orele 2 şi 47 de minute, 35 de

secunde şi 6 zecimi dimineaţa, va avea loc întâlnirea. Deci, încă 15 zile terestre, adică 32 de zile galliene din fostul calendar, adică 64 din noul calendar!

Între timp, pregătirile de plecare se înfăptuiau cu o înfrigurare neasemuită. Ardeau cu toţii de nerăbdare să plece de pe Gallia. Balonul locotenentului Prokop părea să fie un mijloc sigur să ajungă din nou pe globul pământesc. Să te strecori cu atmosfera galliană în atmosfera terestră părea cel mai uşor lucru din lume. Uitau miile de primejdii ale unei situaţii fără precedent în călătoriile aerostatice! Nimic nu le părea mai firesc! Şi totuşi, locotenentul Prokop le spunea mereu că balonul, oprit brusc în mişcarea lui de translaţie, va fi ars cu tot ceea ce purta — afară doar dacă nu se întâmpla o minune. Căpitanul Servadac se arăta dinadins entuziasmat. Cât despre Ben-Zuf, de când lumea dorise să facă o călătorie în balon. Îşi vedea acum visul cu ochii.

Contele Timaşev, mai rece, şi locotenentul Prokop, mai rezervat, erau singurii care se gândeau la pericolele acestei încercări. Dar erau gata la orice.

În acea epocă, marea eliberată de gheţuri devenise iar navigabilă. Şalupa cu aburi fu pusă din nou în stare de funcţiune, şi, cu ceea ce mai rămăsese din cărbuni, făcură mai multe călătorii la Insula Gurbi.

Căpitanul Servadac, Prokop şi câţiva ruşi întreprinseră prima călătorie. Regăsiră insula, gurbiul, postul, cruţate de lunga iarnă. Păraiele brăzdau suprafaţa pământului. Păsările plecaseră de pe Pământul Cald în zbor întins şi se întorseseră pe acest capăt de pământ rodnic, unde se bucurau iar de verdele pajiştilor şi copacilor. Plante noi răsăreau din pricina căldurii ecuatoriale din zilele de trei ore. Soarele revărsa asupra lor raze perpendiculare foarte fierbinţi. Arşiţa verii urma imediat, aproape neaşteptat de repede, după iarnă.

În Insula Gurbi strânseră iarba şi paiele cu care trebuiau să umfle balonul. Dacă uriaşul aparat n-ar fi fost atât de greu de mânuit, poate că l-ar fi transportat pe mare în Insula Gurbi. Dar socotiră că e mai bine să se înalţe de pe Pământul Cald şi să aducă aici combustibilul cu ajutorul căruia urmau să obţină rarefierea aerului. De pe acum ardeau pentru nevoile zilnice lemnul din rămăşiţele celor două nave. Când voiră să folosească şi bordajele tartanei, Isac Hakhabut căută să se împotrivească.

Dar Ben-Zuf îl făcu să creadă că-l vor pune să plătească 50.000 de franci pentru locul lui în nacelă, dacă îndrăznea să sufle o vorbă măcar. Isac Hakhabut oftă şi tăcu.

Sosi şi ziua de 25 decembrie. Toate pregătirile de plecare erau încheiate. Ziua de Anul nou, nădăjduiau cu toţii s-o petreacă pe Pământ, iar Ben-Zuf chiar le făgădui lui Pablo şi fetiţei daruri frumoase.

— Să ştiţi, le spuse el, e ca şi cum le-aţi fi primit, atât sunt de sigure.

Deşi era greu de crezut, pe măsură ce clipa supremă se apropia, căpitanul Servadac şi contele Timaşev se gândeau la cu totul altceva decât la primejdiile aterizării... Răceala pe care o arătau unul faţă de celălalt nu era o prefăcătorie. Cei doi ani pe care-i petrecuseră împreună erau pentru ei un vis uitat şi aveau din nou să se găsească pe terenul realităţii, unul în faţa celuilalt. Un chip fermecător se ivea între ei şi îi împiedica să se privească aşa cum o făceau altădată.

Atunci îi veni căpitanului Servadac ideea să-şi încheie faimosul rondel, al cărui ultim catren rămăsese neterminat. Încă vreo câteva versuri şi încântătorul poem va fi gata. Gallia răpise de pe Pământ un poet şi- i va înapoia tot un poet. Aşa se face că, între timp, căpitanul Servadac tot răsucea în minte versurile îndărătnice.

Cât despre ceilalţi locuitori din colonie, contele Timaşev şi locotenentul Prokop ardeau de nerăbdare să se întoarcă pe Pământ, iar ruşii n-aveau decât un singur gând: să-şi urmeze stăpânul oriunde va voi să-i ducă. În ce priveşte pe spanioli, se simţiseră atât de bine pe Gallia, încât ar fi rămas bucuroşi aici până la sfârşitul zilelor. Totuşi Negrete şi însoţitorii lui îşi vor revedea câmpiile din Andaluzia cu plăcere.

Pablo şi Nina erau încântaţi să se întoarcă cu toţi prietenii lor, cu condiţia să nu se mai despartă niciodată.

Rămânea un singur nemulţumit: furiosul Palmyrin Rosette. Nu se mai potolea! Se jura că nu se va îmbarca în nacelă. Nu! Susţinea că nu-şi va părăsi cometa. Îşi continua zi şi noapte cercetările astronomice. Vai, cât de mult îi lipsea luneta şi ce rău îi părea după ea! Uite, Gallia urma să intre în zona stelelor căzătoare! Nu erau oare atâtea fenomene de observat, vreo descoperire de făcut?

Palmyrin Rosette, deznădăjduit, recurse atunci la un mijloc eroic, mărindu-şi pupilele ochilor ca să poată înlocui cât de cât puterea optică a lunetei sale. Se supuse acţiunii belladonei pe care o luă din farmacia de la Fagurele-Nina şi începu să privească, să privească până la orbire! Dar deşi mărise astfel intensitatea luminii care se întipărea pe retina lui, nu văzu nimic, nu descoperi nimic!

Ultimele zile trecură într-o mare înfrigurare care îi cuprinse pe toţi. Locotenentul Prokop supraveghea ultimele amănunte. Cele două catarge inferioare ale goeletei fuseseră înfipte pe plajă şi serveau ca proptele pentru uriaşul balon, încă neumflat dar de pe acum învelit în reţeaua lui. Şi nacela era gata, destul de încăpătoare pentru toţi pasagerii. Câteva burdufuri atârnate de stâlpii de susţinere trebuiau să-i îngăduie să plutească un timp în cazul că balonul ar ateriza pe mare, lângă vreun ţărm. Fireşte, dacă va cădea în largul oceanului, se va scufunda repede cu toată încărcătura, dacă prin apropiere nu se va afla vreo navă care i-ar fi cules la bord.

Trecură şi zilele de 26, 27, 28, 29 şi 30 decembrie. Nu mai rămăseseră decât 48 de ore terestre de stat pe Gallia.

Sosi şi ziua de 31 decembrie. Încă 24 de ore şi balonul ridicat de aerul cald rarefiat din pântecele lui va pluti în atmosfera galliană. E adevărat că această atmosferă era mai puţin densă decât cea terestră, dar trebuie să punem la socoteală şi faptul că atracţia fiind mai mică, aparatul se putea ridica mai uşor.

Gallia se afla pe atunci la 40 de milioane leghe de Soare, distanţă puţin mai mare decât cea care desparte Pământul de Soare. Ea înainta cu viteză teribilă spre orbita terestră pe care urma s-o taie la nodul ei ascendent, exact în punctul din ecliptică pe care-l va ocupa sferoidul terestru.

În ce priveşte distanţa care despărţea cometa de Pământ, ea nu mai era decât de 2 milioane leghe. Or, cei doi aştri, mergând unul spre celălalt, distanţa va fi străbătută cu 87 mii leghe pe oră, Gallia făcând 57 de mii, iar Pământul cam 29 de mii.

În sfârşit, la ora două dimineaţa, gallienii se pregătiră. Întâlnirea urma să aibă loc peste 47 de minute şi 35 de secunde.

În urma schimbării mişcării de rotaţie a Galliei în jurul axului ei, era zi, tot zi fiind şi în acea parte a globului terestru de care se va izbi cometa.

De o oră, balonul era complet umflat. Totul reuşise de minune. Uriaşul aparat, legănându-se între catarge, era gata de plecare. Nacela prinsă de plasă nu-i aştepta decât pe pasageri.

Gallia nu se mai afla decât la 75 de mii leghe de Pământ. Isac Hakhabut luă primul loc în nacelă.

Dar în acea clipă, căpitanul Servadac zări o centură foarte umflată peste mijlocul bătrânului evreu.

— Dar asta ce mai e? întrebă el.

— E, domnule guvernator, răspunse Isac Hakhabut, modestul meu avut pe care-l iau cu mine.

— Şi cât cântăreşte modestul dumitale avut?

— Oh, vreo 30 de kilograme numai.

— 30 de kilograme şi balonul de-abia poate să ne ridice pe noi! Zvârle-o, jupâne Isac, greutatea asta de prisos!

— Dar, domnule guvernator...

— În zadar, ţi-am spus, nu putem să încărcăm peste măsură nacela!

— Sfinte Dumnezeule, strigă Isac, toată averea mea, tot avutul meu, strâns atât de greu!

— Ei, jupâne Isac, ştii prea bine că aurul dumitale nu va mai avea nici o valoare pe Pământ, de vreme ce Gallia preţuieşte 246 sextilioane!...

— Dar, excelenţă, fie-vă milă!...

— Haide, haide, zise atunci Ben-Zuf, scuteşte-ne de prezenţa ta sau de aurul tău — după cum pofteşti!

Şi nefericitul Isac trebui să arunce enorma centură, cu văicăreli şi blesteme despre care nici nu încercăm să vă dăm vreo idee.

Cât despre Palmyrin Rosette, altă poveste! Furiosul savant susţinea că nu pleacă de pe cometa lui. Însemna să-l smulgi de pe domeniul lui! Dealtfel, balonul ăsta era făcut anapoda! Trecerea dintr-o atmosferă în cealaltă nu putea să se efectueze fără ca el să ardă ca o simplă foaie de hârtie! Era mai puţin primejdios să rămâi pe Gallia şi în cazul când, prin absurd, Gallia ar atinge numai în treacăt Pământul, cel puţin Palmyrin Rosette va continua să graviteze împreună cu ea! În sfârşit, mii de alte argumente însoţite de blesteme şi ameninţări furioase sau de-a

dreptul caraghioase — ca de pildă trimiterea la colţ a elevului Servadac! în ciuda protestelor, profesorul fu totuşi al doilea care fu vârât în nacelă, legat fedeleş şi ţinut de doi mateloţi. Căpitanul Servadac, ferm hotărât să nu-l lase pe Gallia, îl îmbarcase în felul acesta puţin cam brutal.

Trebuiră să se despartă de cei doi cai şi de capra Ninei! Căpitanului, lui Ben-Zuf şi Ninei li se rupea inima de durere, dar era cu neputinţă să-i ia. Dintre toate vietăţile, numai porumbelul Ninei îşi avea locul rezervat. Cine ştie, dealtfel, dacă acest porumbel nu va servi ca sol între pasagerii din nacelă şi vreun colţ al globului pământesc?

Contele Timaşev şi locotenentul Prokop se îmbarcară şi ei la invitaţia căpitanului. Acesta tot mai călca, împreună cu credinciosul lui Ben-Zuf, pe solul gallian.

— Haide, Ben-Zuf, e rândul tău, îi spuse.

— După dumneavoastră, domnule căpitan!

— Nu, trebuie să rămân ultimul pe bord, ca un căpitan silit să-şi părăsească nava!

— Totuşi...

— Haide, când îţi spun!

— Mă supun ordinului! răspunse Ben-Zuf.

Ben-Zuf încălecă peste marginea nacelei. Căpitanul Servadac urcă după el.

Ultimele legături fură tăiate, iar balonul se înălţă maiestuos în atmosferă.

Capitolul XIX

ÎN CARE SE ÎNREGISTREAZĂ, CLIPĂ DE CLIPĂ, SENZAŢIILE ŞI IMPRESIILE PASAGERILOR DIN NACELĂ

Balonul atinse înălţimea de 2.500 metri. Locotenentul Prokop hotărî să-l menţină în această zonă. O vatră făcută din sârmă, plină cu fân şi atârnată de capătul de jos al balonului, putea fi uşor aprinsă în aşa fel încât să păstreze aerul dinăuntru la gradul de rarefiere necesar ca balonul să nu coboare.

Pasagerii din nacelă priviră în urma lor, în jurul lor, deasupra lor. Dedesubt se întindea o mare parte din Marea Galliană care părea că formează un bazin concav. La nord un punct izolat — Insula Gurbi. În zadar ar fi căutat spre vest insuliţele Gibraltar şi Ceuta. Dispăruseră.

La sud, deasupra litoralului se înălţa vulcanul şi întinsul teritoriu al Pământului Cald. Această peninsulă era legată de continentul ce încadra Marea Galliană. Pretutindeni acelaşi aspect ciudat, îngrămădirea aceea de lamele irizată în acea clipă de razele soarelui. Pretutindeni substanţa minerală, sarea de aur care părea că alcătuieşte temelia Galliei, sâmburele ei tare.

În jurul nacelei, deasupra orizontului care părea că se înalţă odată cu ascensiunea balonului, cerul se desfăşura neasemuit de senin. Dar spre nord-vest, în opoziţie cu soarele gravita un astru nou, mai mic decât un astru, mai mic decât un asteroid — doar un fel de bolid. Era bucata pe care o forţă interioară o smulsese din pântecele Galliei. Blocul acesta imens se depărta urmând o nouă traiectorie, iar distanţa până la el ajunsese de câteva mii de leghe şi mai bine. Nu se zărea, dealtfel, prea desluşit; dar odată cu venirea nopţii s-ar fi înfăţişat ca un punct luminos în spaţiu.

În sfârşit, deasupra nacelei, puţin într-o parte, apărea discul terestru în toată splendoarea lui. Părea că se năpusteşte asupra Galliei, acoperind o bună parte din cer.

Discul acesta, splendid luminat, îţi lua privirile. Distanţa era relativ prea mică pentru a putea deosebi amândoi polii deodată. Gallia era la jumătate din distanţa care desparte, în medie, Luna de Pământ, şi această distanţă scădea vertiginos clipă de clipă.

Diferite pete sclipeau pe suprafaţa lui, unele strălucitoare — continentele; altele mai întunecate, prin faptul că absorbeau razele solare — oceanele. Deasupra petelor se mişcau încet mari dungi albe, întunecate pe cealaltă faţă a lor: norii răspândiţi în atmosfera terestră.

Curând după aceea, datorită vitezei de 29 de leghe pe secundă, aspectul oarecum nedesluşit al discului terestru se contura mai clar. Se zăriră marile cordoane litorale, relieful se accentua. Munţii şi câmpiile nu se mai amestecau. Harta netedă

se văluri şi celor din nacelă li se păru că se apleacă asupra unei hărţi în relief.

La orele 2 şi 27 de minute dimineaţa, cometa se găsea la mai puţin de 30 de mii de leghe de sferoidul terestru. Cei doi aştri zburau unul spre celălalt. La orele 2 şi 37 mai aveau de parcurs doar 15 mii de leghe.

Liniile mari ale discului se deosebeau clar atunci şi trei strigăte fură scoase de locotenentul Prokop, contele Timaşev şi căpitanul Servadac:

— Europa!

— Rusia!

— Franţa!

Şi nu se înşelau. Pământul întorcea spre Gallia acea parte pe care se întindea continentul european în plină zi. Configuraţia fiecărei ţări era uşor de recunoscut.

Pasagerii nacelei priveau adânc mişcaţi Pământul acesta gata să-i înghită. Nu se mai gândeau decât la aterizare şi nicidecum la pericolele ei. Aveau să se întoarcă, în sfârşit, în lumea aceasta pe care nu crezuseră că o vor mai vedea vreodată.

Da, Europa se întindea aievea sub ochii lor! Vedeau diferitele state cu conturul ciudat pe care natura sau convenţiile internaţionale i le dăduseră. Emoţia îi sugruma pe toţi. Şi totuşi, o notă comică izbucni în mijlocul tulburării generale.

— Montmartre! strigă Ben-Zuf.

Şi n-ar fi fost chip s-o convingi pe ordonanţa căpitanului Servadac că era cu neputinţă să zărească de la o asemenea depărtare colina lui mult iubită!

Cât despre Palmyrin Rosette, cu capul scos afară din nacelă, nu avea ochi decât pentru părăsita Gallie care plutea la 2.500 de metri sub el. Nici nu voia să se uite la Pământul ce-l rechema şi nu vedea nimic altceva decât cometa lui, viu luminată în strălucirea întregului spaţiu.

Locotenentul Prokop, cu cronometrul în mână, număra minutele şi secundele. Focul, din când în când aţâţat din ordinul lui, menţinea balonul în zona potrivită.

În timpul acesta se vorbea puţin în nacelă. Căpitanul Servadac şi contele Timaşev sorbeau Pământul din ochi. Balonul se găsea faţă de el puţin într-o parte, dar în urma cometei, ceea ce însemna că Gallia o va lua în căderea ei înaintea aerostatului,

împrejurare favorabilă, deoarece acesta, alunecând în atmosfera terestră, nu era nevoit să se dea chiar peste cap.

Dar unde urma să cadă? Va fi un continent? Acest continent le va oferi oare unele resurse? Comunicaţia cu o porţiune locuită a globului va fi uşoară? Va fi un ocean? Şi în cazul acesta puteau nădăjdui în minunea că va veni un vapor să-i salveze?

Ce de pericole îi pândeau din toate părţile! N- avusese dreptate contele Timaşev să spună că erau în mâna soartei?

— Orele 2 şi 42 de minute, rosti locotenentul Prokop în mijlocul tăcerii generale.

Încă 5 minute, 35 de secunde şi 6 zecimi şi cei doi aştri se vor ciocni!... Se găseau la mai puţin de 8.000 de leghe unul de celălalt.

Locotenentul băgă atunci de seamă că Gallia urma o direcţie puţin înclinată faţă de Pământ. Cele două corpuri nu alergau pe aceeaşi linie. Totuşi se puteau aştepta la o oprire bruscă şi totală a cometei şi nu la o simplă atingere aşa cum se întâmplase cu doi ani în urmă. Dacă Gallia nu se va ciocni direct de Pământ, „cel puţin se va lipi tare de el", spuse Ben-Zuf.

În fine, dacă nici unul din pasagerii din nacelă nu va scăpa cu viaţă din întâlnirea aceasta, dacă balonul, prins în vârtejul aerului în clipa când se vor amesteca cele două atmosfere, ar fi sfâşiat şi azvârlit spre sol, dacă nici unuia dintre gallieni nu-i va fi dat să se întoarcă printre ai săi, orice amintire a lor, a trecerii lor pe cometă, a călătoriei prin lumea solară avea să piară pentru totdeauna? Nu! Căpitanul Servadac avu o idee. Rupse o foaie din carnet, iar pe această foaie scrise numele cometei, acela al parcelelor smulse din globul pământesc, numele tovarăşilor lui şi iscăli.

Apoi îi ceru Ninei porumbelul călător pe care fetiţa îl ţinea strâns la piept. După ce-l sărută cu dragoste, fetiţa i-l dădu fără şovăire. Căpitanul Servadac luă pasărea, îi legă de gât însemnarea lui şi îi dădu drumul în spaţiu. Porumbelul coborî rotindu-se în atmosfera galliană şi rămase într-o zonă mai joasă decât balonul. Încă două minute, încă 3.200 de leghe! Cei doi aştri se vor întâlni cu o viteză de trei ori mai mare decât aceea cu care se mişcă Pământul de-a lungul eclipticei sale.

De prisos să mai adăugăm că pasagerii din această nacelă nu simţeau nimic din înspăimântătoarea viteză şi că aparatul lor părea că stă absolut nemişcat în atmosfera ce-l purta.

— Orele 2 şi 46 de minute! spuse locotenentul Prokop.

Distanţa se redusese la 1.700 de leghe. Pământul părea că se deschide ca o vastă pâlnie sub cometă. Sar fi spus că se deschide ca s-o primească!

— Orele 2 şi 47 de minute! spuse încă o dată locotenentul Prokop.

Nu mai rămâneau decât 35 de secunde şi 6 zecimi la o viteză de 270 de leghe pe secundă!

În sfârşit, se auzi un fel de freamăt. Era aerul gallian pe care-l absorbea Pământul şi odată cu el şi balonul, atât de alungit că-ţi venea să crezi că se va rupe! Toţi se agăţaseră de marginea nacelei, înspăimântaţi, împietriţi...

Apoi cele două atmosfere se contopiră. O enormă îngrămădire de nori se formă. Se strânseră vapori. Cei din nacelă nu mai zăriră nimic, nici deasupra, nici dedesubtul lor. Li se păru că o flacără uriaşă îi învăluia, că le fugea totul de sub picioare şi, fără să ştie cum, fără să-şi poată lămuri întâmplarea, se treziră pe solul terestru, îl părăsiseră într-un fel de vârtej şi se întorceau pe el tot într-un fel de vârtej!

Cât despre balon, nici urmă!

În acelaşi timp, Gallia gonea oblic pe tangentă şi, împotriva oricărei previziuni, dispărea spre răsăritul lumii, după ce atinsese uşor globul pământesc.

Capitolul XX

CARE, ÎMPOTRIVA TUTUROR LEGILOR UNUI ROMAN, NU SE TERMINĂ CU CĂSĂTORIA EROILOR

— Ah, domnule căpitan, Algeria!

— Şi Mostaganem, Ben-Zuf!

Aceste două strigăte izbucniră de pe buzele căpitanului Servadac şi ale ordonanţei sale, imediat ce îşi veniră în fire.

Printr-o minune, cu neputinţă de explicat ca toate minunile, erau teferi.

„Mostaganem! Algeria!" spuseseră căpitanul Servadac şi ordonanţa sa. Şi nu puteau să se înşele deoarece petrecuseră mai mulţi ani de garnizoană prin părţile acestea. Se întorceau aşadar, aproape chiar în locul de unde plecaseră, după o călătorie de doi ani prin lumea solară!

O întâmplare uimitoare — dar se poate spune că era o întâmplare, de vreme ce Gallia şi Pământul se întâlneau în aceeaşi secundă chiar în acelaşi loc de pe ecliptică? — îi aducea aproape în punctul de plecare. Se aflau la mai puţin de doi kilometri de Mostaganem! După o jumătate de oră, căpitanul Servadac şi toţi tovarăşii lui îşi făceau intrarea în oraş.

Ceea ce li se păru mai uimitor era că totul părea calm pe suprafaţa Pământului. Populaţia algeriană îşi vedea liniştit mai departe de treburile zilnice. Animalele, deloc neliniştite, păşteau iarba uşor umezită de roua de ianuarie. Trebuie să fi fost pe la opt dimineaţa. Soarele se ridica la orizontul lui obişnuit. Nu numai că nu părea să se fi petrecut ceva anormal pe globul pământesc, dar parcă locuitorii săi nici nu se aşteptau la ceva neobişnuit.

— Ei, asta-i! spuse căpitanul Servadac. Nu erau preveniţi de sosirea cometei?

— Cam aşa se pare, domnule căpitan, răspunse Ben-Zuf. Şi eu care mă aşteptam la o primire triumfală!

Era vădit că nimeni nu ştia de o ciocnire cu o cometă. Altfel panica ar fi fost cumplită pe tot globul, iar locuitorii s-ar fi crezut mai aproape de sfârşitul Pământului decât în anul 1000!

La porţile Mascarei, căpitanul Servadac se întâlni chiar cu cei doi camarazi ai lui, maiorul, din regimentul 2 de puşcaşi şi căpitanul din regimentul 8 de artilerie. Pur şi simplu se aruncă în braţele lor.

— Dumneata, Servadac! strigă maiorul.

— Chiar eu!

— Şi de unde vii, dragul meu, după o absenţă atât de inexplicabilă?

— V-aş spune bucuros, domnule maior, dar dacă o să vă spun, n-o să mă credeţi!

— Totuşi...

— Eh, prieteni! Strângeţi mâna unui vechi camarad care nu v-a uitat şi să zicem că n-a fost decât un vis!

Şi Hector Servadac, oricât stăruiră, nu vru să mai scoată o vorbă despre acest subiect. Însă le puse celor doi ofiţeri o întrebare:

— Dar doamna?

Maiorul înţelese şi nu-l lăsă să termine.

— Căsătorită, adică recăsătorită, dragul meu! spuse el. Ce vrei? Ochii care nu se văd se uită.

— Da, le răspunse căpitanul Servadac, ochii care nu se văd fiindcă s-au dus să rătăcească timp de doi ani în ţara himerelor!

Apoi spuse, întorcându-se spre contele Timaşev:

— Ei drăcie! Aţi auzit, domnule conte? La drept vorbind, sunt încântat că nu trebuie să mă mai bat cu dumneavoastră!

— Şi eu, domnule căpitan, sunt fericit că pot să vă strâng mâna, fără vreun gând ascuns.

— Dacă mă mai bucur de ceva, e că nu trebuie să mai termin rondelul ăla îngrozitor!

Şi cei doi rivali, care nu mai aveau nici un motiv de rivalitate, pecetluiră printr-o strângere de mână o prietenie care n-avea să se strice niciodată.

Contele Timaşev, de acord cu tovarăşul lui, fu tot atât de rezervat în ce priveşte evenimentele extraordinare pe care le trăiseră şi dintre care cele mai ciudate erau plecarea şi sosirea lor. Ceea ce li se părea cu desăvârşire inexplicabil era că totul era la locul său pe litoralul mediteranean. Hotărât lucru, mai bine să tacă din gură.

A doua zi, micuţa colonie se destrămă. Ruşii se întoarseră în Rusia cu contele Timaşev şi locotenentul Prokop, spaniolii în Spania, unde mărinimia contelui avea să-i pună la adăpost de griji pe toată viaţa. Toţi aceşti oameni de ispravă nu se despărţiră înainte de a fi dat glas sincerei lor prietenii.

În ce-l priveşte pe Isac Hakhabut, ruinat prin pierderea Hansei, a aurului şi arginţilor săi, dispăru. Adevărul ne sileşte să mărturisim că nimeni nu întrebă de el.

— Pungaşul bătrân, spuse într-o zi Ben-Zuf, trebuie că s-arată prin bâlciurile din America ca o stafie din lumea solară!

Ne mai rămâne să vorbim de Palmyrin Rosette.

Pe el, nici un argument, e uşor de crezut, nu-l putuse opri să vorbească! Deci vorbise!… Dar existenţa cometei lui, pe care

nici un astronom n-o văzuse niciodată la orizontul terestru, fu contestată şi nu fu înscrisă în catalogul Anuarului. Ce culmi atinse furia arţăgosului profesor e greu să ne închipuim. Doi ani după întoarcerea lui, publică un voluminos memoriu care cuprindea elementele Galliei şi povestirea propriilor întâmplări ale lui Palmyrin Rosette.

Atunci, părerile fură împărţite printre savanţii europeni. Unii, cei mai mulţi, se declarară împotrivă. Ceilalţi, puţini la număr, fură pentru.

Un răspuns la acest memoriu — şi era probabil cel mai bun care se putea da — reduse toată munca lui Palmyrin Rosette la adevăratele ei proporţii, intitulând- o: Istoria unei ipoteze.

Această obrăznicie îl înfurie la culme pe profesor, care pretinse atunci că văzuse din nou gravitând prin spaţiu nu numai Gallia, ci şi fragmentul cometei care purta pe cei 13 englezi în nesfârşitele spaţii ale universului sideral! Niciodată n-avea să se consoleze că nu era tovarăşul lor de călătorie!

În sfârşit, fie că înfăptuiseră sau nu această explorare de neînchipuit a lumii solare, Hector Servadac şi Ben-Zuf rămaseră mai mult ca oricând unul căpitanul, celălalt ordonanţa, pe care nimic nu-i putea despărţi.

Într-o zi se plimbau pe colina Montmartre şi, siguri fiind că nimeni nu-i auzea, vorbeau despre aventurile lor.

— Poate că nici nu-i adevărat! spunea Ben-Zuf.

— Ei, drăcie! Până la urmă am să cred şi eu că nu! răspunse căpitanul Servadac.

Cât despre Pablo şi Nina, adoptaţi unul de contele Timaşev şi cealaltă de căpitanul Servadac, fură crescuţi şi educaţi sub îndrumarea lor. Într-o bună zi, colonelul Servadac, al cărui păr începea să încărunţească, îl căsători pe tânărul spaniol, ajuns un flăcău chipeş, cu micuţa italiancă, care se făcuse o prea frumoasă fată. Contele Timaşev ţinuse să aducă el personal zestrea Ninei.

Şi după aceea, tinerii căsătoriţi trăiră cât se poate de fericiţi, deşi nu le fusese dat să ajungă el Adam şi ea Eva unei noi lumi.

Sfârşitul celei de-a doua şi ultime părţi

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ŞCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ŞARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPEŢII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (voL. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (voL. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAŢI. ÎNTÎMPLĂRI NEOBIŞNUITE
24. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. I)
25. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STĂPÎNUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAŞ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADEI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂŢÎNATUL

EDITURA ION CREANGĂ

Proiectul RJ - Jules Verne 2010